

کۆنسانىن قىزىل گىۋرگىو
ۋەزگىزنى لى فرەنسىيەۋە: غەزىز گەردى

ئەۋ پىاۋەى بە تەنیا سەفەرى كورد

مىندى اقرأ الشافى

www.iqra.ahlamotada.com

رۇمان

ئەو پیاوہی بە تەنیا سەفەری کرد

ئەو پياۋەي بە تەنيا سەفەرى كىرد

رۇمان

نوۋسىنى

كۈنىستانىن قىر جىل گىۋرگىو

ۋەرگىرانى لە فرەنسىيەۋە

عەزىز گەردى

چاپلى بەكەم

۲۰۱۹

ئەو پياوھى بە تەنيا سەفەرى کرد

بایەت: رۆمان

نوسەر: کونستانتین فیرجیل گیلرگیو

دەرگیزانی: عزیز گەردی

دیزاینی ناوھو: محمد حسین خەتی

چاپ: یەکەم - ۲۰۱۹

نرخ: (۸۵۰۰) دینار

تیراژ: (۱۰۰۰) دك

دەقی كۆتیبەكە ئەمەیه:

Constantin Virgil Gheorghiu,
L,home qui voyagea seul,

لە بەرپۆڤە بەرایەتی گشتیی کۆتیبخاڤە گشتیەکان ژمارەیی سپاردنی (۲۲۳) ی سالی
۲۰۱۹ ی پێ دراوہ.

پیشہ کی

کۆنستانین فیرجیل گیۆرگیو

من (وہرگپ)، تازہ نیہ ئہو رۆمانووسہ دەناسم. ناشایەتی من لە گەل
ئەو پیاوہ بۆ نیوہی دووہمی حەفتاکانی سەدەہی بووری، (سەدەہی
بیستەم)، دەچیتەوہ. ئەو سا سی سال لە بەغدا مامۆستا بووم. بۆ یە کەم
جار رۆمانی (ساعات بیست و پێنج) م بە عەرەبی خویندەوہ. ئەو رۆمانە
بوو ناوبانگی بۆ نووسەرە کە ی پەیدا کرد. ئەمەیش ئاسایە، ھەر
نووسەرێک بە بەرھەمێک دەنگی بلال دەیتەوہو بەرھەمە کە خوینەر لە
دەوری نووسەرە کە ی کۆ دەکاتەوہ. پاشان وا ھات ھەندی لە
بەرھەمەکانی تریم بە فرەنسی (زمانی نووسینی خۆیان) خویندەوہ. لەو
چەند رۆمانە ی ئەم نووسەرە کە من خویندوومنەتەوہ، دوو شت
سەرلێیان راکیشاوم: یە کەم لە رووی ناوہرۆکەوہ ھەموو بەرھەمەکانی
لە دەوری مڕۆف دەسوورپنەوہو بەرگرین لە کەرامەت و سەرلەرازی
مڕۆف و ھەموو سیستەمێکی بەرپۆہ و بەرایەتی دولیایی (چونکە خۆی
قەشە یە)، بە رۆژھەلاتی و رۆژئاواییەوہ، بە خۆیی و بە بیگانەوہ، بە
دوو رو بە نزیکەوہ، بە دوژمنی مڕۆف دەزانی و کارە چەپەلە کالیان لە
دژی مڕۆف رسا دەکا. مڕۆف نازانی لە دەست ستم و درندایەتی و
نامرۆفایەتی ئەو دوو پێ خۆخۆرو مڕۆفخۆرانە چ بکاو روو بکاتە

کوی؟ گۆرگیو به دوای چاره به کدا ده گه پێ مروفی پێ لهو دۆزه خه
دهربیتی که مروف بۆی داخستوه و رزگاری ته نیا له بهرگه گرتن و سه بر
گرتن و قوربانیدان ده بینی.

ئه مه له رووی ناوه رو که که وه، له رووی شیوازی شه وه، گۆرگیو
شیوازیکی زۆر له ملان سووکی ههیه. خویتهر ماندوو نا کاو باری قورس
ناکا. له خویندنه وه بیژاری ناکا، به پێچه وانه رای ده کیشی ته وای
بکاو ته نانه ت به پهرو شه وه به دوای به ره مه کانی تریشیدا بگه پێ.
ئه مه پش به بۆ چوونی من خوی له دوو شتدا ده بینی: یه کهم به کارهێنانی
وشه ی ئاسان و بار که لای هه موو خویتهر ێک باون و دوو هم به
کارهێنانی رسته ی ساده و کورت کورت که خویتهر ته نگه نه فهس نا کاو
می شکی ماندوو ناکا. من پێم وایه ئهم دوو خه سیه ته ی شیوازی
گۆرگیو ده ورێکی گه و ره یان له راکی شانی خویتهر هه یه بۆ
خویندنه وه ی رۆمانه کانی. با وه ێ نا کهم کهس هه بی ده ست بداته
رۆمانیکی ئهم نووسه ره و دوای چه ند لاپه ره یه ک فرتی بدا و بلی ئه مه دل
ده گو شی و ناخو یت رته وه. ئه گه ر خویتهر ێک له خویندنه وه ی کوردی
(له و پیا وه ی به ته نیا سه فه ری کرد) هه ستی به شتی وا کرد، با بزانی
تا وانه که له ملی منی وه رگێ ره، تا وانی نووسه ره که لیه.

وهرگيراني نهم رۆمانه

باسى چۆنيەتى ھەلبژاردن و وەرگيراني نهم رۆمانه دەماتەو ە بۆ
چمکينکى بيرەو ەريە کام. گوتم لە نيوەى دوو ەمى ھەفتاکانى سەدەى
رابردو و سى سال لە بەغدا بووم و ھەر لەو پش يە کەم رۆمانى گيورگيوم
خويندەو ە بە ناوى سەعات (يەست و پينج). پاشان کە ھاتەو ە ھەولير و
لە شەشى نامادەى لە خویندن ھەلچرومەو ە لە بەشى فرەنسى
کۆليجى نادابى زانکۆى مووسل وەرگيرام. يە کى لەوانە کاغان لە پۆلى
سى (سالى ۱۹۸۲-۱۹۸۳) رۆمان بوو. مامۆستای رۆمانغان (مسيۆ
بلان) بوو. ئەو مامۆستايە بە دريژى ئەو سالە لە دوو بازەو ە لە گەلمان
خەريک بوو: يە کەم لە وانە کاندای خۆى باسى ميژوو و ھونەر و
رېيازەکان و رۆمانوسە ناودارەکانى ئەدەبى فرەنسى و جيهانى بۆ شى
دەکردنەو ە، دوو ەم نەركى مانگانەى لە بارەى رۆمانەو ە پى
دەسپاردین. ھەموو مانگيک، ھەر قوتابىيەك دەبوايە رۆمانينکى بە
فرەنسى نووسراو ھەلبژيرى، بيخوينتەو ە و کورتى بکاتەو ە و سەرى
مانگ پيشکيش مامۆستای بکا. مامۆستاکەيش وە کوو من و مامۆستاکانى
ترى کورد نەبوو ماندوو بوونى قوتابىيەکان فرى بەداو شتە کاليان
نەخوينتەو ە. باو ە بفرمبون ھەمووى دەخويندەو ە و يەك يەك گفتم و
گۆى لە سەر بابەتەکان و چۆنيەتى کورت کردنەو ە کە لە گەل
قوتابىيەکان دەکرد. خوا پاداشتى بەداتەو ە. ھەندى لەو رۆمانانەى من
ئەو سالە کورتم کردنەو ە ئەمانە بوون: (قوتيل)ى ئەلفونس دۆدى،

◆ نهو پياوہی به تہنیا سہفہری کرد ◆

(نازادی یان مہرگ) ی کازانزاکي، (نہو پساوہی سہفہری کرد) و (سوالکهرانی پەرچۆ) ی (کۆنستانین فیرجیل گیۆرگیو) و به شیکي رۆمانی (کلۆلان) ی (فکتۆر هوگۆ) به ناوی (کوزیت) و... بهم دوايیه بیرم کردهوه من خۆم بهم رۆمانانهوه ماندوو کردووہ تا ساغم کردوونہ تہووهو کورتم کردووتہنہوہ، بۆچی ماندوو بوونہ کم به لاش بچی، با پیناندا بیمہوہو و کاریان لہ سہر بکہم و دووبارہ پیناندا بجمہوہو بیاخامہ بهر دیدی خوینہران. نەوہ بوو سالی ٢٠١٤، (قوتیل) م بلاو کردہوہو ئیستایش (نہو پساوہی به تہنیا سہفہری کرد) م نامادہ کردووہ. هیوادارم خوینہری بهر پیر بی دلی نہی.

کورتهی ژیاڼی کۆنستانتین فیرجیل گیۆرگیو:

- کۆنستانتین فیرجیل گیۆرگیو له
۱۵ ی نهیلوولی ساڵی ۱۹۱۶ د،
له (فاليا نهلبا)، كه ده‌گایه كه له
نزیك (رازویینی)، (رۆمانیا)، له
دایك بوه. باوكی قه‌شه‌ی
نۆرتۆدۆكس بوو له (پیتربكانی).

- له‌به‌ر نه‌وه‌ی به‌ منداڵی له یاری زیاتر هه‌زی له خۆپێندنه‌وه ده‌کردو
رۆژ تا ئێواره له سه‌ر بانێژه‌ی ماله‌وه داده‌نێشت و سه‌ری به سه‌ر کتێب
داده‌گرت و وه‌كوو مردوو جووله‌ی له خۆی ده‌بپی،، خوشك و
براكالی پێیاندەگوت: (به‌هه‌شتی). واته به مردوویان داده‌نا چونكه
گه‌مه‌ی له‌ گه‌ل نه‌ده‌کردن.

- ساڵانی ۱۹۲۸ - ۱۹۳۶، له (كیشناو)، له قوتابخانه‌ی
بالا، خۆپێندی.

- پاشان فه‌لسه‌فه‌و لاهووتی له زانکۆی (بوخاریست) و له زانکۆی
(هایدل‌بیرگ) خۆپێند. پاش ته‌واو کردنی خۆپێندن، ماوه‌یه‌ك خه‌ریکی
رۆژنامه‌گه‌ری بوو.

—سالى ۱۹۴۰، خەلاتى شاھانەى شىعرى، بە شىعرى: (نوسىن لە سەر بەلر) ۋەرگرت.

— لە ماۋەى (۱۹۴۲-۱۹۴۳)دا، لە كاتى فەرمانپەرۋايى رۇژىمى جەنەرال (پۇن ئەنتۆنىسكۆ)، لە ۋەزارەتى كارو بارى دەرەۋەى رۇمانيا بوو بە سكرتېرى سەفەر.

— كە لەشكرى سۆڧىتى سالى ۱۹۴۴، چوۋە ناو رۇمانيا، لەبەر ئەۋەى گېۋرگىو لەگەل رۇژىمى سۆڧىتىدا نەبوو، كەۋتە تاراۋگەو سالى ۱۹۴۸ لە فرەنسا ئاكنجى بوو.

— لە كۆتايى شەپرى دوۋەمى جىھانىيەۋە، لەشكرى ئەمىرىكى گرتيانو لە ماۋەى گىرائىدا رۇمانى سەعات (بىست و پىنج)ى نووسى.

— سالى ۱۹۴۹، رۇمانى سەعات (بىست و پىنج)ى بلاۋ كردهۋە. ئەم رۇمانە دەنگى دايدەۋەو ناۋبانگىكى گەۋرەى بۆ پەيدا كىردو خەلكى لەسەر بەرھەمەكانى كۆكردهۋە.

— دۋاى ئازاد كرانى (پىسارابى) لە دەست رووسەكان، رۇمانى (ئەو پياۋەى بە تەنیا سەفەرى كرد)ى نووسى. ماۋەيەك چوۋە ئەمىركاۋ پاشان گەراپەۋە فرەنسا.

— لە ۲۳ى مايسى ۱۹۶۳، كرا بە قەشەى كلېسەيەكى كاتولىكى رۇمانى لە پارىس

— لە حوزىرانى ۱۹۶۶، كرا بە ئوسقوفى ئولىكونوم ستارافۇر.

-پاتېرىك (جوستېنيا)، بەرامبەر چالاكېيە ئايىنى و ئەدەبىيە كانى، خاچى پاتېرىكى رۆمانىي خەللات كىرد.

- لە ۲۲ ى كانوونى دووھى ۱۹۹۲، كۆچى دوايى كىردو لە پارىس، لە گۆرستانى (پاسى) نېژرا. (خوای لى خوش بى!)

بەرھەمە كانى:

نەمانەى خوارەو، زۆربەى بەرھەمە كانى گېۋرگېون، بە پىنى سالى بىلاو بوونەوھيان:

-سەعات بېست و پېنج ۱۹۴۹

-دەرھەتى دووھى ۱۹۵۲

-ئەو پىاوھى بە تەنیا سەھەرى كىرد ۱۹۵۴

-خەلكى نەمر ۱۹۵۵

-قوربانىيانى دانووب ۱۹۵۷

-پىر ژانى دەمزىر ۱۹۵۷

-سولكەرانى پەرچو ۱۹۵۸

-قامچى ۱۹۶۰

-پىراھىم ۱۹۶۱

-مالى پىرۇفادا ۱۹۶۱

-ژيانى مەھمەد ۱۹۶۳

-نەمرانى ناگاپا ۱۹۶۴

- گہنجیئی دکتور لوتر ۱۹۶۵
- له ساعات بیست و پینجده وه هتا هتا به ۱۹۶۵
- مردنی کارالیا ۱۹۶۶
- جوبه ی چهرم ۱۹۶۷
- بزجی ناویان نام فیرجیل ۱۹۶۸
- رۆمبالدی، خو فرۆش ۱۹۶۹
- ژبانی باتریارک ناتیناگۆرا ۱۹۶۹
- سیخوړ ۱۹۷۳
- خوا ته نیا رۆژی یه ک شه مه وه رده گری ۱۹۷۵
- نه ناسراوه کانی هایدلبرگ ۱۹۷۷
- له ناوبه ری گه وړه ۱۹۷۸
- نه مه زۆنه کانی دانووب ۱۹۷۸
- خوا پارسی هدی ۱۹۸۰
- بیره وه ری، گه واهی ساعات بیست و پینج ۱۹۸۶
- لهم لسته به دا دیاره سالی ۱۹۴۹ به کهم کتیب و سالی ۱۹۸۶ دوا کتیبی بلار کردۆته وه و له وه به دوا وه تا مردو وه (۱۹۹۲) له بلار کردنه وه ی کتیب وه ستا وه. واته ما وه ی ۳۸ سال خه ریکی بلار کردنه وه ی کتیب بو وه.
- نیستایش ئی وه و رۆمانی (له و پیاوہی به ته نیا سه فہری کرد). ده فہرموون، ده ی!! با به یه که وه بیخو ئینه وه.

(۱)

دایکی (ترایان ماتیزی) گوتی:

—ده زانم سهرکه وتوو ده بی. دلنیا م سهرکه وتوو ده بی!!

فرمیسکی به روودا هاته خواری، به دهستی راستی چه نگی له لیوی
عاره بانه ی ناماده ی رویشان گیر کردبوو، توند گرتبووی. ده تگوت
ده یه وی لینه گه پئی پروا. که روژد کیشی ده گه یشته سهر لیوان، به
دهستی راسته ده یسریه وه.

(ترایان)، جانتای له ناو عاره بانه داناو گوتی:

—به لاش دلی خۆت توند ده که یت و ده گری! ماده م دلنیا ی سهرکه وتوو
ده م، گریانی بۆچییه؟!

عاره بانه که له دوو نه سپ به سرا بوو، له بهر پایه کانی ده رگای ماله وه
وه ستا بوو.

(ترایان)، یه که م دهسته بهرگی مه ده نی خۆی له بهر بوو، ده چووه زانکۆ
له (بوخاریست).

همه‌موو که‌سو کاری له ده‌وری عاره‌بانه که جه‌م بیوون، به رتیاڼ ده‌کرد: باوکی، قه‌شه‌ی (نیزلف‌زور)، پساوینکی قیتو باریکه‌له‌ بوو، جو‌به‌ی ره‌شی توند به له‌شیه‌وه نووسا بوو. باوکه کړو بیده‌نگ بوو. ترايان، سی خوشک و (نیک‌ولای) برای له تەك بوون. نه‌وانیش کپ‌ویده‌نگ بوون.

(ترایان) گوټی:

— تو ده‌زانی زوو زوو دیمه‌وه.

به میهره‌بانی ده‌ستی له‌سهر شانی داکی دانا. دایکه ته‌ماشای دور چاره‌کانی کرد. به چاوی بزاق و پر‌پرسیارو ترسناکی ته‌ماشای کوره‌که‌ی کرد.

(ترایان)، که دیتی، دایکی فرمی‌سکی له چاو قه‌تیس ماوه و ترس به‌ری چاوی گرتووه، گوټی:

— خاترجه‌م به، زوو زوو دیمه‌وه.

دایکه، به در‌د‌ونگی و به ده‌نگینکی رارا، گوټی:

— دیتیه‌وه؟ به راستیه؟

دایکی (ترایان) له‌گه‌ل‌نم پرسیاره، له پر‌مه‌ی گریان‌ی دا.

(ترایان)، شانی دایکی توندتر را‌گوشی و گوټی:

— دل‌ت بروایی نادا دیمه‌وه، بویه ده‌گری! چونکه پیت وایه نایه‌مه‌وه.

دایکه گوتی:

—باوهر ده کم دیتته وه.

جاریکی تر نه سړینی تا لیوان هاته خواری، به دهستی چهپ رۆندکی سړیده وه. ئینجا بهرده وام بوو:

—باوهر ده کم دیتته وه، بهرئ، ترسیم زور درهنگ بیتته وه، هر نه وه یه! زور درهنگ بیتته وه و من نه مام.

دایکی (ترایان ماتیزی)، دهستی له سهر عاره بانه که هه لگرت. ریگای عاره بانه که ی دا بر وا. چی دهیه ویست به کورپه که ی بلئ، پتی گوتبوو. هه موو خه فته تی دلئ خوی پتگوتبوو. شه قاوئک کشایه وه دواوه بو نه وه ی ریگای عاره بانه که بدا بر وا.

(ترایان)، به شیوه ی پرسپار رووی بو لای برای وه رگتیرا. قه شه بی جووله وه ستابوو. سی خوشکه که ی (ترایان) یش رهق راوه ستابوون. (ترایان)، له نزیك پله کانه وه، چاوی به چاوی (ته نیا) که وت.

(ته نیا) نه سپنکی چیا یی بوو — نه ختی له نه سپی فینۆ (نه فنهش) گه وره تر بوو. رۆژی، له خووه هاته هه وشه ی مالی قه شه ی (ئیزفۆر) و به نازادی دهستی به گه ران کرد. بوو به هاوړتی ژیا نی زارۆکو که رگی و مراوی و گیاندارو په ره وری دیکه ی مالی. هه نوو که، (ته نیا) یش به چاوی پرسپاراوی، مۆل ه ق و نیگه ران، وه کوو چاوی هه موو نه وانه ی له ده وری (ترایان) خرپوونه وه، ته ماشای ده کرد.

(ترایان) گوتی:

—نهم به ری کردنه کاره ساتبارهی بۆچییه؟ خو من ناچمه بنی دنیا...

دهنگی پتهو بوو، بهردهوام بوو:

—من، نه دهچمه بنی دنیاو نه دهشچمه جدنگ. ته نیاو ته نیا دهچمه زانکو. فرمیسک رشتنی بۆچییه؟! دایکه، بهسیکه! بهس بگری!

(ترایان ماتیزی) دهستی باوکی ماچ کرد. باوکیشی ماچیکی له ته بهشی کرد. (ترایان) دهستی دایکی ماچ کرد، دایکیشی ماچیکی له پشنی کرد. (ترایان)، یهك له دواى یهك، گۆنای راسته‌ی هه‌ر یه‌كه له خوشكه‌كانی ماچ کرد. ناچار بوو دایته‌وه بۆ ئه‌وه‌ی بتوانی ماچیان بکا، چونكه هه‌ر سیکیان له‌و بچوو کۆبوون. خوشكه‌کانی، یهك له دواى یهك، هه‌ستانه‌وه سه‌ر په‌نجه‌ی پی بۆ ئه‌وه‌ی گۆنای راسته‌ی (ترایان) ماچ بکه‌ن.

(نیکۆلای) ی برای (ترایان)، ته‌مه‌نی ده‌ ساڵ بوو. به‌ خورتی لی‌گه‌را (ترایان) گۆنای راسته‌ی ماچ بکا.

(ترایان) له‌ نا‌کاو گوتی:

—ئێستا ئێر خوا حافیز! خوا حافیز تا پشوری نۆییل!

به‌ر له‌وه‌ی خۆی هه‌لداته ناو عاره‌بانه. جاریکی تر چاوی به‌ چاوه‌ نی‌گه‌رانه‌کانی (ته‌نیا) ی نه‌سی بچکۆله‌ که‌وت که‌ چاوی تی‌ بری‌وو.

(ترایان) گوتی:

—دهتهوی خوا حافظی له تۆیش بکه‌م؟!

(ترایان)، به په‌له، ماچیکي له نیوچه‌وانو له بهینی هه‌ردوو چاوه‌کانی نه‌سپه‌که‌کرد. ئینجا، خۆی هه‌لدایه‌ناو عاره‌بانه. مراوی و قازو عه‌لشیش له بن عاره‌بانه‌که‌بوون، (گریگۆر)ی خزمه‌تکار، که‌برپار بوو بیگه‌یه‌نیته‌نیستگه‌ی هێلی ناسن، به‌قامچی ده‌ری کردن. ئینجا سه‌رکه‌وته‌ته‌نیشت (ترایان) و قه‌مچی له‌نه‌سپه‌کان بادا.

دایکی (ترایان) گوتی:

—وه‌ره‌وه، وه‌کوو به‌لێت داوه، زوو وه‌ره‌وه!

کاتی عاره‌بانه‌که‌جی و به‌ری که‌وت، له‌بهر خۆیه‌وه‌فسه‌یه‌کی کرد. له‌همان کاتدا، ده‌نگی (نیکۆلا) هات. راسپارده‌ی دایکی، بۆ برای سه‌فه‌ری، دووباره‌کرده‌وه:

—زۆرت پینه‌چی! (به‌هه‌شتی)!

له‌گه‌ل نازناوی (به‌هه‌شتی)، که‌(نیکۆلا) به‌کاری هێنا، هه‌موو منداله‌کان له‌تریقه‌ی پێکه‌نینیان دا. (ترایان)یش پێکه‌نی. قه‌شه‌یش پێکه‌نی. دایکی (ترایان)یش به‌ده‌م رۆندک باراندنه‌وه، بزه‌ی هاتی. ته‌نانه‌ت (گریگۆر)یش. کاتی عاره‌بانه‌له‌حه‌وشه‌ی مائی قه‌شه‌ی (نیزفۆر) ده‌رحوو، هه‌موو پێده‌که‌نین! براو خوشکه‌کانی (ترایان)، نازناوی (به‌هه‌شتی)یان به‌(ترایان) دا‌بوو. (ترایان) کۆری لخری قه‌شه

بوو. (ترایان)، له کاتی پشودا، که دههاتهوه، به دریژایی روژ، له شانشینی مائهوه دهیویندهوه. له بهر نهوهی (ترایان) ههرگیز یاری له گهل (نیکولا) و خوشکه کانی نه ده کرد، نه وایش بۆ نهوهی تو له ی لی بکه نه وه، نازناوی (به هه شتی) یان به کاکه یان دابوو. نه وان له و باوه رده دابوون ته نیا مردوو، (به هه شتی)، ده توانی روژ تا ئیواره له جیی خوی نه جوولیته وه و چاو له سهر کتیب هه لئه گری.

به لام (ترایان)، ته بیاتی وابوو به دریژایی روژ، به خۆ به کتیه وه له شانشین بوو. تا ته مه نی بوو به بیست سالی - تا ئیستا - نه مه گه وره ترین خو شیی نه و بوو. خه ونی نه یی نه وه بوو - وه کوو باوک و هه موو باپیرانی - له و ناوچه یه ی مۆلدا فیای باکور، له قونتاری چیاکانی (کارپیت)، بیی به قه شه ی لادی. به لام ژیان زۆر به زه هه ت که و تبوو. له و ناوچه یه دا، زه وی په رک و کرپن بوو، خه لک خیزان و زیقار بوون، ناووه واهه و سخته و دژوار بوو، (ترایان) ناچار بوو پشه یه کی تر هه لژیژی. ئیدی رای هاته سهر نه وه، له (بوخاریست)، ناوی خوی له کۆلیج بنووسی و بیی به مامۆستا.

(ترایان)، له کاتی خویندندا، ده بویه خوی بژیوی خوی پهیدا بکا. باوکی زۆر دهستکورت بوو، نهیده توانی هیچ یارمه تی بۆ بنیژی. به و کهم شته ی هه یوو، ههر نه وه ته ده یه توانی مه سه ره فی خویندنی چوار مندا له که ی به جوو کزی بکیشی.

له گه‌ن نه‌مه‌پشدا، (ترایان) به هیوای زۆر گه‌وره‌ جووه‌ زانکۆ. هه‌شتا له قزناغی ناماده‌یدا بوو، دوو کۆمه‌له‌ شیعری چاپ کردبوو: (ژیانی رۆژانه‌ی شاعیر) و (نه‌خشه‌). هاوکاری له‌ گه‌ن هه‌موو گۆفاره‌کانی پایته‌خت هه‌بوو. سه‌باره‌ت به‌وه‌ی وه‌کوو نووسه‌ریکی گه‌نج ناوبانگی سه‌ندبوو، هه‌ر به‌ ئومێد بوو، له‌ یه‌کی له‌ رۆژنامه‌کانی (بوخاریست) کاریکی نووسینی ده‌ست بکه‌وی و له‌ کاتی خۆیتدنی نه‌ویی، بایی ژبانی خۆی وه‌قی ناولووسینی له‌ زانکۆ، پاره‌ په‌یدا بکا. بگه‌ر هه‌ندی گفتیشیان پێدا بوو. ئیدی نه‌وه‌ بوو، به‌ دلی پر متمانە، (ئیزفۆر) ی جی هه‌شت.

له‌ نشکه‌وه‌، رۆندکی دایکی بیر که‌وته‌وه‌. ناوڕی له‌ (گریگۆر) دایه‌وه‌ که‌ نه‌سه‌په‌کانی ده‌هاژواو ویستی لێپرسی: (ئه‌وه‌ بۆچی دایکم، وه‌ك ئه‌وه‌ی من بچمه‌ بنی دنیا، ئاوها ده‌گریا؟) به‌لام (گریگۆر) ی خزمه‌تکار، که‌ بیست ساڵ زیاتر بوو له‌ خزمه‌ت قه‌شه‌دا بوو، چوو‌بووه‌ ژیری و له‌ بیرو خه‌یالاتی خۆیدا نقووم به‌بوو. ته‌ماشای رینگای راکشای به‌رده‌می خۆیانی ده‌کرد. (ترایان) نه‌یویست بیری به‌چرپتی.

ئێر هه‌چی ئی نه‌پرسی. نه‌ویش به‌ ده‌وری خۆیه‌وه‌، وه‌کوو (گریگۆر)، ته‌ماشای رینگای کرد. عاره‌بانه‌ له‌ گه‌ن هه‌نگاوی ره‌هوانی نه‌سه‌په‌کان به‌ رینگای ناو گونددا ده‌رۆیشت. رینگاو هه‌وشه‌کان چۆل بوون. هه‌یج جووله‌ نه‌بوو. خه‌لکی (ئیزفۆر)، له‌به‌ر نه‌وه‌ی خاکیکی بی بره‌شتیان هه‌یه‌، به‌ رۆژ، ده‌چن سه‌ده‌ها کیلۆمه‌تر له‌وی دوور، کار ده‌که‌ن.

نيستا، خه لکه که به خوږ به ژن و مندالو عاره بانه وه بڼ رڼينی تری، چو بوونه مڼلدا فیای باشوړ. خیتزی دانعه مرو نه ساغه کان کس له (ئیزفۆر) نه ما بوو. عاره بانه ی قه شه به ریگایه کی چولدا به ره و پیش ده چو. دوامالی (ئیزفۆر) یان له به رامبه ر، لای دهسته راست، بوو. نه مه مالی ماموستا بوو. ماله که به مالی قه شه ده چو: دیواری سې، بانی ته خته ی سواله تی بچوړک، شانشینی دار، گول له به رپه لجه ره کان و، بیریکی به گرگره له بهر ده رگا. (ماری) ی کچه تاقانه ی ماموستا، به تهنوره په کی شینی وهك گوتی (له بیرم مه که)، لای بیره که وه ستا بوو. (ترایان) شه وی پیشو، خواحافیزی لی کردبوو. له گه ل نه مه یشدا، (ماری) ده یه ویست، بهر له وه ی (ترایان) برؤا، جاریکی دی چاوی پی بکه وی. بویه کاتی له دووره وه گوتی له دهنگی عاره بانه که بوو، بڼ پیشوازی، چووه لای بیره که.

(ماری)، له (کیشینه)، ناماده یی ده خویند که (ترایان) هشت سال دهرزی لی خویندبوو، سالیکی دیکه، نه ویش ناماده یی ته واد ده کرد. نه و دووانه هندی جار په ك شه مان، له (کیشینه) چاویان به په ده که وت. (ترایان) چهند شیعریکی پیشکیش کردبوو. (ماری) زور شایي پیده هات که ببو به (میوز) ی شاعیریک.

کاتی عاره بانه گه یشته بهر ده رگای مالی ماموستا، (ترایان) گوتی:

—هر بگه مه (بوخاریست)، ناویشانی (به شی ناوخر) مت بڼ ده نیرم.

نه سپه کان هه وکه، به هیدی ده ریشتن. (ترایان) گوتی:

- (ماری)، سه لامي من به (کيشينه) و سه راپای (بيسارابی) بگه يه نه.

(ماری) گوتی:

- به يانی، سه عات حهفت ده چم!

کچه ی جحیل پشتی به بیر که دا بوو. (با) ته نووره ی شینی وه کوو
گوتی (له بیرم مه که) ی ده هه ژانده وه.

(ترایان) دهستی هه لوه شانده و گوتی:

- به خاتری ته تا پشووی (نۆییل)!

ئه سه پکان دهستیان به نهرمه غار کرده وه. (ترایان) ته ماشای دواوه ی
کرد. دوا ی چهند خوله کیک، ریگا به لای راسته دا پیچی کرده وه و
دره ختی گه و ره گه و ره مالی ماموستاو بیری به گر گره ی دارو بیشه و
کچه ی ته نووره شینیان، له بهر چاو بزر کرد.

چوار مانگی مابوو بو (نۆییل)، (ترایان) به هیوا بوو، بته وه نوقمی
شکۆو شانازی بی. بیری ده کرده که نوقمی شکۆو شانازی بگه پته وه
بو (ئیزفۆر)، چ روو ده ده؟ به متمانه وه، بانه روژی ده بینی.

دوا ی چهند چرکه یه ک، ریگا لیژ بو وه وه. ئیستگای ریگای ئاسن له ناو
دۆلیکی چوار کیلۆمه تر دوور بوو. (ترایان) ئیستگا به جوو که که ی، به
دیواری سه ی و بانی سواله تی سوور، لی ده رکه وت. نه و شوینه ئیستگای
کو تایی هیله که بوو، روژی، ته نیا یه ک قه تاری ده هاتی. قه تاره که سی

فەرگۆنی بچووک و قەمارەیه کی مە کینه (لۆکۆمۆتیف) ی هەبوو. ئیستا لەبەر دەم بیناکە ی دیوار سپی و بان سوور وەستا بوو. (گریگۆر)، کە قەتاری لە ئیستگا بینی، ئەسپە کالی خێراتر بە لێژایە کە دا هاژوایە خواری. ئەو دەیزانی ئەو تاکە قەتارە ی بەیانی دی، تا نیوە رۆ نارواو ئەوان هێشتا کاتیان بە دەستە وەیه. بەلام بێ حەمدی خۆی، ئەسپە کانی خێراتر هاژوا.

(گریگۆر) گوتی:

—لەبەر ئەوەی، کە لە پشوو ی (نۆییل) دیتەو، بەفر بارێو، بە تاخوړک دیمە ئیستگا، دەتەمەو.

(ترایان) بزەیه کی هاتی. ئینجا هەردووکیان کړ بوون. تەنیا دەلگی سمی ئەسپە کان دەهات.. عارەبانە کە، لەبەر ئیستگە، لە نزیک قەتار، وەستا. (گریگۆر)، قامچی بە دەستی راستەو جانتای (ترایان) ی بە دەستی چەپەو گرت و سەرکەوتە ناو فەرگۆنی یە کەم. (ترایان) کەوتە شوێنییەو. کاتی جانتاکەیان دانا، (نیکۆلا)، بە سواری ئەسپ، لەبەر پەنجەرە ی قەتار دەرکەوت. بە غار بە دوویاندا هاتیو.

گوتی:

—(بەهەشتی)! دایکە ئەم بەستە شیرینییه ی بۆ سەفەری تۆ نامادە کردبوو، تۆ لە بیرت چوو بوو.

(نىكۈلا) سۈرى ئەسپىكى بى زىن بوو. شىرىنىيەكە لە قوماشىكى سىپى
پىتچىراپو، لە پەنجەرەى قەتارەوۋە رايدەشت و داىيە دەستى. (نىكۈلا)
دەم و چاۋى سوور ھەلگەپراپو و ئەسپەكە شەلالى ئارەقە بىو.

لەيخۇرى قەتار، لە چاۋەرۋانى چىركەساتى بەرى كەوتىدا، دەستى
لاۋاندەنەۋى بە پىناخەكانى ئەسپەكان دادەھىئا كە لە عارەبانەى قەشە
بەسراپوون و قەسەى لە گەن (گرىگۈر) و لە گەن سەرۋكى ئىستگەو
لە گەن (ترايان) دەكرد.

ئەوسا، ئامازەى بە رى كەوتن درا، (نىكۈلا) ھىۋاى سەفەرپىكى خۇشى
بۆ (ترايان) خواست و دووبارە بە (بەھەشتى) ناۋى ھىئا. (ترايان) لە
پەنجەرەى قەتارەۋە ئامازەپەكى بۆ كىرد و تەماشاي كىرد لە گەن
(گرىگۈر) بەرەو (ئىزفۇر) رۆيشقن و دوور كەوتنەۋە. ئىنجا لەسەر
لاتەختىكى دار دانىشت و تەماشاي دەورو بەرى خۇى كىرد. كەس لە
ناۋ فارگۈنەكەۋ لە ناۋ ھەموو قەتارەكە نەبوو

(ترايان ماتىزى) بە تەنى سەفەرى دەكرد.

* * *

(۲)

(ترایان)، له نشکوه له خه به خبر هات. له په نجه روه دیتی کلویه فری گه وره له حه وشه ی (بهشی ناوخت) ی قوتابیان ده باری. نه و ژووره ی نه می تیدا بوو، چوار چوار پای تیدا بوو. هه موو ژووره کانی (بهشی ناوخت) بهم جوړه بوون. چوارپاکه ی نه م، له بنه بانی، له بن دیوار بوو. هه موو روژی، که (ترایان) چاوی ده کرده وه، سی چوارپای به تالی لای ده سته راستی خوی ده بینی. کاتی له خه راده بوو، سی قوتابییه که ی تری هاو ژووری، رویشتون بو زانکو.

به لام نه و به یانیه، براده رانی (ترایان)، هه رسپکیان، هیشتا له ژووره وه بوون. نه و سی چوارپایه ی هه موو روژی چول بوون. نه و روژه جانتای کراوه یان له سهر بوو. کاتی چوونه وه ی قوتابیان بوو بو پشوری (نوییل). گه نجه کان جانتا کانی خویان ده پینچایه وه. باسی بهرنامه ی رویشتنی قه تاربان ده کرد. به دهنگی نزم قسه یان ده کرد بو نه وه ی (ترایان) له خه نه که ن.

یه کینکیان گوتی:

—ئىستا لە كىنەمە، يەك مەتر بەفرى تىكر دورو! مالمە مان دىتە ئىستگا بە تاخورك دەمبەنەوہ.

(ترايان)، بەلئىنى (گريگۆر) ى بىر كەوتەوہ كە لەكاتى بە رى كىردىدا پىيدا. (گريگۆر) ىش بە تاخورك دىتە دوای ئەم، لە ئىستگا. لە (ئىزفۆر) ىش بەفر زۆر بارىبوو، بەلام لە (بوخارىست)، تائەو سەبەنەيە بەفر دەستى بە بارىن نەكردبوو. (ترايان) تەماشای ئەو كىلۆ بەفرانى ى دەكرد كە دەبارىنە حەوشەى (بەشى ناوخۆ) و بىرى لە (ئىزفۆر) دەكردەوہ.

چوار مانگ بوو لە (بوخارىست) دەژيا. ئەوئەندى سەركەوتن بە دەست ھىتابوو بە خەيالىدا نەدەھات. لە كىيىركى وەرگىرانى لە (بەشى ناوخۆ) دا دەرچووبوو و پارەيەكى زۆر كەمى دەدا. بەردەوام لە كۆلىجدا دەچووە وانەى فەلسەفە، سەرەراى ئەمەيش، لە رۆژنامەى (رۆمانى)، بىو بە نووسەر. ھەر لە سەرەتاوہ، لەو كاتەوہ كە ھاتىبوہ (بوخارىست)، لە سەركەوتن زياتر ھىچى نەدەيىو!!

كاتى بە خۆشى خۆشى بىرى لە سەركەوتنەكانى ئەو چوار مانگەى دەكردەوہ، دەرگاى ژوورەوہ سىرەى ھات و كرايەوہ. بەرپۆەبەرى (بەشى ناوخۆ) بوو، بەرپۆەبەر مامۇستايەكى كاركەنارو رىش سىيى بوو، ھاتە ژوورەوہ. چەند رۆژ بوو، (ترايان) دەيەويست ريزەكەى دەرگاى ژوورەوہ چەور بكا، ھەمىشە لە بىرى دەكرد. ھەموو رۆژى، سەعات پىنجى بەيانى، كە دەگەرايەوہ (بەشى ناوخۆ). دەنگى سىرەى

دهرگا براده‌ره‌کانی نارې‌حەت ده‌کرد. (به‌شی ناوخۆ) له‌ نیوشه‌وه‌وه، کلېل ده‌درا. هېچ قوتابیه‌ک ریځای نه‌ده‌درا دواى ټو ساته‌ بېته‌وه. (ترایان)، به‌ تایه‌تی، کلېلیکی وه‌رگرتبوو، روخسه‌تی درابوو سه‌عات پېنجی به‌یانی بېته‌وه. ټو سه‌ره‌رشتی لاپه‌ره‌ی رووداوه‌ جیاوازه‌کانی روژنامه‌ی ده‌کردو ناچار بوو تا روژنامه‌که له‌ ژېر چاپ ده‌هاته‌ ده‌وه، له‌ باره‌‌گای روژنامه‌که بېټه‌وه. به‌رپوه‌به‌ری (به‌شی ناوخۆ) بړیه‌ ټم روخسه‌ته‌ تایه‌تیه‌ی پېدا بوو تا به‌ هېچ جوړی براده‌ره‌ هاوژووره‌کانی سه‌خله‌ت نه‌کا. ماوه‌ی چوار مانگ بوو، (ترایان) که‌ داهاته‌وه ټو ژووره، له‌سه‌ر نووکی پې، خو‌ی ده‌گه‌یانده‌ لای چوارپاکه‌ی که‌ له‌ بڼه‌بانی ژووره‌وه، له‌ بن‌ دیوار بوو. هه‌موو شه‌وی، به‌ تاریکی جلی داده‌که‌ند. هاوړپکاني هه‌رگیز هه‌ستیان به‌ هاته‌وه‌ی نه‌ده‌کرد.

— به‌ر له‌وه‌ی له‌ (به‌شی ناوخۆ) پرژم، هه‌لېه‌ت ده‌بې ریزه‌که‌ی دهرگا چه‌ور بکه‌م. ټه‌مړۆ نابې له‌ بیر بکه‌م!

سبه‌ینان، وه‌ختی (ترایان) چاوی ده‌کرده‌وه، ده‌یدی ژوور چۆله. نوینه‌کان رېک خراون. هه‌رگیز گوټی له‌ ده‌نگی هاوړپکاني نه‌بېوو که‌ ده‌چوونه‌ کۆلیج.

به‌رپوه‌به‌ر ده‌ستی گوشى و، لیپېرسى:

— جه‌نابی (ماتېزی)، ټه‌مړۆ ده‌رۆی؟

(ترایان) سوور هه‌لگه‌ړا. ټو، یه‌که‌مین قوتابی سالی یه‌که‌م بوو که‌ به‌رپوه‌به‌ر به‌ (جه‌ناب) قسه‌ی له‌گه‌ل ده‌کرد. ټمه‌ ټه‌لیا بو قوتابیانی

دكتورا به كار دهات. به پړوه بهرى (بهشى ناوخو) و هاورپكانى و
ماموستاكاني، ريزى تاييه تيان له (ترايان) ده گرت چونكه هموو روژى
وتارى له روژنامه به كى گه وړه بلاو ده كړده وو خاوه نى دوو كتيب بوو
و ره خه گران به كارى نه ده ببيان هله ده گوت.

(ترايان) گوتى:

—سبهى، ساعات حهفتى ئواره، به قه تارى تيزرؤ ده پړوم.
سى قوتاييه كاني تر هدر خهريكى پېچانه وهى جانتاكانيان بوون، به لام
گوښان لاي گف وگؤكه بوو.

به پړوه بهر گوتى:

— ماله وه تان به بيسنت زور شادومان ده بن!

ده ستيكى بله شانى (ترايان) داو گوتى:

—تو سرشار له شانازى ده چيته وه. شانازيه كهت شايانى خوته!
به پړوه بهر ايه تى (بهشى ناوخو) ده يه وى بهر له وهى پرؤى، چا كه يه كت
له گهل بكا. له مه و دوا، ژوورپكى به ته نيات ده بى!

(ترايان) پروايسى نه ده هات چا كه يه كى واى له گهل بكړى. (بهشى
ناوخو)، ته نيا پېنج ژوورى تاكه كه سى تېدا بوو. نه وانش تاييه ت بوون
به قوتايياني دكتورا.

به پړوه بهر گوتى:

—تو له واني ديكه زياتر كار ده كهى! تو هدى ژوورپكى سهر به خوت
هده! جگه له مەيش، تو مايهى شانازى (بهشى ناوخو) كه مانى!

(ترايان) هميشه خهونی به ووه ددهی ژووریکي يه ك نه فري
سهر به خوی هدی. ژووریکي وا كه چير به تاریکي جلی دانه كلی،
بتوانی بهر له خهوتن، چاره كيك بخوینیته وه، نیستا، نه خهونه نه پنییهی
خهريکه دپته دی.!

به پړه بهر گوتی:

- بهر له وهی پړی، ژووره تازه كهت نشان ددهم.

به پړه بهر روشت. (ماتيزی) سهرنجیکي له ساعات دا. له سهر چوارپا
خوی فريدايه خوارۍ. به په له جلی كړه بهر. سهر كهوتنیکي تری هاته
سهر سهر كهوته كانی پيشوو.

له دلی خویدا گوتی: (چه ندین شهوم دهوی تا نه وه موو
سهر كهوتانهی له (بوخاریست) به دهستم هتاون، له (نیزفور)، بو
باوكمو بو كهسو كاره كانم، باس ده كم.

نه مانه سهر كهوته كانی بوون له كولیج: ماموستا كانی داوه تیان ده كړد
بو فراوین و داویان لیده كړد وتار له باره ی كتیبه كانیان بنووسی.
سهر كهوته كانی له رږنامه كان، سهر كهوتنی له (بهشی ناوخوا). كه
كلیلکي سهر به خوی وه رگرتبو و نیستایش دهی به خاوهلی ژووریکي
تایهت به خوی. هدر سهر كهوتن و سهر كهوتن و هیچی تر نا به راستی،
پنیستی به چه ندین شهو دهی تا باسی هه مووی بكا...

(ترايان)، دەستەبەرگىنكى جوانى ھەبوو. كە لەبەرى دەكرد، شايى بە خۆى دەھات. ھىوای سەفەرگىنكى خۆش و پشووۋىەكى چاكى بۆ ھاوژوورەكانى خواست. پاشان سەرگىكى لە بەرپۆۋەبەر داو بە راكردن چوۋە خواری بۆ سەر جادە. سەعات يازدە بوو. شەقامى (گرېگۆرىسكۆى نىگارگىش)، كە (بەشى ناوخۆى لى بوو، كەوتوبوۋە ناوەرەستى شار، لە بەينى كۆشكى دەسلەتدارى و (ناتىنى پالاس) بوو. بە پەلە بە بەردەم پاسەوانانى كۆشكدە تېپەرى، ئىنجا چوۋە ناو موغازەپەكى تايەت بە شتى ئايىنى. خاۋەنى موغازەكە بە بزەپەك پىشۋازى كرد. (ترايان) گوتى:

—دەتوانىن زوو پرۆفە بگەين. دەلەيم زوو، چونكە دەپى دە خولەكى تر لە بەرپۆۋەبەراپەتى پۇلىس بم.

موغازەكە پر ئايگۆنى بىزانتى، جلى كەھەنووتى، شتى تايەت بە بۆنەى ئايىنى و خاچى زېر بوو. (ماتىزى) پالتۆكەى داكەند. خاۋەنى موغازەكە بۆ چركەساتىك بزر بوو، ئىنجا ھاتەۋە، جوبەپەكى لە سەر بازوو بوو. كاتى دورمانكەرەكە خەرىكى پرۆفە بوو، (ترايان) گوتى:

—دەپى بۆ سبەى پشتى نيوەرپۆ، ئامادە بى. سبەى ئىۋارى، سەعات ھەفت، بە قەتارى تىژرۆ دەپۆم.

(ماتىزى) ناولەپى دەستى بە قوماشى رەشى جوبەكە داھىتا كە بۆ باۋكى بە رادانى دابوو. ئەمە يەكەمىن دىارى بوو، بە پارەى خۆى

کریووی و پێشکێش باوکی، قەشەیی (ئیزفۆر)ی دەکرد. باوکی (ماتیزی) تەنیا یەک جوبەیی هەبوو، تەنیا یەک جوبەیی دە سال کۆنی هەبوو، لەبەر هەتاو و تۆزو تێپەڕینی رۆژگار رەنگی داووهو، خەنەیی بوو. زیاتر لە رەشی، خۆی بە خەنەیی دەنگاوت. (ترایان) جوبەییەکی نوێی بۆ دەبرد. باوکی تاقەتی نەبوو جوبەییەکی تر بۆ خۆی بکا.

(ترایان) گوتی:

—خۆشەختانە قەدو قامەتی من وەکوو هی باوکم وایە. نەگەرنا، نەمدەتوانی ئەم دیارییە بۆ بێم. بەلام ئەم جوبەییە نەوێندە لی دی رێک وەکوو ئەو وایە خۆی پرۆفەیی کردبێ.

(ترایان)، کاتی جەلە رەشەکی داکنەند، بیری کردووە دایکی دگانی نەماوە. حەزی کرد تاقە ددانیکێ دەستکرد بۆ دایکی بیا. (ترایان) کە دەیدی، دایکی تەنیا ناوەکی نان دەخوا، چونکە ناتوانی توێژکەیی بجوێ، دلێ دەگوشرا. دایکی، تا نانی لە چای، یان لە ئاودا نەخووساندبا، نەیدەتوانی بیخوا.

هەرچەندە لە ناخی دلەو حەزی دەکرد ئەو دیارییە بۆ بیا، بەلام نەیدەتوانی.

لە دلێ خۆیدا گوتی: (رۆژی، دایکم دێنمە (بوخاریست) و بە ماووی مانگێک ددانەکانی بۆ لی دەنێنەو!)

له هه مان کاتدا، له نه یزک، ته ماشای جوبه ره شه که ی ده کرد که بهر گدروو له سهر له شی پرۆفه ی ده کردو ههر ده تگوت بۆ خۆیه تی. پاشان چاوی چوو ه سهر سه عاتی سهر دیوار، که له نیوان چهند نایکۆنیک ی زیرو زیو به دیواره وه هه لاسرا بوو. سه عات یازده و نیو بوو. ده بوايه نیستا له پۆلیس خانه بی.

(ترایان) جوبه که ی داکه ندو پالتۆی خۆی کرده وه بهر. به په له، روه ی کرده بهر پۆه به رایه تی پۆلیس. چوار کهس له بهر ده رگا چاره پریان ده کرد. نه وانه چوار په یامنی روه داوی جیاوازی رۆژنامه کانی دیکه ی پایته خت بوون. هه موویان به سالد اچوو بوون. (ترایان) وه کوو کوپی وان وابوو. له بهر ده رگا، چوو ده ستیان. ئینجا ههر پینجیان چوونه نوو زگه ی راگه یان دنی پۆلیس خانه. ته نیا یه ک لاته ختی دارو یه ک میزی تیدا بوو. ده فته ریک ی بهر گر هس له سهر میزه که بوو. (ماتیزی) ده فته ره که ی کرده وه به دهنگ ی بهرز دهستی به خویندنه وه ی نه و بروو سکا نه کرد که له قومیساریه کانه وه ره وانه کرابوون و باسی رووداوی رۆژیان تیدا بوو. چوار هاویشه که ی (ترایان) به پۆه، تیینیان ده نوو سیه وه.

(ماتیزی) خویندیه وه:

—مه لۆتکه به کی فریدراویان له شه قامی (پوپلی) دۆزیوه ته وه.

میژووه که ی له ده فته ری تیینی خۆی تۆمار کرد. ئینجا به دهنگ ی بهرز له خویندنه وه بهر ده وام بوو. له شه قامیک ی دیکه دا، پایسکل سواریک

هەندێ شووشەبیری دەگراستەو، لۆریەك لیڤاوه. جلدروویەکی بەرگی ژنان، ویستوویەتی بە دەرمانی خەو، خۆی بکوژی... ئەو رۆژە تەنیا رووداوی کەم و بێ نرخ هەبوو. (ماتیزی)، پشتی ئەوێ دوا برووسکەیی خوێندەو، دەفتەرە رەشەکەیی قەپات کردەو. پێنج پەیمانیڤەرە، کاغەزەکانیان بە دەستەو بوو، بە دالانەکەدا روێشتن. چرای کارەبایی تێدا داگیرسابوون. لە هەموو دەرگاکانی دەستە راست و دەستە چەپیان دەدا. هەموو دەرگاکیان تا نیو دەکردهو دەرمانپرسی داخۆ هیچ دەنگ و باسیان بۆ راگەیانندن نییە. ئەمانە نووزگەیی ئەفسەرانی دادپەرورەیی بوون. ئەو رۆژە، ئەو نووزگەنە، هیچ دەنگ و باسیان بۆ روژنامەکان نەبوو. ئەم دیدارەیی پەیمانیڤەرانی قەلەم و کاغەز بە دەست بۆ ئەو دالانەیی بۆنی زیندانی لیڤەهات، روژی دوو جار دووبارە دەبروو: نیوەرۆ ئیوارە.

ئێستا، پەیمانیڤەرەکان دووبارە چوونەو جاده. لەبەر بەفربارین، چوونە ناو کافەیهك. هەموو روژی، کە لە پۆلیسخانە دەهاتنە دەرەو، دەچوونە ئەوێ بۆ ئەوێ تەلەفۆن بۆ ناگرکوژین و بارەگای جەندرمەو سەردخانەو نەخۆشخانەکان بکەن. ئەوێ تەلەفۆنی دەکرد، چییان پێدەگوت بە دەنگی بەرز دووبارەیی دەکردهو، ئەوانەیی تر تییینیان دەنووسییهو. بەلام لەوێش تەنیا دەنگ و باسی بۆ بایەخیان وەرگرت. کە تەواو بوون، هەر پێنجیان دەفتەرۆکەیی تییینیان لە گیرفانی پالتویان نا.

(ماتیزی) گوتی:

-بهیانی بۆ پشوو دەرۆمهوه.

له ناو ههموویان، تهنیا نهو دهچووه سهفه. په یامنیڙه کانی دی به ژنو
مال بوون، له گهل ژنو مندالی خویمان له (بوخاریست) دهژیان.

(ماتیژی)، کاتی بهرهو باره گای رۆژنامه دهچوو، بیری له (ئیزفۆر)، له
(گریگۆر)، لهو جوبهیه ده کردهوه که به دیاری بۆ باوکی دهبرد. له
هاوکاره کانی دابراو به پهله سه رکهوت بۆ باره گای رۆژنامه که ی. لهو
کاته دا، خیتزی به پۆیه بهرو یهک پشخزمهت، کهس له باره گای رۆژنامه
نه بوو.

چالاکیی رۆژنامه تائیواره دهستی پینه ده کرد. (ترایان ماتیژی)
له بهردهم نامیری چاپی خوئی دانیشته. نهو، تاکه په یامنیڙه ک بوو
نامیری چاپی به کار دهیئا. نهوانه ی دی به قهلهم دار، یان قهلهم پاندان
دهیاننوسی. (ترایان)، هه له رۆژی یه که مه وه، نامیریکی چاپی به
کری گرت. سوور بوو به قهلهم دار نهنوسی. ئیستا خهریکی
نووسینی نهو رووداوانه بوو که له گهل هاوکاره کانی کۆیان
کردبووه وه. پشخزمهت بابۆله یهک و فنجانه قاوه یه کی بۆ هیئا. نه مه
تیشتی ئاسایی (ترایان) بوو. ته گهر به ریکهوت نووسینی زۆر بوايه،
داوای قاوه ی دووه می ده کرد. کاتی خهریکی دارپشتی به سه رهاتی
باسۆلی فریندراوه که ی سه ر جاده و غه می عاشقانه ی کابرای جلدرووی
ژنانو نهو پایسکل سواره بوو که لۆریه ک لیدابوو، بیری لهو شه قامانه
ده کردهوه که نهو رووداوانه یان لی قهوما بوو. نهو، تهواو شاره زای

(بوخارىست) بوو. بەلام شەقامەكانى بە تايىهەتى بە رووداۋى خويىنەن و دلتەزىن دەناسىيەۋە كە لە شەقامەكان روويان دابوو. ھەر شەقامىكى (بوخارىست) بۆ (ماتىزى)، ماناسى (خۆكۈشتەن) نىك، كارەساتىك، بەسەرھاتىك، مەلۇتكەيەكى فېندراۋ، ئاگر كەۋتەنەۋەيەك، يان شەرىپكى دەگەيەند. لەۋ چوار مانگەي لە (بوخارىست) بوو، شەقام نەبوو رووداۋىكى لى نەقەۋمى. (ترايان) باسى ھەموو شەقامەكانى كىردى. بە لاي ئەۋەۋە، نەخشەي شار، نەخشەيەكى تراجىدى بوو. (ماتىزى)، كاتى كارى خۆي تەۋاۋ كىرد، پەرە تاپىكراۋەكانى ھەلگىرت و چۈۋە نووزگەي سەرنوۋسەر. سەرنوۋسەر پىۋىك بوو لاچەرەكانى، سىيى بىو. ناۋى (بىسىۋلا) بوو. سەرى بۆ لاي (ترايان) ھەلپىرى.

(ماتىزى) پەرەكانى لەبەر دەمى (بىسىۋلا) داناۋ گوتى:

—ئەمىرۆ ھىچ شتى گىرنگ نىيە.

كابرەي قىز ماشۋ بىرنىچ، خىرا پەرەكانى خويىندەۋە. لە پەرەۋىزى نوۋسىنەكەدا، ئەۋ جۆرە پىتانەي نوۋسى كە دەيەۋىست پىتى بنوۋسن. زەنگى لىنداۋ پەرەكانى دايە پىشخىز مەت بۆ ئەۋەي بىياتە بەشى پىتچىن. ئىنجا سەرنىچى پىرسىاراۋى بىرپە (ترايان) و گوتى:

—ھىچى تىرت دەۋى؟!؟

(بىسىۋلا) بىي ئەۋەي چاۋەرپىي ۋەلام بىكا، بەردەۋام بوو:

—بە راست، پىرۋزبانى نوۋسىنى ئەمىرۆ بەيەنەت لى دەكەم. شتىكى بەرزە. زەين دى، چت پىدەلەيم. تۆ دەبى بە رۇمانوۋسىكى گەۋرە. ۋاز

له رۆژنامووسی دینی. دهیی به رۆماننوس. رۆماننوسیکی بههره دارا
 من که رۆژنامه نووسیکی به سالا چووی فره ناسم، که نووسینه کهی
 تۆم خوینده وه، چاوم پر فرمیسک بوو. نافهرین!!
 (ترایان) گوتی:

-هیچ هونه ری من نییه. رووداوه که خۆی دلبروینه! من ته نیا وه کوو
 خۆی نووسیومه ته وه. من دانهری نیم. دانهره کهی ژیانه.
 (بیسۆلا) گوتی:

-ئه وه هه موو خاکیتییهی ناوی! تۆ قه له میکی بی وینهت ههیه! نووسینی
 تۆ وه کوو هی ئه وانهی تر نییه. مه سه له که ئه مهیه!
 (ترایان ماتیزی) سوور هه لگه را. چاوی پرپیه زه وی.
 (بیسۆلا) گوتی:

-تۆ رۆژنامه کانی تر ده خوینیته وه. دیوته هاوکاره کانت هه مان
 رووداویان چۆن دارشتوو! له گه لتام، شته که خۆی له خۆیه وه
 بابه تیکی بی وینهیه. مندالکی سێزده سالی هه تیو ده که وی. ته نیا یه ک
 خوشکی ههیه. خوشکی به دیق ده مرئ. منداله که، له پر هه ست ده کا
 له دولیادا، ته نیا به. ناو میدی، په رته کی له بهر ده بری. خۆی فری
 ده داته بن پێچکهی ترام. خۆ کوشتنی مندالان شتیکی ده گمه نه. شتیکی
 سروشتیه که هه موو رۆژنامه کان له لاپه ره ی یه کهم، باسی بکه ن.
 هه موو رۆژنامه کان به دوورو دریزی باسیان کردوو. به لام تۆ به
 شیوه یه کی ته و او جیاواز باست کردوو. تۆ زۆر به ساده یی، به چه ند

دېرىك باست كىردوۋە. ئىنجا دوو لاي رووداۋە كەت شى كىردۆتەۋە:
رىك ئەو لايەنانەي كە ئەبەدىيەت و مۇقايەتى پىشان دەدەن. سى
ستوونت لەم بارەيەۋە نووسىۋە. تۆ تاكە كەسىكى نووسىۋە: بەيانى ئەو
رۆزەي ئەو مىندالە خۆي كۆشت، چوۋ بۆ ئەۋەي گۆرى دايك و باۋلۇ
خوشكى گۆلباران بكا. ئەۋانەي تر باسى شتى وايان نە كىردوۋە. بە لاي
تۆۋە ئەمە رەگەزىكى گەۋرەي كارەساتەگەيە. مىنداللىك، بە تەنيا ماۋە.
بە دۋاي ئەو كەسانەي لە دەستى داۋن، دەچىتە گۆرستان... پاشان تۆ
بە درىزى باسى رووداۋىكى تىرت كىردوۋە كە ئەۋانەي كە، بە
سەرەپۆيىش، باسيان نە كىردوۋە: تۆ باست كىردوۋە، مىندالە كە بەر
لەۋەي خۆي فېرى بدائە بن لۆكۆمۇتېف، چاۋى خۆي بە دەستماللىك
بەستۆتەۋە بۆ ئەۋەي لۆكۆمۇتېفە كە نەبىنى. مىندالە كە، لەسەرۈ بەندى
خۆكۆشتىشدا، مىنداللىكە ۋەكۆر ھەمو مىندالانى دۇنياۋ ھەر چەندە
ئامادەي خۆكۆشتە، ۋەكۆر مىندالانى تر دەترسى! ئەو چاۋە بەسراۋانە
گەۋرەترىن ھەستىيان لە تۆ بزواندوۋە. بۆ ھەمو خويئەرانىش ھەروان.
ئەۋانەي تر باسى ئەمەيان نە كىردوۋە. لەبەر ئەۋەيە راپۆرتەكەي تۆ ئەو
جۆرە سەرگەۋتەي بە دەست ھىناۋە. لەبەر ئەۋەيە تۆ دوور دەپۆي!
تۆ لە رووداۋە جىۋازەكان، پەنجە لەسەر لايەنى جاۋىدانىي مۇقايەتى
دادەنتى. پىرۆزبايىت لى دەكەم، (ماتىزى)! لەو رىنگايە بەردەۋام بە...
(ماتىزى) بۆ ئەۋەي بەرامبەر ئەم قەدر گىرتە، سوپاسى بكا، بە پىچىر
پىچىر ھەندى وشەي دەربىرى. بەلام ھەروا لەبەردەم مېز بە پىتۈ ۋەستا
(بىسىۋىلا) گوتى:

—ھېچى تىرت ھەيە يىم بلى؟

(ترايان) گوتى:

—خوت دەزانى لەم بەيانيەو، پشوى كۆليج دەستى پىكردوو. منىش
گەرەكمە بەياني بىرۆمەو، دەمەوى بچمەو (ئىزقۇر).

(بىسۆلا) پرسى:

—پشوى جەژنى (نۆيىل)؟ پەيامنىرى لاپەرەى رووداوى جىاواز، رىك
لە جەژنى (نۆيىل) روخسەت وەربگرى؟! لەوەتى رۆژنامە ھەيە، شتى
وا نەبوو! يان گالتە دەكەى؟

(بىسۆلا) توورە بوو، گوتى:

—لە رۆژانى (نۆيىل)، چالاكى پەيامنىرانى لاپەرەى رووداوى جىاواز
دەگاتە تىرۆپك! نەگەر روخسەت دەوى، دواى جەژن بىرۆ. دواى
جەژن وەرى بگرە! بە لىنت بى دەدەم. قسە كردن بى فايدەيە!...

(ماتىزى) گوتى:

—دەبى ئىستا بىرۆم. ئىستا پشوى كۆليجە.

(بىسۆلا) گوتى:

—قسەى لەسەر نىيە! لە رۆژانى جەژن روخسەت وەرنەگرى! ئەو
ئالېم نەگەر بىئەوى واز لە رۆژنامە بىنى! لەو حالەتەيشدا، ناتوانى
سەى بىرۆى. بە پى گرىبەستەكەت، دەبى پازدە رۆژ پىش رۆيشتن،
رۆژنامە ئاگادار بکەيتەو. ئىر، بە ھىچ جورى مەسەلەى بەياني لە
گۆرى نىيە...

(ماتیزی) گریانى ھات! ئەمە يەكەم جار بوو رۆژنامە داواى رەت دەکردهو. شتى واى بە خەيالىدا نەدەھات. (بیسۆلا) دەیتوانى ھەموو شتیکی رەت بکاتەو، بەلام (ترايان ماتیزی)، بە خەيالى دانەدەھات لیتەگەرئى جەژنى نۆیتل لەگەڵ خانەوادەکەى بکا،
(بیسۆلا) گوتى:

—دواى جەژن، يەكسەر روخسەت دەدەمى. قسەى شەرەف بى، تۆ دواى نۆیتل سەفەر دەکەى. يانى ھەر ئەوەندەيە ئیستا سەفەرەکەت دە رۆژ دوا دەخەى. ئیستا ئەستەمە پرۆى! قەتاو قەت ناکرئى.

(ماتیزی) لە نووزگەى (بیسۆلا)ى رۆیشت، چوو لە پشت میژەکەى، بەرامبەر ئامیری چاپ دانیشت. زۆر نارەحەت بوو. بە زەحەت رۆندکى خۆى پى رادەگیرا. پێشخزمەت دووھم فنجانە قاوہى بو ھینا. واى دەزانى (ترايان) ھیشتا کارى ماوہ. کە (ترايان) ھیشتا کارى ھەبایە، بى ئەوہى داواى لى بکا، قاوہى دووہمى بو دەھینا. (ماتیزی)، بە قامک ئامازەى کرد کە قاوہى تری ناوئى. ھىچى تری ناوئى! پى واپوو ئەگەر دواى (نۆیتل) بچیتەوہ (ئیزفۆر)، نە خوشکى دەبینى کە دووبارە دەگەریتەوہ کۆلیج و نە (مارى)! لە رۆژانى جەژندا، دايبایى غەم بە نەھاتنەوہى دەخۆن. بى شک دلتەنگ دەبن! ئەو خۆیشى لە (بوخاریست) غەمبار دەبى. ئەوان لەوئى تەنیا دەبن و ئەم لیرە! لە زەینى خۆیدا، ھەموو ئەو شانەى ئامادە کردبوو کە دەپەویست رۆژانى نۆیتل، لای درەختەکە، بۆیان باس بکا: ھەموو سەرکەوتنەکانى لە

رۇژنامە، لە زانكۆ، لە بەشى (ئاوخۇ). ئەگەر نەتوانى باسى ئەو شتانه بۇ دايابى بكا، دەسكەوتەكانى هېچ نرخیان نامىتى.

پىشخزمەت ھاتەو. بۇ ئەو نەكە قاوھى دووھم بىتى، بەلكو ئەم جارە، بەستەيەكى لە رۇژنامە پىچراوى لە سەر مېزى (ترایان) و لە تەك نامىرى چاپ دانا. (ترایان) بە توورەيى بەستەكەى كردهو. توورە بو چونكە نەیدەتوانى بچیتەو مالى. كە بە توورەيى داوھەكەى پساندو كاغەزەكەى كردهو، لە سەر كورسیيەكەى وزاقى داو بە ھەراسانى لە ماسەكەى دوور كەوتەو. بانگى پىشخزمەتى كرد. بەستەكە، كە لەسەر نامىرى چاپ كرابوو، ئەنگوستىك، ئەنگوستىكى بچووكى مندالانەى تېدا بو. ئەنگوستىكى براوا خەلتانى خوین! نینۆكىكى شینو مۆر ھەلگەرا بو. (ترایان)، پشووى قەدەغەى خۆى و (ئىزفۆر) و درەختى (نۆیتىل) لە بیر كرد. ھەموو شتىكى لە بیر كرد. دووبارە ھاواری كرد. ۋەكوو ئەوھى بىھوى داواى یارمەتى بكا، بانگى پىشخزمەتى كرد. رەنگى بزرکابوو، چرك و ھۆر دەلەرزى. پىشخزمەت ھات. كە ناوەرۆكى بەستەكەى بىنى ، ترساو پاشەو پاش كشاھەو. بە تەوازۆ ھىنانەو گوتى:

—نەمدەزانى چى تېدايە. تەكايە بمبورو! نەخیر! نەمدەزانى چى تېدايە!
كۆمەلە مندالىك ھىنايان. پىيانگوتم بۇ تۆيە!
(ماتىزى) ھاواری كرد:

— ھەلگەر! كى ئەۋەند چەتوون دەيى ئەو گالتە قەشمەريانە بكا. ئەو چەتوونانە!

نامەيەكى بى زەرف لە بن بەستەكە بوو. (تريان) خەتە ناخۆشەكەي خويىندەۋە. خەتى مندايىكى قوتابخانەي سەرەتايى بوو. نەيتى ئەنگۈستەكەي روون كەردبوۋەۋە. شەكە گالتەيەكى كوشندە نەبوۋا ئەو مندالانەي لە نەيك رىگاي ئاسن ياريان دەكەرد، ئەنگۈستى ئەو ھاورىيەيان دۆزىبوۋەۋە كە رۆزى پىشوو، دواي ئەۋەي چاۋى خۆي بەستبوۋەۋەۋە خۆي فەيدابوۋە بن قەتار. كەريكارانى سەردخانە كە جەنازەكەيان ھەلگەرتبو، ئەنگۈستەكەيان نەديبوۋەكە پىچەكەي لۆكۆمۇتيف چەند مەتريك دوور ھەلەيدابوۋە ناۋ بەفر. ولداشيارىيەكانى منداۋە مردوۋەكە ئەنگۈستەكەيان دۆزىبوۋەۋە بۆ (ماتيزى)يان ھىتابوۋە بارەگاي رۆژنامە. كاتى جەنازەكەيان ھەلگەرت، (تريان) لەۋى بوو. لەبارەي خۆكۈشتەكە، قەسەي لەگەل زارۆكانى گەرەك كەرد. وتاريكى لە بارەي كارەساتەكە نووسىبوو. منداۋان تەنيا (تريان)يان دەناسى. ئەنگۈستەكەيان بۆ ئەو ھىتابوۋ. نەياندەزانى چى لى بكدە! بۆ ئەۋيان ھىتابوۋ چونكە ناگاي لە خۆكۈشتەكە بوو...

(ماتيزى) بە پىشخزمەتى گوت بەستەكە رەۋانەي سەردخانە بكا. ئىنجا چوۋە نووزگەي (بىسۆلا)ۋ نامەكەي نىشان دا.

— ئەو منداۋانە وايان زانيۋە ئەۋەي لە ھەموويان زياتر خەريكى تۆزىنەۋەي مردنەكە بوو، (تريان ماتيزى) بوۋە، نەك سەردخانە، يان

بۆلىس. مىندالەكان تېگەيىون تەنيا تۆ دىلت لاي رووداوى كارەساتبارى
ھاۋرىكەيان بوۋە، بۆيە ئەم ئەنگۈستەيان بۆ تۆ ھىناۋە.

(ترايان) گوتى:

—مەرگبارە!

ھىشتا ھەر تۇقابو.

—ئەمە سەرکەۋتېكى بى ۋىنەيە. سەرکەۋتېكى لە ئاسابەدەرە!

ھۆكەيشى ئەۋەيە تۆ ۋەكۈۋ ئەۋانى تر نانوۋسى. ئەۋە بوۋ پىمگوتى!!

(بىسۋىلا) شەبى لە شانى (ترايان) داۋ ناردى بۆ ئەۋە پىشۋو بدا.

—تۆ كاتى ئەم سەرکەۋتەنە بە دەست دىتى، دەتەۋى ۋاز لە رۆژنامە

بىتى؟! رىك لە كاتى (نۆيىل) ىش، كاتى چالاكى لەۋ پەيدايە؟! تۆ دواى

جەۋن دەرۋى! ھەرىم پىداى، دواى جەۋن دەرۋى!

(۳)

جەڭنى (نۆيىل) بەسەر چوو. (ترايان مائىزى) خۆى نامادە كرد بېجىتەو
(ئىزقۇر)، بەلام ئىستا، بۆى دەرکەوت، بە هيچ چەشنى ناتوانى لى
رۆژانى جەڭندا، رۆژنامەكە جى بىلى. ئىشكى زۆر ەبوو. ەرگىز
تاروانو كارەساتو رووداو بە قەد رۆژانى جەڭن نىيە.

(بىسپۇلا) گوتى:

— ەدروەكرو قىسم پىداى، بەيانى دەرپۇى! من ساحىبى قىسى
خۆم! قەولى شەرەف شتىكى پىرۆزە.

(مائىزى) گوتى:

— تەنانت، داىبابىشم بە بارودۆخەكە دەزانن. بۆم روون كردوونەتەو
كە جەڭنى (نۆيىل) بۆ پەيامنېر پىر چالاكىزىن كاتە. بەيالى دېنە ئىستىگا،
چاوپىم دەكەن.

(بىسپۇلا) گوتى:

—له بیر نه کهى، بهر له وهى برۆى، رېپورتاجى لاپهړه ی نه ده بیم به ده ست بگه یه نه!

(ماتيزى) ته ماشاى سه عاتى كرد. سه عات شه شى ئتوړه بوو. تا سه عات پينجى به يانى كاتى هه بوو گوتاره كه بنووسى. تا نيوه شهو له (دهسته ی بهر پتوه بهر) ده مايه وه. ئينجا له كافه ی رۆيال، كه له شه قامى سه ره كى بوو، ده چووه لای هاوړى په يامنيره كانى. ئهم كافه يه به دريژايى شهو كرابووه وه. په يامنيران، له كافه ی رۆيالدا، چاوه پتې هه موو رووداوه كانيان ده كرد كه به دريژايى شهو له (بوخاريست) روويان ده دا. چالاكې په يامنيرى رووداوى جياواز، سه عات پينجى به يانى، كۆتايى ده هات كه بانگى رۆژنامه فروشانى به يانى له سه ر شو سه كان بهرز ده بووه وه.

(بيسيولا) گوتى:

—حه ز ده كه م پيش نيوه شهو راپورته كه وه ربگرم. يه كسه ر ده ست به كار به! ده بى به يانى، له لاپهړه ی نه ده ب بلاوى بكه مه وه.

(تريان) له پيش ميره كه ی و له بهرده م ئاميرى چاپ دانېشت. پيشخزمه ت فنجانه قاوه كه ی بۆ هئنا. (ماتيزى)، جگه له رووداوى جياواز، حه فته ی وتاريكى نه ده بېشى ده نووسى، باسى ژيانى شاعير ئك، يان هوندرمه نديكى ده كرد كه له و حه فته يه دا يادى ده كرايه وه.

ئەو ھەفتەيە، يادى سالانەي مردنى (ئەلىكسىس ماتىفېسى)ى شاعىرى خەلگى (بېسارابى) بوو. (ترايان)، وئەي شاعىرەكەي لە تەك ئامېرى چاپ دانا. (ماتىفېسى) قەشە بوو. (ماتىزى) بە وردى تەماشاي وئەي قەشەي شاعىرى كىرد. ئىنجا وئەي شارەكانو بىنا مېژوويەكانو دېمەنەكانى (بېسارابى)، يەك لە تەك يەك، لەسەر مېژ دانا. (ترايان)، (بېسارابى) بەلاۋە بە قەدەر (ئىزفۇر) نازىزو قەدرگران بوو. ھەموو سەردەمى مندالى و ھەموو سەردەمى گەنجىتى خۆي، لە (كىشىنف)، لە كۆلېچ، بە رى كىردبوو. لە رۆحى (بېسارابى) ^۱ و (بېسارابى) يەكان دەگەشت. (بېسارابى) سى مىژون نەفەرى تېدايە. ئەمە ھەرىتمىكى سنوورىيە. ماۋەيەك كەوتە ژېر دەسلەلانى رووسەكانو پاشان كەوتە ژېر دەستى فەرمانپەرۋاىي رۇمانيا. (بېسارابى)، خاكەكەي رەشەخاك و بە پىتە! ئەم ھەرىمە، لەم سەر تا ئەو سەرى، ھەمووى سەوزايى و دارى بەرىيە. دېمەنەكانى دېلرېتىن. خەلگەكەيشى ۋەكرو دېمەنەكان، ھېمنو نارامن. (ماتىفېسى)ى قەشەي شاعىر، جوببە لەبەرۋ خاچى زېر لە مل، لەو دېمەنەي لەسەر مېزى (ماتىزى) بوو، ۋەكرو ھەموو خەلگى (بېسارابى)، چاۋى نەرم و مېھرەبان بوو. (ماتىفېسى) بە شىعېرىكى بە ناۋى (ھۆنراۋەيەك بۆ زمانى رۇمانى) ھاتبوۋە ناۋ ئەدەبىي رۇمانى. كەس شىعېرى تىرى نەدېبوو، بەلام ھەموو قوتابىيانى قوتابخانە سەرەتاييەكان ئەم شىعەرەيان لەبەر بوو.

^۱ ھەرىتمىكە لە نىۋان پرووت و دىنىستەر

ھۆنراۋەكەي (ماتېفېسى) بەم جۆرە دەستى پىندەكرد: (زمانى رۇمانى
 ۋەكرو پەرەملەيك وايە...). (ترايان)، شاد بوو كە گوتارى ئەو
 خەفتەيەي لە بارەي شاعىرىكى (بېسارابى) يە، ھەرچى لە بارەي
 (بېسارابى) يە ۋە دەينووسى، شادىيەكى گەۋرەي پى دەبەخشى. (ترايان)
 ھەر گاۋى باسى (بېسارابى) دەكرد، ھەستى دەكرد باسى دايكى، يان
 خانەۋادەي خۆي دەكا.

(ترايان) دەستى بە نووسىنى گوتارەكەي كرد. ئامىرى چابى راکىشاىە
 پىش، بۆ بەر سىنگى. كەم شاعىرى (بېسارابى) ناويان لە مېژۋوى
 ئەدەبدا ھاتوۋە. لە (بېسارابى) دا، شىعر لە دابو رەۋشتى رۆژانەدايە.
 لەبەر ئەۋەيە شاعىرانى (بېسارابى) ناويان لە مېژۋوى ئەدەبدا نىيە.
 چونكە خەلكى (بېسارابى) خويان شاعىرى ژيان. رۆژ بە شىعر بەسەر
 دەبەن. ئەو سى مىيۆن كەسەي لە نيوان (پروت) و دىيىستەر) دەژىن
 شاعىرى زگماكن! شىعرى ئەم خەلكە شىعېرىكى خۇيە. شىعېرىكى
 دلدارىيە، چوارچىۋەكەي لەزاي نيوان زەۋى و ئاسمانە! زەۋى و ئاسمان،
 ۋەكوو شاىەتى ژيانى مېژۆ، بەردەۋام لە شىعېرى (بېسارابى) دا،
 دەرەكەۋن!

(ترايان ماتىزى) نووسى:

—(من ھەشت سال لە (بېسارابى) ژياوم. لە (كىشىنف)، كلىسەيەكى
 بچووك لە نريك كۆلىچەكەمان ھەبوو. بە عام دەچوۋىنى!! لە كاتى
 رى و رەسمى ئايىنىدا، تەماشاي ئەو خەلكانەم دەكرد كە بۆ دوعاو نوئىز

دەھاتىن. ئەوانە ماۋەي يەك خولەك، يان پىنج خولەك، يان بە درىژايى
ماۋەي رىۋ رەسمەكە دوغايان نەدە كىرد، (بىسارابى) يەكان، دواي
نەۋەي دەھاتىنە كىلىسە، لەبەردەم ئايكۆنىك چۆكىان دادەدا-
دەتگوت-چەند سەعاتىكە لە ئەبەدىيەتدا نقرۇم بووين. تەنانەت دواي
رىۋ رەسمىش، (بىسارابى) يەكان، لە ناۋ كىلىسەي كىش و ماتدا،
لەبەردەم ئايكۆنە كاندا، لەسەر چۆك دەمانەۋە. (بىسارابى) يەكان، لەناۋ
رەزەكانيان، لە سەر زەۋىيەكانيان، لە ھەموو لقەكانى چالاكىيەكانياندا،
ۋەكۈر نەۋە دەجوۋلانەۋە كە لە كىلىسە بن.، بە جۆش و پىرۋىيەۋە
كارىيان دە كىرد. جۆش و خروۋش گەۋرەتەرىن بزوئەرى شىعرە! نىشانەي
سەرەكى ھۆنراۋەي (ھۆنراۋەيەك بۆ زمانى رۆمانى) ي (ماتىفىسى)،
جۆش و خروۋشە.

(ماتىزى) نووسىنەكەي خۆي خويندەۋە. دەيزانى زىاد لە پىۋىست
سۆزدارىيە! بەلام لەبەر ئەۋەي باسى (بىسارابى) دە كىرد، نەدەبوۋ وا
نەبى. لە نووسىنەكەي بەردەۋام بوۋ:

- (ئەگەر لە ژياندا، ناچار بىم شوئىنكى دىكە بۆ ژيان ھەلبۇيرىم،
خاكەرەشى (بىسارابى) ھەلدەبۇيرىم. ئەگەر رۆژى بىتوانم شىعرى جوان
بھۆنمەۋە، شىعرى دلدارى بۆ خاكى كىرپىن و بەردەلانى (ئىزفۇر) و بۆ
رەشەخاكى (بىسارابى) دەنووسم. لە شىعرەكانم دوعا دەكەم و لە
دەرگاھى پەرۋەرگار دەپارپىمەۋە، ناشى و نارامى ئەو خاكە بارىزى كە
بە درىژايى مېژوۋ، بە ئاۋى (دنىستەر) و (پروت) و بە خوينىكى زۆر

ناودراوه. له بهر نهو هی خوښی زور له سهر خاکی (بیسارابی) رزاوه،
 بوی هیه خورا دوعای شاعیر گرا بکاو له بانه روژدا، ته نیا به بارانی
 خیر و بهر که ت ناو بدری و قهت به خوین ناو نه دری. شهو، کاتی سهر
 ده خه مه سهر سهرین، من (منی نووسه ری نهم دیرانه) وا ده زام سهر به
 خاکی (نیز فوړ) و خاکی (بیسارابی) ده کم که وهک ناواخنی نان
 نهرمه.

(ماتیزی) که گوتاره که ی له باره ی ژبانی (ماتیفیس) ی شاعیر ته واو
 کرد، دای به (بیسو لا).

نینجا چووه ناو شار. له نیوه شهو تیپه ری بوو. ده بویه چاوی به
 هاوړ پکانی په یامتری رووداوی جیاواز بکه وی. که له شه قامی
 سهره کی، گه پشته کافه ی روپال، چوار هاوکاره که ی بینی له پشت میز
 دانیشتون، یاری کارتیان ده کرد. ماده م یاری کارت ده کهن، مانای
 وایه هیچ رووداوی گرنه نه قه و ماوه. (ماتیزی) سلاوی لیکردن. به
 نه نی، له سهر میزی ته نیشیان دانیش. بیری له سهره ری سوزی
 خوی کرده وه بو (نیز فوړ). دهم و چاوی له بهر شه که تی و شادی، سوور
 هه لگه را بوو. نه و ده فته رو که ی دهر هیتا که رووداوی نه و روژه ی تیدا
 تو مار کردبوو. کردییه وه. له لاپه ریه کی سپی، دهستی به نووسینی
 شیعریک کرد:

(زستان له هه موو شتی زیاتر نازارم ددها چونکه به لمر دهباری. به لری
 واسی سپی، هه ده گاته سهر زهوی، ده بی به قور...)

پېشخزمهت هاته لای میزی (ماتیزی) و گوتی له تله فون د هیالنه وئی.

به پړپړه و بهری روژنامه یه تله فون بۆ ده کا!

چوار په یامنیزه کدی میزی ته نیشته، دهستیان له یاری هه لگرت و

چاوه پئی گهړانه ووی (ترایان) یان کړد.

(ماتیزی)، که گهړایه و، گوتی: (هیچ نیسه. به پړپړه بهر داوام لی ده کا

یه کس بهر بگه مه باره گای (دهسته ی نووسین). نه گه شتیکی نوی هدی،

تله فونتان بۆ ده کم.

(ماتیزی)، چوار چوار، پایه کانی پلیکانه ی ته ی کړدو چووه نووزگه ی

(بیسیولا).

به شیوه ی ناسایی، نهو کاتانه هیچ کس له باره گای روژنامه نه بوو.

به لام نیستا هؤل سیخناخ بوو. ده تگوت خه لک له زهوی دهر بوونه.

کس ته ماشای (ماتیزی) نه کړد. نه گهړ وانه با، هدر کسه پرسیاریکی

هه بوو، لی بکا. نه جار، کس بهری به هاتی نه ووه نه بوو. هه موو،

مروزیان گرژو سهنگین بوو.

(ماتیزی) پرسى:

-بۆچی له دووت ناردووم؟

(بیسیولا) فهرمانی دا:

-له (دهسته ی نووسین) دهرمه چووا!

(ماتىزى) چۈۈە ژوۋرى پەيامنىرەن. يەككى لە ھاورپىكان دوا دەنگو
باسى راگەياندا:

-رووسەكان (بېسارابى)يان داگىر كىردوۋە! بە پى پەيمانى نيوان ئەلمانىاۋ
سۆڧىت، (بېسارابى) دراۋتە رووسەكان. چەتربازانى سۆڧىتى لە
(كىشىڧ)ن، لە كەنارى (پروت)و لە كەنارى دەستەراستى
(دنىيىستەر)ن، لە ھەموو جىگايەكى (بېسارابى)ن...

تەلەڧۇنچى دوا قسەى ئەو پەيامنىرەى راگەياندا كە لە كۆشكى
سەرۋكايەتى بوو.

لەشكرى رۆمانى دوا ئاگادارى سۆڧىتەكانيان بۆ ھاتروە كە لە ماۋەى
سى رۆژدا، (بېسارابى) جى بىلن. لە نيۋەشەۋەۋە، لەشكرو
رىكخراۋەكان دەستيان بە چۆل كىردن كىردوۋە. پىرسەى نەتەۋايەتى، لە
سەرانسەرى ولاتدا، راگەيانداۋە. ماۋەى سى رۆژ، ھەموو ئالاكانى
سەرانسەرى ولات تا نيۋە دىنە خوارى. ۋەزارەتى كاروبارى ئايىنى
دەستوورى داۋە لە ماۋەى ئەو سى رۆژەدا، ھەموو كلىسەكان زەنگى
پىرسە لىيەن...

(ماتىزى)، لە ماۋەى ئەو ھەشت سالىەى لە (كىشىڧ) بوو، ھەزاران
پەناھەندەى رووسى دىيوۋكە لە بن ئاگرى مەترەلۆز، لە (دنىيىستەر)ى
بەستوو، دەپەرىنەۋە دەھاتنە رۆمانىا چونكە بەرگەى تۆقانى
كۆمۇنىستىيان نەدەگرت. ئىستايىش، تۆقان گەيشتۆتە (بېسارابى). تۆقان،

گەشتۆتە (کیشنیف)، (بالتزی)، (سۆرۆکا) و (تیگینا). تۆقان لە ھەموو شویئیی ھەبە. ھەر کۆیندەر سوؤیتی لی بی، تۆقانی لیئە.. (ماتیزی) ئەمە دەزانی. بیری لەو دۆستانە کردەو ھە (کیشنیف) بوون: (ماری) لە (کیشنیف) بوو، خوشکە گەورە کە لە (کیشنیف)، لە کۆلیج بوو. (ترایان) بە پەشۆکاوی بیری کردەو: (ئەوانە ھەموو چییان بەسەر دی؟! مامۆستاگانی پۆشووم، ھاورپێکام، کتییفرۆشە کە (کیشنیف)! شاعیرە برادەرەکانی (بیسارابی)م؟ ئیستا، روس لەوین. چەتربازانی سوؤیت لەوین، شو، لە سەرانسەری (بیسارابی) دابەزیون! پەنجەرەکانی ژووری (دەستە نووسین) کرابوونەو. دەنگی زەنگول ھەموو زەنگولەکانی (بوخاریست)، لە پەنجەرە کراوەکانەو ھەکوو زاری، ھەکوو ئالەیی دوورو درێژ، لە دەرەو دەھات و دەگەشتە ژووری (دەستە نووسین). زەنگولەگانی سەرانسەری ولات. ئاوازی مەرگی (بیسارابی)یان لێدەدا. دابی جەنازەیی (بیسارابی) بوو. ھەموو زەنگولەکانی (بوخاریست) لێیانەدا. ھەموو بە یەکەو لێیانەدا. مەرگبارو دڵشەوات بوون. (ماتیزی)، رۆندکی لە چاو قەتیس ما بوو. گریانێ لە ھەوکی مابوو، لە کاتێکدا کە زەنگولێ دڵشەوات ئاوازی مەرگی (بیسارابی)یان لێدەدا، یەکەم بەیانی رەسمی لە (تی ئیس ئیس) (بیسارابی)یان لێدەدا. رادیۆی ژووری چاوەروانی رایگەیاندا کە (پرسەیی نەتەواپەتی) لە رۆمانیا رایگەیانداو ھەموو مائەکان ئالای رەش ھەلەکەن و قەشەکان قەشە جی جی بە جی دەکەن.

(ماتیزی) له پشت میژ دانیشت. تهوئلی خسته سهر تابلوی پتسه کانی
ئامیزی چاپ. ههرچهنده پیی سپاردراوو رووداوو جیاوازه کانی
پایتهخت کۆبکاتهوهو دایانپژی، بیری کردهوه نهو شهوه، ئیتر هیچ
رووداوئیکی تر بایهخی نییه. خه بهری داگیر کرانی (بیسارایی) له لایهن
رووسه کانهوه، ههموو خه بهریکی تری سهریوهوه.

سهعات دووی بهیانی، (ماتیزی) تهماشای سهعاتی هۆلی (دهستهی
نوسین) ی کرد. هۆله که چۆل بوو. ئالاکانیان تانیوه هیتابوه خواری.
(ترایان)، بی دهستی خۆی، دهسکی تهلهفۆنی ههنگرت و له ئیستگای
ناگرکوژینی پرسی ناخۆ هیچ رووداوی تازه نییه! هیچ نه بوو. دهسکی
تهلهفۆنی داناوهوه. چوهه خواری بۆ سهر جاده. خه لک، تاقم تاقم، له
سهر جاده سهریان به یه کهوه نابوو، قسهیان ده کرد. کافه سهرشار بوو.
هاوکارانی (ماتیزی) لهوئ نه مابوون. نهوانیش له (دهستهی نووسینی)
خۆیان بانگ کرابوون. (ماتیزی) هیچ سهرنجی لهو که سانه نه دا که له
دهوری میژهکان قسهیان ده کرد. کهس تهماشای وی نه ده کرد. که شو
سه قایه کی قورس بوو. (ترایان)، له پشت ههمان نهو میژه دانیشت که
پیش سهعاتیک لهوئ دهستی به نووسینی شیعریک کرد. دهنگوت له
بۆشایی ههلواسراوه. تا سهعاتی کافه ی رۆیال پینج جاری لیدا، لهوئ
مایهوه. (ترایان) دهیزانی ئیتر هیچ شتی نه ماوه بۆ نووسین. به لām نهو
دهبی نه رکی خۆی به جی بیئی. ناکری جیگای خۆی جی بیلی. له
جی خۆی مایهوه تا بانگی فرۆشیارانی چاپی بهیانی رۆژنامه پهراویز

رەشەکان لە سەر شوۆسە بەرز بوووە (ترایان) (رۆمانی) کۆی. لاپەرەیی
 یەكەم، لە ناو چوارچیووەکی رەشدا بوو. لە سەرەووی لاپەرەكە، بە
 پیتی گەورە، بەیانی داگیر کرانی (بیسارابی) نووسرابوو. یەكسەر لە ژێر
 ئەووە، گۆتارەكەیی ئەم بوو لە بارەیی ئەو شاعیرە (بیسارابی) یەكی كە
 (سروودێك بۆ زمانی رۆمانی) ی نووسیوو. ئەو گۆتارە بوو كە پیش
 چەند سەعاتێك نووسیوی ی ئەووی بزانی چ بەسەر هاتیکی جەرگەر
 بەسەر (بیسارابی) دا دی...

(ماتیزی) خویندیەو: (هەموو شەوی، كە سەر بە سدرین دەكەم، وەك
 ئەو وایە سەر بە خاکی (بیسارابی) ی نەرم وەك ناوخنێ نان دەكەم و
 دوعا بۆ ئەم خاكە دەكەم.) (ترایان) چیژی بۆ نەخویندراوە. چاوی
 پڕ فرمێسك بوو. رۆژنامەیی پرسی بە دەستی راستەو بوو، لە
 شەقامی (گریگۆریسكۆی نیگار كێش)، پیتی نایە ناو (بەشی ناوخن) ی
 قوتابیان. بە بیرێ هاتەو، بیریاری داوو سەعات حەفت بەرەو (ئیزفۆر)
 بە رێ بکەوێ. كەوای باوکی، لە دواي نیوەرۆوە تەواو بوو.

لە دلی خۆیدا گوتی: (كاتی چوونەوهم نییە بۆ پشوو. ئیستا كباتی
 وەرگرنتی مادۆن نییە...)

(۴)

له شه‌وی داگیر کرانی (بیسارابی) دا، هم‌وو قه‌تاره‌کان، به مه‌به‌ستی چۆل کردنی شاری داگیر کراو، ده‌ستیان به‌سه‌رداگیرا. به‌ریدو ته‌له‌گراف و ته‌له‌فۆن که‌وته ژیر ده‌سه‌لاتی له‌شکر. (ترایان)، ئیر بیری له وه‌رگرتنی پشوو و چوونه‌وه نه‌ده‌کرده‌وه. چاوه‌پێی ده‌کرد تا بارو دۆخ داده‌که‌وی. ده‌ رۆژ رۆیشت و هیچ رووی نه‌دا. له‌ هم‌وو شوینی هه‌راو نا‌زاوه‌ بوو.

دوای نه‌وه، (ترایان) ده‌نگ‌وباسی (ئیزفۆری) وه‌رگرت. (ماری) و خوشکه‌ گه‌وره‌ی (ماتیزی) که‌ له‌ (کیشیف)، له‌ کۆلیج ده‌یاغخویند، به‌ ساغ و سه‌لامه‌تی گه‌را‌بوونه‌وه. شه‌ماته‌ی په‌ناهه‌ندان له‌ (بوخاریست) لیپیان ده‌دایه‌وه. (بیسارابی) یه‌کانی دۆست و ناشنای (ترایان) نزیکه‌ی هم‌مویان توانی‌بوویان له‌ چنگ رووسه‌کان رابکه‌ن! (ترایان)، له‌ رۆژنامه‌و له‌ زانکۆدا، له‌ چالاکی خۆی به‌رده‌وام بوو.

(ماتیزی)، راپۆرتیکی دایه‌ (بیسۆلا) و گوتی:

—دوو حه‌فته‌ بوو ده‌تگوت له‌ ژیر مۆته‌که‌دا ده‌ژیم. هه‌تره‌شم رژابوو، ده‌ترسام نه‌وه‌ك (ماری) و خوشکم که‌وته‌به‌ به‌ر ده‌ستی رووسه‌کان،

باشه، رزگار بووین! هه موو براده ره کاشم نه جاتیان بووه. توانیوانه،
له کاتی خویدا، له (بیسارابی) رابکهن.

پیشخزمه تیک هاته نووزگهی (بیسولا). داهاته وه، سه ری برده بن
گوئی (ماتیزی) و پسته پستیکی له گه ل کرد:

—یه کی ده به وی قسه ت له گه ل بکا.

دوو سه رباز له هۆلی چاوه پروانی روژنامه دا وه ستابوون. کلا وخووده ی
ناسیان له سه رو قه ره بینایان پیوو. (ترایان) جاوی گیرا داخو کی
هاتووه قسه ی له گه ل بکا. له و دوو سه ربازه پیوه، کهس له هۆلی
چاوه پروانی نه بوو.

پیشخزمه ته که ده می قسه ی کرده سه ربازه چه کدارو کلا وخووده
له سه ره کان و گوئی:

—ئمه جه نابی (ترایان ماتیزی) یه.

سه ربازی یه که م ده فته ریکی ره شی له کیفیکی چه رم ده رهیتا که
له سه ر نیزه وه به که م هری وه کرد بوو. کاغه زیکی زه ردو ده فته ری
کراوه ی بو ماتیزی را داشت.

سه ربازی دوو هم گوئی:

—مۆر که که وهرت گرتووه.

(ترایان) ته ماشای دهفته ره که ی کرد. ته ماشای کاغه زه زهرده که ی دهستی کرد. ته ماشای کلاو خووده ناسنه کانی کرد. سه ربازی یه که م گوتی:

-ناوت بۆ عه سکهری هاتوو. مۆر که!

(ماتیزی) ی گوتی:

-من قوتابیم و له عه سکهری دواخراوم. هه موو قوتابییه که هه قی هه یه بۆ نه وه ی خویندنه که ی ته واو بکا، تا ته مهنی بیست و هفت سالی، له چوونه عه سکهری، دوا بخری. من ده سال دواخراوم. من، نابیی ناوم هاتی! هه لبت هه لیه که رووی داوه.

سه ربازی دووهم گوتی:

-ئه مه په یوه ندی به ئیمه وه نییه. مۆر که!

(ترایان) سه یری دهفته ره که ی کرد که سه ربازه که له بهر چاوی راگرتوو. به دهستی له رزان، مۆری کرد. کاغه زه زهرده که ی کرده وه. داوای لیکرابوو، له ماوه ی بیست و چوار سعات، خۆی به له وجی شکارچیانی چیا ی (بrazof) بناسینی.

(ماتیزی) گوتی:

-من قوتابیم. دواخستن ده مگر یته وه. هه موو پتو یستیه کی ره سمیم بۆ ئه م دواخانه جی به جی کردوو!

بەلام كەس باۋەگۈزى نەدايەۋە. دوو سەربازەكە بە كالاخوودەي ئاسنو،
بە نىزەو بە چەكۈ بە دەفتەرى رەشيان، كە (ترايان) مۆرى كىردبوو،
رۆيشتنو لە چاو بىزىر بوون.

تەنيا ھۆكلەكە لە ھۆلى چاۋەپروانى رۆژنامەو لە بەرامبەر (ماتىزى)
مايەۋە، بە بەزەبىيەۋە تەماشاي دەكىرد. (ماتىزى) بە رەنگ بىزىر كاۋى
چوۋە نووزگەي (بىسيۇلا). كاغەزە زەردەكەي نىشان داۋ بۆي باس
كىرد كە دەفتەرى رەشى سەربازى چەكدارەكانى مۆر كىردوۋە.
(بىسيۇلا) يەكسەر تەلەفۇنى بو بەشى سەربازى رۆژنامەكە كىردو
بەسەرھاتى يەھەرپرى (ماتىزى) پىنگوت. نووسەرى بەشى سەربازى
تەلەفۇنى بۆ ئەنجوومەنى سەركىدايەتى سوپا كىرد. دواي سەعاتىك،
(ماتىزى) يان ئاگادار كىردەۋە. نووسەرى سەربازى پىنگوت:

— ھەموو دواخرايتىك ھەلۋەشاۋەتەۋە، ھەموو روخسەيتىك سىراۋەتەۋە.
پىنج دەستەي ئىحتىيات بانگ كىراون بۆ عەسكەرى.

نووسەرى بەشى سەربازى بە داخەۋە بوو بۆ بارو دۆخى (ماتىزى)،
بەلام نەيدەتوانى ھىچى بۆ بىكا.

(بىسيۇلا) گوتى:

— ھەر ئەم ئىۋارەيە بىرۆ! بە پىنى ئەو فەرمانەي ۋەرتىگرتوۋە. خۆت بە
فەۋجەكەت بىناسىنە! بۆ ئەۋەي دۆخەكە ئالۋىزىر نەبى! لەۋ ماۋەيەدا

ئېمەش ھەولەك دەدەين بەلكو وا بىكەين بىگوازىنەو ە بۆ ئىرە، بۆ
(بوخارىست). ئازا بە...

(ترايان) گوتى:

— ئازا دەم.

بەلام دېتى ھەموو سەرکەوتەكانى پوچ بوونەتەو ە. ھەموو خەونەكانى
ئايندەى وەكوو كۆشكى مقەببا داتەپون. ھەموو شتى بە زەويدا
رووچۆتە خواری.

(بىسۈلا) گوتى:

— خۆت بۆ رۆيشن نامادە كە! متمانەيشت بە ئېمە ھەبى! ھەرچى
بىرى دەيكەين بۆ نەو ەى بىگېرىنەو ە (بوخارىست). من ھەمىشە قسەى
خۆم دېنمە جى بەلام تۆ دەبى، وەكوو فەرمانت پىكراو ە، سەبى بەيانى
خۆت بە فەوجەكەت بناسىتى. نەو ەك بە فېرات دادەنېن.

(مائىزى) برووسكەيەكى بۆ باو كى لىدا. برووسكەيەكى زۆر سادە:
(ناو ەى ەسكەرىم ھاتو ە — فەوجەكەم لە (بىرازوۋ ە) — ھەر بگەمە
ئەو ە، بە دوورو درېژى بۆتان دەنوسم.) (ترايان) برووسكەكەى نارد.
ئىنجا ئامېرى چابى ھەلگىرت كە كاتى ھاتنى بۆ رۆژنامەكە، بە كرىنى
گرتبوو. سەرپۆشى ساتانى رەشى ئامېرەكەى وەكوو جلى ماتەم پىدادا.
ئامېرى ماتەمىنى لە بن ھەنگلى ناو چو ە جادە. داىەو ە خاوەنەكەى.
خەونى بەو ە دەدى رۆژى بى، نەم ئامېرە بۆ خۆى بىرى. بە ئومىد بوو

بتوانی بیکری و بە ماوەی چەند مانگێک هەموو پارە کەمی بدا. هەنوو کە،
ناچار بوو بیداتهو. کاتی بە بێ نامیزی چاپ لە دوکانە کە هاتە دەری.
ریک وەک منداڵان لە پرمەیی گریانیدا. بۆیە گریا چونکە لە نامیزە کە
دەرا بوو. وای هەست دەکرد نەم نامیزە پارچە بە کەمی نەپچراوێ لە خۆی.

(ترایان)، بۆ ئەوێ وای نەکا رێداران ببینن دەگری، پشتی کردە جادەو
لە جامخانەیی دوکانە کە، خۆی بە تەماشاکردنی پێوستییەکانی نووزگە
خاڵلاند. فرۆشیارە کە، پەردەیی جامخانە کەیی لاداو نامیزە کەیی ئی دانا.
(ترایان) زۆری بەو نامیزە نووسیوو. چەندەها جار سەری بە تەختەیی
دوگمەکانی کردبوو. نێستا تەماشای نامیزە کەیی کرد کە بۆ نمایش
دانەرا بوو. بە کۆلو کۆشان و کەسەر تەماشای کرد. جاریکی تر
پەردەیی جامخانە کە لاکەوت. فرۆشیارە کە، بە دەستی بە گۆستیزی
زێری، پارچە کاغەزێکی لە سەر دوگمە رەشەکانی نامیزی چاپی ناو
جامخانە کە چەسپاند، بە پیتی گەورە لە سەری نووسرا بوو: (بۆ کری!).
(ماتیزی) چیت بەرگەیی نەگرت سەیری جامخانە کە بکا. بەرەو (بەشی
ناوخۆ) کەوتە ری.

بە بەرپۆڵە بەری گوت:

-تکا دەکەم لوتف بفرەموون کلێلە کەم ئی وەرگرنەو. نیت پێوستم
بی نییه. نەم شەو دەجمە عەسکەری! نیت ژوورە کەم چۆل دەبی.

فرمیسکی لە چاو قەنێس ما.

به‌پړوه به‌ری (به‌شی ناو‌خۆ) گوټی:

—(ترایان)، ئازا به!

ده‌سقی له شانی داو بۆ یه‌که‌م جار، به ناوی خۆی بانگی کرد.

(ترایان) گوټی:

—جان‌تاکه‌م له (به‌شی ناو‌خۆ) جی دێلم. ته‌نیا یه‌ك جان‌تام هه‌یه.

(ماتی‌زی) هه‌موو که‌لو په‌له‌کانی خۆی له ناو جان‌تاکه‌ نا. ته‌نیا نه‌و جو‌به‌یه نه‌ی که ده‌یه‌یست رۆژانی جه‌ژنی (نۆییل) بۆ باوکی بیا. نیستا (نۆییل) دوور که‌وتۆته‌وه. (ترایان) نه‌یده‌زانی که‌نگی ده‌توانی به‌چێته‌وه (ئیزفۆر). که‌واکه‌ی کرده به‌سته‌یه‌ك، تا به به‌رید ره‌وانه‌ی بکا.

نه‌و ئه‌واره‌یه، بێ نه‌وه‌ی خاتر له که‌س بخوازی، سواری قه‌تاری (برازۆف) بوو. (برازۆف) شارێکه که‌وتۆته ناو جه‌رگه‌ی چیاکان. سی سهد کیلۆمه‌تر له (بوخاریست) دووره. (ترایان)، هێمانی سواری قه‌تار بوو، کاغه‌زه زه‌رده‌که‌ی له‌رمانی چوونه عه‌سکه‌ری له گه‌رفانی ده‌رهێنا. نه‌و کاغه‌زه‌ی که له هه‌موو را‌بردووی دا‌براند. (ترایان) ماتی‌زی له‌و ساوه که نه‌و کاغه‌زه زه‌رده‌ی وه‌رگر‌ت‌بوو، هه‌ستی ده‌کرد که ئێر که‌سیتی خۆی، هی خۆی نییه. نیستا، که‌سیتی، هی خه‌لکی

(۵)

قه تارى (برازوڤ)، دهورى نيوه شهو، به رى كهوت. (ترايان)، له
فاگونه كهى خویدا، ته نيا بوو. نهیده توانی، نه بخویننه وهو نه بخهوى!
له وه تو قابوو كه يهك سالى ره بهق، له سهربازخانه يهك بهند ده بى.
ههولى دا زات بداته بهر خوۍ.

له دلى خویدا گوتى: (بیر لهو قسانه بکوه كه له قوتابخانه فیر
بووى: خزمه تى سهربازى شانازییه! خزمهت كړدنه به نیشتمان، به
نالآ، به تاجو تهخت!)

به لآم نهم قسانه ی به لاره شتى پرو پوچ بوو. خزمه تى سهربازى كه
كتو پر، بى ره حانه، له ژيانو له كاره كانى دا پراند، له راستیدا،
سالىكى زندان بوو و هيچى تر.

قسه يه كى ديكه ی بیر كهوته وه له قوتابخانه فیر ببوو. له دلى خویدا
گوتى: (ته نيا مروى نه ویرۆك و قزچاله ههول ده دا له خزمه تى سهربازى

دوا بخړۍ!) نه گهرچې نهم قسانهۍ ته واو له بېر بوو، له گهل نه وه شدا، بېۍ و ابوو نه گهر بتوانۍ له عهسكهري خۆۍ دوا بخاو وه كوو جار ان له روژنامه و زانكوډا بمېۍ، كارېكي قاره مانانهۍ كردووه. به لام نه يده توانۍ. به درېژاي شو به دهست نهم بېرانه وه ده تلايه وه. ناو به ناو، له دلي خويډا ده يگوت:

—(بيسيولا) يارمه تيم ددها بگه رېنمه وه (بوخاريست). نه وسا، ده توانم ههم خزمه ته كم بكم و ههم وانه كام له كولېچ بخوئيم و ههميش كارۍ روژنامه گهرېم بكمه. (بيسيولا) ههميشه قسهۍ خۆۍ دېنېته جي! قه ولي پېداوم بمگوازيته وه (بوخاريست).

سه عات پېنجۍ به يانۍ، قه تار گه يشته (برازوډ). دونيا تاريك بوو. (ترايان) له قه تار دابه زۍ.

(برازوډ) شاريكه خانووه كانۍ به شيوازي (گوتۍ) كراون، له ناو جهرگهۍ چيا كانۍ كوړپات دروست كراوه. جيگايه كي وه رزيني زستانه.

ته كسيه كي گرت و چووه بنده رو له په رگهۍ شار، له تاخي كارخانه و سهربازخانه كان، له سهربازخانهۍ شكارچيان، دابه زۍ. له تاريكي دابه زۍ. كاغه زۍ بانگ كرانه عهسكهري دايه ده رگه وانه كه. پاليان پيوه نا بو ناو هولېكي بې ناگر، ديواره كانۍ رووت بوون. ده يان گهنج له هولكه بوون، لاديني بوون. يه كه كه سي شارستاني تېدا نه بوو.

هموو چاویان تیږی. (ترایان) تاقه شارستانیک بوو بو عهسکه ری بانگ کرابوو.

دوای سعاتیک، گهغجه کانیاں کرده دوو ریز. سعاتیکی تر، بهم جوړه، به ریز مانه وه. ههنگی ناویان وه رگرتن.. یه کهم ههنگاو، برینی قژ بوو. هموو نه وانه ی تازه هاتون ده بی، وهک زیندانی، قژیان به (غره سفر) بتاشن. جلی سه بازیان به سهردا دابه شکردن. هموو جله کان بو (ترایان) زوړ بچووک بوون. به نه نقه سیش بچووکترین جلیان بو هه لده بژارد. جووته چه کمه یه کی نیوداشتی پافاریان دایه. کراسی دژوونیان دایه. (ترایان) هیچی نه گوت. دهستی دریژ کردو به بی دهنگی هه رچی سهرتیه که بوی تیه لدا، وه رگرت. لئجا سهرتیه داوای جگه ره یه کی لیکرد. که (ترایان) پاکه تی جگه ره ی بو راگرت بو نه وه ی خوی جگه ره یه که هه لبرگی، سهرتیه پاکه ته که ی له دهست راپسکاندو له گیرفانی خوی نا. (ترایان) هیچ ناره زای ده رنه بری. سهرتیه هاواری کرد:

-وهره قژت بتاشه!

به توندی بازووی (ترایان) ی گرت و رایکپشا بو به ردهم به ربه ر. مندا له کانی دی پیکه نین. هموو پیکه نین. هموو به چاویکی ناحه زانه سهریان ده کرد. ده یانه ویست سوو کایه تی پیکه ن. (ترایان) زانی بویه سوو کایه تی پیده کن چونکه جلی شارستانی له به ره. زاتی دایه بهر

خویو له دلی خویدا گوتی: (بەرگهی ههمو شتی بگره! (ترایان)،
 بهرگهی ههمو شتی بگره! (بیسیولا) دهتگوازیتهوه بهکی له
 فهوجهکانی (بوخاریست). نازیانه بهرگهی ههمو شتی بگره! وا
 پیشان بده گویت لهو سووکایهتیانه نهبووه!!.

(ترایان)، پینج کهسی له پیش بوو لای بهرهر. (ترایان) به زارهترهکی
 بیری کردهوه نهگهر وهکوو زیندانیان به سهرتاشاوی بهجیتهوه (دهستهی
 نووسین) ههست به چ شهرمهزاریهك دهكا؟! بهلام پریاری دا به
 گیانیکی قارهمانانهو به گهرناسی بهرگهی ههمو شتی بگری.

سهربازیك هات، سهبهتیکی له شواری جهیزهراڼی پیوو. ههر
 سهربازیکی تازهو کۆچهلهیهکی دایه. ناشهزیک ههر سهربازیکی تازهو
 کهوچکه چایهکی بۆ له کۆچهلهکهی کرد.

(ماتیزی) جلی سهربازیو نیمچه چهکمهکانو کراسهکانی بهسهر قۆلی
 راستهی دادابوو و کۆچهلهکهیشی به دهستی راستهوه گرتبوو. چایان
 بۆ تیکرد. ویستی بیخواتهوه. کۆچهلهکهی بۆ دهمی برد. چاکه زۆر
 گهرم بوو. تامیکی ئهوهنده ناخۆشی ههبوو، دهتگوت چلکاوی هیربار
 شووشته. (ماتیزی) ویستی ئهو ئاوه گهرمو بۆنپسه تف بکاتهوه. بهلام
 نهوێرا. نهشیوێرا قووتی بدا. هیلنجی هاتی. ئاوه بۆنپسهکهی له
 دهمییهوه راگرت.

سهرتیپ هاواری کرد:

کە چا دەخۆیتەو، عەینەکت لە چاو بکەو.

(ماتیزی) سەری بۆ لای سەرتیپ هەڵبێ و بێ دەستی خۆی، چای گەرمی ناو دەمی قووت دا.

سەرتیپ بە دەنگی ژەهراوی پرسی:

—بۆ چاخوار دنەو هیش، عەینەکت پتەووی؟

هەموو گەنجەکانی ئەو هۆلە و راقە لە قاقای پتەوینیان دا! سەرتیپ زاتی پەیدا کرد، عەینەکی کلک سەدەفی لە چاوی راپسکاند. (تواریان)، نیدی هیچی نەدەدی. تەم بەری چاوی گرتبوو. سەرتیپ چاویکەکی تێهەڵدا. چاویکەکی کەوتە ناو کۆچەڵەیی چای.

کابرایەکی لە قاقای پتەوینی دا.

(ماتیزی) ویستی کۆچەڵەیی چا لەبەر پتیی خۆی، لەسەر زەوی دا بنی بۆ ئەوێ بەرچاڵکەکی هەلگرتەو و لە گیرفانی بنی. کە داها تەو، سەرتیپ هاواری کرد:

—ئامادە!

(ماتیزی)، نیمچە چەکمەو جلە سەربازیەکانی لەسەر بازووی چەپەو کۆچەڵەیی چای بە عەینەکی ناوێو، لە دەستی راستە، ئامادە وەستا. ئەفسەرێک ها تە ژوورەو. بوو بە دونیایەکی کش و مات. کەس جوولەیی نەکرد. هەموو جوولەیان لە خۆیان بێ. تەنیا دەنگی پتیی

ئەفسەرەكە دەھات كە ھاتبۇرە ژورەرە. (ماتېزى) چاۋى كز بو. بە
بى چاۋىلەكە، تارمايى ئەفسەرەكە، ۋەكوو تارمايى ناو دوو كەل بىنى.
ترسا. سى سەعات بو لە سەربازخانە بو. لە ۋاۋەدا چاۋترستىن
ببوو. ترس ھەمووگىيانى داگرتبوو. تا مۇخى ئىسقانى رۇچوۋبوو..

(ماتېزى)، لە دلى خۇيدا گوتى: (ئەگەر (بېسىۋلا) تا چەند رۇزى تر
نەمگوازىتەۋە، ھەرگىز ناتاۋم بەرگەى ئەم دۇخە بگرم. تەنانت چەند
رۇزىش زۆرە! زۆرە چەند رۇزىك بەرگە بگرى! چ جاي چەند
رۇزائىكى زۇرىش!!

دەنگىك ھات، پىرسى:

—ئايا(ترايان ماتېزى) ھاتوۋە؟

ئەفسەرەكە بو ئەم پىرسىارەى كرد. دەنگى توند بو، ھىزى دەسەلاتى
تېدا بو.

(ترايان) خۇى بۇ سووگايەتتەكى دېكە نامادە كرد. ھەزى دەكرد تا
دەكرى خۇى بشارىتەۋە. ئاخىر ھەر لە سەرەتاي ھاتىيەۋە بۇ
سەربازخانە، ھەموو چاۋيان لەسەر ئەو بو. چاۋيان لەو بېرىبوو. لەو
ۋ ھېچى ترا چاۋى گالتەجارى ۋ قەشەرى ۋ دوزمىندارىيى. ئىستا، ئەم
ئەفسەرەش كە تازە ھاتوۋە، بانگى دەكا. (ماتېزى) دەم چاۋى
ئەفسەرى باش نەدى! بەلام دىتى نىزىك دەكەۋىتەۋە. چەند ھەنگاۋىك
ماۋو بېگاتى. (ترايان) ۋىستى بلى: ئەۋەتا لىرەم!، بەلام دەنگى

دەرنەھات. ھەستى کرد گەر ووى گىراوہ. ھەستى کرد كەوتۆتە ناو
تاقمە دوژمنىك دەيانەوى، تا خۆى دەكوژى، سووكايەتى پى بكن.

ئەفسەرە كە پرسى:

سەرتىپ، مەسەلە چىيە؟

ئىستا، ئەفسەرە كە بەرامبەر (ماتىزى) بوو. يەك ھەنگاۋ لىيەوہ
دووربوو. ئەفسەرە كە دەستكىشەكەى لە دەست كردهوہ. چاۋىلكەى
(ترايان)ى لە ناو كۆچەلەى چا دەرھىتا. دەسەسرىكى سىي لە گىرفانى
دەرھىتاۋ بەرچاڭكەكەى خاۋىن كردهوہ.

ئەفسەر فەرمانى دا:

—سەرتىپ، ئەو شەكانە لە (ماتىزى) وەرگرەوہ.

(ترايان)، شەكە دكنى و دراۋەكانى دايەوہ سەرتىپ: كراس و گۆرەۋى و
چەكمەى نىۋداشت و بەتانى. ئىنجا عەينەكەكەى لە دەست ئەفسەرەكە
وەرگرتەوہ و لە چاۋى كرد.

ئەفسەرەكە گوتى:

—من ئەفسەرى پلە يەك (ئۆرپل مارىن)م.

دەستى بۆ لاى ((ماتىزى) درىژ كرد. (ترايان) بە دىق ماۋى تەماشى
ئەفسەرەكەى كرد كە بە دەسەسرى خۆى چاۋىلكەكەى بۆ پاك

كردەۋەر ئىستا، دەستى دەگوشى. ئەفسەرەكە بىزەيەكى دۆستانەي بۆ
كرد. دەمى قسەي كرده سەرتىپ:

—جەنابى (ترايان ماتىزى) يەكچەكە لە ھاۋكارو برادەرانى من.

ئەفسەرەكە تەماشاي جووتە چەكمە نىۋداشت و پافارەكەي كرد،
سەيرى جلى دژوون و كراسى دكنى و بەتانيە كونكونەكەي كرد كە
سەرتىپ دابوۋىە (ترايان) و ئەۋىش بەسەر بازوۋى خۆى دادابوو.

ئەفسەرەكە فەرمانى دا:

—سەرتىپ، كەلو پەلى نۆى بۆ (ماتىزى) بېنە نورزگە.

ھۆل ۋەك گۆر كىش و مات بوو. سەرتىپ، رەنگى زەرد ھەلگەپرا.

ئەفسەرەكە گوتى:

جەنابى (ماتىزى)، تۆ لەگەل من ۋەرە!

دۆستانە بازوۋى (ترايان)ى گىرت و پىكەۋە چوونە ھەۋشەي
سەربازخانە.

ئەفسەرەكە گوتى:

—سوپاست دەكەم بۆ ئەو شانەي لەسەر كىتپەكانى منت نووسىۋو.
دەمەۋىست نامەيەكت بۆ بنووسم و سوپاست بكەم، بەلام من مەۋىيەكى
رووناسكەم. ئەمرو بەيانى، كە تەماشاي لىستى ناۋى سەربازە نوپىكام
كردو ناۋى ئۆۋەم بىنى، زۆرم ھەۋەس پى ھات! شادم كە روو بەروو

دهتېنم. شادم كه هاتوويته (برازوډ)، به لّام به داخه وهم كه نه توانيوه
تهر تييك بو خوت بكهيت و رهوانه ي نيره كراوي. پيم بلّي بزانم
سهرتيب چي له گهڼ كړدي؟ خو سووكايه تي پي نه كړدي؟

(ترايان) گوتي:

-نا. هيچي لي نه كړدووم...

نه و نه فسهري بازووي (ترايان) ي گرتبوو، (نوريل مارين) ي شاعر بوو.
خواهني نه و شاعرانه بوو كه (ترايان) زوري را لي بوون. (ماتيزي)
توژينه وه يكي ستايش و خوشه ويستانه ي له باره ي كتيب و شيعره كاني
(نوريل) نووسيوو.

(ترايان) گوتي:

-من نه مده زاني تو نه فسهري.

نير له بري نه ماوو له سربازخانه يه. شادو گوشاد بوو به ديداري
نه و شاعري كه به لايه وه شاعري چاك بوو. خوي يه كي بوو له
ستايشكهراني (نوريل مارين). (نوريل مارين) يش يه كي بوو له
هواداراني نه م.

نهم دووانه ده ستيان به پياسه كړد. چهند جاريك به ده وري
سربازخانه دا سوورانه وه.

(مارين) گوتي:

—چارە نىيە، دەبىي خۆت لىرە بگوازىتەۋە. تۆ لىرە ھەلئاكەى. ھىچ رۆشنىرىك ناتوانى بەرگەى ئىرە بگرى. ھەر رۆشنىرىك بىتە ئر، دەبىي يان فىرار بكا، يان خۆى بكوژى. لەبەر ئەۋە نا كە ھاۋرپىۋ سەردەستەكانت توۋشى دەردەسەرىت دەكەن، مەن دەتۋام بەرامبەر بەمانە بەرگرىت لى بكم. بەلام تۆ ناتوانى بەرگەى ئەزىتەۋ ئازارى رەيسۋ موقەددەمۋ ئەفسەرە گەۋرەكانى تر بگرى.

(ترايان) پرسى:

—باشە، ئەمانە چىيان لە مەن دەۋى؟ ئەم دوژمندارىيە لە پاى چى؟

(ئۆرىل مارىن) گوتى:

—سەربازان ناتوان بەرگەى رۆشنىرىان بگرن. گەۋرەترىن خۆشى لای سەرباز ئەۋەيە سوۋكايەتى بە رۆشنىرىو شاعىران بكا. شەكە تەنیا لای ئىمە ۋا نىيە. لە ھەموۋ دولىادا ۋايە. بىر بكمەۋە چىيان بەسەر (راينەر ماريا رىلكە) ھىئا. تۆ دەبىي ھەۋلى گۋاستەۋەى خۆت بەدى. چار نىيە! ئەگەر بگرى، لەمپۆۋە دەست پى بكمە! بچۆرەۋە (بوخارىست) ۋ شىكىكى ۋا بكمە جارىكى تر نەيەيتەۋە ئىرە. ئىمە رىۋ رەسمەكە پىك دىنن! ھەر ئەمپۆر پۆرەۋە!

(ئۆرىل مارىن) بۆى روۋن كەردەۋە (رىۋ رەسم)كە چىيە؟

بەكمەبجار دەبىي داۋاى بەلگەيەكى دختۆر بكا تا قژى سفر نەكەن. دختۆرەكە برادەرى (ئۆرىل مارىن) بوۋ. بە بى كىشە بەلگەى دەدا.

نهفسره که گوتی:

—موقه ددهمیش په کیکه له هه واده گه واده کانی تو. کتیه کانی تو
هیه. نه گهر کتینکی پیشکیش بکهی، زوری که یف پندی.

دووه، پوسته ژووریک له دهره وهی سربازخانه به کری بگری.
نه و سا راده گه یه نین تو مه سرفت له سهر سربازخانه نیه. نه وهی
مه سرفی له سهر سربازخانه بی، ناتوانی سربازخانه جی بلی. دواي
نه وه، موله تیکی سی روژیت دده ینی. ههر نه مشه و، بر ووه
(بوخاریست) و دواي گوازان هه بکه. له (بوخاریست) به قه د
پیوست ناسیاوت هیه، به ناسانی ده گوازیته وه.

(ترایان ماتیزی) بیری کرده وه هه موو په یوه نندیه کانی له (بوخاریست)،
له که لانت هری و فرمان به رانی پولیسی دادوه ری و جه ندرمه و
فرمان به رانی ناگر کوژین و کریکارانی به شی نکاوی نه خوشخانه و
سهر دخانه، تینا په ری. نه په یوه نندیانه ی هیچ به که لک نایه! ده میتیه وه
(بیسیولا) ی سهر نووسه ری روژنامه که، نه گهر نه و بتوانی یارمه تی بدا.

(ترایان ماتیزی)، نه و شه وه له (برازوفا) روشت. روی کرده
(بوخاریست). پسروله ی مادونی سی روژه ی له گیرفاندا بوو. دلنیا
بوو، دلنیا، به ماوه ی سی روژ فرمانی گواستنه وه ی وهرده گری.
نه وه لنده له سهر که وتنی خوی دلنیا بوو، به وی با، خه به ری سهر که وتنی
خوی بو دایابی بنیری له (ئیزفور). حه زی ده کرد بویان بنووسی
توانی په تی خوی بگوازیته وه بو (بوخاریست).

لە دلى خۇيدا گوتى: (سۆزى، دواى ئەۋەى كە فەرمانى كۆتايى
گوازانەۋەم ۋەرگرت، بۆيان دەنۋوسم. كەسو كارەكانم بزانن من
سەر كەۋتوۋ بوۋىم خۆم بگوازمەۋە (بوخارىست)، زۆر شادو بەختەۋەر
دەبن. بە راستى، زۆر شادو بەختەۋەر دەبن.

(٦)

ئامىرى چاپى دەستى، دووبارە لە ژوورى دەستەى نووسىنى رۆژنامەى (رۆمانى)، لەسەر مېزى (ترايان ماتىزى) دەرکەوت. ھەمان ئامىرى چاپ بىرکە پىش سى مانگ، (ترايان)، لە ناو كىفى رەش، بۆ دوکاندارەكەى بردەو. ئىستا، دووبارە ئامىرەكەى لەسەر مېز بوو. ئەویش خۆى دووبارە لە سەر كورسىيەكەى، لەبەردەم ئامىرى چاپ بوو. (ماتىزى) جلى سەربازى شكارچىيانى لەبەر بوو. پىلاوى گەورەى بەفرەخلىسكى و چەلىنى ئەستورى لە پى بوو، كەوتبوو ھە سەر پىلاو ھەكانى. پالتۆى سەربازى و كالاوخوودەى ھەروەى رازاوى بە پاشىر بە جلاوێزەو ھەرابوون. سەعات يازدەى شەو بوو. (ماتىزى) لە دەستەى نووسىن، تەنیا بوو. نووزگەكان چۆل بوون. ھەموو رۆشتبوون. تەنیا پىشخزمەت ماىبوو كاغەزەكانى ناو سەبەتەكانى خىر دەكردەو. (ترايان) تەماشای سەعاتى كرد. گوتى:

—قاو ھەكى ترم بدەرى!

ئەو شەو، ئەمە چوارەمین قاو ھەى بوو. بە پەلە دەستى بە نووسىن كرد. ئىستا، خەرىكى رووداو ھە جۆراو جۆرەكان نەبوو. بەلام دەبوو رۆژانە

راپورتیکي سهرنجکیش له باره ی رووداوه کاله وه بنووسی. کاتی خوی به که مالی نیسراحت ده بنووسی، نیستا، سی هنده کاته ی بۆ نووسینی راپورته که ی دهوی.

(ترایان) له دلی خویدا گوتی: (نمه شه که تیه! به لام دۆخه که ده گۆری. ناری، ده گۆری. ناخۆشه که تیه ریوه!

له نووسین بهردهوام بو. که تهوای کرد، نووسینه که ی له سهر میزی (بیسیولا) دانا. سهرنووسهر سهری بۆ هه لیری. (ماتیزی) گوتی:

—له بیر مه که سبه ی ته له فۆن بۆ سهر کردایه تی بکه!

(بیسیولا) گوتی:

—سبه ی به یانی، فهرمانی گواسته وه ت ده گاته سهر بازخانه. نهم جاره، قسه ی له سهر نییه، وه ری ده گری. به لینی تهوایان پنداوم. سه فهرت به خیر!! ده بیی نهم جاره، دوا جاره.

(ماتیزی) سی مانگ بو سهر باز بو. هه موو شه وی که نووسینه که ی ده دایه سهرنووسهر، هه مان تکای لی ده کرد: (له بیر مه که ته له فۆن بۆ سهر کردایه تی بکه!). هه موو شه ویش (بیسیولا) وه کوو نیستا وه لامی ده دایه وه: (به یانی، فهرمانی گواسته وه ت له سهر بازخانه یه. ده بیی نهم جاره گومانی تیدا نییه. دلنیا نهمه دوا سه فهره ده یکه ی!)

(ترایان) هه رگیز فهرمانه که ی وه رنه گرت، به لام نهم شه ویش وه هه موو شه وی، به دلی پر نومید (دهسته ی نووسین) ی جی هیشت. به

پەلە جلەکانی کردە بەر، کەمەر بەندی، کە خەریتە بەکی بەتال بوو، لە پشت بەست و کلاوێ فەرۆه کە لە سەر نا. کاتی کیفی رەشی بە سەر نامیری چاپ دادا، سەعاتی زەنگدار بە دەنگێکی بەرز لێیدا. (تایان) پێکەنی و سەعاتە کە لە گیرفانی پالتۆ کە دەرهێناو زەنگە کە راگرت. ئینجا لە سەر سەعاتی دیواری (دەستە نووسین)، میقاتی کرد. سەعاتە کە قورمیش کرد. میلی زەنگە کە خستە سەر سەعات پێنجی بەیانی و سەعاتە کە لە گیرفانی نایەو. بە هەشتای خۆی بە شەقامدا کرد. سەعات یازدەو نیوی شوو بوو. تراموای ژمارە شەش، کە پێی دەچوو ئێستگای رینگای ناسن، چەند سەد مەترێک لە وێستە دەوێست. پالتۆی بە سینگێوە قێساندو لە جادە پەڕیوە ئەو بەر، سواری تراموای بوو. (ماتیزی) چاوەکانی خستە سەر یەک و بەم جۆرە مایەو بەلام کۆشا خەو نەپێتەو. هەموو شوو وای دەکرد. ماوەی سێ مانگ، بەردەوام، سەعات یازدەو نیوی شوو سواری تراموای ژمارە شەش دەبوو و چاوی دەنووقاند. ماوەی دە خولەک، بێ ئەوێ بێخەوێ، چاوەکانی لە سەر یەک دادەنا. ئەوسا لە ئێستگای باکوور دادەبەزی. بەو پلێکانەیدا هەڵدەکشا کە دەچوو سەر سەکزی قەتار. قەتار سەعات دوازدەو شوو دەردەکەوت. ئەمە ئەو قەتارە بوو کە پێش سێ مانگ، کاتی (تایان) فەرمانی چوونە (بەرزۆڤ)ی وەرگرت، بۆ یەکەم جار لە (بوخاریست) وە پێی چوو (بەرزۆڤ). فەرمانی چوونی لە گیرفان بوو. لەوکاتەو، سێ مانگی تەواو بوو بەردەوام، شوو دواو شوو، سەفەری دەکرد. هەموو شوو، لەو قەتارە دەخەوت.

نیستا، له فارگزنه کە ی ته نیا بوو. له سه ر لاتەختە کە راکشا. سه عاته کە ی تاقی کرده وه. له ناو گیرفانی پالتۆ کە ی ناو پالتۆ ی به جلاویزی سه ر سه رییه وه کرد. جارێکیان خه ویکی قوولێ لیکه وت و له نیستگه ی قه تاری (برازۆڤ) به خه به ر نه هات. جارێکی تر له شه که تیان هیلاک ببوو، سه ری خسته بوه سه ر ئامیژی چاپ و خه وی لیکه وتبوو، وهخت بوو قه تاری (برازۆڤ) ی له ده ست به جی. (ماتیژی)، که زالی خه و له م به هێزتره، سه عاتیکی زه نگداری کړی، زه نگینکی زۆر به هێزی هه بوو. هه میشه سه عاته کە ی پێبوو. له (دهسته ی نووسین)، له سه ر سه عات یازده و نیوو له ناو قه تار، له سه ر سه عات پینجی به یانی داده نایه وه. به م جوړه به سه ر خه ودا زال بوو.

(ترایان) رومه تی خسته سه ر بازووی راسته و خه وی لیکه وت. سه عات پینجی به یانی، که سه عاتی ناو گیرفانی پالتۆ ی سه ر سه ری لێدا، به خه به ر هات. جلی کرده به رو به په له پرووزی دابه زی. له (برازۆڤ)، دونه یاریک بوو.

روژنامه ی (رومانی) کړی و سواری نیرینکی پر کرێکار بوو، ده چوه تاخی کارخانه و سه ربازخانه کان. ده یوانی به چاو به سراوی نه و هاماچه ته ی بکا. (ترایان) سی مانگ بوو نه م ریگایه ی ده کو تایه وه: سه عات یازده و نیوی شه و، له (دهسته ی نووسین) به ری ده که وت، ئینجا تراموای ژماره شه ش، ده خوله ک سه فله ر به چاوی نو قواو، نیستگه ی باکوور، به ری که وتنی قه تاری نیوه شه و، پینج سه عات خه و، به تاریکی

دابه‌زین له (برازۆڤ)، کرینی رۆژنامه‌ی چاپی هه‌ریم که به رۆژ چاپ ده‌کراو س‌ه‌عات س‌ی به‌یانی ده‌گه‌شته (برازۆڤ)، ن‌یرینی پر کرێکار، دابه‌زین له س‌ه‌ربازخانه، ناو‌خو‌ین‌رانه‌وه، ر‌ین‌مای، ر‌و‌یش‌تن، راه‌ینان له‌س‌ه‌ر شه‌ر، ته‌کتیکی جه‌نگ به‌ پ‌ی‌لا‌وی به‌ف‌ره‌خ‌لیس‌کی له ته‌بۆل‌چه‌کانی ده‌ورو‌به‌ری (برازۆڤ)، ر‌پ‌ی‌وان. نیوه‌پۆ، فراوین خواردن له چ‌ی‌شته‌خانه‌یه‌کی کرێکاران له ن‌زیک س‌ه‌ربازخانه، جارێکی تر ر‌ین‌مای، سه‌لام وه‌رگرتن، ر‌و‌یش‌تن، راه‌ینان له‌س‌ه‌ر شه‌ر، ل‌یک کردنه‌وه‌ی مه‌تره‌لۆز، س‌ه‌عات پ‌ی‌نجی د‌و‌ای نیوه‌پۆ، به‌ که‌شه‌نگی سواری قه‌تاری (بو‌خاریست) ده‌بوو. شه‌و، له (ده‌سته‌ی نووسین)، بوو. ر‌اپۆرتیکی س‌ه‌ر‌ل‌ج‌ک‌یش‌ی ده‌نووسی، چی داوایان ل‌ی ب‌کردایه، ده‌بنووسی. س‌ه‌عات یازده‌و نیوی شه‌و، دووباره‌ به‌ره‌و ترام‌و‌ای ژماره‌ ش‌ه‌ش ه‌ه‌یه‌ی ل‌یده‌کرد. به‌و نو‌م‌یده‌ی که رۆژی پ‌اش‌ی فه‌رمانی گ‌وا‌ز‌رانه‌وه‌ی له (برازۆڤ) وه‌ر‌ب‌گری. ه‌ی‌مانی سواری ترام‌و‌ای ژماره‌ ش‌ه‌ش ده‌بوو، ه‌ه‌موو ش‌ت‌ی ر‌یک وه‌کوو رۆژی پ‌یش‌وو ر‌اده‌ب‌رد: ئ‌ی‌ست‌گ‌ه‌ی قه‌تار، زه‌نگی س‌ه‌عات، دابه‌زین له (برازۆڤ). ئه‌مه س‌ی مانگ به‌رده‌وام بوو. (مات‌یزی)، ه‌ه‌موو شه‌وی، که سواری قه‌تار ده‌بوو، وایده‌زانی ئه‌مه د‌و‌ا سه‌فه‌ریه‌تی. ئ‌ی‌ست‌ایش، که له پ‌شت م‌ین‌ای ن‌یرینه‌که‌وه، ته‌ماش‌ای ج‌اده‌ی چۆلو تاریکی ده‌کرد، ه‌ه‌ر به‌ نو‌م‌ید بوو ئه‌مه د‌و‌ا سه‌فه‌ری ب‌ی به‌م ن‌یرینه که بۆ نه‌و لایه‌ی (برازۆڤ)، بۆ تاخی س‌ه‌ربازخانه‌و کارخانه‌کانی ده‌با.

ئېرىنە كە لە سەربازخانەى شكارچىيانى چىيىلى نىزىك كەوتەو. (ماتىزى)، رۆزنامە كەى دەق كىرد. ويستبوى لە ناو ئېرىنە كە بىخوئىتتەو، بەلام راي لە راپۆرتە كەى خۆى نەبوو... راي لە شىۋازى نووسىنە كەى خۆى نەبوو. بەم دوايى، بە شىۋازىكى بى توقى دەنوسى. شىۋازى وەكرو جازان نە چىر بوو، نە گەرم. مەز وەك تامى ئاو لە ناو شەرابدا، ماندوبوونى تېدا دەدى. (ترايان)، ھەستى دەكرد شىۋازى نووسىنى، شەكەتتى تېدايە. ھەروەكرو ھەستى بە كەشەنگى بازوو زىرائەكانو سەراپاي لەشى دەكرد. لە رىستانەكانىيەو، ھەستى بە داوەشانى لەشى دەكرد.

كاتى خەرىك بوو رۆزنامە كەى دەق دەكرد، لە دوا لاپەرەدا، چاوى بە وئەى خۆى كەوت. واى زانى خەون دەيىنى. لەگەل ئەو شەدا، بە راستى وئەى خۆى بوو. كە رۆزنامە كەى كىردەو، بە پەلە ناوئىشانە كەى خويئدەو. ناوئىشانە كە دوو ستوونى گرتبوو: ((ترايان ماتىزى) نووسەرمان خەلاتى شاھانەى شىعەرى، بە كىتەبى (شىعەرى نووسراوى سەر بەفر) وەرگرتو. ھەندى باسى ژيانو رانىنى بە دوادا ھاتبوو. خەبەرى خەلاتە كەى لە ھەموو رۆزنامەكانى ھەيىم بالاو كراپووەو. سكرىتېرى نووسىن دەستى بە (ترايان) نەگەشتىبوو خەبەرە كەى بداتى. ئەم خەبەرە بو (ماتىزى) وەكرو ئەو وا بوو لە ئاسمان بەريئەو. رۆزنامەى كراوہى بە دەستەو بوو، لە ئېرىنە دابەزى. جارىكى تر لە بەر رووناكى چىراى بەرامبەر سەربازخانە،

خویندینه‌وه، پاشان بۆ جاری سییم خویندینه‌وه. ته‌ماشای وینه
چاپکراوه‌که‌ی کرد. نه‌مه شادمانترین ساتی ژبانی (ماتیزی) بوو. خه‌لاتی
شاهانه‌ی شیعری خه‌لاتیکی گه‌وره بوو.

(ترایان) روژنامه‌که‌ی پیشانی پاسه‌وانی به‌ر ده‌رگای سه‌ربازخانه داو
لیتی پرسی:

— نه‌م پیاوه ده‌ناسی؟

سه‌ربازه‌که ته‌ماشای چاره‌کانی (ماتیزی) کرد. چاوی دایه وینه‌که.

پاسه‌وانه‌که گوتی:

— نه‌مه تۆی. (له سه‌یری وینه‌که به‌رده‌وام بوو)، له‌گه‌ن نه‌وه‌ی هه‌موو
روژی ده‌تبینم، خه‌ریک بوو نه‌تناسمه‌وه.

(ترایان) گوتی:

— گرن‌گترین خه‌لاتی شیعری و لاتم وه‌رگرتووه. خه‌لاتی شاهانه‌م له
نه‌ده‌بیات وه‌رگرتووه. نه‌و خه‌لاته‌ی من وه‌رمگرتووه، هه‌زاران
پالتیروای هه‌یه!

سه‌ربازه‌که سه‌یری نووسینه‌که‌ی کرد. ته‌ماشای وینه‌که‌ی کرد. ئینجا
دووباره ته‌ماشای (ماتیزی) کرد.

سه‌ربازه‌که به‌په‌له‌دانه‌وه گوتی:

—ئەم جلى مەدەنىيەت باش لىدى!! ئەۋەندەت لىدى ۋەخت بوو
نەتئاسمەۋە.. ئافەرىن! بە جلى مەدەنى بۆ خۆت پياۋىكى زەرىفى!

(تەربان) بە خەفەتبارى چوۋە خەۋشەى سەربازخانە. سەربازى
پاسەۋان، خەلەتەكەى بەلاۋە گىرگى نەبۇۋا ئەۋ، پىرۋىزىيەى جەلە
مەدەنىيەى لىكرد كە لە ۋىنەكەدا لەبەرى بوو.

(ماتىزى) چەمەراى ئەفسەر (ئۆرىل مارىن)ى كىرد بۆ ئەۋەى لە
مەسەلەكە ئاگادارى بكتەۋە. چونكە دەبوو بە يەككى بلى.
ئەفسەرەكە، سەر لە بەيانى، خەبەرەكەى لە رادىۋ بىستىۋو. پىرۋىزىيەى
لە (ماتىزى) كىرد. ئىنجا بازوۋى گىرت. ئەفسەرەكەىش دىار بوو بە
بىستى خەبەرەكە ئەۋەندە شاد نەبوو.

ئەفسەرەكە گوتى:

—بە داخەۋەم كە رىك ھەنوۋەكە، ئەۋ رۆۋەى بەرزىتىن خەلەتى ئەدەبىت
ۋەرگىرتۋە، دەپى خەبەرلىكى ناخۇشت بەدەمى.

كلۋى گەۋرەى بەلەر بەسەر كاسكىتى ئەفسەرەكەۋ بەسەر بىرەى
فەروەى (ماتىزى)دا دەبارى. بەلەر بە سەر تەنەنگى (ماتىزى)ۋ بەسەر
كەۋو كىۋى دووردا دەبارى.

(ئۆرىل مارىن) جگەرەى نەدەكىشا. لە گەن ئەۋەشدا، جگەرەىەكى
پىكردو بە رەبەلى دوۋكەلەكەى ھەلمۋى!

(ئۆرىل مارىن) گوتى:

- هه لمالينې نه پتي سهر بازي، سزاكې به ندييه! له گهل نه مېشدا، رازيكي سهر بازي هديه، ده بې پتي بلېم. گوي بگره: له ماوه ي چلو هشت سعادتي دادې، له وجه كه مان بهر و سنور ده كه وښه پي. بړ قايمكاري سنور ره وانه ي نه وېمان ده كهن. له وي ژبايكي سخت ده ژين. له نابلو وقي بهرده واما ده بين. له وي، نه مادون هديه و نه پشو. گوازانده له وي نيه. نه گهر به ماوه ي نه و چلو هشت سعا ته فرماني گوازانده وت دهر نه چي، دواي نه وه، پاشايش ناتواني له سنور به پيښته وه.

(ماتيزي)، چاوي به ديواره كاني سهر بازخانه ي شكار چيياندا گيړا. هه مو روژي، كه له نيرين داده به زي، نه م ديوارانه ي ده بيني. ركي له ديواره كان ده بووه وه. كه چي ئيستا ده به وي ليان جودا نه پيښته وه. شتيكي له ژباني سهر بازخانه ي شكار چياني كه ژو كيوي (برازوډ) تر سناكري له پش بوو: ژباني سهر بازخانه يه كي سهر سنورا!!
له فسه ره كه گوتي:

-هر نه مړو به ياني بړو (بوخاريست). چي له ده ست دي بړ گوازانده وت بيكه! ليږه يش، له سهر بازخانه، من هه ول ده دم بيانگه يدك بړ نه هانت بدوزمه وه. ئيستا، يه كسهر بړو!

(ماتيزي) رووي كرده دهر گاي سهر بازخانه. وه كوو شاعري خه لاتي وهر گرتي، به سهر بهرزي نه ده روښت، چاوي دانه وانده بوو و ته ماشاي زه وي ده كړد. شووني چه كمه نيوداشته كاني، شووني هه نكاو هه ليتاني

راراو غەمۋونى، ۋەكۈۋ شىعەرى لەسەر بەفر نووسرايى، لەسەر زەۋى
جى دەھىشت. ئەگەر يەككى بىتوانايە، لە كاتى چۈۋنە دەرەۋەى
(ماتىزى) لە جەۋشەى سەربازخانە، رەمىزى شوۋنى چەكمەكانى لەسەر
بەفرى تازە بېخوئىتەۋە، گومانى تېدا نىيە ترسى ئائۇمىدى لە شوۋنى
پىيەكان دەخوئىدەۋە كە ۋەكۈ شوۋنى پىيە كارزۇلەيەك ۋابوۋ ماۋەيەكى
زۆر راويان نابى ۋە بزانى زۆرى نەماۋە تواناى راكردنى دەپرى ۋە دەپى
رادەست بى.

(۷)

(ترایان ماتیزی) خۆی به دهسته وه نه دا. تا کۆتایی تیکۆشا. ئیستایش، نه وه تا به سهر به رزی و به چاری پر له تریسکه ی شادی، وه کوو فه رمانده یه کی زال که بیه وه نیشتمان، پئی نایه ناو (به شی ناوخۆ) ی قوتابیان له شه قامی (گریگۆر یسکۆی نیگار کیش). سهر که وتوو بوو، فه رمانی گوازان وه ی له گیر هانی پالتۆی سهر بازیدا بوو. نه و رۆژه ی فه و جه که یان چوو ه سنوور، نه و، فه و جی شکارچیانی (برازۆف) ی جی هیشته و رووی کرده سهر کردایه تی له (بوخاریست). نه و رۆژه ی فه و جه که یان چوو ه سنوور، نه و فه رمانه که ی وه رگرت.

یه که و راست چوو ه نووزگه ی به رپۆه بهر. پێش نه وه ی که س فه رمووی لی بکا، له سهر کورسییه ک دانیشته. بیریه ی فه روه ی له سهر کرده وه و له سهر چۆکی خۆی داناو گوئی:

—له مرۆوه، دووباره پتو یستم به کلیلی (به شی ناوخۆ) یه. له ئیستاه له (بوخاریست) ده مینمه وه. دووباره ده بعه وه به قوتابی و رۆژنامه نووس... به رپۆه بهری (به شی ناوخۆ) ده ستیکی باوکانه ی له شانی دا. دیتی رهنگ زهردو ره به لۆ هیلاکه.

(ماتىزى) پرسى:

—لە بارەى سەرکەوتنى منەۋە چ دەئىيى؟ سەرکەوتنىكى گەۋرەيە! بەلام دەئىيى بەشدارى شەرى ماراتۆم کردوۋە. بۆ گەرانەۋە فر، ناچار بووم سەفەرىكى شەست ھەزار كىلۆمەترى بگەم. ماۋەى سەد رۆژ، ماۋەى سەد شەو، رۆژى شەشسەد كىلۆ مەتر رىگام بېرپە. ماۋەى سەد رۆژ، ماۋەى سەد شەو، يەك جار چىيە لە ناو نوین نەخەوتووم. ماۋەى سەد شەو، لە ناو قەتار خەوتووم. بەلام بە مەبەستى خۆم گەيشتىم. نىستا دەچم لە (نیزفۆر) پشوو دەدەم دىمەۋە. تاقى کردنەۋە كام دەكەم و لە رۆژنامەدا دەست بە چالاكىيە كام دەكەمەۋە.

كاتى بەرپۆبەر قاۋەى بۆ تىدەکرد، (ماتىزى)، ۋەكوو سەرکەوتنىك، كىلىلى دەرگای ژوورى (بەشى ناوخۆ) لە ناو دەستى راستەدا بوو.

جارىكى دىكە پرسى:

—رات بەرامبەر سەرکەوتنى من چىيە؟

بەرپۆبەر گوتى:

—دەمزانى سەردەكەۋى. دۇنيا بووم سەردەكەۋى! تەنيا لە يەك شت دەترسام. يەك تاكە شت! لە شارەكانى ھەرىم، ئۆتۆمبىلى فۇردى مۇدىل كۆنت دىۋە.؟ بىنە بەر چاۋت مەكىنەيەكى بىست و شەش ئەسپى بخەيتە سەر بۇدىيەكى چەپرەك و ژەنگاۋى و زۆر بە خىرايى لە شەقامى سەرەكى بازۆى و ھەموو بەنزىنى بەدەيتى، سەراپاي پارچە كۆنەكانى

بۆدىيە كە دەكەۋىتە بەر ھەپەشەى داۋەشانو تېكشكان. مەكىنە كە زۆر بەھىزە. ھەناسەت لە ديار دەۋەستى. دەتەۋى بېينى چۆن پارچەكانى لىك ھەلدەۋەشپنەۋە. لە ترسان چاۋت دەنورۋىتى. مەن ئاۋا سەپرى پەلە پەلى تۆم دەكرد. سەد شەۋو سەد رۆژ، بى خەۋو بى خەسانەۋە. وام دەزانى، لەشت ۋەكۋو بۆدىيەكى چەپرەك كە مەكىنەپەكى زۆر بەھىزى خراپتە سەر، تىك دەچىۋ لىك دەپتەۋە. مېشك ۋەرى تۆ، لەشى خستېۋىتە بەر كۆششېكى زۆر گەۋرە. دەترسام.

(ترايان) چوۋە ژوۋرەكەى خۆى. بە ھەموو جەلۇ بە بېرىەى فەروەۋە، خۆى فېرى دايە سەر چوارپا. لە دلى خۆيدا گوتى: (ئەى نوۋستى نەۋ نوپن چەند خۆشە!) بازوۋەكانى درېژ كەرد. خۆى بۆ خەۋتن نامادە كەرد. بەلام پىشتى چەند خولەكىك، بە يەك تەكان، قىت بوۋەۋە. ئۆقرەى نەگرت، نە پەۋىۋ نە جەلى مەدەلى لەبەر بكا. بەرەۋ رۆژنامەكەى كەۋتە رى. بۆ ئەۋەى يەكسەر سەر كەۋتنى خۆى بە (بېسىۋلا) رابگەپەنى.

كاتى بە لای كۆشكى شاھانەدا تېپەرى، لە دلى خۆيدا گوتى: ((بېسىۋلا) ھەر بەرپۆەبەر نەبوو بۆ مەن. باۋكىكى راستەقانى بوو. ئەگەر توانىۋمە بگەرپمەۋە (بوخارىست)، لە سەى سەرى (بېسىۋلا) يە. ئاسايە يەكسەر خەبەرى بەدەمى كە گوزارۋمەتەۋە.

(ترايان) بە تەما بوو چەردەيەك پارە لەسەر مووچەكەى، لە رۆژنامە
وەربگرى و ھەر ئەو شەو، بەرەو (ئىزفۆر) بە رى بکەوى. پاشان بە
گورپو تىنكى تازە بىتەو.

بە راکردن لە پلىكانەى بارەگای رۆژنامەكە سەر كەوت. زۆر شاد
بوو. دوو پاسەوان لە ھۆلى چەمەپراى رۆژنامەنەكە، بوون. (ماتىزى)،
بى ئەوەى سەرنجيان لىيدا، بە تەكياندا تىپەرىا چوو نووزگەى
(دەستەى نووسىن). نووزگە سىخناخ بوو. ھەموو نووسەرەكان لەوى
بوون. (بىسپۆلا) بە توندى قسەى لەگەل كرد:

—(ماتىزى)، ئەتۆ چت دەوى؟

(ترايان) بە شادى گوتى:

—خۆت دەزانى، فەرمانى گوازانەو ھەم وەرگرتووە!

ويستى بە دوورو دريژى باسى ھەموو شتى بكاو فەرمانەكەى پيشان
بدا.

(بىسپۆلا) گوتى:

—پىروژبايت لىدەكەم. لە ناخى دلەو پىروژبايت لى دەكەم. ئىستائىش،
يەكسەر راكەو پرۆا

(ترايان) دىمەق ما، پرسى:

—چت گوت؟

- پىنگوتى يەكسەر را...! ئىستا پىيستم بە تۆ نىيە. پاش چەند
رۆژنىكى دى وەرەو.

(ماتىزى) پرسى:

- بۆجى؟ مەگەر مەن جىم کردووه؟ لىرە چ قەوماوه؟ ھاتبوم خەبەرتان
بدەمى كە ھەرمانى گوازانەووم وەرگرتووه.

(بىسيولا) گوتى:

- زۆر راستە! تۆ خەبەرى گوازانەووى خۆت گەيانە. مەيش پىرۆزبايىم
لىكردى، پىنگوتى ئىر پىيستم بە تۆ نىيە و ھەرمام پىكردى ھېرى. ئىر
چاوەرپى چ دەكەى؟

(ئەريان) بە چاوى پىر حىرەت تەماشاي ھاوکارەكانى کرد.

نوسەرى بەشى سىياسى گوتى:

- رۆژنامە راگىراوه. نەتزانپوھ؟ يەكسەر لە ئىستگاي قەتارەو ھاتى؟

نوسەرى بەشى سىياسى رووى گوتارى کردە (بىسيولا) و گوتى:

- شتەكە گەورە مەكەن! شاعىران ھەرگىز نازانن چ لە دەورەبەريان
رادەھرى. شاعىران نەو بەكى بەختەو ھەرن!

(ئەريان) ئاگادار بوووه كە بەيانى ھەر ئەو رۆژە، پاشاي رۆمانيا لە
دەسلەت كاركەنار بوو و ولاتى جى ھىشتوو. كودەتا كراوه. ھەموو
شت گۆراوه. ھالەتى ئاگادارىيان راگەياندوو. (رۆمانى) رۆژنامەى

رژىمى يېتىشور راگىراوه. ئىستا، لەشكر دەستى بەسەر بەشەكانى
نووسىن و بەرپۈە بەرايەتى داگرتووه

(ماتىزى) زانى ھىچ بەلگەى بە دەستەۋە نىيە چىدى لە بارەگاي
رۆژنامەكەدا چاۋەپى بكا. وردەكارى رووداۋەكانى بە لاۋە گرنگ
نەبوو. لەو ھەموو گۆرلەدا، يەك شت پەيوەندى بەۋەۋە ھەبوو:
داخستى رۆژنامەكە. ئەمەيش ماناي ئەۋە بوو، ئەم، بېكار دەبى. لەو
گۆرلەكارىيەى رووى دابوو، ئەمە لە ھەموو شتى گرنگر بوو.
پىۋىستى نەبوو زانىارى زىاتر ۋەربگرى. ئامىرى نووسىنى نايە بن
ھەنگلۆ بە سەركزى، بەرەۋ (بەشى ناوخۆ) كووزەى كرد.

(ماتىزى)، ئامىرى چابى لەسەر مىزى نووسىنى بەرپۈە بەرى (بەشى
ناوخۆ) داناۋ گوتى:

—مىن شەست ھەزار كىلو مەتر رېنگام بىرى تا ھاتەۋە. كە ھاتەۋە
(بوخارىست)، دەبىنم رۆژنامە نەماۋەۋ مىن بېكارم؟! باشە، سەركەۋتنى
مىن بە كەلەك چ ھات!!

مامۇستاي بەرپۈە بەر گوتى:

—پشتگىرىت دەكەم بۆ رادىۆ. تۆ كورپىكى بەھرەدارى. ھەمىشە جىگات
دەست دەكەۋى. ئازا بە!
(ماتىزى) گوتى:

-من نازام! به لّام شه که تم! وامزانی ده توانم پشور بدەم به لّام نیستا ده بی
کۆششیکى تازه بکهەم. کۆششیکى گه له زیاتر. بۆ ئەوهى کارىکى تر
پهیدا بکهەم.

زۆر به هیلایى چووه ژووره کهى خۆى. ئەم جاره، له سەرکهوتنى
خۆى دلتیا نه بوو. له سەر تهخته کهى راکشا. له سەر پشت هه لاژاو
کهوته بیر کردنه وه. که شهنگ بوو. له شه که تیان به هیلایى چووبوو.
بیریهى لهروهى راکیشایه سەر چاوى، دههه و چاوى داپۆشى و خهوت.
دواى چهەند خوله کێک راکشان، (ماتیزى)، به شلو خاوى خهوى
لێکهوت. مرۆف کاتى که هیشتا گه نهه، سهرهپای رهنجى زۆریش،
خهوى لێده کهوى.

سهرهپای راگیرانى رۆژنامهه و گۆرانی بارى سیاسى و بیکارى، (ترایان)،
وه کوو منداڵ به هینى خهوى لێکهوت!

(۸)

(ترايان ماتيزی) ئېر رۆژنامەنوس نەبوو.

چەند حەفتەيەك دواى راگيرانى رۆژنامەى (رۆمانى)، له رادیۆ دامەزرا. ئەو سەعاتە زەنگدارەى ماوەى سەد رۆژ بوو له قەتار، سەرى سەعات پێنجى بەيانى، له گيرفانى پالتۆى لىي دەدا بۆ ئەوەى له ئىستگای قەتارى (بrazۆف) بە خەبەرى بێئى، ئىستا، سەر له نوێ، ھەمیشە سەعات پێنجى بەيانى لێدەدا. سەعاتەكە له ژوورێكى (بەشى ناوخۆ)، لەسەر مێز داندرابوو. ئەو كلیلەى سەعات پێنجى بەيانى بۆ ھاتنەو (بەشى ناوخۆ)، بەكارى دەھێنا. ئىستا دیسان سەعات پێنجى بەيانى بە كارى دێت، بەلام ئىستا بۆ چوونە دەرەو بە كارى دێت. بە بزەيەكەو له دلێ خۆیدا گوتى: (ئەمە چارەنوسى منە! چارەنوسى منە، سەعات پێنجى بەيانى له جادە یم. چ بۆ ئەوەى بێمەو مالى و چ بۆ ئەوەى له مالهو دەرېچم. بەلام بە ھەر حال گەرەك له جادە یم.)

له بىناى رادیۆدا، ھەموو چراكان داگیرسابوون، ھەرچەندە لەو سەعاتەدا، خێتێزى (ترايان) و يەك پێشخزمەت، كەسى تر لەوئ نەبوو.

(ترایان)، پالتزو بیریدې فدروهو که مهربندی به جلاوړتیک هه لواسی. له نورو گه دانیشته. پیشخزمه تیش کورسیه کی هیتاو له پشت هه مان میژ، بهرامبر (ماتیزی) دانیشته. هه ردوو کیان ته ماشای سعاتیان کرد. ئینجا دهستیان به کار کرد. (ترایان) برووسکه ی بلاو کراوه کانی غاينده کانی راگه یاندنی به قه له مداری سوور نیشان ده کرد. پیشخزمه ت به مقهس ده پیرین و له سر کاغه زیکي چه سپ ده کردن. هه ردوو کیان بیتدهنگ بوون. جارو بار، بی دهستی خوږیان، سهریان بو سعاته که هه لده پری. نه م چالاکیه یه که چاره که سعاتی خیالند. (ترایان) نه و کاغه زاندهی ژمارد که دهنگو باسیان له سر چه سپ کرابوو. ده قه که ی چاک کرده وه. ئینجا رووی کرده ژووری دهرگا شووشه، ژووری بیژهر. پیشخزمه تیش که و ته شویتیه وه. په رداخه ناوکی له بهر ده م (ترایان) دانا. هه ردوو کیان سهری سعاتیان کرد. سعات شه شو نیو، (ترایان) دهستی به خوینده وه کرد: (نیره رادیوی رومانیا یه! — رادیوی بوخاریست!! خايننه، میړ خاسینه! به یانیتان باش...) له کاتی خوینده وه ی کاغه زی تازه چه سپ و هیتا ته پری دهنگو باسدا، پیشخزمه ت له بهر دهرگا شووشه که وه ستابوو ته ماشای ده کرد. دهنگو باسی به یانی ده خوله که دریژهی کیتشا. هه ر خوله کیک، چواره که لاپه ریه کی ده خوینده وه.

کاتی (ترایان ماتیزی) رایگه یاند: (لیره دا هاتینه کوتای دهنگو باسی به یالی.)، پیشخزمه ت دهرگای شووشه ی ژووری بیژهری کرده وه و

پالتۆكەي بۆ راگرت. (ترايان) بە پەلە جلى كرده بەرو بە راكە راك
 لە رادىۆ چوۋە دەرەۋە. لە سەر كىردى سوپا سەرباز بوو.
 سەر كىردى سوپا سەرباز ۋە كىر رادىۆ، رىگى يەك خولەك دواكەۋىتى
 نەدەدا. (ترايان) ۋاى بى باش بوو چەند خولەك كىك زووتر بگا. يەك
 خولەك لە سەر كىردى دوا بىكەۋى، بىست و چوار سەعات دەستىگىر
 دەكرى. نەگەر بىست و چوار سەعات دەستىگىر بىكرى، لە رادىۆ
 دەرەدەكرى. نەگەر دەر بىكرى، بىكار دەمىتتەۋەو ناتوانى لە خويىندىن
 بەردەۋام بى. نەگەر ماۋەيە كىش لە خويىندىن دوا بىكەۋى، لە (بەشى
 ناوخۇ) دەرەدەكرى. ئىز بەم جۆرە بىرۋا ھەموو گىيانى، ھەموو
 ھەست و ئاۋەزى لە سەر يەك ئامانچ بوو: تاۋانى گەۋرەي (ناوردىي)
 نەكا. راستە ھەندى جارى ۋا دەبوو سەعاتەكەي خولەك كىك بە پاش
 بىكەۋى، بەلام نەم، لەم قوناغەي ژيانىدا، مافى يەك چىركە دواكەۋىتى
 نەبوو. كى بە خەيالىدا دى دەنگ و باسى رادىۆ يەك سەعات دوا
 بىكەۋى؟ ھەموو رۆژى، بەياني، بەملىۋان گۆيىگر، لە دىيار رادىۆي
 داگىرساۋ، گويان قولاغ دەكرد. نەك بۆ ئەۋەي گۆييان لە دەنگ و باس
 بى، بەلكو بۆ ئەۋەي بزانن (ترايان) سى چىركە دەرەنگىر ناپەتە سەر
 كار. (ترايان) ھەستى دەكرد ھەموو سەيپان، ملىۋنەھا كەس خويان
 دانووساندوۋە بۆ ئەۋەي چاۋدىرى وردىي ئەو بىكەن. يەك چىركە
 دواكەۋىتىيان لى قەبۇل نەدەكرد. يەك چىركە دواكەۋىتىن، كارەساتى
 گشتى دەناپەۋە.

له بهر دهر گای سهر کردایه تی، سهرده سته ی ئه و روزه، له پیتاسه ی (ماتیزی) ورد بووه وه که وینه که ی له سهر بوو. فانورسی تا حه ناس دهم و چاوی (ترایان) بهر ز کرده وه بۆ نه وه ی بزانی ناخو ئه م چاره یه هه مان چاره ی وینه که یه؟ یان نا؟ (ترایان) له بهر تیشکی چرا که چاوی تاری بوو، چاوی نو قانده. ئینجا سهرده سته ته ماشای سه عاتی کرد بۆ نه وه ی دلنیا بی که (ماتیزی) دوا نه که وتووه! دهر گای بۆ کرده وه و ریڼای دا بچینه ژووره وه. (ماتیزی) رووی کرده ته سیارگه. چووه ناو حه وشه ی سهر باز خانه. بۆنی چای به حه وشه دا بلا و بووه وه. هه موو سبه پنان، کاتی (ترایان) به تاریکی، ده گه یشته سهر باز خانه، ئه م بۆنه ده هات. ته سیارگه بریتی بوو ته نیا له ژووریکه ی له راج، نزیکه ی بیست مېتر له دهر گا دوور بوو. دهر گای والا بوو. دوا زده ته ختی به به تانی بۆری تېدا بوو. چه کخانه یه که له بن دیواری بنه بانی بوو، دوا زده قهره بینای بی هه لپه سارد را بوو. سه کویه که بۆ پاک کردنه وه ی چه که له ته نیشت چه کخانه که بوو. لاته ختیکی داریشی لیوو. وینه یه کی پاشا له سهر دیوار بوو، دهر وړانده وری کاغه زی سی رهنګ بوو. بۆنی دهرمانی دژه گه نی ده هات، بۆنی دهرمانی دژه گه نی تی که له به بۆنی چای له دهر وه ده هاته ژوور ی ده تگوت پارچه یه که له بینا که. (ترایان)، بی نه وه ی ته ماشا بکا، سیه مین تفهنگی له سهر چه کخانه که هه لنگرت. تفهنگی خوی بوو. ئینجا شیشکه یه کی ناسنی له سهر چه کخانه که هه لنگرت که وه کوو شه مشیریکه ی باریک وا بوو. تفهنگه که ی له سهر میژر دانا. پارچه په رزه کی له دهر وری شیشکه ناسنه که پینچاو ناو

لورولەي تەنگەكەي پاك كىردەۋە. ئىنجا پەلەپتەكە جارىكى دىكە
لورولەي تەنگەكەي بە پەرۋەكە پاك كىردەۋە. بەلام ئەم جارە، دەرەۋەي
لورولەكەي خاۋىن كىردەۋە. قۇنداقەكەي پاك كىردەۋە. چىركەي لە
پەلەپتەكەي ھىتا. تەنگەكەي بە خۇيەۋە قىرساندو لەسەر تەختى بن
دىۋار راكشا. لە ژوۋرى تەسىارگەش ۋەكۈر (بەشى ناۋخۇ)ى
قوتايان، تەختەكەي لە بن دىۋار بو.

(ماتىزى) نامەيەكى لە رادىۋ ۋەرگىتۈر. نامەكەي لە گىرفانى دەرھىتا.
ھەزى كىرد بە دەم كىردەۋەي زەرەكە، جىگەرەكە دابگىر سىتى، بەلام
جىگەرەكەش قەدەغە بو. نامەكە نامەي بەرپەۋەرى رادىۋ بو.
داۋاي لىكرا بو ھەر ئەۋرۇزە، پىشى نىۋەرۇ، بىچىتە لاي بەرپەۋەرى
گىشتى.

(ماتىزى) وايدەزانى بۆ كارىكى رەسمى ۋەكۈر بىردى روۋنوسى
پروانامەي ئاۋەمۇركان، يان روۋنوسى پروانامە، يان بەكەلۇرۇس،
يان شىنكى ۋا داۋايان كىردەۋە. نامەكەي لە بەركى نايەۋە. ئىنجا
چاۋەكانى نىۋەنوقاند. لە بەينى بىر ئانگەكانەۋە تەماشاي چىراي زەردى
سايتەي كىرد. تەماشاي ۋىتەي پاشاي كىرد كە دەۋراندەۋرى كاغەزى
سى رەنگ بو. تەماشاي ۋىتەي پاشاي دەكرد بى ئەۋەي روخسارى
بىنى. ۋەك لە رادىۋدا، ۋەشەكانى دەخوتىندەۋە، بى ئەۋەي بىر لە مانايان
بىكەتەۋە. (ترايان) بۆرۇابو. خاۋبونەۋەيەكى شىرىن لەشى داگىرتۈر،
لە نىشكەۋە، دەنگىك ھات: ناۋ خوتىندەۋە بو.

هەر رۆژه دهنگێکی جیا بوو. له گهڵ نهوهيشدا، دهتگوت هه مان
 دهنگه. ئيشكچی رۆژ بوو بانگی پاسهوانانی دهستهی پاسهوانیی دهکرد
 بۆ نهوهی له حهوشههێ تهسیارگه کۆوه بن. (ترایان) وهکوو رۆبۆت له
 جێی خۆی دهڕپهڕی. پالتۆکهی رێک خست. تفهنگی به شانی راستهوه
 کرد. رای کرد بۆ جیگای کۆبوونهوه. شەش سهرباز، یهك له دواى
 یهك، به یهك ریز، ریزکرا بوون، چاوهڕێی نامادهبرونیان دهکرد.
 (ماتیزی) نهلههری شهشهم بوو. ئيشكچی رۆژ لهفرمانیکی دا. شەش
 سهربازهكان به هیواشی چهكهکانیان هێنايه خواری. پاكهتیا ن داڕپیه ناو
 و ماقه نهجهیان راکیشا. به یهك چرکه جوولانهوه. هەر شهشیان
 تفهنگهکانیان بۆ پێشهوه، راداشت. ته نیا جوولهی سهردهسته دیاربوو.
 (ماتیزی) چاوی نوقاند. له کاتی پشکینی چهكهکاندا، که چاوی
 دهنووقاند، چیژێکی زۆری وهردهگرت. شتیکی پتچهوانه ی رێنماییهکان
 بوو دهیکرد، بێ نهوهی بگیری، یان سزا بدری. سهردهسته نهیده دی
 داخۆ چاوهکانی کردۆتهوه، یان داخستوون!

له پ، (ماتیزی) ههستی کرد هیچی له ناو دهست نییه. سهردهسته
 چهكهکهی له دهست دههینابوو، له بهر رۆناکی گلهویی کارهبا ی
 تهماشای دهکرد بزانی هیچ پهلهی چهوری، یان تۆزو خۆلی له ناو
 لرووله، یان به دهسك، یان به پهلاپتکهوه نهماوه؟ (ترایان، دواى
 پشکین، تفهنگهکهی وهرگرتهوه. له بهر پێی خۆی دانا. ئینجا له
 ته نیشت خۆیهوه چهقاندی. نهوسا، به جوولهیهکی کت و پ، به پێی

ریتمایه کان، چه که که ی کرده شان. به فەرمانیکی تر، شەش سەربازە که قاچی راستەیان بڵند کردو دەستیان به رویشتن کرد. نیستا، کاتی گۆرینی پاسەوان بوو. (ترایان) ریگا که ی، لەبەر، پی دەزانی. دەستە شەش نەفەر یه که، سەردەستە لە پیش، یه که م جار، بەرامبەر پلە مەرمەرەکانی سەرکردایەتی وەستا. سەربازی پیشەوێ دەستە که، دوو شەقاوی بۆ پیشەوێ هاویشتن. وشە ی نەیتی لە گەڵ پاسەوانی پیشوو ئالوگۆر کردو چووێ جینگای ئەو. ئەو سەربازە ی لەبەر دەم پلە مەرمەرەکانی سەرکردایەتی پاسەوان بوو، هاتە پشت (ماتیزی). سەربازە کان، هەموو به یه که وێه قاچی راستەیان بەرز کردەوێ رویشتن. ئینجا جار یکی دیکه وەستان. ئەو سەربازە ی لە پیشەوێ بوو، چووێ جینگای دووێم. پاسەوانی پیشوو چووێ پشت (ماتیزی): تەنیا دوو سەربازی لە پیش ما. سیکه ی تری لە دواوێ دەرویشتن. دوا ی ئەو، تەنیا یه که سەرباز لە پیش (ماتیزی) ماو ئاخیری، خۆ ی کهوتە پیشەوێ دەستە که. پێنج سەربازە که ی دیکه به یه که نزم لە دوا ی ئەو دەرویشتن. لە پلە کان هاتە خوارەوێ. چلو شەش پایە بوو. شەش سەربازە که به توندی لە پایە کان هاتە خوارەوێ. بۆن بۆ گەنی و بۆنی هەوای تەر و گرمخ دەهات. گەیشتنە ناو ژێرزەمینێ دووێمی سەرکردایەتی سوپای رۆمانی.

راپەوی درێژو دەرگای ئاسنی به قوفلی مکوومی تیدا بوو. شەوو رۆژ، تیشکی به هیزو گەشی گلۆبی کارەبای تیدا بوو.

ئەو ژېرزمېنە گەورەترین نەيتى سەرکردايەتتى تېدا بوو. دەستەكە
 لەبەردەم دەرگاىەكى ئاسنى بە شىشەى ئەستور وەستا. كە دەستەكە
 وەستا، (ماتىزى)، دوو ھەنگاوى بۆ پېشەو ھەلېنا. روو بە روو، كەوتە
 بەرامبەر سەربازى پاسەوان كە دەبوو جېنى بگريتهو.

پاسەوانەكە گوتى:

— ھاوړى، ئەم نەركەت پې دەسپېرم دەبى بە گيان، بەرگري لى بگەى.

(ترايان ماتىزى) رستەى رەسمى ئەو بۆنەى دووبارە كردهو:

— نەركەكە وەرەگرمو سويند دەخۆم بە گيانى خۆم، بەرگري لى
 دەكەم!

فەرمانىكى ترى بە دوا داھات. شەش سەربازەكە، سەردەستە لە
 پېشەو، بە ھەنگاوى رېك دوور كەوتەو. بە جوړى دەرپېشت
 دەرگوت لە باتى ھەفت كەس، يەك كەسن. (ترايان ماتىزى)، بە تەنى
 لەبەردەم دەرگاى شىشەبەند ماىو. تەنگى بە شان و نيزەى بەسەر
 لوولەى تەنگەو دوو نارنجووكى بە كەمەرەو بوو. تەماشای شىشە
 ئاسنەكانى دەرگاى كرد. شىشەكان لە بازووى ئەم ئەستورتر بوون.
 لە ژوورەو رووناكىيەكى وا بوو سۆماى چاوى دەبرد. ژوورەكە
 چاپخانەى نەيتى سەرکردايەتتى تېدا بوو. ھەرگيز، ھېچ كەس، ھېچ
 نەفسەر، بە تەنى، نەچووبوو ناو ئەو چاپخانەى. كە بيانويستايە شتى،
 فەرمانىكى نەيتى، چاپ بگەن، دەستەىكى پېنج نەفسەرى دەھاتن.

مۆرى قوفله كەيان دەشكاند. دەستە كە كۆنوسىكيان لە بارەى
 شكاندنى شەقلۆ مۆرە كە نامادە دە كرد. دەرگايان دە كردهو، دە چوونە
 ژوورەو، لە ژوورەو مۆريان لیدە دایەو دەستيان بە كار دە كرد.
 (ماتیزی) سەیری ئەو مۆرەى كرد كە پاسەوانیە كەى پى سەردار بوو.
 ئەو مۆرانەى لە قوفله ناسنە گەورەكان درابوون، بە قەد دوگمەكانى
 پانتۆلى سەربازى (ماتیزی) گەورە بوون. رەنگيان وەكوو رەنگى
 دوگمەكانى شەروالى وابوو.

(ترایان)، هەموو سەبەيان، تەماشای ئەو مۆرەى دە كرد كە بەلێنى دابوو
 بە گيان، بەرگرى لى بكا.

(ماتیزی) هەموو جارى بىرى دە كردهو: (ژيانى من لە دوگمەى ئەم
 شەروالە بى نرخە! ئەگەر ئەم دوگمەىە نرخى لە ژيانى من زیاتر بى،
 ئەو ئەندە گرنىگ نىيە من لىرە بىتم).

(ترایان) تەماشای ناو چاپخانه كەى كرد. ئامپىركى چاپى دەستى تیدا
 بوو. ئامپىركى رۆنىو لە بنەبانى بوو. وەكوو رۆژنامە، هەندى سەندووقى
 پىتى قورقوشى تیدا بوو. (ماتیزی)، لەو كاتەو لە ژێر زەمىنى دووهمى
 سەركردایەتى، پاسەوانى دە كردو چاوەدێرى مۆرى قورقوشى بە
 ئەندازەى دوگمەى شەلوارى دە كرد، هەرگیز نەیدى بوو كەس بچیتە
 ناو ئەم چاپخانه نەیتىيە. تەماشای دوگمەى بچووكى مۆرە كەى دە كرد.
 بە گالتهو حەنەك تەماشای دە كرد. ئەم دوگمە ناسنە، تاكە هۆى
 چالاكى سەربازى ئەم بوو. بۆ پاراستنى ئەم دوگمەىە ناوى عەسكەرى

هاتبوو و ناچار بوو جلی سهربازی کردبووه بهر. ههندی جار،
 (ماتیزی) به میشکیدا دههات که ئەم دوگمەیه لی بکاتهوه. تەنیا بۆ ئەوه
 لێی بکاتهوه تا بسەلمێتی شتیکی چەند بێ مانایه. بۆ ئەوهی بسەلمێتی،
 ئەگەر ئەم دوگمەیه نەمێتی، هیچ ناقدەومی. بەلام ئەمە بیرێکی گیلانە
 بوو. دەبوایه دوگمەکه به ساغی رادهستی پاسهوانی دواى خۆی بکا.
 (ماتیزی) پالێ به شیشه ناسنه کانهوه دا. گوێ قولاغ بوو. گوێ قولاغ
 بوو نهوهك سیخوړان بینه ژێرزەمینی دووهمی سهرکردایه‌نی و شه‌قلو
 مۆره‌که بشکێنن و نه‌تییه‌کان بدزن. گوێ قولاغ بوو نهوهك ئەفسه‌ریك
 بۆ پشکین بێ! بەلام هەرگیز هیچ ئەفسه‌ریك بۆ پشکینی (ماتیزی)
 نه‌هاته ژێرزەمینی دووهم بۆ ئەوهی (بزانێ ناخۆ مه‌ردانه‌ نه‌رکی پیرۆزی
 خۆی جی به جی ده‌کا؟ یان نا؟

(ترایان)، به‌ شێوه‌یه‌کی ره‌حه‌ت‌تر جی خۆی خۆش کرد، سه‌ری به
 شیشه‌کان کرد. چه‌مه‌را بوو. نه‌ چاوه‌ڕێی سیخوړانی ده‌کرد تا
 له‌ گه‌لیان بجه‌نگی و نه‌ چاوه‌ڕێی ده‌نگی پێی ئەفسه‌ری پشکینه‌ری
 ده‌کرد. چاوه‌ڕێی ده‌نگی رێکی پێی شه‌ش سهربازی ده‌کرد که له‌ دواى
 سه‌رده‌سته‌وه‌ بێو بیگوړن. ئەمە دەبوایه‌ سه‌عات ده‌ بکری. بەلام
 هیشتا سێ سه‌عات ما‌بوو بۆ سه‌عات ده‌. تەنیا پێنج خوێڵه‌ك بوو له‌وى
 بوو. تهنه‌نگ له‌ شان و ئیزه به‌ سه‌ری لووله‌ی تهنه‌نگه‌وه‌و دوو نارنجۆك
 به‌ كه‌مه‌ره‌وه‌و به‌ مه‌خزه‌نی پر فیشه‌كه‌وه، ناماده‌ بوو گیانی خۆی له‌

◆ كۈنستانتىن قىر جىل گىيۈرگىيۈ —◆

پىناۋى پاراستى دۈگمەى قورقوشى بە قەد دۈگمە كانى پانتۆلى
سەربازىي خۆى، بېەخشى.

(۹)

نیوه پړو، (ترایان) سهربازخانه ی سهرکردایه تی جی هیشت. روهی کرده
باره گای رادیو، به پړوه بهری گشتی داوای کردبوو. نیستا وای ده زانی
ده چینه جیگایه کی جیا له و جیگایه ی هموو سبه بنان ده چوی. کچانی
جوان و جحیلو قوزی له هولو له راپه وه کان و له نووزگه کان ده دی.
نهمانه فرمانبه رانی ده زگاکه بوون. هیچ یه کیکیان سهری بو لای نه و
سهربازه وهر نه سووړاند که هاته ژووره وه. هموو یان هاوکارانی خوی
بوون. هیچ یه کیکیان، به ناو نه بی، (ماتیزی) ی نه ده ناسی.

(ترایان) ناماده کهر و پیشکیشکهری ده نگ و باسی به یانیان بوو. هموو
فرمانبه ران نهمه یان ده زانی. به لام کهس (ترایان ماتیزی) نه دیوو.
نه ویش هاوکارانی خوی نه ده ناسین. هاوړتی خویان بوو. به لام
هاوړتیه کی دوور. هاوړتی جیگایه کی تر. له جهرگه ی شه ودا، که
نه وانه ی تر هیشتا له خه ودا بوون، ده چووه رادیو. همیشه له
جهرگه ی شه ویشدا له وی ده رده چوو. له رادیو دا، ته نیا سی که سی
ده ناسین: به پړوه بهری گشتی که ته نیا یه ک جار دیووی، نه و روزه ی که
دامه زرا، خه زنه دار که مانگی یه ک جار ده بیینی، کاتی مووچه ی

ۋەردەگرت ۋە ئو پىشخىزمەتەى ھەموو سەبىيان بروسكەكانى لە سەر
 پارچە كاغەز دەچەسپاندى. ئىز ئاۋ يىنە دەست بشۆ! ھەموو ئەۋانەى
 دىكەى تەنبا بە ئاۋ دەناسىن ۋە ئاۋ دەيانناسى، بەلام (ترايان ماتىزى)ى
 سەرباز، كە لەۋ ساتەدا بەسەر پلىكانەى فەرش سووردا،
 سەردەكەوت. كەس بە ناسىن نەيدەناسى. بۆيە كەس تەماشای
 نەدەكرد. ھەستى بە تەنباى دەكرد. بەم تەنباىەى ئاۋ ھاۋكارەكانى
 ئازارى دەخوارد. ۋايدەزانى ئەۋ پلىكانەى دەچوۋە ژوورى بىژەر،
 ھەمان ئەۋ پلىكانەىە نىيە كە ھەموو رۆژى لىنى سەردەكەوت. ئىستا
 پلىكانەكە بىرقەدار دەكەۋتە بەرچاۋ. ئىستا زەرىيەك لەۋ ژوۋرە بوۋ كە
 ھەموو سەبىيان دە خولەك نوۋچەى تىدا دەخوئىندەۋە، زەرىيەك لەۋى
 بوۋ. كچەكە لەسەر كورسىۋ لە پشت مېزو لەبەردەم مايكروڧۇنى
 (ماتىزى) دانىشتىبوۋ. (ماتىزى) لە دەرگای شوۋشەبەندەۋە تەماشای
 كرد. كچە جىئەلەكە نەيدەناسى. (ماتىزى) چوۋە نوۋزگەى بەرپۆەبەر.
 نوۋزگەىەكى كىبار بوۋ، مۆيلو قالى جوانى تىدا بوۋ. بەرپۆەبەر ناۋى
 (ڧازىل لۆنىسكو) بوۋ، بەر لەۋەى بىى بە بەرپۆەبەرى ئەۋى. لە
 رادىۋدا، پارىژەر بوۋ. لە ھانى شۆرش، لە كاتى لادرانى پاشادا،
 ياخيىەكان ژوورى بىژەريان داگىر كىردىبوۋ، (ڧازىل لۆنىسكو) چوۋە
 ژوورى بىژەرۋ دەرى كىردنە دەرەۋە. شۆرشگىران نەيانتوانى پەيامى
 خۆيان بلاۋ بىكەنەۋە. ھوكومەت گەيشتە ئەۋ بارەپە ئەۋ پارىژەرەى
 لە كاتى شۆرشدا، ئاۋا قارەمانانە رەڧتارى كىردوۋە، شاينى ئەۋەيە بىى
 بە بەرپۆەبەر.

(ترایان) ته ماشای ده کردو له بهر جلی سادهی سهر بازی خوی
په شو کابوو. نهو دیمه نهی دهه یتایه بهر چاو که پارێزه به تاقی ته نی
له گه ن سێ شوږشگێری تا ددان چه کدار، ده جهنگا.

به پړیوه بهر گوئی:

— (ماتیزی)، ده زانی من رێژیکي زۆر تایه تیم بۆ تو ههیه؟

(ترایان) گوئی دابوو به پړیوه بهر ته ماشای بازوو بههیزه کانی ده کرد.
نهو بازووانه ی شوږشگێره کانی پی شکاندبوو. به پړیوه بهر، دهمو چاوی
سوور بوو. تازه ریشی تاشی بوو. جله کانی نوێ بوون. نهنگوستیله ی
به قاشی گرانبه های له تلکدا بوو.

به پړیوه بهر گوئی:

— من خۆم رێژی تایه تیم بۆ تو ههیه، وه کوو شاعیر تۆم زۆر به دلّه.
کتیبه کهت: (شعیری نووسراوی سهر به فر)، تاقه کتییکی شیعریه
له وه تی له زانکو ده رجوویم، خویندوو مه ته وه. زۆرم پی خوشه.
پروژباییت لی ده کهم. به روژنامه نووسیکی به رزت ده زانم. تو
شیوازیکی زۆر به جوش و مروفايه تیت ههیه، یه کسه ده چیه دلّه وه.
وه کوو فه رمانبه ریکی فه رمانگه ریزت ده گرم. رشت بوونت له سه ر
ریزگرنتی کات و له سه ر جی به جی کردنی کاره کانت، به گه ن ده کهم.

(ماتیزی) سوپاسی کرد بۆ نه م پیا هه لدا نه.

به پړیوه بهر بهرده وام بوو:

— من راستىت پى دەلېم. تۆ ھەموو شىتېكت چاكا. ۋەكوو سەرباز،
ئامادەى ۋەكوو ھەر يەككى دەستەبۇر، ھەموو ساتى گىانت بىكەتە
قوربانى نىشتىمان ۋە ئاللا تاج! لەبەر ئەۋەى تۆ گەنجىكى دەستەبۇرى،
تۆ جى شاناۋى بىنەمالە ۋە دەزگای ئېمە ۋە نىشتىمانىت.

(تەراپان) شەقلۋ مۆرى قورقوشى بە ئەندازەى يەك دوگمەى شەروالى
بىر كەۋتەۋە كە ھەموو سەبىنان سۈيىندى دەخوارد بە گىانى خۆى
بەرگىرى لى بىكا. ھەستى بەنارەھەتى كەرد.

بەرپۆۋەبەر گوتى:

—خاكى مەبە! خاكىتى، لېرە جى ناپىتەۋە! گەنجىكى شاكى ۋەكو تۆ،
تى دەگا. دەبىنى، ئەۋەى پىت دەلېم، كورپىكى خاۋەن بەھەرى ناۋازەى
ۋەكوو تۆ نەبى، ناتوانى بە ئاسانى ۋە بى روون كەرنەۋەى زۆر، تېيىگا.
(ماتىزى) مەسەلە ئەمەيە تۆ ناتوانى چىدى ئەركى دەنگ ۋە باسى بەيانىان
رايى بىكەى. ئەستەمە بىتوانى بەردەۋام بى. تەۋاۋ ئەستەمە. دەبى كارەكە
بۆ يەككى تىر جى يىلى.

(تەراپان) ۋەرو گىتۇ ۋە. باۋەرى بە گوتى خۆى نەدەكەرد.

بەرپۆۋەبەر گوتى:

تۆ ھىچ غەلەت نەكەردۈۋە. ھىچ غەلەتېكت نىيە. بەلام نىر ناتوانى
دەنگ ۋە باسى سەبىنان پىشكىش بىكەى! ناچارم تۆ بگۆرم. ھەموو

بەيانيان، سەدان نامەي توورەم لە گۆنگرانەووە بو دى. من بە وردى
گويم لى راگرتووى، دەزانم ئەو نامانەي ناپەزايى، بيانووى خۆيان ھەيە.
بەرپۆھەر، چاۋەکانى توند بوون. ئەو ساتەي لە گەل سى شۆر شگىرە کە
دەست و پەنجەي نەرم دەکرد، دەبى چاۋەکانى بەم جۆرە بووبن.

بەرپۆھەر بەردەوام بوو:

—دەزانم تۆ پياۋىكى رۆمانى باشى. رۆمانىيەكى زۆر باشى! بەلام راستى
بلىن تۆ دەنگىكى جوولەكانەت ھەيە. تۆ ۋەكوو جوولەكان پىتى (ر)
دەردەپرى. رىك ۋەكوو ئەو بىزەرە جوۋەي لە رادىۋى لەندەن قسە
دەكا. پىۋىستە ئەم دەنگە جوولەكانەيە لە رادىۋى رۆمانى نەمىنى.
شەكە سادەيە. تۆ دەبى كاركەنار بى! دەمەويست ئەمەت پىلىم! ھەر
پياۋى پى بلىن پيار، دەبى بە خۆراگرى خۆي، بەرگەي كەم و كورتىيە
سروشتيەكانى خۆي بگرى. ئكا دەكەم بە جۆرىكى ترى تى مەگە، من
نرخى تۆم لايە!

بەرپۆھەر دەستى بە ئەنگوستىلەي لەسەر دوگمەي زەنگىك داگرت.
ژىكى قەلەۋ ھات تەنۋورەيەكى كورتى لەبەر بوو. لاستەكانى گوشى
بوو. خانى (ژۆھان) ي سكرتېرى بەرپۆھەر بوو. بەرپۆھەر پىنگوت:

—جەنابى (ماتىزى) تىگەيشتوۋە، بە ھۆي دەربرىنى پىتى (رى)
ساميانەي، ناتوانى چىدى بە بىزەر لاي ئىمە بىتتەۋە. (ماتىزى)

کورپیکی زیره که. به خهزنه دار بلیّ حیسابی جه نابی (ماتیزی) پاک بکاته وه نوای له لستی کارمه ندامان بسپرته وه.

به پرتوبه ر سهر له نویّ ده می قسه ی کرده (ماتیزی):

— ئیمه نهم فیدا کاریانه به قوربانیدانیک داده نیتین له رتی نیشتمانه نازیزه که مان.

(ترایان) به منده هوشی له نوزگی به پرتوبه ر هاته دهره وه. چوره بهشی ژمیریاری. پیشتر، پرتیستی به ریّ کردنی، جی به جی کرابوو. له پلیکانه ی فهرشسور هاته خواری. وه کوو ههر فهرمانبه ریکی دنیا، به دهر کرانی بریندار ببوو. ئیستا، که دهر کرابوو، به سهرکزی له قادرمه هاته خواری. شاد بوو که کهس ناناسی و کهس نایناسی. نه گهر هاو کاره کانی بناسیایه، ده بایه خوا حافیزیان لیّ بکا. به لام کهسی نه دهناسی. هه میشه به ته نیا کاری ده کرد.

که به پیش ژووری دهنگو باسدا تپه ری، سهری دانه وانده. ههستی کرد فرمیسکی له چاو هات. نهم ژووره دهرگا شووشه یه ی خوش دهویست. مایکرو فونه که ی خوش دهویست. ئیر قهت ناچیته وه ناو نهم ژووره. سبهینه ی رۆژی پاشی، یه کیکی تر له گه ل هۆکله که کار ده کاو له ناو قه فله سی شووشه به نندا ده لیّ: (ئیره رادیوی رۆمانیه! — خانمینه، میر خاسینه به یانیتان باش!) ئیر (ترایان ماتیزی) ههر گیز لهم ژووره دا، به گوینگرانی نالیّ: (به یانیتان باش!) بۆیه ههستی ده کرد دیسان ته نیایه.

هممو نهو براده رانه ي له دهست چووه كه هممو به يانيان، ساعات شه شو نيو، هيو اى روژيكي خوشى بو ده خواستن. هممو ي له دهست چووين. نيز كه سى نيه پي بلې به ياني باشو له وه به دواوه، ته نيا ده بې.

(تر ايان ماتيزي) به ته نيایي و خه فته خاني روى كرده (به شي ناوخو) قوتايان له شه قامي (گريگوريسكو ي نيكار كيش). (به شي ناوخو)، به ناسايي له و ساهه دا پر بو له قوتايي. به ري، هه نو كه، چولو هو ل بوو. (تر ايان) ده يه ويست يه كي بي ني، وه لي راره وه كان چول بوون. چووه ژووري خو ي. نامه يه كه له سهر مي تر بوو. زه رفه كه ي كرده وه. بانگيشت بوو بو سهر زه ماوه ند. (ماري) باسي زه ماوه ندي خو ي كرد بوو و داوه تي كرديوو بو سهر زه ماوه ند.

(ماتيزي) داوه تنامه كه ي له ناو زه رفه كه نايه وه. زه رفه كه ي له سهر مي زي پشت سهر ي خو ي دانا. به هممو جله وه له سهر ته خت راكشا. چاوي نوقاند. به لام يه كه سهر وزاقي دا: (ده بي ساعات سي له سهر بازخانه بم.) به له زو به ز (به شي ناوخو) ي جي هيشت. چوو بو نه وه ي به گياني خو ي، به رگري له موري قورقوشي چاپخانه ي نه يني بكا.

هه ر نه وه نده ي بو ما يه وه: (موري ژيزه مينى دو وه مي سهر كر دا يه تي گه وره.)

(۱۰)

(ترایان)، دواى نه‌وه‌ی له رادیۆ ده‌رکړا، نه‌یتوانی هیچ کارى تر پەیدا بکا. له‌بەر نه‌وه‌ی سەرباز بوو، کەس نه‌یده‌ویست کارى بداتى. چوار مانگ بوو بیکار بوو. هیچ پارەى نه‌ما‌بوو، نه‌ بۆ جگه‌ره‌و نه‌ بۆ نان. چه‌نده‌ها رۆژ، هیل له‌وه‌ی، نانۆکه‌ی له‌ چای هه‌لده‌کیشا، هیچی تری نه‌بوو بیخوا. له‌ سەرکر‌دایه‌تیدا، پاسه‌وانى ده‌کردو له‌ کۆلیتجدا، تا‌قى کردنه‌وه‌کانى ده‌کرد. جاروبار، به‌رپۆه‌به‌رى (به‌شى ناوخۆ) چای و نانۆکه‌ی بۆ ده‌نارد. (ترایان) راده‌ست نه‌بوو. به‌لام به‌واى نێزى و به‌واى شه‌که‌تى و به‌واى هه‌موو ئەم شه‌که‌ستانه، ورده‌ ورده‌ وه‌ی داده‌به‌زى .

که‌ له‌ سەربازخانه‌ی سەرکر‌دایه‌تى هاته‌ ده‌ره‌وه، به‌ به‌رده‌م پل‌یکانه‌ی مه‌رمه‌ردا تێه‌پرى، هه‌ولێ دا شپۆیه‌کى سەربازى وه‌ر‌بگرێ به‌لام قاچى شل بوو، چاوى بر‌پ‌سوه‌ زه‌وى. یه‌کێ ده‌ستى له‌سەر شانى دانا. (ترایان) راچله‌کى. یه‌کێ ده‌ستى به‌ ده‌ست‌کیشى قاوه‌یى، له‌سەر شانى پالتۆى دانا‌بوو. بۆنى عه‌ترى چووه‌ ناو تفکه‌کان. قايش و قرۆشى سهره‌نگى بىنى، سه‌ره‌نگ بوو رايگرت‌بوو. به‌ ناماده‌یى وه‌ستاو به‌ په‌شو‌کاوى گوتى:

-تکایه بمووره! باوړه که، نه مدیووی! سلامم بۆ وهرنه گرتی! تکایه
بجه خشه!

ئو نه فسه ره ی شانی گرتبوو، سهرهنگ (ستانکۆڅه) بوو. سهرهنگ
دهستکیشی چه رمی قاوه یی له دهست کرده وو دهستی بی دهستکیشی
بۆ (ماتیزی) ی سهرباز راداشت.

(ستانکۆڅه) گوتی:

-ناره حهت مه به!! بۆچی شله ژاوی؟!

(ترایان) ته ماشای سهر شانه کانی کرد. نیشانی زیږی سهر کردایه تیان
به سهره وه بوو. نهیتوانی دان به هۆی غه مباری خۆیدا بنی. بینه وایی و
بیکاری شور هین! نهك به خته وه ری. سهرهنگ چاره پتی وه لامي
نه کرد.

(ستانکۆڅه) پرسى:

-بۆچی قهت سهرم لیتادهی؟ باش نییه.

(ترایان) دهیزانی (ستانکۆڅه) سهرۆکی به پتوه به رایه تی هه والگه ری
سهر کردایه تییه. (ستانکۆڅه) وه کوو هه موو سهرۆکیکی ده زگای
هه والگه ری ناو فلیم و چیرۆکان، پیاویکی باش بوو، پۆشته و په رداخ
بوو.

سهرهنگ گوتی:

—دەبوايە بۆ سەردام بکە! ئەو پەری، ناتەوی لە گەل من کار بکە؟
پێم بۆ بزانم، بۆیە نەهاتیتە سەردام چونکە ناتەوی لە گەل من کار
بکە؟

کاتی سەرھەنگ (ستانکۆف) بە چەکمە ی بریقەدارو جلی سەربازی
درەخشان، کە لای باشترین دوورماندروو بە رادانی داوو و بە قامچی
قەفەزیو، بە جادەدا دەڕۆشت، هەموو عەلەم روویان وەردەگیرا و بە
پستە پست دەیانگوت: (ئەمە سەرھەنگ (ستانکۆف) ی سازمانی
هەوالگریه!!)

هەموو کەس دەیانناسی. منداڵانی قوتابخانە، کاتی لە (کالیا فکتۆریای)
بە تەکیدا دەڕۆشتن، دڵیان دەکووتە تەپە تەپ! (ستانکۆف) پیاویکی
بەلکێش بوو! (ترایان) پش کاتی لە جادەدا تووشی دەبوو، بە وردی
سەیری دەکرد. وای خەیاڵ دەکرد سەرھەنگ دەچیتە کۆبونەووی
نەیتیی هەوالگرە ناودارەکان. ئیستا سەرھەنگ داوای لە (ترایان کرد
ناخۆ نایەوی کاری لە گەل بکا؟! (ترایان) سەری سوڕما! هیچ توانای
پیشەیی هەوالگری لە خۆیدا نەدەدی!
سەرھەنگ گوتی.

—خۆت دەزانی من لە نووزگەیی دوو نەمام؟ من ئیستا سەرۆکی بەشی
(راگەیانندن و بانگەشە) ی سەرکردایەتیم. بەشەکم پێویستی بە پساوی
وەکوو تۆ هەیە. بەم زوووانە دەستەبەکی پەیامنیانی سەربازی پێک دێم.

ئەگەر شەرق ھەلبەتسى، دەبىي نامادە بىن. مەن بىر مەلە تۆ كۆتۈرۈشە.
رۆزى، ئەگەر ۋەختتە ھەبۇ، سەرىك مەلە نۆزگە كەم بەدە.

سەرھەنگ، دەفتەرىكى چەرمى رەشى تېيىنى، مەلە گىرغانى سەر سىنگى
چاكتى دەرھىنا، مەسەرى نووسراپو: (ھىرمى- پارىس) ۋە كۆرۈشە.
سەرھەنگ گوتى:

-چاۋ دى! ناۋى تۆم نووسىۋە! مەن مەلە بەشەكەى خۇمدا، پىۋىستە مە
رۆزنامە نووسى راستەقىنە ھەيە، پىۋىستە مە رۆزنامە نووسى بەھەرەدار
ھەيە. تا ئىستە، مە ناچارى، دوو ھەزار كەسم ۋە رەگرتوۋە. ھەموو
بىرازو نامۇزەى جەنەرالى ۋەزىرو خاۋەن كارخانە ۋە دىلۋماسى رۆمانىن.
ھەمويان بۆ نەۋە ھاتوونەتە بەشەكەى مە تا ئەگەر جەنگ ھەلگىرسا،
نەچنە بەرەكانى شەرق. مە مەلى مەيان راكردوون. ناچارم دەبىي ۋەرىان
بىگرم. بەلام مە پىۋىستە مە چەند رۆزنامە نووسىكى پىشەۋەر ھەيە.
لانى كەم دە كەس، كە بارى ئەم دوو ھەزار كەسە كۆرۈنەھاتىيە بىگرنە
ئەستۇ! تۆ مەلە كۆى خىزمەت دەكەى؟

(ترايان) ۋەلامى دايدەۋە:

-مەلە ۋەجى پاسەۋانى سەركردايەتىم.

سەرھەنگ گوتى:

-ئەمەر دەكەم بىگوازىتتەۋە لای مە!

له دهفته رۆكه‌ی ره‌ش و جوانی یادداشتدا، شتیکی به‌رام‌به‌ر ناوی
(ترایان) نووسی. پیرۆزبایی له (ماتیزی) کرد که خه‌لاتی شیعی
وه‌رگرتوووه‌ و پرسی:

-تۆ رووسی ده‌زانی؟

-ده‌توانم به‌ رووسی نیشی خۆم رای‌ی بکه‌م. هه‌شت ساڵ له (کیشیف)،
له‌ کۆلیج خۆیندووومه. ته‌نانه‌ت به‌ره‌می چه‌ند شاعیریکی رووسیم
وه‌رگێراوه‌.

سه‌ره‌نگ ده‌ستی گوشتی. له‌ پلیکانه‌ی مه‌رمه‌ر سه‌رکه‌وت و چوووه
ناو بینای سه‌رکردایه‌تی. (ماتیزی) نه‌م چاوپێکه‌وتنه‌ی پێ‌ خۆش بوو.

سبه‌ینه‌ی پاشی، که (ترایان) خۆی به‌ فه‌وجی پاسه‌وانی، ناساند،
نیشکچی رۆژ، تیشکی چرای له‌ دور چاوه‌کانی دا. ماوه‌یه‌کی زۆر
له‌ به‌ر ده‌رگا، له‌ به‌ر رووناکی چرا، رایگرت بۆ نه‌وه‌ی پێناسه‌ی به‌
باشی وه‌ر بگری.

نیشکچی گوتی:

-تۆ چیتر پاسه‌وانی ناکه‌ی. تۆ گوازاویتوه‌وه‌ بۆ به‌شی سه‌ره‌نگ
(ستانکۆڤ). تهنه‌نگ و نارنجۆک و تفاقه‌کانت بده‌وه‌، ئینجا برۆ، خۆت به‌
به‌شی راگه‌یاندن بناسینه‌.

ئه‌گه‌ر سه‌ربازه‌کانی فه‌وجی پاسه‌وانی خه‌به‌ریان وه‌رگرتبا که (ماتیزی)
بۆته‌ نه‌فسه‌ر، نه‌وه‌نده‌ ئیڕه‌ییان پێ‌ نه‌ده‌برد. به‌لام گوازارانه‌وه‌ی بۆ لای

(ستانکۆڤ)، له وه گرنگره بیی به نه فسه ر. پیاوه کانی سه رههنگ
(ستانکۆڤ) سه عاتی کاری دیاریکراویان نه بوو. نه گهر بیانویستایه به
به رگی مه دهنی ده چوونه دهوام. په رله ی (لینگه پین برۆا) ی تایه تیان
هه بوو. بۆ نه وه ی شه وو روژ، هه ر کویتان بو ی تیدا بسوورپنه وه.
(ماتیزی) نه و سهینه یه که چووه نووزگه ی سه رههنگ، په ی بهم هه موو
شته برد.

سه رههنگ گو تی:

- فەرموو دانیشه! داوا ی لی کرد له سه ر کورسیه کی چه رم دا بنیشی.

جگه ره یه کی پیشکش کردو باسی به شی بانگه شه ی بۆ کرد.

- هه موو نه ستیره کانی شانۆو سینه ما له م به شه دا کۆده که مه وه.
نووسه رو روژنامه نووس و نیگار کیشه کان خر ده که مه وه. شادم که تۆم
له گه لدا بی. تۆ په یامنیژکی گه و ره ی. له کنه من زۆر گه و ره ی!!

سه رههنگ به گه رمی ده دوا. (ترایان)، به رله وه ی له نووزگه برۆا،
پرسی:

- من کارم چ ده بی؟ خۆم به کوی بناستیم؟

سه رههنگ گو تی:

- تۆ، فەرمان ته نیا له من وه رده گری. هه ر کاتی پێویستم به تۆ بوو، له
دووت ده نیژم. بۆ نیستا، برۆ، تۆ نازادی!

سەرھەنگ مستىكى لە (ماتىزى) داۋ تا بەر دەرگا بە رىنى كرد. نە (بىسىۋلا)، نە بەرپۆەبەرى (بەشى ناوخۆ)، ھىچىكىيان ئاۋا بە رىزو لوتفەۋە، لە گەل (ماتىزى) نەدەجوۋلانەۋە. ئەمە يەكەم جار بوو (ترايان) ۋەكوو مەۋقنىكى گىرنگ، نەك تەنيا ۋەكوو (گەنچىكى بەھرەدار)، رەفتارى لە گەل بىكرى.

سەرھەنگ لەسەر كۆسپەي دەرگاي نووزگە، گوتى:

—دەتۋانى بە پلىكانەي سەرەكىدا، ھات ۋ چۆ بگەي.

(ترايان) بە پلىكانەي مەرمەردا، لە بىناي سەرۋكايەتى ھاتە دەرى. ھاورپىكەي كە نۆرەي پاسەۋانى بوو، بە مەندەھۆشى تەماشاي كرد. (ترايان)، لە رىنگاي خۆي بۆ (بەشى ناوخۆ)، بەرامبەر كلىسەكەي پىشت باغى (سىشمىچىن)، ۋەستا. چوۋە ژوورەۋە. بىريەي فەرۋە بە دەست، چۆكى داداۋ سوپاسى خۋاي كرد كە دووبارە كرديسەۋە بە رۆژنامووس ۋ لە فەۋجى پاسەۋانى ۋ لە مۆرى قورقوشم دوورى خستەۋە.

(ماتىزى) لە دلى خۆيدا گوتى: (ھىمانى يەكەم پارەي خۆم ھاتە دەست، دىمە ئىرە ۋەكوو ۋەفادارىي، مۆمىك دادەگىرسىنم. ئەمرو، يەك (سووم) نىيە. ماۋەيەكى زۆرە، يەك سووم لە گىرفانى خۆم نەدىۋە. ئاي خودايە! بىۋورە! كە ئەمرو ناتۋانم يەك مۆمىش بۆ سوپاسگوزارى تۆ داگىرسىنم...

(۱۱)

جەنگ ھەلگىرسا. سوپاي رۆمانى لە (پروت) پەريسەو ھەو شەپ، بۆ رزگار کردنى (بېسارابى) لە داگیرکردنى رووسى، دەستى پتکرد. يەك سال بوو، (بېسارابى) لە ژېر فشارى تۆقاندنى سۆفیتی دەتلايەو.

ئەو ھى تەماشای نەخشە بکا، دەبىنى (بېسارابى) ھەرىمىكە دەكەوتتە نيوان (پروت) و (دنى يىستەر). (بېسارابى)، بۆ لەشكرى رۆمانى، ھەرىمىك بوو دەبوايە لە ژېر نىرى بېگانە رزگار بكرى. بۆ (ترايان ماتىزى)، (بېسارابى) خاكىكى خوشەويست بوو. ولاتى سەردەمى مندالى و مېردمندالیتی بوو. كە دەبىيىست ئەو ولاتەى شەيدای بوو، رزگار دەكرى، لە خوشيان گېرى شادى لە دەم و چاو بەردەبوو. دەبەويست لە گەل يەكەم دەستە سەرباز بچیتە ناو (بېسارابى) و لە برادەرەكانى و لە جىگا گرنگەكان بگەرى. دەبەويست دەست بەجى بپوا..

سەربازىك، پالتۆيەكى قايشى لەبەر بوو، چەكمەيەكى لە بى و عەينەكى سوارماتۆرپانى لە چاو بوو، . لە(بەشى ناوخۆ)، ھاتە ژوورى (ترايان). پۆستەچى سەركردايەتى گەورە بوو.

سەربازی سوار ماتۆر گوتی:

—سەرھەنگ (ستانکۆڤ) زۆر بە پەلە داوای کردووی.

بە ھالەتی ئامادەیی ھەستا بوو. سوار ماتۆرە ھەبیدی (ماتیزی) سەربازێکی سادەییە، بەلام دەیزانی سەربازانی سەرھەنگ (ستانکۆڤ)، ھەرچەندە سەربازی سادەن، بەلام ھونەرمەندی گەورە و نووسەری بە ئورزە و نیگارکێش و مووزیکژەنی بەھەرەدارن. بۆیە بە ھالەتی ئامادەیی لەبەر دەم (ماتیزی) ھەستا.

(ماتیزی) پرسی:

—سەعات چەند دەبێ لەوێ بم؟

سەربازە ھەبیدی گوتی:

—سەرھەنگ پێش نیوەرۆ چاوەڕێت دەکا. دانی سبیانی، ھەر کاتی ویستت، ھەرە.

داوای رویشتی سوار ماتۆرە ھە، (ترایان) پالتۆی کردە بەر.

ویستی زوو بچیتە لای سەرھەنگ (ستانکۆڤ). دلتیا بوو ھەوانەیی بەرەیی شەری دەکەن. بۆی ھەییە ھەر ئەو روژە بچێ. دلتی لەبەر شلەژان لێ دەدا! ھەبیدی لێکرد بۆ سەر کردایەتی.

سەرھەنگ، کاتی پاکەتی زیوینی بۆ راگرت و ھەرمووی جگەرەییەکی لێ کرد. گوتی:

—خۆت بۆ چوونە بەرەوی شەڕ ئامادە کە. تا چەند رۆژێکی تر دەچیت. ئەمەڕۆ، دەمەوی راپۆرتێک لەبارەوی یەكەم دەستە دیلی سۆفیتی بنوسی.

(ستانکۆف) بۆ (ترایان) ی روون کردەوێ کە لۆتکەیهکی سۆفیهتی لە دەریای رەشو لە نزیك (کۆنستانتزا)، نقووم کراوە. هێزی تایبەتی دەریاوانمان پەلجای یەك دەریاوانیان نەجات داوە و بە دیلیان گرتوون. دیلەکان گوازانەتەوێ بۆ سەربازخانەیهکی سەر سنووری (بوخاریست). ئەمانە یەكەم دەستە دیلی سۆفیت.

سەرھەنگ (ستانکۆف) وەك ئەوێ خەریکی دەورگێڕان بێ لە فلیم، رەفتاری دەکرد. دەشی ئەمە راھاتی پیشەیی بێ. پازدە سال بوو سەرۆکی سازمانێکی نەتیی بوو و راھاتبوو وەکوو پالەوانی چیرۆکی پۆلیسی رەفتار بکا. هیچ شتێکی سەربازی لە رەفتاردا نەبوو.

سەرھەنگ پرسی:

—ئایا دەتوانی ئیستا پرۆی؟

(ترایان) دەیهوێست داوای رێنمایی و زانیاری و وردەکاری تەواو بکا. بەلام کاتی نەبوو. سەرھەنگ دەستی بۆ درێژ کردو هیوای کاریکی باشی بۆ خواست.

داوای سەعاتێک، سەیارەیهکی (بیوک) ی کەشخە لە (بوخاریست) دەرچوو، رووی کردە ئەو سەربازخانە یەكەم دەستە دیلی سۆفیتی

تېدا بوو. (ماتىزى) بە تەننى سەفەرى نەدە کرد. ترومىپلە كە دىلماجىك و
 وېنە گرىك و پەيامنېرىكى سىنەمايى و لىخوړە كەى تېدا بوو. ھاوړېكانى
 (ترايان)، ھەموو جلى سەربازى تازەيان لەبەر بوو و نىشانەى زەرديان
 بە پىتى سەرەتايى (ر. ب - راگەياندن و بانگەشە)، لە سەر گىرفانى
 چاكەت، لە بەرۆك درابوو. (ماتىزى) جلى شكارچىيانى كەژو كىوى
 لەبەر و بىرپەى فەرەوى لەسەر و پىلاوى بەفرە خلىسكى خوى لە
 پى بوو. تەنيا نىشانەى پەيامنېرى جەنگى لە سەر چاكەتەكەى درابوو.
 لىخوړە كە پرسى:

-ئەرى، ئەمرو ئىوارى دەگەرپىنەوه؟

(ماتىزى) گوتى:

-نازانم. سەرھەنگ چ دەستوورىكى داوه؟

لىخوړە كە گوتى:

-(ستانكۆډ) گوتى ئېمە لەبەر ئەمرى تۆداين. تۆ دەبى برپار بەدى چەند
 لېرە بىنپىنەوه.

ھەموو ئەوانەى لە ناو ترومىپلە كەدا بوون، لە (ماتىزى) بە تەمەنر
 بوون. دىلماج، مامۆستا پەكى قز ماش و برنج بوو، پلەى يارىدەرى
 يەكەمى ھەبوو. وېنە گرەكە سەردەستە بوو. بەلام (ماتىزى) پى ناخوښ
 بوو برپار بە دەست بى. ئەو، ھەرگىز لە باتى خەلكى تر برپارى
 نەدا بوو. بە پىچەوانەوه، ھەمىشە ئەو بوو دەستوورى خەلكى ترى جى
 بە جى دە كرد. لە (ئىزفۆر) فەرمانەكانى بابى و لە قوتايىخانە،
 فەرمانەكانى مامۆستاكانى و لە (بەشى ناوخۆ)، فەرمانەكانى بەرپوڤەرو

لە رۆژنامە، فەرمانەکانی (بیسۆلا) و لە عەسکەری، فەرمانەکانی سەردەستەى جى بە جى دەکرد. ئەمە یەكەمین جار بوو، دەبوايە پرېسار، ئەك تەنیا بۆ خۆى، بەلكو بۆ ئەوانەى تریش بدا.

(ترایان) گوتى:

-بزانم لە کاتى خۆیدا، چۆن دەبى!

لە مێشكى خۆیدا ئەو پرسيارانەى نامادە دەکرد كە دەپەويست بيان كا. ئەمە كارىكى دژوار نەبوو بۆ وى. لە دلى خۆیدا گوتى: (دەتوانم چ لە مرۆى سۆقتى وەربگرم؟) (ترایان)، كاتى لە (بیسارابى) بوو، لە كەنارى راستەى (دنئ یستەر)، یەكسەر تەماشای كەنارەكەى تر، تەماشای ولاتى داخراوى سۆقتى دەکرد. هەولئ دەدا بە مەزەندە بزائى خەلكى كەنارەكەى ديكە چۆن دەژین. شادىيان چيە؟ چ رەنجىك دەكىشن! خەون بە چيەو دەبين؟ بەلام هەرگیز ئەم شتانەى نەزانى. هەرچى لە ولاتى سۆقت رادەبرا، نەيتى بوو، نەيتيەكى گەورە. سنوورى نيوان سۆقت و دونياى تر داخرابوو. ئىستا دەيتوانى قسە لەگەن ئەو پياوانە بكا كە لەو بەرى رووبارەو هاتبوون و دەيتوانى پى بكەوى ژيانيان لەو كۆمارە سوشياليست و ئالژە چۆن چۆنيە؟ دەيتوانى تەنیا ئەو ئەولە بزائى و زياتر نا. (ماتيزى) تەنیا لە ريگای كتيەكانى (ناندرئ ژيد) و (ناندرئ مالرؤ) و (لوى فەردىنان سىلين) وە، رووسياى دەناسى. ناگادارى بەرھەمەكانى دژە كۆمونيستەكانى پروپاگاندى ئەلمانياش بوو. ئىستا، بە چاوى خۆى دەبينئ (مرؤفى نوئى

سۆڧيتى به ئىسك و پىسته، له چى ده كا؟ زۆرى مهراق بوو. به
كهله جارى بىرى ده كردهوه: (نايا نهم مروفه نوپيه له خهلكى تر
بهخته وه رتره، يان به دبه ختر؟) كاتى ترومپيله كه چووه ناو جهوشه
سهربازخانهى ديله كان، (ماتيزى) له دووره وه ديله كانى ناسى. تاقمه
گهنجيك بوون، ته نيا ده ربى قوتيان له بهر بوو، به روت و قووتى له بهر
هه تاو هه لاژابوون. هه ندىكى تر خويان ده شوشت. به سه تل ناويان به
سه رى يه ك داده كرد. ده تگوت له هه موو كونوكه ي له شيانه وه چيز له
ناوو هه واو هه تاو وه رده گرن. (ترايان) يه كسه ر خوى گه يانده لاي
تاقمه كه، جگه رى پيشكيش كردن. گه نجه كان جگه ريان وه رگرت و
به نه يارى ته ماشايان كرد. (ترايان) هه ولى دا په يوه ندى رۆحى و
مروفايه تبيان له گه ن به ستى، به لام هه و له كه ي به ناكامى گه يشت.
له گه ن هه ر جوولانه وه يه كى سۆڧيتيه كان، له گه ن هه ر وه لاميكدا،
ده تگوت ده لىن: (ئيمه دىلى تۆين و تۆ دوژمنى ئيمه ي! گفتوگوى
دۆستانه مان له نيژدا نابى!) شه رى شه رگه ليره يش به رده وام بوو.
شه ركه، به سه رنج، به وشه، به جوولانه وه، شه ريكى نابه رابه ر بوو.
(ماتيزى) ته نيا بوو، نه و ديلانه ي ده وريان دابوو په نجاو چوار كه س
بوون. شيوه ي كارى خوى گزرى. تاك تاك بانگى كردنه نووزگه ي
سه ربازخانه.

(ماتيزى) گوتى:

--حهز ده كه م شتې له باره ې ژيانې ئيوه، ژيانې مروفايه تې كؤمونيست،
بزاتم. من شاعيرم. ههز له شتې سياسي و شتې سهربازي ناكم، ههز له
بارو دوخي مروفايه تې دونيای ئيوه ده كه م. به راستي پټم بلين: نيا ئيوه
له رووسييه كؤمونيست به خته وهرن؟

ديله كه وهلامې دا يوه:

--به لې، به خته وهرم.

(تريان) ته ماشاي دور چاوي كړد. ديله كه راستي ده كړد. درؤي
نه ده كړد.

ديله كه گوتي:

--لاي ئيمه، مروفا ته نيا نيه. كؤمه لې ئيمه كؤمه لېكي راست و دروسته.
همومومان به به خته وهرې ده زين. بو ثورونه، من، ماسيگرم له ده رياي
نازوفا. نه گهر روژي گهر داوم لي هه لېكار به لېم و كهره سته كام له
ده ست بدهم، كوڅوز، يه كسهر هي ترم ده داتي. نه گهر مالم بسووتې،
كؤمه لې خانوويه كي ترم ده داتي. لاي ئيمه، نه گهر ماسيگريكي خيزان،
بي به لېم و كهره سته بي، هدر نه و نه ده ي بو ده ميئي كه خوي فري
بداته ناو ده ريا. كه س به هانا يوه نايه. له كنه مه، بيكاري نيه.
كؤمه لې ئيمه مروفا ده پاريزي. خه لېكي زيفار له كؤمه لې
ناكؤمونيستيدا، ده بيته پټي انكي خه لك و كه س پاريزگاريي ناك.
له كنه نگو، مروفا ته نياو بي پاريزگاره!!

(ماتىزى) بە وردى گوتى رادىرا بوو. خۆى، چەند مانگ بوو بىكار بوو. ھەموو رۆژنامەو گشت دەزگاكانى راگەياندن، رەتيان دەكردەو دەيىمەزىتىن. چونكە لە عەسكەرى عاف نەكرابوو. ماوھىەكى زۆر بوو، ماوھىەكى زۆر زۆر بوو، (ترايان) ھىچ پارەى نەبوو. نە بۆ جگەرە، نە بۆ ژەمىك، كەشيش بە ھاينەو نەدەھات. دىلە كە گوتى:

—لە كۆمەلى بورژوازيادا، تەنيا چىنى سەرمایەدار سەفەر دەكەن. ل نك مە، جۆرىكى ترە. من كرىكارم، لە گەل نەوھشدا، سەراپای رووسيا گەراوم، لەم سەرەو بۆ نەو سەر. گەشتم بۆ ناوچەى بەستەلەكى باكوروو بۆ (كرىمى) و بۆ قەوقازو بۆ ھەموو جىگايەك كردوو. لە گەورەترىن شانۆ، نامادەى كۆنسىرت بوویم. لە ولاتى ئىوھدا، كى دەتوانى شتى وا بكاء تەنيا دەولەمەلدان! نەوانەى دىكە ھەموو رەنج دەبەن!

(ترايان) بىرى كردهو سەفەرى بۆ ھىچ شوپىتىكى رۆمانيا نەكردوو. لەوھتى لە (بوخارىست) یش دەژى، قەت نەچۆتە شانۆ. چونكە سەعات ھەفت، دەبى لە رۆژنامە بى. لە رۆژانى پشوى نۆزىل نەيتوانى بچىتەو (ئىزفۇر). (بىسىۋلا) پىنگوت نەگەر بۆ پشوو بچىتەو، دەرى دەكا.

دىلە كە گوتى:

—نەو رۆژەى زەماوەندم كرد، وارخانەىكى بە ناومالەوھم وەرگرت. وارخانە كە ھەموو پۆيىستىيەكى تىدا بوو.

(ترایان) پرسى:

— ئايا له ژيانى مائه وه بهخته وهرى؟ ئايا له گهل ژنه كهت تهواو تهبار
تفاقن؟

— ژنه كاغان هاوړې راسته قينه مانن. ئه وه سى سائه، من له مائه وه
دهرچوويم، ژنه كه م وهفاداره بوم. ژنانى سوقت ناوهان. هه موو
وهفادارو هاوړې باشن.

(ترایان) گوتى:

— به لام تو ناتوانې دلنيا بى كه ژنه كهت وهفاداره بوت! نه ستمه له
شتى دلنيا بى كه نه توانى ساغى بكه يته وه وخت نه تدبىي. تو ده لى
سى سائه له مائه وه دهرچووى. نازانى له مائه وه تان چ راده برى؟
دپله كه وهلامى دايه وه كه ژنه كهى بهردهوام نامهى بو دهنوسى و
به ستهى بو رهوانه دهكا. كهواته وهفاداره بو. ژنه كهى هاوړې
خويه تى و چاوهړې دهكا.

(ماتيزى) گوتى:

— ئه وهنده بهس نيه بو سماندنې وهفادارى ژن. ژن دهتوانى بهردهوام
نامت بو بنوسى و وهفادارىش نه بى بوت.
دپله كه وهلامى دايه وه:

— هه لبت، ژنه كه م بهزى دلدارى ههيه، نه مه شتىكى سروشتيه بو
ژنى جحيل. ته نانهت پييده گوترى كه بهزى دلدارى هه بى، به لام نه مه
هيچ له وهفادارى ناگورې.

(ماتيزى) پرسى:

- تۆ خانە گومان نیت؟

دیلە که گوتی:

- خانە گومانی، بریاری کویرانهیه! کۆمه‌لی نیمه بریاری کویرانه‌ی نییه.
(ترایان) چاوی له‌سه‌ر دیله که هه‌لنه‌گرت. دیتی که مروّفی سۆفیتی،
ئه‌و دیله‌ی به‌رده‌می، درۆ ناکا. راستی ده‌لی.. نازانی خانە گومانی
چییه. هه‌ست به‌ خانە گومانی ناکا. که ژنه‌که‌ی به‌زمی دلداری
هه‌بی. ئه‌مه‌ی به‌لاوه‌ ناسایی و جیی رێژه.

گفت و گۆزی له‌گه‌ڵ دیله‌کانی تریش به‌ هه‌مان چه‌شن بوو. هه‌موو
هه‌مان وه‌لامیان دایه‌وه.

(ماتیزی)، له‌ رینگای گه‌رانه‌وه‌ی بۆ (خاریست) دا، گفت و گۆکانی
پوخت کرده‌وه. یه‌ك شت هه‌بوو، دیارو ناشکرا بوو: ده‌ریاوانانی گه‌نجی
سۆفیتی نه‌یاندەزانی که‌لکه‌له‌ی هه‌بوونی شت چییه؟ هیچ مولکی
تابه‌تی خۆیان نه‌بوو. هه‌ستیان به‌ پتووستی ژبانی خۆیان نه‌ده‌کرد.
نه‌یاندەزانی خانە گومانی چییه. ترسی خواو نیگه‌رانی میتافیزیکیان
نه‌بوو. به‌ راستی، مروّفی نوێ بوون. (ماتیزی)، به‌م دوایه، له‌ زانکۆ،
وه‌ك ئه‌هرکی کۆمه‌لناسی، بابەتیکی له‌سه‌ر (ئالفرید فیه‌ر) ی
فیه‌له‌سووفی ئەلمانێ پێشکەش کردبوو که به‌م جوژه‌ باسی مروّفی ئاینده
ده‌کا: (مروّفیکی سارد، زانستی، بێ بریاری پێشه‌کی، بێ خودا، بێ
ترس، بێ ئەشق، بێ رِق و بێ ئیره‌یه‌!). (ئالفرید فیه‌ر) ئه‌م مروّفه
زانستیه‌ی ناو ناوه (دێر فیتز مان - مروّفی چواره‌م). (ماتیزی) له‌ دلی
خۆیدا گوتی: (مروّفی چواره‌م)، پشک له‌ مروّفی (سۆفیتی) ده‌کا.

ئەو شەو، ماوھىكى زۆر، تا شەو راشكاو زىنگايەو، لە (بەشى ناوخۆ)دا، بە ئەمانەتەو نووسى. چى دىلە سۆڧىتتەكان گوتبويان ھەمووى نووسىيەو. رۆژى پاشى، كە لاپەرە دەستىنوسەكانى لەسەر مېزى سەرھەنگ دانا، نەختى ترسا. ئاخىر نەختى بە پەسەندى باسى ئەو مەزقە نویتە، (مەزقى چوارەم)، مەزقى زانستى، مەزقى سۆڧىتى، كەردبەو.

سەرھەنگ (ستانكۆڧ) بە وردى خويندىيەو.

(ستانكۆڧ) گوتى:

—ئافەرىن (ماتىزى)! من پىۋىستم بەم جۆرە رېپورتاجىيە. رېپورتاجى تۆ بى ۋىتەيە! پروپاگاندى گەمزانەى دۆ سۆڧىتى نىيە وەكەو ھى ئەمانەكان. ئافەرىن! ئابى يەك وشەى بگۆڧى. رېپورتاجىكى بى ۋىتەيە! تۆ زۆر باش باسى مەزقى بى دىن بى خودا، بى ھەست و نەست، مەزقى (مىكانىك) ت كەردوۋە. بە راستى باشت شى كەردۆتەو! ھا، جگەرەيەك ھەنگرە! من ئەنلىا پىشەككەى كورتى بۆ دەنووسم. باس دەكەم ئەمە ئمۇنەى كومىسەرىكى سىاسى سۆڧىتتە. بۆ ئەوھى خوينەران وا نەزانن ئەمە مەزقىكى ئاساى سۆڧىتتە. لە رووسىادا، چەند سەد ھەزار ئمۇنەى وەكەو ئەو كورپانە ھەيە كە تۆ باست كەردوون و لە گوتارەكەتدا، وەسفت كەردوون. ئەمانە كومىسەرى سىاسى، پۆلىس، دەريائانن و لە چىنى تايەتى رووسيان. ئەم چەند سەد ھەزار كەسە دوو سەد مىليۇن رووسىيان تووشى ترس و تۆقان كەردوۋە.

ئەم دېندانە ھەموو شتېكى باشيان بۆخۆيان قۇرخ كېردوۋە. ئەوانە تەنيا
يەك ئەركيان ھەيە: دېليان نەبى! تەنيا ئەۋەندەۋ بەس: دېليان نەبى!

(ترايان) ويستى دان بە راستى دا بنى. ئەۋ پىتى وابوۋ ئەۋ مۇۋفە
زانستىۋ بى ھەستەۋ نەستەۋ لە سەربازخانە چاۋى پىنكەۋتېۋ،
مۇۋفەكى چىنى ناۋەنجى سۇۋىتى بوۋ. تەفرەۋى خواردېۋو. مەزەندەۋى
نە كېردېۋو، كە كەسانى بەرزى يەكېتى كۆمارە سۇشالېستەكانى
سۇۋىتىن، سەراپاۋى مىللەتيان تۇقاندوۋە.
سەرھەنگ گوتى:

-دوۋسەد مىليۇن روۋس ھەستەۋ نەستيان ھەيە، دېليان ھەيە. گەلى
روۋس دېلى ھەيە، رۇندكى ھەيە. لە ژېر زەبرى كومېسەرەكانى ۋەكېۋ
ئەۋانەۋى تۇ چاۋپىنكەۋتەت لە تەك كېردوۋن، دەگرېن، لېيان دەدرى.
تەنيا كومېسەرى سىياسى فرمېسكى نېيە. دوۋ سەد مىليۇن روۋس
ئەسرىيان ھەيە. روۋبارى رۇندكيان ھەيە كە بە بى ۋەستان لەبەريان
دەپۋا.

سەرھەنگ (ستالكۇف) بە ئاۋازىكى دېكە بەردەۋام بوۋ:

- سەبى راپۇرتىكى تر ئامادە دەكەۋى. ئەمشەۋ، يەكەم دەستە سەربازى
رۇمانى بە فېرۇكە دېن كە لە شەرەكانى رزگارى (بېسارابى) بېرىندار
بوۋنە. سۆزى، بېرۇ نەخۇشخانەۋى سەربازى. شتېكى گەرم ۋە شاعىرانەم
لەم بارەيەۋە بۇ بنوۋسە! ئەمانە يەكەمېن پالەۋانانى جەنگى
رزگاربخۋازى ئېمەن.

(۱۲)

(ترایان)، له نهخوڅخانه ی سهربازی چووه ژووری دوو پالنهوانه که. وینه گرو فلیمسازه کان به دوویدا چوونه ژووره وه. پالنهوانه کان لادیسی گه نجی هاوژنی (ترایان) بوون، کراسی سپیان له بهر بوو. ژووره که یان پر بوو له گول له قوتووی چوکلات و له دیاری. نه مانه نه ستیره ی جهنگ بوون. یه که مین سهربازانی رۆمانی بوون وه کوو رزگار کهر چوو بوونه ناو خاکی (بیسارابی).

(ترایان)، له بهینی تهختی دوو پالنهوانه که، له سهر کورسیه ک دانیشت. نه مانه سهر به دهسته یه کی پشه نگ بوون. نهوانه، هدر یه کسه ر دوی راگه یانندی جهنگی رزگاری خوازی، چوو بوونه ناوچه ی (بیسارابی). یه ک ساعات به تاریکی چوو بوونه پیش. له گه ل شهش هاوړنی تری خو یان زهویه کی دووریان گرتبوو. یه که مین زهوی (بیسارابی). له شهردا بریندار ببوون. تا سپیده دم، له ناو زهویه رزگار کراوه که مابوونه وه. نه وسا تپه که یان گه شتو و له وی دهری هیابوون. نینجا به فرۆکه ی تهن دوستی، گوازا ربوونه وه بۆ (بوخاریست)، نیز نیشانه

پیتان و ئافهرین کردن و دهربرینی شوق و شادی. ئیستایش نورسینی
گوتار بۆ رۆژنامه کان و وینه گرتن و فلیم ساز کردن!!

(ترایان) پرسى:

- که یه کهم جار پیتان نایه سهر خاکی نیشتمانی نازادکراو، ههستان به
چی کرد؟ ههستان نه کرد خاکی رزگارکراو له ژیر پیتان گهرم و داغه؟
ههستان نه کرد ههموو دارو درهخت و ههموو قانه گیاو گۆلو ههموو
مسته خاکیک چاوه پیتان دهکا؟ نهو ههسته بهرزهتان ههبوو. وا نییه؟

پالنهوانه کان وه لایمان دایهوه که زهوی نهو بهریش وه کوو خاکی
نازادی که ناری دهسته راستی (پروت) وا بوو. نهو جیگایه ی سی مانگ
پیش راگه یاندنی جهنگ، سهر بازگه یان لی دامه زراندهبوو. نهمانه به
راستی یه کهمین سهر بازی رزگارکهر بوون. خوینی نهوانه یه کهم خوین
بوو له پیتاوی رزگاری ره شه خاکی (بیسارابی) رژابوو. به لایم هیچ
رووداوی سهرنجکیشیان نه دیووو. ته نیا چوونه پشه وه بوو له تاریکی و
له ناو قوړو زیلا قندا.

گوتیان:

- ئیمه به تاریکی ته قه مان لهو لایه ده کرد که ده مانزانی دوژمنی لییه.

نهوان دوژمنیان نه ده بینی. ته قه یان به تاریکییه وه دهنا. دوژمنیش نهوانی
نه ده دی. دوژمنیش ته قه یان به تاریکییه وه دهنا. نهو که سانه یان نه دیووو
که برینداریان کردبوون. نهوانه ی نه مانه یشیان بریندار کردبوو،
نه مانه یان نه دیووو. یه کهم دهسته ی چوونه (بیسارابی)، شه ره که یان

سوا، نارېك و بى پلان و گەلۇرانه بوو. ھەموو شتى لە يەك تاكە دىمەن چىرىۋوۋە: ھەشت پىاو، چەندەھا كىلۆمەتر، لەسەر سىنگ، يان لەسەر چۆك، لەناو قورو زىلاقدا چوۋبوونە پىش بۆ ئەۋەي بچنە ئەو زەۋىيەى سەربازانى بىگانەى تىدا بوو. بەلام بەر لەۋەى ئەۋان بگەنە سەر زەۋىيەكە، دوژمنان رۆيشتىبون. جەلىكانى بەتالو سىندوۋقى بۆشى فېشەك و قوروتى ژەنگاۋى خواردىيان جى ھىشتىبوو. ئەۋەندەو ھىچى تر. (ترايان) باۋەرى نەدەكرد شەرى رزگارى تەنيا ئەۋەندە بى. دەبى شتى ترى تىدا بى. كەھال بوو ھەر ئەمە بى. پىرسىارى بىژمارى لە دوو پالەۋانەكە كرد.

ئەۋەى لە ھەموو شتى زياتر كارى لىكردىبون، نە جەنگ بوو، نە شەپو ھەنگامە بوو، نە چوۋنە پىش بوو لە خاكى رزگاركرادادا، بەلكو ئەو پىشۋازىيە بوو كە لە گەرانەۋەدا لىيان كرابوو. پۆپەى شتەكە ئەمە بوو: خانمانى چىنە بەرزەكانى كۆمەل زۇنانى ژەنەرالىو ۋەزىرەكان، بە جلى خوشكانى خىرخواز دەھاتن، گولۇ چوكلاتيان بۆ دەھىتان ۋە روويان پىندەكەنن. ئەمە دلبزۋىنترىن شت بوو بەلايانەۋە. ئەۋەى لە كاتى شەردا، لەۋى روۋى دابوو، بە لايانەۋە شتىكى سواۋو ئاسايى بوو.

(ماتىزى) گوتى:

—بەلام دەبى شتى ھەبى لەو ناۋچە نازادكرادەۋەدا بە شىۋەيەكى تايەتى كارى لە ئۆۋە كرەبى؟ ھوون يەكەمىن كەس بوون پىشان نايە سەر

خاکی (بیسارابی) و تا سپندهدم لهوئ مانهوه. چ شتی له همهووی
زیاتر کاری لی کردن؟ که هاله شتیکی تایه تیان نه دیی.
پالنه وانه کان گوتیان:

-هیچ شتیکی تایه تی نه بوو. همهوو شتیمکان بۆ باس کردی. نهوهی
له همهوو شتی زیاتر کاری له نیمه کرد، نهو همهوو په نیرهیه بوو که
رووسه کان هه یانه. رووسه کان په نیریان زۆره. لهو زهویهیه پاکمان
کردهوه،، لانی کهم ده بر میل په نیریان جی هیشتبوو. نیمه دوژمنی
خویتیکی کۆمونیسته کانین. بهلام ده بی دان پێدا بنین که زۆریان په نیر
ههیه.

(ترایان) نهو شهوه، هه رچه نه ده له خهفه تان به هیلک چووبوو، له
(بهشی ناوخۆ) دا، رپۆرتاجی له باره ی یه کهمین پالنه وانان نووسی. دوو
سهربازه که ته نیا زهویهیه کیان له ناوچه ی رزگار کراودا دیوو. نهویش
یه که عه نبار په نیری له شکری دوژمنی پێدا بوو. نهوه نه دهو بهس! نهو
وینهیه ی له باره ی سوخته کان وهریان گرتبوو ته نیا نهوه بوو که به چاو
دیوویان! (ماتیزی) سوپندی خوارد هه رگیز نه که وپته هه له ی نهو
سهربازانه وه. مرۆف، له دنیاو لهو رووداوانه ی ده یانبینی، به چاوی
خۆی له ده ورره ی خۆی ده یانبینی، وینهیه که بۆ خۆی دروست ده کا.
بهلام مرۆف، کورتبینه وه که کورتبینی نهو دوو سهربازه برینه ده ی سهر
قه ره وپله که له خاکی رزگار کراودا، ته نیا بهرمیله په نیریان دیوو و
ته نیا وینهیه کی رووسیای پر بهرمیله په نیریان له میشکدا بوو.

کهواته، ماتیزی) به سۆترین دۆزینه‌وه‌ی پیشه‌ی رۆژنامه‌نووسی کردبوو. رۆژنامه‌نووسی راسته‌قینه ته‌نیا باسی ئه‌و شتاله ده‌کا که به چاو ده‌یانینی. به‌لام مه‌ودای بینینی په‌یامنیر کورته. وه‌ک ئه‌وه‌ی مه‌ودای بینینی دوو سهربازه‌که کورت بوو. هه‌ر ئه‌وه‌نده به‌س نییه ئه‌وه‌ی دیوته، باسی بکه‌ی، هه‌ندی جار ده‌شی باس کردنی ئه‌و شته‌ی به چاو دیوته، هه‌له‌یه‌کی ترسناک بی. نه‌گه‌ر ته‌نانه‌ت چاوی خۆیشت شایه‌تیکێ دروست و راستگۆ نه‌بی، ئه‌ی کێ ده‌توانی شایه‌تی راستگۆ بی.؟ (ماتیزی)، بیرێ له‌ دوو پالّه‌وانه‌که کرده‌وه، په‌ی به‌ به‌سه‌رهاتی جه‌رگه‌ری شایه‌ته‌کان به‌رد که هه‌مان رووداوی جه‌رگه‌ری رۆژنامه‌نووسه. لای سه‌ره‌هنگ (ستانکۆف)، دانی به‌ نیگه‌رانی خۆی دا نا.

—دوو سهربازه‌که چی دیوانه‌ باسیان کردووه. به‌ راستگۆیی باسیان کردووه. ئه‌م وێنه‌یه‌یان له‌ باره‌ی رووسه‌کانه‌وه‌ گرتووه‌ له‌ گه‌ن خۆیانی ده‌به‌نه‌ ناو گۆر. ئه‌و سهربازانه‌ی رۆژی سییه‌م چوونه‌ته‌ سه‌ر زه‌ویه‌که، یه‌ک به‌رمیله‌ په‌نیریان نه‌دیوه‌! وێنه‌که‌ی ئه‌وانیش دروسته‌! هیچ ریپۆرتاج، یان شایه‌تی، راست نییه. بۆ ئه‌وه‌ی پیاو شایه‌تییه‌کی دروست له‌ باره‌ی جه‌نگه‌وه‌ وه‌رگه‌ری، ده‌بی بتوانی له‌ یه‌ک کاتدا، هه‌موو شتی بیینی. نه‌ک ته‌نیا یه‌ک لای به‌ره‌ی شه‌ر. هه‌موو شه‌رێک دوو به‌ره‌ی هه‌یه: ته‌نیا خودا، له‌ یه‌ک کاتدا، له‌ هه‌موو جیگایه‌که. ته‌نیا ئه‌و ده‌توانی وێنه‌یه‌کی دروست، راپۆرتیکێ دروست بدا. په‌یامنیر ته‌لیا ده‌توانی له‌ سنووری توانای مرقّدا، واته‌ توانای زاتی و پاژه‌یی و کاتیدا،

ویندیه کی جهنگ پښان بدا. نهوهی تۆ، وه کوو پهمینیر، ده توانی
بیکه، کارنکی مروفانهیه. روژنامه نووس هر ته نیا نهوندهی پی
ده کری. شایهت هر ته نیا نهوندهی بۆ ده کری. مروفه هر ته نیا
نهوندهی بۆ ده کری. هر نهوندهی بۆ ده کری مروفانه بی!، نهسته مه
بتوانی به هواوی راست بی. راستی شتیکی تاییه ته به خوداو بهس!

(ترایان) داوای کرد روخسته تی بدن، به تاقی ته نی، بچیه بهر هی شهر
نازاد بی بۆ هر کوئی بچی، لهم سهری بهر هی شهر وه بۆ نهو سهر.
سهرهنگ رازی بوو.
(ستانکوف) گوئی:

-سبهی بهیانی، به فروکه دهچی! له (یاسی)، له باره گای
سهر کردایه تی گهره مان داده به زی. له وپوه دهچیه بهر هی شهر. تا
حهز که ی لهوئ ده میتیه وه هر کویت بوئ، دهچی! به لام له بیر
نه که ی نه گهر پهمینیر نهشتوانی راست بی، ده توانی مروفه بی!
نهمه یه کهم جار بوو (ترایان) سواری فروکه بی. فروکه که فروکه یه کی
سهر بازی بوو. (ترایان) تا که نه فهری فروکه که بوو. که له (یاسی)

(۱۳)

شاری (یاسی) له کەش و هەوای جەنگدا نقرۆم ببوو. بەرەى شەڕ چەند دەرزەنە کیلۆمەترێک لەوێ دوور بوو. جادەکان پێ بوون لە دەورییەى چەكدار کە بە هەنگاوى رێک دەڕۆشتن. شەویکی تاریک و کلکە چەم بوو. لە سەرکردایەتى گەورەدا، ئەفسەران لە لوقنتەى سەربازان دەهاتنە دەرەوه. (ترایان)، لە (تیتۆس) ی برادەرى (بوخاریست) ی خۆى راست هات، جلی جینگری ئەفسەرى لەبەر بوو.

تیتۆس گوتی:

—ماقوول نییە بچیتە میوانخانە. من وارخانەى کى چوار ژووریم هەس. ئەم شەو دەبێ لە مالى من پرازی!

(تیتۆس) خۆیندنی زانکۆى لە ویلايەتە یەكگرتووەكان تەواو کردبوو. چاوەڕێی دەکرد کورسییە کى مامۆستایەتى بە دەست بێنى، رۆژنامەنووسى دەکرد. (ترایان)، لە بارەگای (رۆمانى)، ناشنایەتى لە گەل پەیدا کردبوو. ببوون بە برادەرى گیانى بە گیانى. (تیتۆس)

کراسی حەریری له‌بەر ده‌کردو قاتی له‌ندهن به‌رادان ده‌دا. ئیستا، له‌به‌شی راگه‌یاندن خزمه‌تی ده‌کرد. جلی سه‌ربازی جیگری نه‌فسه‌ری له‌بەر ده‌کرد که وه‌کوو جلی مه‌ده‌لی پۆشته‌و په‌رداخ بوو. (ترایان) پی‌گوت به‌یانی، ده‌بی بجیته به‌ره‌ی شه‌رو نیگه‌رانی په‌یدا کردلی ترومیلتیکه. سه‌رکردایه‌تی گه‌وره‌ی جه‌نگی، ته‌نیا نه‌فسه‌ری پله به‌رزى تیدا بوون، بجوو ک‌رییان نه‌فسه‌ری پله به‌ک بوو. (تیتۆس) شای پی‌ده‌هات که ناوی بۆ فه‌رمانده‌یی هاتۆته‌وه. هه‌رحه‌ند نه‌فسه‌ری جیره‌و ته‌نیا جیگری نه‌فسه‌ر بوو و به‌س.

ئه‌و شه‌وه، (تیتۆس) ره‌فتاری له‌هه‌موو کاتی دۆستانه‌تر بوو. (ماتیزی) به‌راستی به‌و دیداره‌شاد بوو. به‌یه‌که‌وه له‌وارخانه‌ی په‌ر ناوما‌لی (تیتۆس) بوون. هه‌مانی گه‌یشتنه‌جی، (تیتۆس)، جگه‌ره‌و خواردنی قوتوو و ناوکه‌ی پیشکیش (ترایان) کرد. ئینجا چای لێنا. دیار بوو (تیتۆس) که‌وتبووه ژێر کاریگه‌ری ئه‌و ده‌سه‌لا‌ته‌ تایه‌تیه‌ی به‌ (ترایان) درابوو که‌ روخسه‌تی درابوو، به‌نازادی، به‌سه‌رانسه‌ری به‌ره‌ی شه‌پ‌دا بگه‌پ‌ی. که‌ (ترایان) نانی خوارد، (تیتۆس) جانتای ته‌والیتی خۆی هه‌تاو گوتی:

— ببوو‌ره. ده‌بی ریشم بتاشم. من هه‌میشه شه‌و ردینم ده‌تاشم. به‌یانیان، زۆرم خه‌و دی!

(تیتۆس)، به‌ر له‌وه‌ی ریشی بتاشی، مه‌کینه‌ی تراشی پێشانی (ترایان) دا.

جیگری نهفسر گوتی:

-نهمه مه کینه ی تراشی نه مریکیه. له بازار دهست ناکه وی. به تایبه تی
بو سوپا دروست کراوه. هر سه رباژیک، که روژی یه کهم جلی
سه رباژی ده کاته بهر، تاقمیکي خوړا ده ده نی.

(ترایان ماتیزی)، له تاقمه تراشه که ورد بووه وه. به لام خه وی ده هات.
حه زی ده کرد یه کسه ر بڅه وی.

جیگری نهفسر گوتی:

-نهمه مه کینه یه کی تراشی زور باشه!! تو نهم شو ریش تاتاشی؟ شو
ریش بتاشی له به یانی باشوه. به تایبه تی هه که به یانی زوو پرؤی!
(ترایان) ره تی کرده وه. براده ره که ی پاملی کرد. ناخیری،
(ماتیزی) یش، له بهر دلی براده ره که ی، ریشی خوی به مه کینه ی
ته راشی نه مریکی تاشی.

(تیتوس) پرسى:

-ناپرسی من نهم مه کینه یه چوڼ دهست کهوت؟ پیمگوتی له بازار
دهست ناکه وی.

(ترایان)، بی نه وه ی بیر بکاته وه و زیاتر بو نه وه ی کو تایی به باسه که
بی نی و بچی بڅه وی، وه لامی دایه وه:

-تو هه میشه به منت گوتووه مرؤفی جوامیر هه رگیز پرسیار ناکا...

(تیتوس)، به وای ته مسهری (ترایان)، که ته نیا بیری له خه وو به ره ی
به رگری ده کرده وه، نارحه ت ببوو. گوتی:

- (ترايان) دهمه وی پرسیار ټکت لی بکهم. زور به راستگویی وه لاسم بدهوه. نه گهر ویلایه ته یه کگرتووه کانی نه مریکا جهنگ له دژی رومانیا رابگه یه نی، نایا تو له دژی ویلایه ته یه کگرتووه کان ده جهنگی؟
(ماتیزی) گوتی:

- نایا یه ک رومانی هه یه له دژی کومونیسته کان و نهو که سانه نه جهنگی که یارمه تی کومونیسته کان ده دن ولاته که مان داگیر بکن؟ به چاوی خوم ده یان هه زار داواو داخوایم دیوه بو نه وهی خوبه خشانه بینه عهسکه ری و به شداری نه م جهنگه نازاد یخوازه بکن. هه موو رومانیه کان به شداری شه ری دژی داگیران ده کهن ته نانهت پیره میروو بگره نه خوش و هه تا نه وانه ی زور گه نجیشن داوا ده کهن وه کوو خوبه خش له عهسکه ری وه ربگیرین. نه مه شه ری رزگاریه، شه ره له دژی داگیر که ری بیگانه. هه زار نه فله ری کی کومونیستی لی دهرچی، هه موو خه لکی ولات به شداری تیدا ده کهن. له وه تی جهنگ راگه یه نراوه، ته نانهت یه ک حاله تی را کردن له خزمهت، یان یه ک خیانهت نه بووه. منیش به شداری تیدا ده کهم، به پرواو له ناخی دلوه به شداری تیدا ده کهم.

(تیتوس) که رهسته ی ته راشی نه مریکی هه لگرت و له ناو جانتای خاکی خوی نایه وه. گوتی:

- من خوم رکم له (بوش) ه کان ده بیته وه. تو رکت لی نابنه وه؟
(ماتیزی) گوتی:

-ئێمە لە دژی داگیرکەرانی ولاتە کەمان دەجەنگین. ئەلمانەکان یارمەتیمان دەدەن ئەو ناوچانە رزگار بکەین کە رووسەکان داگیریان کردووە. زۆر گرنگ نییە خۆشمان بوێن، یان رقمان لێ بن!! ئەوان لە شەڕی رزگاریمان یارمەتیمان دەدەن.

(تیتۆس) شەوق و گوراحی پیشووی ئەما. ژووری خەوتنی نیشانی (ترایان) دا. ژوورە کە پر مۆیلی کۆن بوو.
(تیتۆس) گوتی:

-ئەمە وەرخانەی ماله جوولە کە یە کە ئەلمانەکان سوپرگومیان کردووە.
(ماتیزی) چاوی زەق بوووە. خەوی رەوێیە. ویستی روون کردنەوێ زیاتر لەبارەی خواوەنانی خانوو کە وەرگیری.
پیش چەند حەفتەیە ک، دمیۆر بلاو بوووە کە ئەلمانەکان چەند خێزانیکی جوولە کە ی خەلکی (یاسی) یان سوپرگوم کردووە. بەلام کەس شتە کە ی بە وردی نەدەزانی. سەرەنجام، (ترایان) ئەم دەرلەتە ی دەست کەوت بۆ ئەوێ شتی لەبارەی بابەتە کە وە بزانی. سەدەها برادەری جووی لە (بوخاریست) هەبوو، هیچیکیان سوپرگوم نەکراوون. بە لایەو سەیر بوو لە (یاسی) دا، سوپرگومی بوو.

(تیتۆس) گوتی:

-هیوای شەویکی خۆشت بۆ دەخوازم!
هەستی بە مەرایی (ماتیزی) کردبوو. خێرا، لە ژوورە کە چوووە دەرەووە دەرگای داخست تا ناچار نەبێ وەلامی هەموو پرسیارەکانی بداتەو.

(ترايان) بەمە ناپەھەت بوو. لەسەر كورسىيەك دانىشت تەماشای مۆبىلەكانى كرد كە جوولەكە دوورخراوەكان جىيان ھىشتبوو. ئەوئەندە شەكەت بوو، لەسەر كورسىيەكە خەوى لىكەوت.

كە بە خەبەر ھات، سەعات سى بەيانى بوو. بە ھەموو جلى بەريەوھ لەسەر چوارپاكە راکشا. تا (تیتوس) دەستى لە شانى نەدا، بە خەبەر نەھات. سەعات ھەفت بوو. (تیتوس) جلى كردبووھ بەر، لە دەسك دا بوو بۆ ئەوھى پروا.

جىگرى ئەفسەر گوتى:

—قاوھەكەتم لە ھۆلى ناخواردن دالاوھ. من دەبى بچمە دايەرھ. دواكەوتووم.

(ماتىزى) ھەستايەوھ. دەستى برادەر كەى گوشى. سوپاسى ئەو ميوئەروھريەى كرد.

(تیتوس) گوتى:

—ئەگەر ئەمرو بەيانى لە (ياسى) مائەوھ. لە دايەرھ سەرم لىدە.

(ماتىزى) وەلامى دايەرھ:

—با بۆ جارېكى تر بى! بى سوو ئەمرو بەيانى، دەبى پروم! لەگەن بەكەم تەمنا، نان لەگەن، نەكەم كا، ھان دە، ھە، ھە، ئەمە، نەگەمە

(۱۴)

سەفەرى (ترايان) بەرەو بەرەى شەر، نوقلاندەيەكى خیر بوو.

ساعات نۆی بەیانی، لە سەرکردایەتی گشتیدا، بە ترومبیلی ژەنەرال (تۆپۆر)، بە رى کەوت. ژەنەرال فەرماندەى گشتى بوو، واتە سەرۆكى دادگاو پۆلیسى سەرانسەرى ناوچەى جەنگى بوو. ترومبیلە کە لیمووژینیکی رەشو جوان بوو. ژەنەرال بۆ پشکینی بەرەى شەر دەچوو. (ماتیزی) لە تەك لیخووە کە سوار بوو. کولە پشته کەى لەبەر پى خۆى دانا. (ماتیزی) دەیتوانى زۆر شت لە ژەنەرال وەرگری. بەلام ژەنەرال ھێمانى سواری ترومبیل بوو، چاوى نوقاند. (ترايان) لە ناوینەدا تەماشای دەکرد، دیتی ژەنەرال خەوتوو. ژەنەرال خۆى لەسەر کورسى پشتهووە گرمۆلە کردبوو. پیاویکی بە تەمەن و تیکسمراو بوو. چە کەمەیکى چەرمى بریقەدارى دە پىدا بوو. (ماتیزی) ویستی جگەرەیکە پى بکا.

لیخووە کە گوتى:

—ژەنەرال رى نادا جگەرە لە ناو ترومبیلە کەى بکیشن.

(ترايان) پاكەتى جگەرەي نايەۋە گىرفانى. ترومبىلەكە، نىشانەي
فەرماندەي گىشتى پۆرە بوو، لەناو كەشو ھەۋاي جەنگدا، بەرەو
(بېسارابى) مىلى دەنا. لۆرى سووتاوو تانكى شكاوو چەكى بە جىماو
لە رۆخ رېگادا، دەكەۋتە بەرچاۋ. كە لە (پروت) پەرىنەۋە، (ترايان)
لەو ناۋچەيەي رۆمانيا، كە چەند رۆژنىك بوو رزگار كرابوو، نە ھىچ
بىيادەمى بىنىۋ نە ھىچ گياندار. گۈندەكان چۆلۈ ھۆل بوون.
ھەندېكىان سووتابوون. ئەو جىگايەي شەرى لىكراپوو كاۋلۈ كامباخ
بېوو، رەنگى دوۋكەلى گرتېوو. جادەكان چۆل بوون. نە لۆرىيەك
دەھات، نە عارەبانەيەك نە رېدارنىك. لە ھەندى جىگادا، بۆمبا جادەي
ھەلدېرې بوو. لىخوۋرەكە لە قۇرتى تەقىنەۋەكان دوور دەكەۋتەۋە.
لە گەن تاسەيەكى ترومبىلەكەدا، ژەنەرال چاۋى كرەۋە.

ژەنەرال بە گالتەجارى پىرسى:

—دەتەۋى بە تەنيا شەر بىكەي؟ ھەر تەنيا بۆ خۆت؟

(ماتىزى) گوتى:

ئەگەر بە دەستەيەك بېسرىمەۋە، ناتواڭ ھەموو شتى بىينم. ناكرى
دېمەنى گىشتى ۋەربىگرم. گەۋرەترىن سەركەۋتنى مەن ئەۋەيە، دەسەلاتم
ۋەرگىرتۋە بە ئازادى، بېچمە ھەموو جىيەك.

—ھىچ كەس ناتوانى ھەر خۆى سەربەخۆ بىجەنگى. تۆ دەبى بە
دەستەيەكەۋە پەيۋەست بى.

(ماتيزی) دهيزانی سهرباز نابې قسه له قسه ی ژهنه رال بکا. بېدهنگ بوو، به لّام دواي که مې بېدهنگی، پرسي:

— ژهنه رال تکايه له دهر دؤکيم بېووره: نيا راسته جووله که، له (ياسی)، سورگومکراون؟

ژهنه رال گوتی:

— ههرگيز کهس له رؤمانيا سورگوم نه کراوه. نه گهر بېروا به قسه ی راديؤی مؤسکو، يان له ندهن بکهين، دهبی رؤخ جاده کان ههموی که له خ بېو ههمو رؤؤی جوو بکوزرين. نيا تو يه ک جووله که ده ناسی سورگوم کرابی؟ يه ک جووله که ده ناسی کوزرابی؟ تو ده سلاّت هديه به نازادی له ههمو جيگايه ک بسورپيته وه. پيم بلای بزائم: نيا تا ئیستا ديوته هيچ تاوانیک به رامهر جووله که کان کرابی؟

(ماتيزی) گوتی:

— من نه نيا يه ک شهو له (ياسی) بوويم. له مالی براده ريکم بووم، نه فېسره له سهر کردايه تی گه وړه. نهو وارخانه يه ی تېدايه، بينا به قسه ی خوی، پيشتر هي جووله که يه کی سورگومکراو بووه.

ژهنه رال گوتی:

— ده بوايه ده ستور بدهم ده ستگيرت بکهنو به تاواني بلاو کړدنه وهی دهنگو باسی درؤ، رهوانه ی دادگای سهربازيت بکهن. له باتی نه وهی

لینگه پرم له بهرەى شەردا بگه‌ڕێ، ده‌هايه فهرمانى ده‌ستگیر کرانت ده‌ربکه‌م...

ژهنه‌رال ده‌نگى توند بوو. (ماتيزى) نه‌وێرا سه‌رى وه‌رسوو پێتى. به‌لام له‌ ئاوێنه‌دا، ته‌ماشای ژهنه‌رالى کرد. لێخوڤه‌که‌ ره‌نگى زه‌رد هه‌لگه‌را. به‌لام (تريان) خه‌نده‌يه‌کى گالته‌جاری له‌ رووى ژهنه‌رال بێنى. ژهنه‌رال ده‌يه‌ويست (تريان) بێر سێنى. خوشى له‌مه‌ وه‌رده‌گرت.

ژهنه‌رال گوتى:

-ئهو واره‌خانه‌يه‌ى ده‌لێنى تێدا نووستوى، ره‌نگه‌ هێ خێزانێكى جووله‌که‌ بى که‌ شاريان چۆل کردووه‌. (ياسى) جینگای باره‌گای گشتى سوپايه‌. ئهو که‌سانه‌ى گومانيان لى ده‌کرا ده‌ستيان له‌ گه‌ل دوژمن تێکه‌ل کردبى، کۆمونيسته‌کان و بېگانه‌ گومان لێکراوه‌کان، که‌ ده‌شيا کارى سېخوڤى، يان راوورووت، يان خراپه‌کارى بکه‌ن، ناچار کران شار به‌ جى بێلن. ئه‌مه‌ ياسای ناسايشى سه‌ربازيه‌. هه‌موو ولاتانى دonya په‌يره‌وى ده‌که‌ن. کارێكى ناسايشى سه‌ره‌تايه‌. ئايا ئه‌مه‌ سوڤگوميه‌؟ ئهو که‌سانه‌ى جيان بى چۆل کردوون و نازانن بچه‌ن کوى، ئېمه‌ له‌ خانووى سه‌ربازيدا جېگاو خۆراکيان پێشکێش ده‌که‌ين. له‌به‌ر وه‌ى نازانن بچه‌ن کوێنده‌رو ئېمه‌يش ناتوانن به‌ره‌للای جاده‌يان بکه‌ين. ئه‌مه‌ سه‌ربازگه‌ى کارى زۆره‌ملى نيه‌.

(ماتيزى) سوور هه‌لگه‌را.

(ترایان) لە دلی خویدا گوتی:

(نەم چۆل کردنە کە بۆ پاراستنی ئاسایش دەکری، هەموو لەشکرانی
دوینا دەیکەن. نەمە راستە، چۆل کردنی ناوچەی سەربازی لە هەموو
جینگایەك دەبی. (ماتیزی)، هەستی بە شوورەیی کرد کە هەلە
کردووە. قەبی لە لیوی خۆی دا. بپیری دا لەمەودوا، بەر لەووی
پرسیاریك بکا، زیاتر بیری لی بکاتەو. لە جەنگ و لەبەرەوی شەپدا،
یاسای تر هەن. لەبەرەوی شەپدا، هەموو شتی گرنگیی خۆی هەیه.
هەموو شتی دەرەکەو هەموو شتی سزای توندی لەسەرە.

نیوەرۆ، ژەنەرال بنگەیه کی جەندرمە ی پشکنی. فراوینی خواردو
سەر خەویکی شکاند. ئینجا کەوتنەووە ری. (ترایان) نەیدەزانی ژەنەرال
بە ترومبیلە کە ی خۆی تا کوێی دەبا. (ترایان) دەیزانی بەرەو بەرەوی
شەپ دەرۆن، بەلام نەیدەویرا بپرسی دەچنە کوێنەدر. چونکە دەترسا
ژەنەرال تاوانباری بکا لە دوای نەپنی دەگەرێ. لە ناوچەی
سەربازیدا، ناوی هەموو جینگایەك نەپنی. کە شو داها، (ترایان) لە
تەك لیخوڕە کە خەوت، کە لەخەو رابوو، ترومبیلە کە وەستا بوو. لە
ناو شارێك بوون تەواو سووتابوو و نوقمی تاریکی بوو.

ژەنەرال گوتی:

-ئیمە لە (بالتزی)ن. پالەوانی گەنج دابەزەو نەرکی گەورە ی خۆت
جی بە جی بکا!

ژەنەرەل گالتەچى بوو. (ترايان) ھەندى وشەى سوپاسى ئامادە کرد، بەلام ژەنەرەل بە لىمۆزىنە لايىت نزمەكەى لە تاريكىدا بزر بوو. (ترايان) كاتى نەبوو سوپاسى بكا. داخى دەخوارد كە لەگەن ئەو ژەنەرەلە ھاتو بېپارى دا لە بانەرۆژدا، ھەرگىز لەگەن ژەنەرەلانىدا سەفەر نەكا. ژەنەرەلانى ئەو پياوھ نين لە كاتى جەنگدا، لەگەنلىندا بى!

سەبرى دەورووبەرى خۆى کرد. تاريككەى نەنگۈستەجاو بوو. رۆژى پېشوو، چەند شەپك لېرە قەوما بوو. (ترايان) كۆشا روو بكا تە لايەك. پالتۆكەى كرده بەرو كۆلەپشتەكەى توند کرد. ئەو رۆژە، نزيكەى ھېچى نەخواردبوو. ژەنەرەل خواردنى لە بىكەى جەندرمە خوارد. وەلى، (ترايان)ى بانگ نەکرد بۆ خواردن.

(ترايان) بىرى كردهو: (بەكەم جار، گەرەكە دالەدەيەك پەيدا بەكەم). دەيەويست كۆلەپشتەكەى لە جىيەك دابنى. ھەندى ئاوو پېخەفېك و شتى بۆ خواردن پەيدا بكا. لەو ماوہەدا زانىارى وەرېگرى لە ماوہى يەك سالى داگىر كەردنى سۆفېتيدا، چ لەو شارە رووى داوہ. بى بەكەوى جەنگ چۆن بووہ لەشكرى رزگاربخوازى رۆمانى چۆن ھاتوونەتە ناو ((بالتزى)؟ (ترايان) چەند برادەرىكى خويىندنى لەم شارەدا ھەبوو. دەيەويست رۆژى پاشى، بە دواياندا بگەرى. قسە لەگەن خۆيانو خانەوادەكانيان بكا.

بە دەم توند كەردنى كۆلەپشتەكەى رېكخستنى كەمەربەندى، پلانى كارى شەوو رۆژى پاشى دانا. نىنجا بەو جادەدا رۆيشت كە نەختى

پیشتر، ترومبیله‌کە‌ی ژە‌نەرال ملی پۆ‌ه‌ناو لە‌بەر‌چاو بزر بوو. خانووه‌کانی لای دە‌سته راستی جاده، هه‌موو سووتابوون. یه‌ك بینای ساغ چیه تارمایی له تاریکیدا دیار نه‌بوو. لای چه‌په‌یش هه‌روه‌تر. جاده هه‌مووی داروپه‌ردوو بوو. بۆ‌نی دوو‌که‌ل ده‌هات، بۆ‌نی سووتان ده‌هات. هه‌ندی بێ‌نا هیشتا (به‌کزی) ده‌سووتان. یه‌ك ئە‌ستێ‌ره دیار نه‌بوو. (ترایان) پێ‌ی هه‌ل‌گرت. ئە‌مه یه‌که‌م سه‌عات بوو له‌ ناوچه‌ی به‌ره‌ی شه‌ر به‌سه‌ری ده‌برد. شانازی ده‌کرد وه‌کوو رۆژنامه‌نووس لی‌ره‌یه. تا زیاتر ده‌رۆ‌یشت، زیاتر هه‌ستی ده‌کرد له‌ ناو جه‌رگه‌ی شه‌و، له‌ناو جه‌رگه‌ی وێ‌رانی و ته‌نیا‌یی و که‌لاوه‌دا، نقووم ده‌بی.

وردو ورده ئاره‌قه‌ی به‌ ناوچه‌وانیدا ده‌هاته خوارێ. ملی جاده‌یه‌کی تری گرت له‌ ده‌سته راست، به‌و ئومێ‌ده‌ی له‌م داروپه‌ردوو و که‌لاوانه به‌چینه‌ ده‌روهه. به‌لام جاده‌که‌ دیسان چووه‌ ناو خانووی سووتاوی تر. هه‌یج مرۆ‌فێ‌کی له‌ هه‌یج جی‌گایه‌ك نه‌بینی. له‌ وێ‌رانه زیاتر هه‌یج نه‌بوو، ئە‌وانیش هیشتا ده‌سووتان.

(ماتی‌زی) وه‌ستا. ده‌ترسا. زراوی له‌و شاره‌ چووبوو که هه‌موو خانووه‌کانی سووتابوون و هه‌یج رووناکی و هه‌یج زې‌رۆ‌حێ‌کی تێ‌دا نه‌بوو. (ترایان) پیاوێ‌کی قه‌له‌زراو نه‌بوو. به‌لام ئی‌ستا، ترسی به‌سه‌ردا زāl بوو. ترسی ئە‌وه‌ی هه‌بوو، ئە‌و شه‌وه تا به‌یانی، به‌ ته‌نیا، له‌ناو که‌لاوه‌کاندا بمی‌نێ‌ته‌وه. به‌ وردی گۆ‌نێ رادی‌را. هه‌ستی کرد شار به‌ ته‌واوی نه‌مردووه. ناو به‌ ناو چاوێ‌کی فسفۆ‌ری له‌ ناو که‌لاوه‌کان

دهبريسكانهوه. نه مانه پشيله بوون. تاكه رۆحله بهر يڤك له (بالتزى)،
پشيله بوون. ئيستا بهو شهوه، پشيله ي نيزو تۆقاوو بهره لالا له ناو
خانوووه سووتاوو بۆمباران كراوه كان دهسوورانهوه. دهيان و دهيان
پشيله كه مالتيان سووتابوو و خاوه نه كانيان نه مابوو...

پشيله ي تۆقاو له جاده ي چۆلدا، له دهنگي پي (ترايان) دهرده پهرين.
مرۆ له چاوى فسفۆرى پشيله كانهوه، كه له ناو كه لاهه كان
دهرده كه وتن و بزر ده بوون، ترسي رووداوه كانى دهدى. (ترايان)
موچر كي ترسي پيدا ده هات.

(ترايان)، له دلى خۆيدا، گوتى: (نهمده زانى پشيله لهو شاره دا ماون
كه خانوووه كانى هه موو سووتاون و خاوه كانيان نه ماون. تهقه لاي دا
يه كى بدۆزيت هوه بۆ نه وهى شهۆ ته نيا نه بى، له ويلانى و بيبانى
بجه سيته وه. له دووره وه، تارمايى بور جيكي قيتى بينى. كليسه بوو.
بۆمبا زهره رى ليدا بوو. هه ندى لاي ديواره كان مابوون. (ماتيزى)
چوه ناو هه وشه ي كليسه كه. بۆمبايه ك به گۆره كان كه وتبوو و
كرد بووني هوه. ده رگاي كليسه كه به كليل قوفل درا بوو. (ترايان)
گه راپه وه جاده. روى كرده ده ره وهى شار. ويستى له (بالتزى) بر واو
لابداته نزيك ترين ده گا. به ئوميد بوو يه كى له ديكه بينى. شتى پالى
ده دا به زووترين كات لهم شاره سووتاوو چۆلكراوه بر وا. ئير
له ده ويست بۆنى دوو كه لو سووتان هه لمزى، پشيله و تارمايى
خانوى سووتاو بينى، پى له كه سته كى گهرم بنى.

به هه شتاوې دهړوېشت. تا خير اتر دهړوېشت، زياتر ده ترسا. ده تگوت راوې ده نين. قهره نتوويه كي له پېش خوې بيني. يه كي له چوارپانيك، له سهر چه كي ريگا وه ستا بوو. تارمايي پياوېك بوو. كابر زور كه ته بوو. نه وه نده گه وړه بوو، به پياوې راسته قينه نه ده چوو. رهق راوه ستا بوو. (ماتيزي) گه راپوه بو نه وه ي خوې لي لاېدا. به لام ههر هنده هه نكاوېكي هه لينا، گوني له فەرمانېك بوو:

-برهسته! برهسته!

له نده هوره كه چرايه كي داگير ساند. به هه نكاوې كه زايه له ي ناااسايي بوو، به رهو (ترايان) هات. كه سته كه كاني نه وه ند به قايم له بن پي ورد ده كړد، ده تگوت هه موو ديواره كان تيك ده دا.

(ترايان) چه كي وي نه بوو. سهره ننگ (ستانكوډ) زوري پېداگرت (ماتيزي) وهړوهړېك، يان تفه ننگيك وهربگري. په يامنيري جه ننگ ده بي چه كدار بي. نه مه خورتي بوو. به لام (ترايان) ره تي كرده وه. بري كرده وه، نه گهر چه كيشي هه بي، قهت به كاري ناهيتي. به ده ست به تالي چوو بووه جه ننگ. چه كي ته نيا چه قز بوو. هه ليگرتبوو بو نه وه ي ناني بي كهرت بكا..

(ترايان) شاري سووتاوې له بير نه ما، كته كه پشيله ي به ره لالاو تو قواوې له بير نه ما، تينويتې و برستې خوې له بير نه ما. هيچ شتي له بير نه ما. ته ماشاي له نده هوره كه ي كړد كه به هه نكاوې توندو ريك و قايم ليي

نزيك ده كه وتەوہ. ئېستا، چراهى دەستى لەندەھۆرە كه سەراپاى
(ماتيزى) روناك كەردبووہوہ.

لەندەھۆرە كه پرسى:

—تو كىي؟

(ماتيزى) وەلامى داىەوہ:

—سەربازىكى رۆمانىم.

لەندەھۆرە كه سەربازىكى ئەلمانى بوو. پلاكىكى ئاسنى لە مىلى كەردبوو
وشەى (فېلدىن جېندەرمى - ژاندرمەى ئەلمانى) ى لەسەر نووسرا بوو.
ماوہىەكى زۆر (ماتيزى) بە چاو دا بېژت. (ترايان) پېتاسەكەى نیشان دا.
(ماتيزى) گوتى:

—دەچمە ھىلى بەراپى بەرەكانى شەپ. بە ترومپىلېك ھاتم. فەرماندەى
رۆمانى لە كوێندەرە؟

ھىچ فەرماندەى رۆمانى لە (بالتزى) نەبوو، پۆلىسى رۆمانى نەبوو.
رۆژى پېشوو شار رزگار كرا بوو. ھىزەكانى رۆمانيا لە چوونە پېشەوہ
بەردەوام بوون. فەرماندەى، رۆژى پاشى دەھات.

سەربازە ئەلمانىيەكە، جېئو كەكانى ماش و برنج بوو، بە وردى تەماشای
رووى زەردو تارمايى لەپى (ماتيزى) كەرد.

لەندەھۆرە كه پرسى:

—ته دی هاورېكانت له كوڼ؟

(ماتيزی) وهلامی دایه وه:

— من ته نیام. پش نیو ساعات، به ترومبیلې فهراندهی گشتی هاتم. ده گهریم لوریه کم ده ست بکهوی بجیته بهری شهر.

سهربازه نلمانییه که کیفی به سیر کردنی نهم سهربازه رومانییه هات که زور به قوتابی قوتابخانه ده چوو، جلی سهربازی کردیته بهر. سهربازی نلمانی گوتی:

—(بالتزی) دهره کو خه باره! شار له پارتیزانه کان پاک نه بوته وه. نهمه شتیکی دهره که.

(ترایان) بری لهمه نه کردبو وه. نیستا، هستی به نهمان ده کرد. لهنده هوره که نارنجوکی له که مری به ستبون و مته رهلوزیکی پیوو. سهربازه که گوتی:

—نهو ترومبیلانهی ده چنه بهری شهر، نایه نه وه ئیره.

باسی کرد پش ساعاتیک، کاروانیکی نااسایی بیرهدا روشت. به لام هیچ نومید نییه کاروانیکی تر بیرهدا بی. (ماتيزی) داخی خوارد که نهو ترومبیلانهی ده چنه بهری شهر، بیرهدا نارون. به لام هیمن و نارام بوو. شاد بوو که له پیاویک راست هات، ئیر له ناو نهو که لاوانه تهنیا نه بوو.

سەربازە كە گوتى:

— مەن لە دەستەى ھات و چۆم. ئەگەر ترومبىلىك بى، رايدە گرم. بەلام
بۆ ئەۋەى بتوانى بە ترومبىلىكى ئەلمانى پىرۆى، پىش ھەموو شتى دەبى
پسولەى رىئىدان لە ھەماندەى ئىمە ۋەربىگى.

بە ۋەختە درەنگە، تەنیا يەك دەستە سەربازى ئەلمانى لە (بالتىزى)
ھەبوون ھات و چۆيان رىك دەخت. رىتمايى ترومبىلانىان دەکرد بۆ
بەرەى شەپو نىشانەى رىتمايان دادەنا. ئەو دەستەيە پىتچ كەس بوون.
ھەمووشيان نەفەرى لاچەرە ماشو برىجى بەشى جىرە بوون. لە
لۆرىيە كدا بوون لە نرىك كلىسا بوو. جەندىرمەى ئەلمانىيان لەگەلدا
بوو. (ماتىزى) چوۋە سەر لۆرىيە كە.

ئەلمانەكان بە لوتفەۋە پىشۋازى پەيامنىرى رۆمانىيان كىردو پسولەى
رى پىدانىيان داپە بۆ ئەۋەى بتوانى دەست لە ترومبىلان رابىگى. بە
خىرا ئەو پسولەيە دەيتوانى ھەموو جۆرە ترومبىلىك رابىگى كە
دەچوونە بەرەى شەپ. كاتى رۆيشت، ئەلمانەكان دۆستانە دەستىان
گوشى و نامۆزگارىيان كىرد ناگادارى خۆى بى. سەپرىان بە ساۋىلكەبى
ئەم پەيامنىرە رۆمانىيە دەھات. بەلام (ترايان) ھەستى دەكىرد لە ژىر
پارىزگاريدايە. ئەمە يەكەمىن جار بوو لەشكىرى ئەلمانى دەدى. (ترايان)،
كە پسولەى رى پىدانى لە گىرفان بوو، لە چوارپانەكە، لە تەك
پۆلىسى رىكخەستى ھات و چۆ ۋەستا. چاۋەرتى ھاتى ترومبىلىكى
كىرد. كۆلەپشتەكەى لەسەر لىۋى پىادەۋرۆ دانا. پالتۆكەى بە

سنگیەوێ نووساند. سەرما بوو. هیچ دەنگ نەدەهات. پیاو هەستی دەکرد لەناو گۆرستاندا. هیچ رووناکی لە هیچ جیگایەک نەبوو. جگە لە دەنگی پێی پۆلیسەکە کە دەهات و دەچوو، هیچ دەنگ نەدەهات. (ماتیزی) خەوی دەهات، بەلام برسی بوو. پیاو کە برسی بێ، خەوی لێناکەوێ. (ماتیزی) دەستی بە پیاسە کرد.

پۆلیسی ئەلمانی هاواری کرد:

—ناختونگ! ناگادار بە! ئەوێ مینی لییه!!

(ترایان) جارێکی تر لە تەك كۆلەپشتهکەى دانیش. داینابوو تا بەیانى لە دەم جادهدا چاوەڕێ بکا. چونکە بە بیساکى، بە تەنیا، بە رێ کەوتبوو. لە دلى خۆیدا بیرى کردووە: (کەس ناتوانی بە تەنیا بەجێتە جەنگ). ژەندەرال راستى دەکرد، بەلام (ماتیزی)، بە خەیاڵیدا نەهاتبوو کە لەسەرپای ئەم شارەدا، نە دالەپەك، نە کەسێك، نە پەرداخە ئاوێکی دەست ناکەوێ. نەیدەزانى جەنگ بە هەر کوێدا بپروا، هەموو شتێ لەناو دەبا.

سەربازە ئەلمانە کە چوو لە (ماتیزی) و پرسى:

—فرەنسى دەزانى؟ من نەختى فرەنسى دەزانم. هەلەمەتم بۆ فرەنسا کردووە.

خەلکی رۆمانیا فرەنساو فرەنسییەکانیان خوش دەوێ. لە قوتابخانەدا، هەموو قوتابییهکان فێر دەکړن کە فرەنسا خوشکە گەورەى رۆمانیا.یه.

خەللىكى رۇمانيا شاد دەبن گۇييان لى بى باسى فرەنسا دەكرى. كە
گۇييان لەم ناو دەبى: (فرەنسا)، ھەست دەكەن گۇييان لە ناوى
خزمىكى زۆر ئازىزو زۆر باش دەبى.

(ترايان) گوتى:

— قەت فرەنسام نەدىو. ئايا فرەنسا خوشە؟!

سەربازە كە گوتى:

— فرەنسا جىنگايەكى ترسناكە. فرەنسا زۆر رىگرو پىاكوزو قۇلپىرى
تىدايە. فرەنسا زۆر ترسناكە!

(ترايان) ھەستى كرد شتىكى سەرەكى لە بىر كردوو. ئەلمانىا لە گەن
فرەنسادا، لە جەنگدايە. ئەم سەربازە داگىركەر بوو لە فرەنسا. ئەم
سەربازە، كە خاكى (بىسارابى) رۇمانىي رزگار كردوو لە شەرى
رزگاريدا ھاورپى ئەمە، بۇ فرەنسا دوژمنە. (ترايان) فرەنساي خوش
دەويست. بەلام برادەرەكەى دوژمنى فرەنسا يەكان بوو. ئەم سەربازە
ئەلمانىيە، لە فرەنسا، دوژمن بوو و لىرە رزگار كەر بوو. ھەمان كەس،
لە يەك كاتدا، بۇ ھەندى كەس دوژمن بوو و بۇ ھەندىكى تر
رزگار كەر بوو. بۇ ئوخونە رووسەكان داگىركەر دوژمنى رۇمانىا بوون،
لە ھەمان كاتدا، رووسەكان ھاپەيمان و دوستى فرەنسا بوون. لەو
كاتدا، مرزى فرەنسى لە تەك پۇلىسى رووسى ھەستى بە ئەمان

دەکرد، رێك وەك نەووی (ماتیزی)، لە تەك سەربازی ئەلمانیدا، دەستی بە ئەمان دەکرد.

شەوێکی ھاوین بوو، بەرێ فێنك بوو. (ماتیزی)، لەسەر گێای دەم جادەدا، خۆی گرمۆڵە کرد. شاقەلی پالتۆی بەسەر زرانپەکانی دادا. سەربازە ئەلمانپە کە بە منگە منگە دوور کەوتەو. (ترایان) خەوت. کە بە ناگا هات، دیتی سەربازی ئەمانی دەستی لەسەر شانی داناو. سەربازە کە گوتی:

—شەو باش! من دەچم دەخەوم. ئێستا نۆرەي ھاوکارە کەمە.

نیوەشەو بوو. ئاسمان پر ئەستێرە بوو. (ماتیزی) خەوی لێنەکەوتەو. دەستی بە پیاسە کرد. پاسەوانی نوێ ھاواری کرد:

—ناختونگ!! مین!

(ماتیزی) پیاسە کە ی بڕی. ھەموو جێیەك مین بوو. (ماتیزی) دووبارە لە تەنیشت کۆلەپشتە کە ی دانیشت. کە دووبارە بۆرژا، پاسەوانێکی نوێ هات. ئەو شەو، ئەمە سێھەمین پاسەوان بوو. رۆژ گەزەنگی دا. (ماتیزی) دەستی بە پیاسە کردەو. شار زووناکەر دەرکەوت. شتیکی غەمناک بوو.

تارماپەك دەرکەوت. لە زەویپەکی تەنیشتەو هات. بە روونی دەرکەوت. کابرایەکی مەدەنی بوو. خەلکی ناوچە کە بوو.

(ترایان) پرسی:

—جەنگ چىۋى بو؟

كا براى مەدەنى ۋە لآمى دايەۋە:

—ھىچ جەنگ نە بوە.

كا برا لە ناۋكە لاۋە كان دەر كە وتبو. رىشى نە تاشىبو. جلى شىرى
لە بەر بو. جلى كە سانى دەر بەدەرا.

كا براى رىشە تاشاۋ گوتى:

—بەر لەۋەى ھىزە كانى ئىمە بىن، رووسە كان رۆيشن. ھىچ شەر لە
(بالتىزى) نە كراۋە.

(ماتىزى) پىرسى:

—ئەى شار چۆن وا كاولو كامباخ بوە؟

كا برا ۋە لآمى دايەۋە:

—پارتىزانە كان!! دواى كىشانەۋەى رووسە كان، پارتىزانە كان ناگريان لە
شار بەرداۋ ھەموو شتىكىان بە دىنامىت پەلەخاند.

بەم جۆرە، (ترايان) ھەستىكى تازەى بۆ پەيدا بو. ئەۋ ھەستەى ھەموو
كەس لە كاتى جەنگدا بۆى پەيدا دەبى: (قېن). خىزى پىتەگىرا،
قېزاندى!! تاۋانباران سەراپاى شارىك دەتەقېتەۋە ۋە دەيكەن بە كەلاۋەۋ
خۆلەمىش... ئەمە تاۋانلىكى درىدانەۋ پوۋچە!!!

کابرای مه‌دهنی که رووداوه‌که‌ی دیوو، گوتی هه‌زاران که‌س به هۆی ته‌قینه‌وه کوژاون. پارتیزانه‌کان خانووه‌کانیان به خه‌لکه‌که‌وه ته‌قانه‌وه. (ترایان) قینی زیاتر جو‌شا.

ورده ورده دنیا رووناك داهات. به رووناکی رۆژ، که‌لاوه‌کان به شیوه‌یه‌کی روونرو خه‌فه‌تناکر له کاتی تاریکی، ده‌رکه‌وتن.

مارسیدسێك له ناو که‌لاوه‌کان ده‌رکه‌وت. پۆلیسه‌که ناماژه‌ی بۆ کرد بوه‌ستی. دوو ئه‌فسه‌ری ئه‌لمانى بوون. یه‌کیکیان ده‌رگای کرده‌وه‌و پێکه‌نی، ناماژه‌ی بۆ (ماتیزی) کرد سوار بێ.

(ترایان) سوار بوو. تپومبێله‌که که‌وته‌وه رێ به‌ره‌و باشوور. ئه‌فسه‌ره ئه‌لمانییه‌کان خه‌ریکی ته‌ماشاکردنی نه‌خشه‌یه‌ک بوون. هیچ قسه‌یان نه‌ده‌کرد. له‌وه ده‌چوو زۆر سه‌رقاڵ بن. مارسیدسه‌که تیز، به‌سه‌ر خاکی نانگرو به‌ پیتی (بیسارابی) دا ده‌رپۆشت. ته‌باره گه‌م له‌م به‌رو له‌و به‌ری ئه‌و رینگایه‌ی ده‌چوو به‌ره‌ی شه‌ر، وه‌کوو ده‌ریای زی‌رین که‌روپشکه‌ی ده‌کرد.

(۱۵)

ترومبیله نه لمانییه که کت و پر وهستا. (ترایان) له چهقی ریگا دابهزی. مارسیدسه که به ریگایه کی دهشتاییدا به ره و گوندیک که و ته ری چه ند کیلومه تریک، له لای راسته وه دیار بوو. (ترایان) چاوه پتی ترومبیلکی تری کرد بو نه وهی دوورتری بیا.

(ترایان)، کاتی کوته پشته که ی له دهم ریگا دانا، دیتی ته باره یه و گوته گهغه کان لیکراونه ته وه. قاتوره که یان هیشتا به پیوه یه، به لام بی گول !! ته باره گه نم گوته کانی لیکرایته وه، له کز مه له که سیک ده کا سهریان برابی به لام هیشتا به پیوه بن. دیمه نیکی ناجور بوو.

(ترایان) له (ئیزفور)، فیو بیوو، ریژ له گه نم بگری. گه نم یانی نان. له (ئیزفور)، ده یانگوت نان رووی مه سیحه! دابی نایینی مه سیحی به نان ده کری که جهسته ی (خودان) ه. نه وهی گه نم قه تلو عام ده کا، جهسته ی (خودان) قه تلو عام ده کا. لیسه، ته باره گه نم قه تلو عام کرابوو. جی جیه، هندی په له ی رهش دیار بوون، شوونی ناگری کون بوون. (ماتیزی) بیری کرده وه نه م قه تلو عامه ی گه نم ته نیا له پارتیزانه

ھاۋشارەكان دەۋەشېتەۋە كە (بالتىزى)يان ويران كىردۈۋە. ئەم قەتلۈعامە تەنلىيا لە دۈژمن دەۋەشېتەۋە.

(ترايان) نىكولى دەكرد بۆچۈۋىنى ۋەكۈۋ بۆچۈۋىنى سەربازانى ھەموو لەشكرى دونىا بى. ئەۋ، لەۋ جىيە بوۋ كە رۆژى پىشەر شەپى لى قەۋما بوۋ. ئىر ئەۋىش بۆچۈۋىنى ۋەكۈۋ ھەموو سەربازانى كاتى جەنگ ۋا بوۋ. ھەر سەربازىك، كە بە قەتلۈعامىك دەزانى، بە ويرانكارىيەكى دېندانە دەزانى. بە ناچارى دەلى: (ئەمە ئىشى دۈژمنە) لە كاتى جەنگدا ھەموو كارىكى تاۋانبارانە، ئىشى دۈژمنە. ھەموو سەربازىكى ھەموو لەشكرىك بەم چەشەنە بىر دەكاتەۋە. ھىزو ئوزرەي ھەر سەربازىك لەۋ ھەستەدايە كە خۆي بە باش دەزانى ۋ دۈژمن بە خراب! ئەم ھەستە بىرپەۋە، ھىچ سەربازىك، لە ھىچ جىگايەك نامىنى بىجەنگى. لەۋ سائەدا، بۆچۈۋىنى (ترايان) ۋەكۈۋ بۆچۈۋىنى ھەموو سەربازىك ۋا بوۋ كە ھاتۈۋەۋ كە دىتە سەر ئەم خاكە. ئەۋ، بە ساۋىلكەيى، بە شىرەي كارەساتبارى ھەموو سەربازىك دەژىا.

(ماتىزى) دەيزانى رۈۋسەكان لەم جەنگەدا، تاكتىكى (زەۋى سۈۋتقان)ى مەنگۈلى بەكار دىتن. لە بوۋلەۋ سۈۋتقان زياتر ھىچ شىئ لە دۋاى خۆيانەۋە جى ناهىلن. ئەۋ تەبارە گەئمانەي (ماتىزى) تەماشاي دەكردن، نەسۈۋتابۈۋن. بەلكۈ بە سادىزمى ۋ بە دېلدەيى سەرباپۈۋن. (ترايان) زەۋى ۋ رۈۋەكى خۆش دەۋىست. لىرە، ھەتك كىردن ۋ پىرۋىزى شىكاندن دەرھەق بە تەبارە گەئەم ۋ بە نان كرابۈۋ كە رۈۋى

(خودان)ه. ته نیا ئەو تاوانبارانەی شاری (بالتیزی)یان بە هەزاران کەسی زیندوووه سووتاند بوو، ئەو کاره کریت و ئەو پرۆژشکاندنەیان لی دەوه شایهوه، رووسه کان ده یانتوانی ئەم گەنجه بسووتیتن، بەلام شتی وایان نه کردبوو. ئەوانه، يەك يەك گۆلە کانیاں پەڕاندبوو.

(ترایان) بە پی بەرهو (کیشیف) کهوتە ری. ناو به ناو، سه‌ری وەررده سووڕاندو ته ماشای ده کرد، هه‌ر به ئومید بوو تپومبیلێك ده‌ربکه‌وێ..

چەند لادییه‌ك له نزیکه‌وه ده‌رکه‌وتن.

(ماتیزی) له لادییه‌کانی خه‌لکی (بیسارابی) پرسى:

—ئوه ئەم تەبارەیه چی لیها توه؟ کى ئەم قەتل و عامه‌ی کردووه؟
پارتیزانه‌کان؟

لادییه‌کان وه‌لامیان دایه‌وه:

—نا. پارتیزانه‌کان نه‌بوون. له‌شکری رۆمانی بوو ئەم گەنجه‌ی سه‌ربری.
له‌شکری رۆمانی له‌ لادییان پێك هاتوه. هیچ لادییه‌ك له‌ دونیادا، ده‌ستی نا‌پوا به‌م جۆره پرۆژی پێشیل بکا. لادیی ده‌زانى رێزی گه‌نم بگرێ. لادیی ده‌توانی له‌ ساتی عه‌نرین، یان له‌ کاتی مه‌ستیدا، سه‌ری پیاویك ببری، به‌لام هه‌رگیزاو هه‌رگیز، وه‌کوو ئەم تەبارەیه، به‌ سادیزمى گۆلى زێړینی گه‌نم نا‌بری.

لادیه کان گوتیان:

-پیش سی رۆژ، لهشکری رزگاربخوازی رۆمانی له هنداو دی
 ده رکهوتن. نهو په که سهربازییهی هاته ئیره، به مهلهو به گهمیهو به
 عاره بانه، له (پرووت) په ریپوونهوه. سهربازه کاغان وهك شیر
 ده جهنگانو وهك (با) ده چوونه پیش. به لام تا پرد دروست نه کرایه،
 ناشپه زخانهو به شی جیره و نازووقه نه یانده توانی له (پرووت) بدهنو
 په پړنهوه. نهوان له دواوه مابوونهوه. که سهربازه کاغان هاتن، برسی
 بوون. سی رۆژ بوو هیچ خواردنیان له گوندان دهست نه کهوتبوو. ئیر
 فەرمانده دهستووری به سهربازه کان دا گوته گهم به سونگی لی
 بکه نهوهو له ناو قوتووی به تالی خواردن بیکولین.

پاله وانیتهی سهربازه رۆمانیه رزگار که ره کان دلبروین بوو که به سونگی
 گوته گهمیان ده پړیو له ناو دهستی خویان هه لیانده گلۆفت و له ناو
 قوتووی خواردنی به تال ده یانکولاند. (ماتیزی) زوری غم پی خوارد.
 به لام یاسای جهنگ توند بوو! قهت نهیده توانی باسی نهم شته بکا.
 سانسۆر روخسته تی شتی وای پی نه ده دا. هه رگیز (نهیده توانی بنووسی
 سهربازانی رۆمانی، بی نهوهی هیچ خواردنیان هه بی، ده جهنگان.)
 له گهل نهوه یشدا، نهو شتهی لیره رووی دابوو سهرشار بوو له
 گه ورهیی و مه زاتی.

(ترایان ماتیزی) به پی، که وتهوه ری. زیاتر رویشته. قرچهو بزرقانی
 خۆر بوو. (ماتیزی) ههستی ده کرد نه و نه دهی بییه شی چه شتووه له

ھۆرۈ دۆر چۈۋە. تىنۋو بو، برسى بو، بە ھىلاك چۈۋو بو. خەۋى دەھات. عارەبانەيك ھات دوو ئەسپ راياندىكىشا. سوار بو و چەند كىلومەترىك بە عارەبانەكە رۆيشت.

ئىنجا سۈرى لۆرىيەكى سەربازى بو، نانى دەبرد.

دۈۋى لىۋەپۆى ئەو رۆژە، گەيشتە (كىشىنف).

شار دەسووتا. لە گەرەكەكانى پەرگەى شار شەر بوو. (ترايان) گەيشتە بەرەى شەر، بەلام لە ھەمان كاتدا، داخى دەخوارد. (ترايان) نەيدەۋىست ئەم دىمەنە بېنى. نەيدەۋىست بېنى شارى سەردەمى مندالىتى و ھەرزەكارى خۆى، دەسووتى و دەبى بە قەرەبرووت.

(۱۶)

(ترايان) به هه ناسه بېرکي داکشايه ناو شار، نهو شاره‌ی رووسه کان ماوه‌ی يهك سال داگريان كړدېوو. چەند كيلومترېك بهولاوله، له باشوور، شەپ بوو. له تاخه كانی رۆژه‌لالت، پارتيزانه كان له ناو خانووه كان سەنگه‌ريان گرتېوو. هيمان دهسته كەرييان ده‌كرد.

(كيشينف) كه‌سى تيدا نه‌مايوو. رووسه كان سييه‌كيكي خه‌لكه‌كه‌يان سوږگوم كړدېوو. فهرمانبهره كۆمونيسته كان له‌گه‌ل له‌شكري سوور رويشتېوون. خه‌لكه‌كه‌ی تر رايان كړدېوو بۆ گوندان، يان بۆ ده‌ورو به‌ری شارا خانووه‌كان چۆل بوون. (ماتيزی) له‌هه‌موو جييه‌ك گوتي له‌هه‌مان رسته ده‌وو: (پارتيزانه‌كان خراپ‌زين نيشيان كړدووه!) پارتيزانه‌كان كه‌سانی مه‌ده‌نی خه‌لكي (بيسارابي) بوون. مه‌فرزه، يان له‌شكريان لي دروست كړابوو. له‌كاتي كشانه‌وه‌ی له‌شكري سؤفيتدا، پاشه‌نگ بوون. پيش ساليك، كه‌ (بيسارابي) داگيركړا، نه‌مانه‌ پيشه‌نگي له‌شكري سوور بوون. پارتيزانه‌كان زۆربه‌يان جووله‌كه‌ بوون.

(ماتیزی) دهیزانی ئۆمهتی ديانان، جووله که به سه به بکاری هه موو نه هامة تیک دهزانن. له سه ده کانی ناوه راست و ته نانهت دواتریش، هه کاتی بوومه له رزه یه که ده بوو، هه گاوی په تایه که ده هات، هه تاوی وشکه سالی و خه لاو گرانی ده بوو، به کۆمه له جووله که کانیان ده سووتاند، قه تل و عامیان ده کردن. (ترایان) داوی ناوی تایه تی و ناز ناو و شتی راستی ده کرد بو ئه وهی تووشی هه له نه بی. ده یه ویست ته نیا شتی راست بنووسی. به لام میللهت راستیان ده کرد: پۆلیسی سۆفیت، هه مانده کانی ئوردو گای زیندانیان و ئوردو و گای کار، هه مانده کانی مه فره یی پارتیزانه کان، به زۆری جووله که ی (بیسارابی) بوون.

کلێسه یه کی بچوک هه بوو، له ناوه راستی شار دوور نه بوو. (ترایان) زۆر ناشای بوو. چووه ناو کلێسه که. له کاتی داگیر کرانی رووسیدا، کلێسه که کرابوو به شانۆ. شانۆیه کیان له جینگای میحراب روئا بوو، دهسته یه که ده ورگێری جووله که ده وریان له سه ر شانۆ که گێر ابوو. نمایشه کان به زمانی رۆمانی بوون. (ماتیزی) ناوی ئه و نیگار کێشه ی لای خۆی تۆمار کرد که دیواره نه ندیکی گه و ره ی خوانه ناسی له سه ر نایکۆنی دیواره کان کێش ابوو و نیگار کێش یکی جووله که بوو. (ماتیزی) دهیناسی. ئه و هونه ر مه نده جووله کانه یشی ده ناسی که له م کلێسه یه دا، ده وریان گێر ابوو و ئیستا له گه له شکر ی سوور رژیشتبوون.

به كار هيناني قه لدم دژى خه لك، كار يكي نامرؤفانه يه! (ترايان)، لهو كاته وه له لاپهړه ي (رووداوى جياواز) بوو، هميشه خوى له تاوانبار كړدنى خه لك به دوور ده گرت. به لام نهم جاره، خوى پى به رزه لفت نه كړا. پياو، كه له تمه منى بيمتو يه ك ساليډا، ده بينى كليسه يه ك راگه پراوه، كراوه به شانؤ، ياخى نه بوون بى زاخيه. تووړه نه بوون بى غيره تيه. (ترايان) تووړه بوو. ناوړى ناوى خانه واده ي نهو دهور گيړانه ي له ده فته روكه ي ياداشتى تمار كړد كه به ده ستى خويان كليسه ي خوداى (ترايان ماتيزى) يان نالووده كړد بوو.

له شكرى رؤمانياو نهمانيا (كيشيف) يان داگير كړد بوو. (ترايان) له بهر شه كه تى له هؤرو دؤر چو و بوو. بړيارى دا داوى يارمه تى له ده سه لاندان بكا. چووه دهر وه بو سر جاده. له پيش كليسه وه ستا. بيرييه فهوره كه ي له سر كړده وه. له بهر ده م كليسه ي نالووده، دوعاى كړد. ئنجا، به پى كه وتوه رى. له دواى بنكه ي فرمان به رانى ناگركوژندا گهړاو داوى له فرمانده كړد روخه تى بدا لهو ماوه ي له (كيشيف) ه، خواردن له گه ل سه ر يازه كان بخوا.

(ترايان) گو تى:

-نازاخم ماوه ي چهنه ليره ده ميتمه وه. هه ول دده م پى بكه وم نهو براده رانهم كه له ژياندا ماون، چيان به سر هاتووه. دهمه وى بپرسم له سه رده مى داگير كړاندا، له كاتى داگير كړانى شارى (بيسارابى) و له حانى رزگار بوونيدا، چ رووى داوه. دهمه وى مامؤستاكاهم،

کتیفرۆشه کهم، کۆنه فرۆشه کان و هه موو نه و که سانه بیهنم که ده مناسین. نه وان ده توانن بۆم باس بکهن، لیڤه چ قه و ماوه.

(ترایان) شه کهت بوو. فه رمانده ی ناگر کوژین بایسکلێکی پیشکیش کرد بۆ نه وه ی بتوانی به ناسانی هات و چۆ بکا. (ماتیزی)، به پایسکل، چووه ناو شاری گرگرتوو. چووه شه قامی سه ره کی، شه قامی نه لکسه نده ری خاس. تاخی رۆژناوا که مەر وێران بیوو. (ترایان) به نو میڊ بوو بتوانی ژوورێک له وی پهیڊا بکا. گه ره که که، زۆر خانووی ساخی تیدا مابوو، به لām چۆل بوون. (ترایان) ده به ویست ژوورێکی له خانوویه کی ناوه دان ده ست بکه وی. خانوویه کی دی ناوی دختۆرێکی له سه ر ده رگا درابوو. له زهنگی ده رگای دا:

کابرایه کی زی کراوه ی بی دوگمه ده رگای کرده وه. (ماتیزی) گوته: —ده مه وی چه ند رۆژێک لیڤه بژیم.

کابرا زه ق زه ق ته ماشای کردو له و لām دانه وه دوودن بوو.

(ترایان) په رسی:

—نایا تو دختۆری؟

کابرا سه ری (ناری) له قانده. به لām هیشتا هه ر راپا بوو. نه به (نا) و نه به (نا) وه لāmی نه دایه وه.

(ترایان) گوته:

-من په يامنيرى جهنگي سهر به سهر كړدايه تى له شكرم. كاتى خوى له
(كيشينف) قوتابى سانهوى بووم، سانهوى شا فردينان. بو چهند روژنيك
هاتوومه ته نيره. نه گهر ژووريكتان بو من هه بي، چاكه يه كي گه ورهم
له گهل ده كهن.

دختور به كپو بیده نگی له بهردهم سهربازه كه مايه وه. بيرى كرده وه.
(ترايان) گوتى:

به هيچ جوړى سه خله تان ناكم. به روژ، له ماله وه نام، دهرده چم.
دختور گوتى:

-تكا به يهك خولهك سهر بگره!

چووه وه ژوورى. به پاريزه وه، پرده ي په نجره كانيان لادا. له ژووره وه،
به چاوى په روژه وه ته ماشاى (ترايان) يان ده كړد.. (ترايان) هيوايه كي
زوړى هه بوو كه دختور وه لامى (نارى) ي بداته وه. ده يه ويست، به
زووترين كات له ناو پيخه فيك هه لاژى. به هيلاك چووبوو.

بيرى له كليسه ي راگه راو، له شارى سووتاو، له ته باره گه غنى
سهرپراو، ده كرده وه، دختور هاته وه. دوگمه ي زى كراسى داخستبوو
و كه ره وينيكي به ستبوو. له جارى يه كه م به پاريز تر بوو.

دختور گوتى:

—ژوورېكمان ھەيە! ژوورېكمان ھەيە، بەلام نازام بە كەلكە تۆ، دى،
يان نا؟ خۆت دەزانى، ئېمە لە بارو دۆخىكى تايەتېداين.... ئېمە
جوولەكەين.

دختۆر خۆى تاوانبار دەکرد كە جوولەكەيە. وەك ئەوھى خۆى بە
گوناهىك تاوانبار بكا.
(ترايان ماتىزى) گوتى:

— برادەرەكانى (كىشىنف)م، نزيكەى ھەر ھەمويان جوولەكەن.
ناوى رۆژنامەنروسەكان، شاعىرەكان، كۆنەفرۆشەكان،
كتىفروۆشەكانى ھىتا. ئەمانە ئەو كەسانە بوون كە لە ماوھى ئەو
ھەشت سالىەى لەو شارە بوو، ناسياوى لەگەن پەيدا كەردبون.
(ماتىزى) گوتى:

—لە پارىژى تۆ دەگەم! بەو پىيەى بۆيان باس كەردووم پارتىزانو پۆلىسە
كۆمۇنىستەكانىش زۆربەيان جوولەكە بوون. بە تىكرايى، ھەموو
ئەوانەى وايان لە شارو لە خەلكەكە كەردووه جوولەكە بووين. من
خۆم رقم لە جوولەكە كۆمۇنىستەكان دەپتەوھ. بەلام ئەك لە ھەموو
جوولەيەك ھەر لەبەر ئەوھى جوولەكەن! ..

دختۆر گوتى:

-ئیمه که لیږه ماوینه ته وه کاتی له شکرې سوور کشایه وه، له گه لیان نه چووین، به لگه یه که ئیمه کومو نیست نین. نه وانه ی تاوانیان کردبوو له گه ل رووسه کان رویشتن. نه وانه ی ویزدانیان نازاری دهدان، نه ماون. ئیمه دژی نه وانین.

(ترایان) له پلیکانه سه رکه وت. بهر له وه ی دهرگا بکاته وه، دختوړ گوتی:

-با پیت بلیم، ئیمه ژماره یه کی زورین لیږه. کوو بوینه ته وه سه ر یه ک. ژیاغان باش نییه. ئیوه ده توان بؤ خوټان خانوویه کی تر بدوژنه وه، هه موو جوړه خوشگوزه رانییه کی تیدا بی.

(ترایان) گوتی:

-ئیسټا، که دانت پیدانا ئیوه جووله که ن، زیاتر به سووربوونه وه داوات لیږه که م میوانداریم بکه ن. شادو گوشاد ده م له مائی ئیوه بژیم. دلنیات ده که مه وه ئیره م زور پی باشه، با خوشگوزه رانیس نه بی. به لگه شتان بؤ ده بی که سه ربازی رومانی دژه سامی نییه. ده سه لی که هاوړپی جووله کانه. من هه ز ده که م ماوه یه کی زور قسه له گه له نگوړ بکه م. ئیوه یه که مین روښبیری رومانین له (بیسارابی) ده تانبیم. من دلنیام، بوجوونتان له باره ی رووداوه کانی ئه م دوا ییه راست و دروسته.

ئیسټا، (ترایان) له و ماله بوو. دختوړ، یه که م دهرگای ده سه راستی کرده وه. ژوورپکی بچو کی تایبه ت به خزمه تکاران بوو. یه ک په نجه ره و

یەك تەختی چوارپای لی بوو. (تراپان) كۆلەپشتەكەى فرێداپە سەر چوارپاكە. لە تەك كۆلە پشتهكه دانیشت. یەقەى چاكەتەكەى كردهوه.

دختۆر گوتی:

—مال هەموو گیراوه. برادەرەكاغان خانووەكانى خۆيان جى هیشتووو هەموو هاتوونەتە ئێرە. بۆ ئەوێ ئەگەر شتى قەوما، هەموومان بە یەكەوێ بین. زۆر بە ناخۆشیی. بارو دۆخ خپرى كرددوینەتەوێ سەر یەك ، تێدەگەى!

دختۆر لەسەر كورسییەك دانیشت. پرسى:

—جوولەكە چىيان بەسەر دى؟ لەو جىگایانەى پێئاندا هاتى، چیت بینى؟ ئەلمانەكان دەیانەوێ چمان لی بكەن؟

دختۆر هەولێ دەدا نىگەرانی خۆى بشاریتەوێ، خۆى بە ئارامى پێشان بدا. بەلام ئەستەم بوو. دانى پێئانا كە چەند شەوێكە، هیچ یەكێ لە دانیشتوانى ئەو ماله چاویان نەچۆتە خەو. شەو، یەك لە دوای، بە خەبەر دێن و قسە دەكەن.

(ماتیزى) گوتی:

—من ئەوێتا هاتوومەتە (بیسارابى)! شەوێك لە (بالتزى) بووم. لە سەفەرەكەمدا، تەنیا چەند لادێیەكم بینوێ. ئاگام لى لێهە چ رووى

داوه. له همدو شوي ته نيا باسي تاوانه درېدانه كاني پارتيزانه كانيان بو كړدووم.

دختور گوتي:

-نيمه ترسېمان له وويه سورگوم بكرين. تو پټ وايه شتي وا بكری؟
يان گولـه باران بكرين ؟ نه لمانه كان، له جيـه كاني دی چيـان له
جووله كه كان كړدووه؟

(ترايان) گوتي:

-نه لمانه كان هيچ په يوه نديان به به پړوه به رايه تي (بيسارابي) يوه نيه.
ده سه لاتداراني روماني دينه نيره. له رومانيا، هيچ شتي دزي
جووله كه كان نه كراوه. ئير هيچ شتي له دزي جووله كه كاني
(بيسارابي) ناكري. دختور، دنيا به!!

دختور گوتي:

-كه مرؤف جووله كه بي، خاترجه مي كاريكي دژواره. دمگو هيه
كه... له بهر نه وويه ليت دهرسم له جيگاي ديكه جووله كه چيـان
به سهر هاتووه؟

(ماتيزي) ده ستي له سهر ده ستي دختور دانا. ويستي زاتي بخاته بهر.

-تا من ليره بم، كهس پي ناويته مالي نيوه. ترستان نه بي! نووسينك
له سهر دهرگا ددهم كه به كيكي سهر به سهر كړدايه تي له شكري
گه وړه ي جديگي ليره ده زي. ئير كهس پي بهم ماله ناكه وي.

دختۇر پرسى:

-تۆخۆت چۆنى تېدەگەي؟ ئايا بە راي تۆ، چىمان لېدەكەن؟ بىرو رات لەم بارەيەوۋە چىيە؟ كە دەزگاي بەرپۆۋە بەرايەتى رۆمانى لە شار دابەزى، ئىمە ئىير ترسمان نامىنى! بەرى، ئىستا زۆر نىگەرانىن. چەمەراي ھەموو شتى دەكەين.

(ماتىزى) گوتى:

- ھىچتان بەسەر نايە! راستە خەلک لە پارتىزانەكان توورپەن كە زۆربەيان جوولەكەن، بەلام دەسەلاتدارانى رۆمانى ھەرگىز ھىچيان لە دۆى جوولەكەكان نەكردوۋەو دۇنيام ھىچىش ناكەن. من خۆيشم دوو سەعات زياتر نابى، لە جوولەكە كۆمۇنىستەكان توورپە بووم. كاتى كە بىنىم دەستەى (ئىدى تال)ى جوولەكە كلىسەيان كردوۋە بە تياترۆ. لە ركان ھەموو گىانم لەرزى. ئەم رقىە بەرامبەر جوولەكە (كۆمۇنىستەكان)ە. دۆى ئەو كۆمۇنىستانەى كارى خراپيان كردوۋە، نەك دۆى ھەموو جوولەكەيەك. بەلگەيش ئەوۋە ئەوۋەتا من لە مالى ئىۋەم.

دىار بوو دختۇر نارام بېۋەۋە. لانى كەم بۆ ئەو ساتە. بەلام دواى كەمى، دووبارە چاۋى تارى داھات.

گوتى:

باسى زۆر شت دەكەن.. باسى شتى زۆر ترسناك دەكەن، ترسناك...

(ماتیزی) گوتی له ترپه‌ی چهند پییهك بوو له پشت دهرگا، دههاتن. دانیش‌توانه کانی دیکه‌ی ماله که بوون، له سهر په‌نجه‌ی پی، هاتبوونه پشت دهرگا و گویان دابووه قسه‌کان.

(ماتیزی) دوو گار کی کرده‌وه:

—ئیه هیچتان به‌سهر نایه، دختورا نیستا، تو پارچه کاغه‌زیکي سبی و قه‌له‌میکم بده‌ری.

کاتی (ماتیزی)، خه‌ریك بوو له‌سهر پارچه کاغه‌زیکي گه‌وره‌ی دهنوسی: (ترایان ماتیزی، په‌یام‌نیری جه‌نگی سهر به‌سهر کردایه‌تی گشتی، لیږه ده‌ژی)، سهری ده‌سوړا، سهره‌گیږه‌ی گرتبوو. دختور، سهرنجیکي پشه‌وه‌رانه‌ی له ره‌نگی په‌رپوی سهر‌بازه‌که دا، گوتی:

—شتی ناخو‌ی؟ خوار دتمان ه‌دیه. به‌لام ناتمان نییه. جه‌زت له چیه‌ی؟

(ماتیزی) گوتی:

—من له‌گه‌ن فهرمان‌به‌رانی نا‌گر کوژین خوار دن ده‌خوم. به‌لام نه‌م‌رؤ ئیواری ناچم. زور که‌شه‌نگم، برس‌شم نییه. سو‌پاست ده‌که‌م. هیچم ناو‌ی.

له‌سهر نوینه‌که راکشا. بری کرده‌وه، دختور نانی نییه. هیچ نانه‌وایی نه‌مابوو.

(ترایان) گوتی:

—بەیانى، دەچمە جەم فەرمانبەرانى ئاگر كۆژىن، نانتان بۆ دىنم. ئىو
چەند كەسن؟

دختۆر گوتى:

—چىل. ئىمە چىل كەسىن، لە پىنج ژووردەين. كوى بىوانىن وا
دەخەوين. لە ھەر جىيەك بى: لەسەر چوارپا، لەسەر زەوى،...

(ماتىزى) گوتى:

—كەوابى، من نابى ئەو تەختەتان لى داگىر بكم. دەبى بۆم. سوپاستان
دەكم. ناتوانم ميوانداریتان قەبوول بكم.

دختۆر گوتى:

—كەس لىرە ناخەوى. ئەم ژوورە بەتالە. تەكايە مەرۆ، لىرە بىئەو.

(ماتىزى)، بۆ يەكەمىن جار لە ژيانى خۆيدا، تىگەبىشت تۆقین يانى چى؟
ئەمانە لە ترسو تۆقاندە دەژيان. لە رۆژگارى ترسو تۆقاندە، خەلك
خۆيان دەدەنە پال يەك. ۋەك ئەووى لە مالى دختۆر خۆيان دابروە پال
يەك. (ترایان)، بە خۆشەويستى، بە ھوشيارى، بە سۆزو بەزەيەو،
تەماشای دختۆرى كرد.

دختۆر گوتى:

—تۆ پىت واىە ئىمە ھىچمان بەسەر نايە؟ بە راستى پىت واىە؟

(ماتیزی) گوتی:

—چەند رۆژی تر، دەسەڵاتدارانی رۆمانی دین، ھەموو شتێ رێك دەكەوی. ئێو ھیچتان بەسەر نایە. من دلنایم.

(ماتیزی) نووسینەكەى بە دەبوس لە سەر دەرگا چەسپاند. شادو گوشاد بوو كە توانی لە دەرگای بەدا. راستە، ئەمە تەنیا پارچە كاغەزێكى سادە، بەلام چل كەس چەپالە دەدا. (ترایان)، كە ئەم پارچە كاغەزەى لە دەرگا دا، ھەستى كرد دانیشتوانى مائەكە ئوخەیان لە خۆیان كردو ھەناسەیان ھاتەوہ بەر. ھەستى كرد تەنیا پارچە كاغەزێك بە پەنجەكانى لە دەرگا نادا، بەلكە كارێك جى بە جى دەكا. كارێكى باش دەكا!! كارێكى باش كە ھىچى بۆ وى تیناچى. كارى باش ھەمیشە خۆراپە. كردنى ئاسانە. بۆ ئەوێ بتوانى كارێكى باش بكەى، تەنیا زاتى دەوێ، كەمى زات و بەس!!

(ماتیزی) كە گەراپەوہ ژوورەكەى خۆى، بادىيە ئاوێكى خواردەوہو لەسەر تەخت ھەلاژا. بەلام سەرەگیژەو لاسەریشەى ھەر مابوو. بى شك، ئەمە بە ھۆى شەكەتیی بوو. بە ھۆى خۆرى بزرقانى بەیانى بوو، لەوانەیشە لەبەر خواردنى نانى وشك بى كە لە ناو ئەو لۆریشەى پى دەچووہ (كیشیف)، خواردبووى و یەك قومە ئاوى لەسەر نەكردبوو.

(ماتیزی) پرسى:

—دختۆر، ئەو ماوهی لە مالتان دەم چاوتان لە من بێ! بەم دواییە کاری زۆرو سەختم کردوو. کەم خەوتووم. سێ مانگە، یەک شەو چییە لەسەر چوارپا نەخەوتووم. تەنیا لە ناو قەتار خەوتووم. تووشی کەمخوینی هاتووم. کرابوو مە عەسکەر لە (بrazۆ). شەویش لە رۆژنامە کارم دەکرد. ناتوانی هەندێ دەرزێ بەهێزبووم ئی بدەیی؟

دختۆر بە داوای (ترایان) کەیفخۆش بوو. دختۆر، کە ماوهیەک بوو لە مالتای خۆی زیندانی بوو، کاتی دەرزێ بۆ (ترایان) نامادە دەکردو بە وردی چاوه کانی دەپشکنی، هەستی دەکرد بۆتەو دختۆر. ئەو پیاوهی (ترایان)ی دەپشکنی ئێر زیندانییەکی جوولە کە نەبوو کە لە ترسی ئەوهی نەوهک شتی روو بدا، شەو خەوی لێتە دەکەوت، بەلکو سەر لە نوێ ببوووه بە (دختۆر). بەمەوه، لە پر دەنگی گۆر، سەرلنجی گۆر. دووبارە، بۆنەوهی بە دختۆر، ژیاانی بۆ گێڕایەوه. لە ناو ترسو تۆقان دەری هێنا.

(ماتیزی) دەرمانی بەهێزبوونی وەرگرت و خەوت. ئەو شەوه، لە مالتەوه دەرئەچوو. تا سەینێ خەوت. چل کەسە کە شاد بوون کە (ترایان) ناپوا. (ماتیزی) نەیدەتوانی بەرگریان لێکا، بەلام کە لەوێ، لە مالتای ئەوان بوو، کە نووسینە کە لەسەر دەرگا دابوو، ئەمە ئازامی بە جوولە کە کان دەبەخشی!

(ماتیزی)، دەوری نیو شەو، بە خەبەر هات. ئەوانەیی دەورووبەری نەخەوتبوون. (ترایان) گوتی لێبوون بە دەنگی بەرز قسەیان دەکرد.

◆ نهو پياوہی به تہنیا سہمیری کرد ◆

ژنه کان پټده کهنين، رهنګه نه مده يه کهم جار بټی، دواي نهو ههموو روژه
تهنگانه يه، پټده کهنين!

(۱۷)

سبەينەى پاشى، (ترايان) لە خەو رابوو. لە دالانەكە، لەبەر دەرگای
ژوورەكەى، گوێى لە دەنگى نزمى چەند پيەك بوو. بە دەنگى نزم
قسەيان دەکرد. دختۆر لە دەرگای دا. هاتە ژوورەو. كەرەويتى
بەستبوو. جلیكى تری لەبەر بوو. سیمای گۆرا بوو. قوتوویوك
دەرزى و جانتای دختۆرى هینابوو.. دختۆر دەرزیهكى تری لە (ترايان)
دا. ئینجا گوێ:

-ئیمە یەك عەنبار خۆراكمان هەیه، لە ژێرزەمینك تەقەتمان كردووه.
زۆر لیڤە دوور نییه. بەلام ناوێرین بچین شتێ بێن. ئیستا، چوونە جاده
باش نییه. برسى بێن باشرە. زۆر دوور نییه. دەورى پێچ سەد مەترێك
دوورە، بەلام رینگاكە بە ناو گۆرزەپاڤێكدە دەروا. زەحمەت نییه تا
عەنبارەكە لە گەل خوشكم بچی؟ ماوه كە پێچ سەد مەتر رێیه. لە گەل
تۆدابی، ترسى نییه.

(ترايان) گوێ:

-دختۆر، بەوپەرى شادمانى لە گەلیدا دەچم! من لە خزمەت ئیوه دام.

چل جوولە کە کە، لە ترسی سەربازان، خۆیان شار دبوو وە لە ژوورە وە دەرگایان لە سەر خۆیان داخستبوو. لە ترسی سەربازان، نازوو قەیان شار دبوو وە. لە ترسی سەربازان، نە دە چوون نازوو قە کە بێن. (ماتیزی) یش سەرباز بوو. لە گەل نە وەیشدا، نەینیی خۆیان لە لا در کاند.

دختۆر گوتی:

— بمانبۆرە کە داوای نەو یارمەتیەت لی دە کەین. شەوی دی، نە وە نەندە خواردنە لی مائە وە مابوومان، خلاسمان کرد. لە و ما داوای نەم یارمەتیەت لیدە کەین. دووبارە داوای بوردنت لی دە کەین...

(ترایان) گوتی:

— ئاسایە نەم یارمەتیەتان بدهم. نەمە یارمەتیە کی کەم و ئاسایە.

دختۆر گوتی:

— جەنابی (ماتیزی)، دە زانم نەم شەو لە مائە وە دەر نە چووی. دە زانم هیچ سالوخی تازەت وە رنە گرتووە. بە لام نایا تۆ رات چیه؟ پێت وایە چ لە ئیمە لی جوولە کە دە کەن؟ بۆی هەیه لەم ماوێ دە، بێرت لە حاللی ئیمە کرد بپێت وە! پێت وایە چیمان لیدە کەن؟

(ماتیزی) هەوللی دا دووبارە زاتی بخاتە بەر. دەرگا نیوێ کرایە وە. خوشکی دختۆر لە سەر کۆسپە لی دەرگا دەر کەوت.

دختۆر گوتی:

-ئەمە (سېلفىيا) ى خوشكەمە . دەمانسازە .

(سېلفىيا) ژنىكى جىتلى چاۋ رەش رەنگ نەسەر بوو . (ماتىزى)
سالاۋى لى كىردو بە شادىيەۋ تەماشى كىرد . ژنە شەپقەتەكى
گەرگەرى لەسەر جىلپىكى رەشى پۈشتەى لەبەر پىلاۋىكى پانى
بەرزى لە پى بوو . ۋەك ئەۋەى بچىتە تەماشى نواندىك ، يان بچىتە
ۋادە ۋوانىكى گىرنگ .

دختۇر گوتى :

-(سېلفىيا) لە گەلت دى . چونكە ژن مەترسى كەم لەسەر تاپاۋ .
جىگا كە دور نىيە . پىنج سەد مەترە !

(سېلفىيا) لە پلىكانە چوۋە خوارى بۆ سەر جادە . (ترايان) كەۋتە
شونىيەۋە . لەسەر كۆسپەى دەرگا ، دختۇر ، بە نىگەرانى ، تەماشى
كىردن .

گوتى :

-ۋا چاكە (سېلفىيا) بازووت بگرى . كە (سېلفىيا) بازووت بگرى ،
كەس ناۋىرى بىگرى .

لەۋانەيە بە درىژايى شەۋ ، خەرىكى نامادە كىردنى ئەم وردە كاريانە
بووبن . ۋەك ئەۋەى گەت وگۆ لەسەر وردە كارى شاندىكى نازا بكن .
(سېلفىيا) قولى لە قولى (ترايان) ھەل كىشا . جوانرەن نارايشى بۆ
چوۋنە دەرەۋە بە كار ھىتابوۋ . بۆ ئەۋەى كەس زەن نەبا جۈولە كەيە .

(سیلفیا) بازوو و دهستی بچووکی له قوڼی (ترایان) وهرهینابوو، دهست و بازووی دهله‌رزى. (ماتیزی) دهیزانی (سیلفیا) چاوه‌پړی ده‌کا نهم زاتی بخاته بهر، چاوه‌پړتی قسه‌یه‌کی لیډه‌کرد، چاوی لیږوو دلنیای بکاته‌وه که هیچ روو نادا.

(سیلفیا) گوتی:

—دوور نیه. پتېج سهد مه‌تره. له جاده ده‌په‌رینه‌وهو یه‌کسهر له‌وین، یه‌کسهر!

دوای شاری (بالتزی)، دوای گونده سوتاو‌وه‌کان، دوای تهباره‌گه‌غی به سونگی سهر‌پړاو دوای وینه‌ی کلیسه‌که بیوو به تیاترؤ، دوای مالی دختر که چل جووله‌که به‌دهم ترسو توقانی بانه‌روژ تیدا ده‌ژیان، دوای نه‌وه‌موو ویتانه، نه‌وه‌کچه جحیله بازووی (ترایان)ی گرت‌وو، له گولنیکي ده‌کرد له نار دارو په‌ردوودا، چووزه‌ره‌ی دابی.

دوای نه‌وه‌ی له جاده په‌رینه‌وه، چوونه سهر پیاده‌پړی نه‌وبهر. له‌نکاوپا (سیلفیا)، وه‌ستاو گوتی:

—نه‌وانه بو لای نیمه دین.

وه‌ک گه‌لا ده‌له‌رزى. وه‌ک مامزى که له قه‌راخ جه‌نگه‌ل تفه‌نگی شکارچی ده‌بینی، نیشانه‌ی لیگرت‌وه. له‌رزى پتدا هات.

(سیلفیا)، به نا‌ئومیدی ته‌ماشای سهر‌بازنیکى کرد بو لایانه‌وه ده‌هات. به ده‌ست ناماز‌ه‌ی بو ده‌کردن، بوه‌ستن.

جیگری نه‌فسه‌ریکی که‌له‌گه‌ت و چوارشانه بوو. به رارایی ده‌رۆیشت.
جلینکی سه‌ربازی نوی و به نه‌خش و بریقه‌داری له‌به‌ر بوو.

(ترایان) گوتی:

-براده‌ریکی بوخاریستی خۆمه. مه‌ترسه‌ خاتم، مه‌ترسه‌! براده‌ریکی
خۆمه.

نه‌و جیگره‌ی جلی نوی له‌به‌ر بوو و ده‌هاته‌ لایانه‌وه، کومیسه‌ریکی
پۆلیسی سیاسی (بوخاریست) بوو. وه‌کوو (ماتیزی)، نیشانه‌ی زه‌ردی
(ر، ب-راگه‌یانندن و بانگه‌شه‌)-ی له‌ به‌رۆکی چاکه‌تی دابوو. نه‌مه
نیشانه‌ی په‌یامنی‌رانی جه‌نگ بوو. به‌ شادی به‌ره‌و (ماتیزی) هات. به
شیوه‌ی ناماده، له‌به‌رده‌م (سیلفیا) وه‌ستا. داهاته‌وه. ده‌ستی (سیلفیا)ی
ماچ کردو خۆی پیشکesh کرد. (سیلفیا) ده‌له‌رزی و بازووی
(ترایان)ی ده‌گوشی.

(ماتیزی) پرسی:

-که‌ی هاتی؟

ته‌ماشای نیشانه‌ی سه‌ر سینگێ کۆمیسیره‌که‌ی کرد و گوتی:

-نه‌مده‌زانی تۆ په‌یامنی‌ری جه‌نگی.

باریده‌ر به‌ ئیعبابه‌وه، ته‌ماشای (سیلفیا)ی کرد. بی‌نه‌وه‌ی چاوی
له‌سه‌ر هه‌لگۆزی. وه‌لامی (ماتیزی) دایه‌وه:

-نهم جله سهربازیهه له بهر کردووه چونکه ره‌حه‌ت‌ره.

سهرنجیکې وای له (مارتیزی) دا مانای هه‌لو‌یسته‌که‌ی پېشان ده‌دا. وه‌کوو پۆلیس هات‌بووه (کیشینیف). به‌لام جلی په‌یام‌نیرې جه‌نگی کرد‌بووه بهر بۆ نه‌وه‌ی چالاکی راسته‌قینه‌ی خو‌ی بشاریته‌وه.

(ترایان) نه‌یسه‌زانی جلی سهربازی په‌یام‌نیرانی جه‌نگ بۆ خو‌شاردنه‌وه‌ی پۆلیس به‌کار دی.

(ترایان) جه‌زی له نیشانه‌ی پېشه‌که‌ی ده‌کرد. نه‌زیه‌تی پېده‌خوارد پۆلیس نیشانه‌که‌ی به‌کار بیت‌ی.

کو‌میسۆره‌که پرس‌ی:

-که‌ی ده‌توانم بتبینم؟ چه‌ند هه‌نگاوێک لی‌ره به‌ولاوه، نووز‌گه‌یه‌کم هه‌یه. پۆلیسه‌که به‌ بازوو، ئاماژه‌ی بۆ بینایه‌کی به‌رد کرد، ئالای سی‌ره‌نگی له‌ سهر بال‌کۆنه‌که‌دا ده‌شه‌کایه‌وه.

کو‌میسهره‌که‌گو‌تی:

(له‌گه‌ل‌خا‌نم وهرن، زۆر شانازی ده‌که‌م له‌ نووز‌گه‌که‌م‌دا، پېشوازی له‌ شاعیرێکی ناودارو ئافره‌تیکې تۆر‌ن و به‌ده‌و بکه‌م... که‌ی ده‌تانه‌وئ، وهرن.

پۆلیسه‌که‌ سهر له‌ نو‌ی، ناماده، وه‌ستا. داهاته‌وه. به‌ ریزه‌وه، ده‌ستی (سیلفیا)ی ماچ کرد. سلاوی له‌ (ترایان) کردو رو‌یشت.

به شانی پانو پۆرو به رویشتی راراو به جلی سهربازی نوی و به
نیشانهی (ر.پ.ی، رویشت و دوور که و ته وه.

(سیلفیا) گوتی:

تکایه بمبوره که تر سام . وهخت بوو ببوریمه وه. ده مزانی هیچ
نییه.. به لام..

(مارتیزی) هیچی نه گوت. بهم هه فدیته په شوکا. دلنیا بوو
پۆلیسه که نه یزانیوه (سیلفیا) جووله که یه. له شویتانی تر، هیچ
تۆلەیان له جووله کان نه کردۆته وه. دختر ئه وهی خستبوره
میشکیه وه که خه باره، جووله که بیت.

(ترایان)، به بی دهنگی ده رویشت. ره به لی بوو. (سیلفیا) چووه
حه وشه ی بینایه یه، له به ردی نه قاری بوو. لهو بینایه ی ده کرد که
دختۆری تیدا بوو. (ترایان) که وته شویتیه وه له حه وشه وهستا.
هاتی سهربازێک هه موو دانیشته وانه کانی تۆقاند. نه م ماله یش وه کوو
مالی دختر، ده یان جووله که ی لی خر به ووه وه سه ره یه که وه موو
دهرگاکیان له سه ره خویان کلیل دابوو.

(ترایان) ته ماشای کرد، (سیلفیا) براده ره کانی ماچ کرد که،
هه رچه نده پینج سه ده مه تر له وی دوور ده ژیا، ده روژ بوو
نه یدی بوون. (ترایان) ده یزانی نه گهر به چیه ناو ماله که، ده یده نه بهر
هه مان پرسیار، هه مان پرسیار که دختۆری ره شین، هه ر پینج

خولهك جاريك، ليى ده كرد: (پيت وايه چ له ئيمه ي جووله كه ده كه ن؟) له حه وشه دا مايه وه. سه ري دانه واند بوو، چاوه پتي (سيلفيا) ي ده كرد. چهند جاريك چاوي بلند كردو كه ساني تو قاوي بيني له ژووره وه چاويان تي پريوو، يهك تاكه پرسيا ري ره شينيان له چاودا بوو: (پيت وايه چ له ئيمه ي جووله كه ده كه ن؟) له پشت هر پرده يه كه وه، له پشت هر په نجه رده يه كه وه، به هه مان ره شينييه وه، نه م پرسيا ري بو ده هات. نه ويش سه ري دانه واند بوو. (ترايان مارتيزي) ي په يامني پري جهنگ، ده تواني چ وه لام بداته وه؟

(سيلفيا)، پشتي چهند خوله كيك، هاته وه. دوو پياوي له دوو ده رزيشت، چهند كيسه يه كي قورسيان هه لگرتوو.

(ترايان) هه ليگرتن. زور قورس بوون. به كولي خوي دادان و شان به شاني (سيلفيا) رويشت. له بن نهو باره گرانه كوور ببوه وه.

(سيلفيا) گوئي:

— سوپاست ده كم. تو نه باي، كه هال بوو من بتوانم بيم.
 گيانبازيه كي زور ترسناكه.

(ترايان)، كه له ژير باره كه كوور ببوه وه، گوئي:

— ئاساييه! ئاسايي بوو له كه لت بيم.

له مالى دختۆر، وهك ئهوهى به پەرۆشهوه، چاره پى دهسته يهك
بن به ئهر كىكى ترسناك دهر چووبن، چاره پى (سېلفيا) و
(ترايان) يان ده كرد.

(ماتيزى) باره كى له سهر كۆسپهى دهر گا دانا. دهستى دايه
بايسكله كى. چۆراوگه ئاره قهى نيوچه وانى سړيه وهو چو، شار
بىنى.

* * *

شهر براهووه. ته نيا ناگر مابوو، بهردهام گهره كه كانى هه لده لروشى.
دۆست و ناسياره كانى (ماتيزى) ديار نه بوون. كهسى نه بىنى. له م سهر
تا نهو سهر، شارى تهى كرد. كهسيان نه مابوو: سوړگوم، كوژراو،
په ناهه ندهو شاراوه بوون. ته نيا قه شه كان له جىگاي خويان مابوون.
قه شه (بېسارابى) يه كان. به جوبه ي كۆن و له بهر هه تاو كال بووه وهى
وه كوو جوبه ي قه شهى (ئىزقۆر). خاچى زى پريان له مل بوو. نيوه پۆ،
(ترايان) له تاخى كرپكاران، فراوينى له مالى قه شه يهك خوارد.
قه شه كه گوتى:

-ژيان له سه رده مى داگير كردنى سۆفيتيدا، برىتى بوو له يهك شت.

ھەگبەيەكى بە ھەمايلى لە دۆلايتك دەرھيتا. ھەگبەكە پەنجاسانتيمەتر بوو. بەندىكى پتوھ بوو بۆ ئەوھى بە شانى ۋە بگەي. ھەگبەكە چنكە نانى وشكى تيدا بوو.

قەشەكە گوتى:

—لە سەردەمى داگىر کردنى سۆقتيدا، ھەر كەسە ھەگبەيەكى ۋاي ھەبوو. لە ھەر جەمىكدا، پارچە نانېكمان دەگرتو لە ناو ئەم ھەگبەيەمان دەنا. شەو، بەر لەوھى بڭھوين، ھەگبەي نانە وشكەكەمان لە تەك خۆمانو لەبەر دەستمان دادەنا. بۆ ئەوھى لە تاريكى، بتوانىن زوو بېيىنەوھ. لەو ناوچانەي سۆقيەت داگىريان کردبوو، ھەموو كەس ۋايان دەکرد. ھەموو دەيانزانى كە ھەموو شەوئ مەترسى دەستگىر کرانو سورگوم کرانيان لەسەرە. پۆلىسى سۆقت، ھەميشە شەو دىن. ھەموو شەوئ، خەلك خۆيان بۆ سورگوم کران نامادە دەکرد. ئەم ھەگبە نانە وشكە، تاكە شيتك بوو دەيانزانى لەگەل خۆيانى بېن. بۆ ئەوھى لە كاتى گوازانەوھيان بۆ ئۆردووگاكانى (ئوورال) ۋە (سىبىريا)، لە برسان نەمرن. چونكە گوازانەوھكە چەندىن ۋە چەندىن رۆژ درېژەي دەكىشا. دەتوانى خۆت لىتى بکۆلتەوھ، ئاخۆ يەك مان لە (بېسارابى) ھەيە ھەگبەي نانى وشكى خۆي نەبووبى؟ لە ھەموو مالىك ھەبوو. چونكە ھەموويان، بى بواردن، ھەموو شەو چاۋەرپىيان دەکرد پۆلىسى سوور سەعات دووى بەيانى بىتە سەريان.

قەشە بەردەوام بوو:

-بە پىچەوانەو، لە سەردەمى داگىر كەردنى سۆڧىتىدا، مەۋە
خۆشپەشە كىشى ھەبوو ھېچ كەس، لە ھېچ جىڭاي تەردا، نەبىو. ..
شادىيەكى گەۋرە بوو، ھېچ شادى وا نەبوو: شادى ئەو مەۋەشەكى
بەيەنى بە خەبەر دەھات لە ناو (نۆتى خۆى) بوو، شادى ئەوەكى
ئەو شەۋە دەستگىر نە كراپو. شادىيەكى ئەۋەندە گەۋرە بوو، ھەموو
كەس سەيەن بە رۆندكى ئاگىرەۋە سوپاسى خەيەن دە كەرد، پىيان
ۋابو بە خەۋەرىيەكى دەگەنەن دەست كەتتو: بە خەۋەر بوون كە
بەيەنى، لە ناو پىخەلى خەيەن بە خەبەر ھاتوون، نەك لە ناو فارگۆنى
قەتارى سورگوم كراۋان!... ئەم شادىيەش ۋەكو ھەموو شادىيەكى
مەۋەشەتى زۆر بەردەۋام نەبى. لە ماۋەى يەك سەلدە، سەيەكىكى
خەلكى (پەسارەبى)، ۋاتە نەزىكەى يەك مەيۋن كەس، سورگوم كران.
ئەۋەنەى تەرىش چاۋەرى دەكەن سەلەنى دادى سورگوم بەكەن. ھەندە
گوند ھەموو خەلكە كەيەن سورگوم كراۋان. ھەموۋەن! يەك كەسيەن
تەدا نەماۋە! (مۆنگۆل) ۋە خەلكى ئاسىيەن ھەتەۋە جىگەيەن.

ئەو رۆژە تا ئۆتارى، (تەريەن) بەرى لە ھەگبەى نەنى ۋەشك كەردەۋە.
لەى كۆلەيەۋە. ئىستە، خەلك نەيەن نەماۋە. پەشە ھەتە ھەزى رۆمانى،
خەلك نەيەن لە ناو ئەۋەندەۋە دەيەنخەۋە. (تەريەن)، ئىستە
زەيەرى لەبەرى بارو دۆخەى خەلك لە سەردەمى داگىر كەردنى
سۆڧىتىدا، پەيدا كەردوۋە.

لە دلى خەيەن گوتى:

-هر چي له مو دوا به ده ستې بېنم ، شتيكي ساده و بې نرخه. گرنگ نهويه هم مو كس، هم مو شوو كه ده خوتن، نهو هه گبه نانه يان له بن سهر بوو. نهوې تر گرنگ نيه. هيچ گرنگ نيه.

(ترايان) قه ناعه تي هات، ئير هيچ شتي نه ماوه بيه وي بييني. نهركي وه كوو پهيامنير كو تاي هاتووه. نه خشي دانا له (كيشيف) پروا . دهويه ويست به پايسكل، گونداو گوندو شاره و شار پروا تا ده گاته (دانوب). له ويوه بو (بوخاريست). دهويه ويست كتيبيك له باره ي شه هيدبوني (بيسارابي) بنوسي. ته نانه ت ناو نيشانيشي بو دانا بوو: (پهيامنير له كه ناره كاني دني يستر).

نهو شوه، زوو خهوت. بزي خواردني نه ده كرد. خهوت و چراي به دا گير ساوي هيسته وه.

نيوه شو، يه كي، به توندي ، له پنجه رهي دا. زور به توندي !!

كومه له سهر بازيكي كلا وخووده له سهر و نارنجوك له كه مورو تفهنگي به سونگي به ده ست، له خهوشه، له ژير پنجه رهي ژووري (ترايان) وه ستا بوون. دراوسينكان، له پشت پنجه ره كان بوون. هم مو رووناكويه كان كوژا بوونه وه. سهر بازه كان روواني بوون. دهوريه ي شوو بوون، تا بن ددان چه كدار بوون. دهوريه كه دوو مده رهلوزيشيان پي بوو.

سهرتيب پرسى:

-تۆ (ترایان ماتیزی)ی په یامنیږی جهنگیت؟

تیشکی چرای له رویی (ترایان) دا که له کونی په نجه رهی کراوه دا
قسه ی له گهڼ ده کرد.

(ترایان) وه لامي دایه وه:

- نووسینی سهر دهر گات نه خوینده وه؟ نه نیشه چ مانای هدی؟ بهیانی
لای فرمانده شکات ده کم.

سهر وکی ده ورپه که گوتی:

- بیوره!

(ترایان) گوتی:

- بهیانی لای فرمانده داوای بردن بکه. نیستا لیږمگه ریڼ ئیسره حات
بکه م!

به لام سهرده ستهو سهر بازه کالی دهوری، له جیی خویان نه جوولانه وه.

(ماتیزی) پرسى:

- ئیږ چیتان دهوی؟ تکایه په کسهر له حدوشه برژنه دهره وه!

سهر وکی ده ورپه که پرسى:

- تۆ له م ماله تهنیای؟

— که لەسەر دەرگا نووسیومە من لەم خانوووەدام ، مانای وایە ، هەرچی لەم خانوووەدایە لە ژێر لێپرسینەووی مندايە . من ، سەرۆکەکانی خۆم نەبێ ، ئێشی خۆم بە هیچ کەس نالێم . واتە سەرکردایەتی گەورەیی لەشکرو کەسی تر نا .

(ماتیزی) ویستی پەنجەرەکه داخا . ئەوەندە بە توندی قسەیی کرد ، قەت شتی وا نەبوو . ترس وای کرد ئەم وەلامە توندو کت و پەرە بدایەو . بە کورتیی و ئاسایی ترسا . . رکێ لە دەوریەکان دەبوو . هەرچەندە خۆشی جلی سەربازی لەبەر بوو ، رکێ لە جلی سەربازی دەبوو . چەندین و چەندین رۆژ ، گوێی لە باسی دەستگیر کران و هێرش پۆلیس ببوو ، جۆرە نیگەرانییەکی رۆحی داگرتوو . ترسیکی بێ مانا بوو . بەلام نەیدەتوانی خۆی لێ رزگار بکا . ئایا ترسی ئەو چل جوولەکەیی گرتبوووە که لەو ماله دەژیان ؟ بۆی هەیه !! ترسیش درمه . خەل لە یەكجری دەگریتهو . لەگەڵ ئەوەیشدا ، دەیزانی ترسان لە چارەنووسی هاوڕێکانی ، کاریکی بێ هوو دەیه .

دختۆرو جوولەکەکانی تری ماله که ئۆخژنیان لە خۆیان کردو هەناسەپەکی رەحەتیان هەلکێشا . پێیان خۆش بوو که دیتیان (سەربازەکهیان) توندو لە دەسلاتەو ، قسە لەگەڵ دەوریەکه دەکا . سەرۆکی دەوریەکه گوێی :

—جەناب ،، ئێمە نەهاتووین تۆ بەرزەفت بکهین . بمابوو . تۆ هەقی خۆتە هەر کویت بێ باش بێ ، لەوی بژی . تەنانهت دەتوانی پێنج نەژم

بۆ خۆت بگری. ئەمە پەيوەندی بە ئیمەوہ نییە. مادام کاغەزت لە
دەرگا داوہ، پەيوەندی بە ئیمەوہ نییە.

(ماتیزی) پرسى:

—ئەى بۆچى لە پەنجەرەتان دا؟

سەرۆكى دەورییەكە گوتى:

—هەندى جوولەكە لەم مالمەدا دەژین. ئیمە ناگادارى تەواومان هەيە.
جوولەكە لەم مالمەدا هەن. لە بیناكانى دەورو بەرى ئیرەیش هەن. ئەو
جوولەكانە خویان شاردۆتەوہ. هاتووین تۆ ناگادار بكەینەوہ.

(ماتیزی) گوتى:

—دەزانم جوولەكەى تێدان.

—دەزانى و لیرەیش دەبى؟! (سەرئەپ گێژ ببو). تۆ نازانى جوولەكە چ
دەكەن؟

(ترايان ماتیزی) دەيزانى. دەيزانى سەرکردهكانى دەستەى تیرۆریستەكان
جوولەكەن. بەلام جوولەكەكانى ئەم مالمە، هەرچەندە جوولەكەن،
تیرۆریست نین. بەیێچەوانەوہ، ئەوانە تیرۆر دەکړن

سەرکردهى دەورییەكە گوتى:

—ئیمە ناچارین ئاسایشى سەربازەكانمان بپاریزین. ئیمە ناچارین ناگادار
بین جوولەكە سەربازەكانمان نەكوژن. ئیمە لەبەر ئەمە هاتووین. ئەركى

ئىمەيە ھۆشدارىتان بدەينى. گەرەك يەشتا پاك نەكراوتەو. ئىوھ لە مەترسیدان.

(ماتىزى) تەماشای كلاوخوودە ناسنەكانى کرد، تەماشای سونگىيەكانى کرد كە بە تاريكى، لە ژېر پەنجەرەدا دەبریسكانەو. تەماشای نارنجۆكى كەمەرى سەربازەكانى کرد. بۆچوونى دەورىيە كە شتىكى ماقوول بوو. ئەوان ناچار بوون ژيانى سەربازەكان بپاریژن. (تريان) سەرباز بوو. ئیدی سەربازەكان ناچار بوون بپاریژن. بەرگرى لە ژيانى بكەن. (ماتىزى) گوت:

—خاوەلى ئەم مائە دخترە. من ئىستا چارەسەر لای ئەو وەرەگرم. بۆيە لیڤە دەژیم. ئەو، يەكێكە لە برادەرانى خۆم. من لە مائى ئەو، بى ترسو ئارخەيانم. هیچ ترسێكم نیه. لەگەڵ ئەوەشدا، سوپاستان دەكەم كە ئاوها چاوتان لە منە.

سەردەستە پرسى:

—تۆ دلىای دختر جوولە كە نیه؟

— جوولەكەيە. بەلام يەكێكە لە دۆستە دێرینەكانى خۆم. گوتم من لیڤە بى ترسو ئارخەيانم.

—دختۆرى جوولەكە چارەسەرو سەرپەرشتى تۆ دەكا؟

سەردەستە گێژو گەوشەك ببوو. نەیدەتوانى باوەر بە شتى وا بكا:

-تا ئیستا زه هر خوار دوو نه کراوی؟ سوپاسمان بکه که له کاتی خزیدا هاتین.!

(تریان) گوتی:

-پیمگوتی ئەم دختۆره یه کێکه له برادهره دێرینه کانی خۆم. پیاویکی چاکه و یه کێکه له برادهره دلسۆزه کاتم. مادام من متمانهم پێ ههیه و جوومهته ژێر سهربهشتی وی، ئیوه چ ههفتان ههیه؟ من نه لهو دهترسم و نه له جووله که کانی تر. ئەمهیه و تهواو! من ناترسم.

سهردهسته گوتی:

-(ئه رکێ ئیمه یه ژیا نی سهربازه کاغان بهاریژین.) ئیره شویتیکی ده رهكو خهباره! تو ده بی له م ماله برۆی. نه گهر تو شتیکت به سه ر بی، بهرۆکی مه ده گرن!

(ماتیزی) گوتی:

-سه بی به یانی، ده پرۆم. ئیستا، شهوتان باش!! سه بی به یانی، ده پرۆم!!

سهردهسته گوتی:

-بۆ سه لامه تی خو تانه! سه خله تمان کردی! به خراپه وه ری مه گره!! ئیمه ده زانی ن جووله که چ تاوانیان لی ده وه شیته وه. هه موو شه وی، کو شتن هه یه!.

سهردهسته، بهر له وه ی پروا، گوتی:

—ئەم شەو، زۆر ئاگادار بە! ئەگەر کەوتیتە بەر هێرش، تەقە بکە! یە کەسەر لێیان ئاگر دە! دەوریە لە جادە هەبە، هەر سەد مەتر دوورن! دەگەنە هانات. بەلام زۆر وریا بە! دەرگای ژوورە کەت باش گارە دەو سەبی لە گەل گەردو گۆلی بەیانی، لێرە برۆ.

(ماتیزی) خەندەبە کێ تالی کرد. سوپاسی سەردەستە ی کرد بو نامۆزگاریە کانی.

(ترایان) لە دلی خۆیدا گوتی: (ئەگەر بزانی چە کم نییە، زراویان دەچی!)

گوتی دایە دەنگی دراوسێکان. لە ژوورە کانی تەنیش ت دەجولانەو. وروژابوون. (ترایان) یش وروژا بوو. دەستی بە نامادە کردنی کۆلەپشتە کە ی کرد. ئەو شەو، ئێر خەوی لێتە کەوتەو. دۆخیکی زۆر ناخۆش بوو! حەزی دەکرد لە کتێبە کەیدا باسی بکا. بەلام دلیا بوو ئەم بەشە قەدەغە دەکری، هەروەکوو بەسەرھاتی گەشی سەرپراویش قەدەغە دەکری

سەینە ی رۆژی پاشی، (ترایان) بە کەلەجاری روخسەتی لە دختۆر وەرگرت. حەزی نەدە کرد ئەو چل جوولە کە یە جی بێلێ و بێ ئەو ی ناشنایەتییان لە گەل پەیدا بکا، برۆا. (ترایان) ویستی لە دختۆر بھرسی بۆچی ئەوانە ی مائەو خۆی لی دەشارنەو. بەلام رای خۆی گۆری. رەنگە نەیانویستبێ سەخڵەتی بکەن! کێ دەزانی؟! ئەستەمە مروفا لە

بیری یه کیکی تر بگا، نه گهر له ههلویتینکی وه کوو ههلویتسی نهو نهبی. (ماتیزی) یش ههلویتسی وه کوو جووله که کان نه بوو.

(ترایان) گوئی:

—نوسینه که له سهه دهه رگا جی دێلم، نامهیه کیش ده نووسم که، تا دیمه وه نه م ژووره هی منه! بهم جوهره سهه رباژ نایه نه ناو نه م ماله. ئیوه بلین که من بو ماوه ی بیست و چوار سهه عات رویشتووم و لهو ماوه یه، دیمه وه. ده سه لاتدارانی رۆمانی دین و هه موو کاروبار ریک ده خری. بو ئیستا، لیگه رپین نووسینه که م له سهه دهه رگا بی. هیوادارم خودا له په نای خو تان گری!! هه ر خوا ده توانی، به راستی، به هانای مرو فیه وه بی.

(ترایان) کوله پشته که ی له سهه پایسکل قایم کرد. به ده ست ناماژه یه کی کرد. ده م و چاوی (سیلفیا) له په نه ره وه له په نا په رده دهه که وت. دهه گریا.

(ماتیزی) گوئی:

—خودا له په نای خو تان گری!

به پایسکل چووه سهه ر جاده ی پر سهه رباژ.

(۱۸)

(ماتیزی)، که له به‌ره‌ی شهر گه‌رایه‌وه، گۆر‌ابوو. سێ مانگی پێ چوو‌بوو. چاکه‌ته‌ی ره‌نگی دابوو‌وه. چاکه‌تیکی هاوینی بوو. خۆی، له (پروت) و له (دنی ییسته‌ر) و له (دانووب) شووش‌ت‌بووی و له‌به‌ر خۆر وشکی کرد‌بووه‌وه. چه‌کمه‌که‌ی دا‌ر‌زا‌بوو. نیشانه‌که‌ی سه‌ر سینگ چاکه‌تی و خوار‌گیرفانی راسته‌ی، ره‌نگی کا‌ن ب‌بووه‌وه. ته‌نیا گو‌لی ناسن، گو‌لی فه‌روه‌ی سه‌ر ب‌پ‌رییه‌ی شکاری چ‌یایی نه‌گۆر‌ابوو.

سه‌رده‌نگ (ستانکو‌ف) پرس‌ی:

—بۆ وا زوو گه‌را‌یه‌وه؟

خۆی پ‌یا‌وی‌کی میه‌ره‌بان و به‌ نه‌ده‌ب بوو به‌لام گه‌را‌نه‌وه‌ی (ماتیزی) ی پێ خۆش نه‌بوو. به‌ ها‌نه‌وه‌ی (ماتیزی) قه‌لس بوو.

(ترایان) گو‌تی:

—هیچ نه‌ما‌بوو ب‌یینم. بۆ نه‌وه چوو‌بووم له‌ رزگاری (ب‌ی‌سارایی) ناماده‌م. ئیستا (ب‌ی‌سارایی) رزگار بووه. ه‌ی‌زه‌کا‌غان، دوور‌تر ده‌پۆن، بۆ ناو

رووسيا. تا دوا شارى رۇمانيا رزگار بو، من لەوى مامەو. ھەموو
قۇناغەكانى ئەو شەرەم بىنى. ھاتمەو تا چى لەوى دېومە بە شىۋەى
كتىپىك بە خەلكى بگەيەنم.

سەرھەنگ پىرسى:

— ھەزەت نەكرد لەگەل ئەو سەربازە رۇمانىيەنى چوونە ناو رووسيا، لە
(دنى يىستەر) بېدېتەو.؟

(ماتىزى) گوتى:

— جەنگى سەربازەكانان لەناو رووسيا، جەنگىكى ترە. جەنگى رزگار
نىيە. شتىكى ترە.

سەرھەنگ گوتى:

— ئەو جەنگەش كە لە سەر خاكي رووسيايە، جەنگى رزگارىيە. ئەگەر
سۆڧىتەكان تىك نەشكىن، سەر لە نوى دىن داگىرمان دەكەن. كە
گورگ دېتە ھەوشەت و ھەموو مالات دەخنىكى، نابى تەنيا تا دەرگا
راوى بىنى. دەبى تا ناو كۈنەكەى لە دووى نەبىتەو لە ناوى بىدى!
وا نەبى، گورگەكە دووبارە دېتەو. لە بارەى رووسياش ھەمان شتە.
جەنگى ئىمە لە ناو خاكي رووسيا، ھىشتا ھەر جەنگى بەرگريە!

(ترايان) گوتى:

-بۆ ئىستا، ھەز دەكەم (پەيامنیر لە كەنارەكانى (دى يىستەر)
بنووسم.

داواى يەك مانگ روخسەتى لە سەرھەنگ كرد. سەرھەنگ رازى
بوو، بە مەرجى لە (بوخارىست) بىننەتەو و نەچتەو (ئىزقۇر)، وەكوو
داواى كردبوو.

سەرھەنگ لە (ماتىزى) پرسى بە تەمايە چ شتى لە كتيبەكەى بنووسى.
(ماتىزى)، وەكوو كارى ھەموو شەويكى لە رۆژنامەدا، باسى چەند
سەد رووداويكى جياوازى لە (بىسارابى) ھىتابوو. رووداوەكان،
رووداوى جياوازى كاتى جەنگ بوون. نە رووداوى پالەوانىتى بوون و
نە باسى قارەمانىتى ژەنەرالەكان بوون. نە كەردەوھى سىاسى بوون.
تەنيا كارەساتى دلتەزىنى سادەو مەرفايەتى كاتى داگىر كران و
رزگار كران بوون. نە ھامەتى شتى (بىسارابى) بوون.

سەرھەنگ يارى بە قەلەمەكەى دەكردو بە رەبەلى گوتى رادىرا بوو.
كتيبەكەى (ماتىزى) لە رادەبەدەر (مەدەنى) بوو. نەدەكرا، نە لە سايەى
سەرگردايەتى گەورە، نە لە سايەى وەزارەتى راگەياندن، بلاو
بكرتەو. كتيى خوۆى بوو، كتيىكى تايەتى بوو.

رۆژى پاشى، (ماتىزى) دەستى بە نووسىن كرد. بە درىژايى رۆژ، لە
(بەشى ناوخۆ) دەينووسى. ئىوارانىش، كاغەزەكانى دەبردە دەزگای
بلاو كرنەو. كە نووسىنى كتيى (پەيامنیر لە كەنارەكانى دنى
يىستەر) تەواو كرد، كتيبەكە تەواو بوو و يەكسەر كەوتە

کتیبخانه کان. رۆژی چوارهم يەك دانەى نەما. هەمووی لڤۆشرا. چایی دووهم لە ماوەى حەفته يەك واى لىهات دەست نەدەكەوت. خیرا چایی سییه مو چوارهم و پینجهم، يەك لە دواى يەك بالاو کرانه وه. هەموو عالم (پەيامنیر لە کەنارەکانى دنى ییستەر) یان دەخویندە وه. بە ماوەى چەند حەفته يەك، (ماتیزی) هەستى کرد ناوبانگی دەرکردو وه. وینەى لە هەموو جابخانە کان و کتیبه کەى لە هەموو مالتیک هەبوو. کتیبه کەى، کتیبی رزگارى (بیسارایی) بوو. وهزارەتى پەروەردەى میلی بەشیکى (پەيامنیر لە کەنارەکانى دنى ییستەر) ی خستە ناو کتیبی پرۆگرامى خویندن.

(ترایان) ئیستا، کە سەرکەوتنى بە راست گەرا، پرپاری دا بچیتە وه (ئیزقۆر) بۆ ئەوهى کەسو کارى لە خوشی سەرکەوتنەکانى بەشدار بکا.

پایز بوو. بەهارى ئەو سالتە (ترایان) پاسەوانى مۆرى ژیرزەمینى دووهمى سەرکردایەتى گەوره بوو. ئیستا ببوو بە نووسەریكى ناودار. ئەمە هەمووی لە ماوەى چەند مانگیک!! لە ماوەى يەك هاوین رووى دا.

(ترایان) سەعات هەشتى بەیانى، لە (بەشى ناوخۆ) دەرچوو بۆ ئەوهى روخسەتیک لە سەرھەنگ (ستانکۆف) وەرگیری. لە رینگای سەرۆکایەتى، لە دوو هاوړی رۆژنامه کەى راست هات: (میرون) و (بادیا). ئەم دووانە کۆمۆنیست بوون. (ترایان) دۆستانە سلاوى

ليکړدن. برادهره کانی به تووړه یی روویان لیوه رگتړا. (ترایان) چووه
لایانه وه.

پرسی:

- نایا من قهت خراپه م بۆ ئیوه بووه؟ بۆچی سه لایام لیوه رناگر نه وه؟
بۆچی رووتان ده که نه نه ولا؟

(بادیا) گوتی:

- ئیمه سلاو له خاینان ناکهین. تۆ کابرایه کی خاینی. (په یامنیتر له
که ناره کانی دنی ییستر) کۆمه له درۆیه کی بی چوورپووانه یه!!
سه رله بهری هه له و ناته واوییه! هه موو لاپهړه کانی نهم کتیبه پر کراون
له درؤ!

(بادیا) و (میرون) ده ستووسی کتیبه که یان خویندبووه وه. له باره ی
هه موو شتیکه وه گفتم و گۆیان له گه ل (ترایان) کردبوو. چاوه پروانی
گله و گازانده یان لی نه ده کرا.

(بادیا) گوتی:

- کتیبه که ت به چاوپنکه و نیک له گه ل زیندان یانی سۆفتی ده ست
پنده کا. تۆ باسی نقوومبوونی لۆتکه یه کی سۆفتی، له نزیك
(کۆنستانزا)، ده که ی و ده لیتی دوا ی نقوومبوونی لۆتکه که لاشه ی
ده ریاوانه رووسه کان، ماوه ی دوزاده سه عات، له سه ر شه پۆله کانی
ده ریای رهش، ده گهړا. شتی وا که هاله. لاشه ی نقوومبووان ده که ویته
بن ناو. لاشه کان یه که سه ر به بن ناو ده که ون و تا چهند روژ به سه ر ناو
ناکه ونه وه. که چی تۆ نوو سیوته لاشه ی خنکاوه کان له سه ر ناو ده گهړا.

ئەمە درۆیەکی بە سۆرە سۆرە! سەرپای کتیبە کە، ھەر ھێندە ی ئەم
باسە راستی تێدا یە.

دوو برادەرە کە پشتیان لە (ترایان) کردو رویشتن. بێ ئەوێ تەماشای
بکەن و بێ ئەوێ خواحافیزی لی بکەن، رویشتن. بە بیزاری، بە
سووکایەتی، جیانیشت. (ماتیزی)، بە ورو گیتی، لە چەقی جادە
مایەو. راستە، کتیبە کە ی بەم باسە دەستی پێدە کرد. چێ زیندانییە
رووسە کان بۆیان باس کردبوو، ئەو، ئەوێ نووسیوو. دەریاوانە کان
پێانگوت لاشە ی خنکاوە کان لەسەر ئاو دەگەرا. ئەویش پێی باوەر
کردن، ھەرچی پێیان گوت، نووسی. راستە ئەوێ بھنکی دەکەوتە بن
ئاو. ئەمە راستە!! (بادیا) و (میرون) راست دەکەن. ھەلە کە ی پێنە
ناکری. (ترایان)، وە کوو روژنامە نووس، ھەتا ھەتایە بەدناو دەبی.
ناری! بەدناو!! پێنج چایی (پەيامنیر...) فروشراو. تازە راست
ناکریتەو.

(ترایان) لە دلی خۆیدا گوتی:

—لە گەل ئەمە یشتا، دیلە کان بە راستیان بوو کە باسی ئەم دیمەنە
جگەرپرەیان بۆ کردم.

دیارە درۆیان لە گەل کردوو. تیزیان پیکردوو. ئەمە ئاشکرایە.
لە گەل ئەمە یشتا، (ترایان) باوەری نەدە کرد فریودرابی. کە دیلە کان
قەسیان دە کرد، تماشای دوو چاویان دە کرد. ئەو، ھەستی دە کرد درۆ
ناکەن. لە گەل ئەمە یشتا، دیارە درۆیان کردوو.

دواى چەند خوله كيك، (ترايان) چوار چوار له پايه كانى سەر كر دايه تى
گه وره سەر كهوت. نا ئومىدو هه ناسه سارد بوو.

بۆ روخسەت وەر گرتن، نه چوووه لای (ستانكۆڤه). چوووه نووز گه ی
هێزی ده ریا یی. داواى دۆسیه ی نفوومبوونی لۆتکه ی سۆڤیتی کرد.
ده یزانی هیچ شتی نییه لی بکۆلێته وه. ده یزانی مرۆڤی خنکاو ده که وێته
بن ناو. نه مه یاسایه کی سروشتیه. یاسایه کی گرده بره. هیچ شتی نییه بۆ
لیکۆلێنه وه. تازه به دناو بووه. هه رگیز ناتوانی چیدی راپۆرت بنووسی.
هه رگیز!!

دۆسیه که، قسه ی سۆڤيته رزگار کراوه کان و تاقمی که شتی رزگاری
رۆمانی تیدا بوو. (ماتیزی)، به نا ئومیدی لاپه ره کانى هه لدايه وه. قسه ی
فه رمانده ی رۆمانی که شتی رزگاری له به رده م بوو. به ده ست
نووسرا بوو. یه که م رسته ی نه مه بوو: (لاشه ی هه موو ده ریاواله کانى
سۆڤیت، به وای که مه ره بندی رزگاریان، له سەر شه پۆله کان
ده گه را).

(ماتیزی) دۆسیه که ی پێوه دا. وهك دوعا بکا، ده سه ته کانى له سەر
سنگی تیکه په راند. فرمی سکی شادی له چاو هات. له دلی خویدا گوئی:
(دیله کان درۆیان نه کردووه. هیچ کهس ناتوانی، درۆی وا گه وره
له گه ن یه کیکی تر بکا. مردوو ه کان به راستی له سه ر ناو ده گه ران.
مردوو ه کان که مه ره بندی رزگاریان به ستبوو...)

پېشە (ترايان ماتىزى) رزگار بو. لە بىرى چو داواي روخسەت بکا. بە راکە راکە مىلى بە جادەوہ نا. مەيلى گۆرانی گوتنى ھەستا. لە يەكەم پىچى رىگادا، دواسەفېرى رۆمانى بۆ مۆسكۆ يىنى. (ترايان) زۆر بە كەيف بو، بە پىكەنپەنەو، سەلامى لىكرد. سەفېر راوہستا. شانى (ترايان)ى گرت. پىرۆزبايى سەرکەوتنەكەى لىكرد.

سەفېر گوتى:

-تۆ بەھرەيەكى گەورەت ھەيە. زۆر بە وردى كىيەكەتم خويندەوہ. بەردەوام لە گەن چالاكىيەكانت دام. تۆ تەمەنت بىست و يەك سالى. تۆ لە سەرەتاي كارەكەت و لەسەرەتاي ژيانداي. كارەساتە كارەكەت و ژيان تىك بشكىنى!! من بام لە جىگاي تۆ، يەكسەر (پەيامنەر لە كەنارەكانى دنى يىستەر)م لە دوكانى كىيىفرۆشەكان وەردەگرەوہ.

(ماتىزى) گوتى:

-تۆ، يەكەم جار پىم دەلىي كىيەمەت پى خوش بووہ و پىرۆزبايىم لى دەكەى، كەچى پاشدان، نامۆزگاريم دەكەى لە دوكانى كىيىفرۆشەكان وەرى بگرمەوہ؟ نەمە يانى چى؟ من تىتنگەم!

- رام لە كىيەكەتە، بۆيە نامۆزگاريت دەكەم كۆي بكەيتەوہ. من رووسيا دەناسم. ماوہيەكى زۆر لە (كرىملىن) سەفېر بووم. سۆفېت ھىزىكى زەبەللاخە! سۆفېت شەر دەبەنەوہ. سامانىكى لە بن نەھاتوويان ھەيە، بۆيە لە جەنگ دەبەنەوہ. لە ئىستاوہ، تا چەند سالى دىكە،

رۆمانیاو ئوروپا دوايى، تەواى دۇنيا دەكەۋىتە ژىر دەسەلاتى سۆڧىتى. تۆ بە كىتېبەكەت، خۆت لەرمانى تاوانباركرانى خۆت مۆر كىردوۋە. تۆ كە لە دژى سۆڧىت نووسىۋە، ئايندەى خۆت لەناو بىردوۋە. بەيانى تۆ دەبى بە پىاۋىكى شوونىز، بە پىاۋىكى تاوانبار. (ماتىزى) گوتى:

– چى لە كىتېبەكەمدا نووسىۋە، ھەمۋى راستە. خۆم ھەمۋ شىكىم ساغ كىردۆتەۋە.

– نووسىن لە دژى سۆڧىت ۋەكوو خۆكوشان واىە. من خەمى تۆمەۋ نامۆزگاريت دەكەم ئەم كىتېبە بكىشپتەۋە. خراپە كىردن بەرامبەر سۆڧىت، ھەلەيەكە پىر ناپىتەۋە.. ئەمە لەۋجىرپە، (ژيانى خۆت)ى لەسەر دادەلتى! تىگەيشى؟! ژيانى خۆت...!! (ترايان) پىرسى:

–يانى نامۆزگاريم دەكەى راستى نەنۋوسم؟ سەڧىر گوتى:

–ئەگەر راستىش بى، من بىم ناپنۋوسم. بىر لەۋە بىكەۋە كە تازە پىمگوتى. پىاۋىكى دۇنيادىتەى ۋەكوو من قسەت بۆ دەكا. سەڧىر رۆيشت. (ترايان) بىرى لە نامۆزگارپپەكەى كىردەۋە. رەق راۋەستاۋ بىرى كىردەۋە. ئاخۆ دەشى رۋوسىا لە جەنگ بپاتەۋە؟ خۆزگەى بە شتى ۋا لەدەخواست، بەلام شتەكە لەۋالەيە بپتە دى. ئەگەر رۋوسىا بپاتەۋە، (ترايان ماتىزى)، لەبەر نەۋەى ئەم كىتېبەى نووسىۋە، دەكەۋىتە زىندان، دەكوژرى! خۆى ئەمەى دەزانى. دۇنيا بو

رووسه کان دهیکوژن. له گهڵ ئەمهیشدا، سوور بوو کتێبه که نه کیشیتهوه. هه‌رچی نووسیویو -ره‌نگه خراپی نووسیی- به‌لام هه‌مووی راستی بوو.

له دلی خۆیدا گوتی: (شاردنه‌وه‌ی راستی بۆ نه‌جاندانی ژیان، کارێکی کرێته. ئەگەر داپۆشینی راستی، به‌ به‌رگێکی ساخته، لای دیپلۆماتی پیر په‌سند بێ، به‌ لای گه‌نج و به‌ لای شاعیرانه‌وه، کارێکی قیژه‌وه‌نه. گه‌نج و شاعیر و قه‌شه ده‌بی راستی بلین. نابێ بێر له‌وه بکه‌نه‌وه ناخۆ ئەم راستیه سوودیان پێده‌گه‌یه‌نی؟، یان به‌ره‌و مه‌رگیان ده‌با؟ مرۆڤ که گه‌نج، یان قه‌شه، یان شاعیر، بێ، سازش له‌سه‌ر راستی ناکا! (ترایان) برپاری دا سه‌ودا له‌سه‌ر راستگویی خۆی نه‌کا و نه‌خشه بۆ بانه‌روژ دانه‌نی. ئەمه بۆ سه‌فیر باشه. پیاوی سیاسه‌ت نازاده ساخته بکا، به‌لام نه‌و شاعیره‌!

(ترایان) چووه دوکانی کتێفرۆشێک. کتێفرۆشه که دۆستی خۆی بوو. کابرا به‌ ساردی سه‌یری (ترایان) ی کرد.

کتێفرۆشه که پێگوت:

-من هیچ دوژمنداریم له‌گه‌ڵ تۆ نییه. به‌لام زۆر ناره‌حه‌تم. تۆ به‌ کتێبه‌که‌ت (په‌یامنیڕ له‌ که‌ناره‌کانی دنی یێسته‌ر) زۆرت خراپه له‌گه‌ڵ جووله‌که‌ی هاودینی من کردووه. ئێمه‌ی جووله‌که‌ ده‌زانین، ئەو شتانه‌ی تۆ له‌ کتێبه‌که‌تدا باست کردووه، به‌ راستی روویان داوه. هه‌مووی راسته‌! به‌لام به‌ باس کردنی ئەو شتانه که‌شێکی دژی هه‌مووانت دروست کردووه.

(ترايان) گوتی:

— به لّام من نيازی شتی وام نه بووه. خوټ ده زانی زوربهی براده ره کانی
من جووله کهن.

— ده زانم تۆ نيازت نه بووه خراپه له گهڼ جووله کان بکهی! من له وه
دلّيام. من تۆ ده ناسم. تۆ نه تويستوه زه بر له جووله که کان بدهی.
له گهڼ نه مېشدا، کتيبه کت زه بر له هاودينه کانی من دېدا.

(ماتيزی) پرسى:

— باشه چ بکه؟ نایا ده کړی نهو شتانه نه نووسم که به چاوی خوټم
دېومه؟ نه گهر تۆ له جيگای من بای، چت ده کرد؟

— نه گهر من له جيگای تۆ بام، بهو ته مهنه ی همه، راستيم نه ده نووسی.
ته نانه ت نه گهر شته که راستيش بوايه!! بېرم له نه نجامه که ی ده کرده وه.
به لّام نه گهر له ته مهنی تۆ بام، دلّيام هه مان هه لّهی تۆم ده کرد. بى
نه وه ی بېر له نه نجامی کاره که بکه موه، ده مکړد... گه نج ليک
نا ده نه وه. من ده زانم. بۆيه ليت تووړه نيم. به لّام نارېحه تم. چونکه تۆ
خراپه ت له گهڼ کردووين. خراپه يه کی گه وړه!!

(ترايان) ده ستی له سهر شانی کتيپفرۆشه که دانا. نه مه براده رېک بوو
چاکه ی نه می ده ويست. (ترايان) پرسى:

— چۆن ده توانم تۆ له ی بکه موه؟

کتيپفرۆشه که گوتی:

— تۆ به هره ت هديه و هه موو ژيان ت له پيشه بۆ نه وه ی تۆ له ی بکه يته وه.
نه مه سووچى تۆ نيه. سووچى ته مهنه...

(ترايان)، بە غەمبارى، لە دوكانى كىتېفروشىيە كە رۇيشت. گەرايەوۋە (بەشى ناوخۇ). بەلام ئەوۋەندە بەزگ و غەمبار بوو بە تەنيا ھەلئىنە كەرد. چوۋە سەر كەردايەتى.

سەرھەنگ (ستانكوف)، كە دېتى (ترايان) ھات، گوتى
— تازە بە تەمبۇرۇم لە دووت بىتىم. دانىشە! پىۋىستىم بە پەيامنىرىكى
باشە، پەيامنىرىكى زۆر باش! سەبى بەيانى دەچىتە (كەرىمى). ھىزەكانى
رۇمانيا لەوئ دەستيان بە زىجىرە كەردەوۋە يەكى گىرنگ كەردوۋە.
زىجىرە يەك راپۇرتىم لە بارەى (كەرىمى) ھوۋە بۇ دەنۇوسى. تۆ لە گەن
سەربازانى شكارچى بوۋى. ئەوان ئىستا لە (كەرىمى) ن.
(ترايان) تەماشاي فەروۋى بىرىيەى خۇى كەرد كە لەسەر زرانى خۇى
دانابوو.

سەرھەنگ گوتى:

سەبى سەعات ھەفت لىرە دەبى، نامادە دەبى پىۋى!
(ترايان) قىت بوۋەوۋە. بىرى كەردەوۋە، چى وەلام بەداتەوۋە. دواى ئەوۋەى
زۆر بىرى كەردەوۋە. زانى تەنيا يەك وەلام ھەيە.
گوتى:

— بە چاۋان! سەبى بەيانى دەچمە (كەرىمى).

(۱۹)

(ماتیزی) کەلو پەلی خۆی بۆ چوونە (کریعی) نامادە کرد: مەکیئە
 تراش، سابوون، مەعجونی دگان، فلجەیی ددان، چەند پاکەت
 جگەرە، کفتک، دوو کراس. کەلو پەلی کەمزی دانا لەو کاتەیی چوو
 (بیسارایی). دوای ئەوێ هەموو شتەکانی لەناو کۆلەپشتەکەیی نا، لە
 (بەشی ناوخۆ) دەرچوو، چوو (ناتیئیی پالاس). ئەمە گەورەترین کافەیی
 (بوخاریست) بوو. ئەستێرەو پیاوێ گەورەکانی دەرەو، کە رێیان
 دەرکەوتە رۆمانیا، دەرچوو ئەوێ. ئەو ئیوارەیی، (ترایان) بۆ یەکەم جار،
 بە بێ ئیش چوو ئەوێ. بۆیە چوو ئەوێ چونکی زۆر روناک بوو،
 رۆژنامەنووسان (ترایان)یان داوەت کرد بۆ سەر میزی خۆیان.
 رۆژنامەنووسێک گوتی:

﴿تیتۆس﴾ لە گەل سەفیری ئەمریکا چۆتە (واشتۆن).

هاورپیکانی (ترایان) بە گەرم و گوری گفتوگۆیان لەسەر ئەم رووداو
 نوێە کرد. پێش چەند حەفتەیک، ولاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا

جەنگى لە دژى رۆمانيا راگەياندا. سەفیری ئەمریکا بە قەتاریکی تايبەتى
لە (بوخاریست) روشت. (تیتۆس) یش لە گەن دپلۆماتە یانکیه کان، لە
قەتارە کەدا بوو. پۆلیسی سنوور پەشوکا بوون. بەلام ئیشی (تیتۆس)
هەمووی یاسایی بوو. ئەو، ھاولاتیەکی ئەمریکی و کارمەندیکی
سەفارت بوو. ھەموو بەلگەو کاغەزەکانی دروست بوون. تەلیا ئەو
گازاندەیی لێدەکرا بۆچی، بێ ئەوەی ناچار بووبی، وەکوو ئەفسەریک
بە جلی سەربازی رۆمانی جەنگاوە. ئەمە نیشانەى دڵسۆزیەتی.
دەسلەتداران روخسەتیان دا پڕوا.

رۆژنامەنوسەکان گوتیان:

- (تیتۆس) کەمترین سیخوڕ بوو. شۆفاریکی راستەقینە بوو.
پڕەسانیکی گەورە بوو! (ترایان)، ئایا قەت داواى لى نەکردى سیخوڕی
بۆ ولاتە یەكگرتوووەکان بکەى؟ تۆ نزیكترین برادەرى بووى!
(ترایان) تا بناگوێ سوور ھەلگەرا.

گوێ:

- راستى، با!! کاتى لە (ياسى)، چاوم پێکەوت و شوو لە وارخانەى ئەو
خەوتم، بە ئاشکرا داواى لىکردم. بەلام ئەوسا، تێنەگەیشتم چى دەوى
نەو تازە تێدەگەم!

(ترایان) باسی نهو تاقمه تراشهی گتیرایه وه که تنیا به سهر بازانی
نه مریکایی ده دهن. هیشتا قسه که ی (تیتوس) ی له گویندا ده زرن گایه وه
(تو لیم ناپرسی نه تاقمه تراشهم چۆن ده ست که وت؟)

(ترایان) گوتی:

-خه نوم ده هات و هیچم نه پرسى. نیستا تیده گهم ده به ویست چ بلی
ده به ویست داوام لی بکا له به رهی شه ره وه، زانیاری بو ده زگای
سیخوری نهو ره وانه بکهم. هه ر چا بوو، تینه گه یشت!!

روژنامه نووسێك پرسى:

-خه فه تی بی ده خوێ؟!

(ترایان) به تو وره یی گوتی:

-خه فه ت به چ بخۆم؟! خه فه ت بخۆم که تینه گه یشتروم داوا
لیکرووم بسم به خاین؟ نه گه ر بمزانیایه بوچی تاقمه تراشه که ی
ده داتی، یه ک زلله م له بناگوێ ده دا! نیمه ی رۆمانی، له م جهنگه دا
هه لویستمان روو و ناشکرایه: نیمه له دزی داگیرکردنی سوڤی
ده جهنگین. نیمه له پتاوی رزگاری ده جهنگین. نه وه ی بی با
هاو په یمانی رووسه کان، خیانه ت له ولاتی خزی ده کا! له کلێسه ی
خزی ده کا و چاو له نازادی ده پوشی. نه وه ی لای رووسه کان بی
هاو په یمانیکی دوژمنه. من خاین نیم. به لای منه وه، هیچ هاو کاریه کا

لەگەن داگىر كەرانى ولاتەكەم، واتە لەگەن زووسەكان نىيە. لەگەن
هاوپىلانانى رووسەكان، واتە يانكىيەكانىش نىيە.

(ترايان) تەماشاي سەعاتى كرد. دەبى پروا. بەياني رۆزى پاشى، دەچىتە
(گرىمى). خواخاڧىزى لە برادەرەكانى كرد. رۆژنامەنووسىك، تازە لە
(بىسارابى) ھاتبووۋە، لە جىگاي ئەو، لە پشت مېز دانىشت.
گوتى:

— ھەموو جوولەكەكان بۆ كەنارەكانى (بەگ) و بۆ (ئوكرائىيا) ئەفەرۆز
كراون.

(ترايان) بە وردى گوتى قولاغ كرد. قسەكانى دىختۆرى (كىشىنف)ى
بىر كەوتەۋە كە بە نانومىدى لىپېرسى: (تۆپىت وايە چ لە ئىمەى
جوولەكە دەكەن؟). (ترايان) ئەوسا، ۋەلامى داىەۋە: (ئىۋە ھىچتان
بەسەرنايە؟ لە رۇمانىيا، ھىچ شت لە دژى جوولەكەكان نەكراۋە. لە
(بىسارابى) ىش ھىچ ناكەن).

(ماتىزى) پرسى:

— ھوكوومەتى رۇمانى جوولەكەى سورپگوم كردوون؟ مارشال
(ئەنتۆنىسكۆ)) بەلئىنى دابوو كە ھوكوومەتەكەى رېژى مروز دەگرى،
پەيرەۋى سىياسەتى رەگەزپەرستى ئەلمانىا ناك... ئاىا سىياسەتى
ھوكوومەتى رۇمانى، خەتى خۆى گۆرپوۋە؟ ئاىا ھوكوومەتى رۇمانى
فەرمانى سورپگومى دەرکردوۋە؟

ئەو رۆژنامەنوسەى لە (بېسارابى) ھاتبوو، گوتى:

— ھو کوومەتى رۆمانى ھەرگىز ھەرمانى سورگوم کردنى نەداو، نادا. تا کۆتايى جەنگ، ھو کوومەتىكى سەربازى، (بېسارابى) بەرپۆ دەبا. ھو کوومەتە سەربازىيەكەيە ھەرمانى سورگوم کردنى دەرکردوو، نەك ھو کوومەتى رۆمانى. ھو کوومەتى (بېسارابى) خودمختارو سەربەخۆيە.

(ماتىزى، مىلى رېنى (بەشى ناوخۆى) گرت. بىرى لە (سېلفيا)، لە دختۆرى (كېشىف) دەكردهو. ئەوانە ئىستا سورگوم كراون بۆ رووسيا. (ترايان)، كە ئەو رۆژە، لای كىتېرۆشە جوو، كە، ئەوئەندە سوور بوو لەسەر راستى، بىرى كردهو پېوستە ئىستا وتارېك لە بارەى سورگومكرانى جوولەكەكانى (بېسارابى) بۆ كەنارەكانى (بەگ)، بنووسى. بەلام ئەيدەتوانى. سانسۆر ھەبوو. ئەيدەتوانى دەر بارەى جوولەكەكانى (بېسارابى) بنووسى كە ھو کوومەتى سەربازى سورگومى كردبوون. ھەرچەندە شتەكە راستىش بوو. (ترايان)، كاتى لە پلەكانى (بەشى ناوخۆ)، سەردەكەوت، لە دلى خۆيدا، گوتى: (ئەگەر رووسەكان لە جەنگدا سەر بکەون، ھىچ پەيامنېرىكى رووسى، يان ئەمەرىكى باسى ئەو رۆمانيانە ناکا كە لە (بېسارابى)، بە دەستى پارتىزانە رووسەكان كۆژراون! منىش ناتوانم قسە لە بارەى ئەو جوولەكانە بکەم كە بۆ كەنارەكانى (بەگ) سورگوم كراون. من لە بەرەى شەرى لای خۆم، راستى ئاشكرا دەكەم. پەيامنېرانى دوژمنىش

نيۈەكەي تىرى راستى ئاشكرا دەكەن. بەم چەشەنە، لە ئەنجامدا:
راستى، ھەموو راستى دەردەكەوى! ئەركى من ئەۋە نىيە، زۆر بە
وردى ھەموو شتى باس بکەم. بەلكو ئەركى من ئەۋەيە بەۋ پەرى
راستى، باسى ئەۋ كارەساتانە بکەم كە دوزمن لەسەر خاكي ئىمە
کردوویدەتى. پەيامنیری دوزمەنیش باسى خراپەکانی ئىمە لە سەر خاكي
ئەوان، دەکا. بۆچوونە کاغان، ھەرچەندە ناكۆكیش بن، دوو نيۈەي يەك
راستى يەك دین. ھىچ پەيامنیرك ناتوانی لە نيۈەي راستى زیاتر
بنووسی. بەلام ئەم نيۈەيە، دەبی بە راستگویی و بی كەم و كورتی
بنووسى. چونكە پەيامنیر بە بیدەنگى دەيگوازیتەۋە.

ئەو رۆژنامەنۆسەى لە (بېسارابى) ھاتبووەو، گوتى:

— ھو کوومەتى رۆمانى ھەرگىز ھەرمانى سۆرگوم کردنى نەداوەو نادا. تا کۆتايى جەنگ، ھو کووماتىكى سەربازى، (بېسارابى) بەرپۆ دەبا. ھو کوومەتە سەربازىيەكەيە ھەرمانى سۆرگوم کردنى دەرکردووە، نەك ھو کوومەتى رۆمانى. ھو کوومەتى (بېسارابى) خودمۆختارو سەربەخۆيە.

(ماتيزى، مىلى رېتى (بەشى ناوخۆى) گرت. بېرى لە (سېلفيا)، لە دختۆرى (كېشىنف) دەكردەو. ئەوانە ئېستا سۆرگوم كراون بۆ رووسيا. (ترايان)، كە ئەو رۆژە، لای كىتېرۆشە جووھەكە، ئەوھندە سوور بوو لەسەر راستى، بېرى كردهو پېويستە ئېستا وتارېك لە بارەى سۆرگومكرانى جوولەكەكانى (بېسارابى) بۆ كەنارەكانى (بەگ)، بنووسى. بەلام نەيدەتوانى. سانسۆر ھەبوو. نەيدەتوانى دەر بارەى جوولەكەكانى (بېسارابى) بنووسى كە ھو کوومەتى سەربازى سۆرگومى كردبوون. ھەرچەندە شتەكە راستىش بوو. (ترايان)، كاتى لە پلەكانى (بەشى ناوخۆ)، سەردەكەوت، لە دلى خۆيدا، گوتى: (ئەگەر رووسەكان لە جەنگدا سەر بکەون، ھىچ پەيامنێركى رووسى، يان ئەمەريكى باسى ئەو رۆمانيانە ناکا كە لە (بېسارابى)، بە دەستى پارتيزانە رووسەكان كۆژراون! منىش ناتوانم قسە لە بارەى ئەو جوولەكانە بکەم كە بۆ كەنارەكانى (بەگ) سۆرگوم كراون. من لە بەرەى شەرى لای خۆم، راستى ناشکرا دەكەم. پەيامنێرانى دوژمنىش

نیوه‌که‌ی تری راستی ئاشکرا ده‌که‌ن. به‌م چه‌شنه، له‌ نه‌نجامدا،
 راستی، هه‌موو راستی ده‌رده‌که‌وی! ئه‌رکی من ئه‌وه‌ نییه، زۆر به
 وردی هه‌موو شتی باس بکه‌م. به‌لکو ئه‌رکی من ئه‌وه‌یه به‌و په‌ری
 راستی، باسی ئه‌و کاره‌ساتانه بکه‌م که دوزمن له‌سه‌ر خاکی ئیمه
 کردوویه‌تی. په‌یامنی‌ری دوزمنیش باسی خراپه‌کانی ئیمه له‌ سه‌ر خاکی
 ئه‌وان، ده‌کا. بۆ‌چوونه‌کاغان، هه‌رچه‌نده ناکۆکی‌ش بن، دوو نیوه‌ی یه‌ک
 راستی پێک دێن. هیچ په‌یامنی‌رێک ناتوانی له‌ نیوه‌ی راستی زیاتر
 بنووسی. به‌لام ئه‌م نیوه‌یه، ده‌بی به‌ راست‌گۆیی و بی‌که‌م‌و‌کورتی
 بنووسری. چونکه په‌یامنی‌ر به‌ بێ‌ده‌نگی ده‌یگوازێته‌وه.

(۲۰)

له ژياندا، هندی رووداوی بی نرخ هه، نایه‌ئن مرۆڤ به‌شداری رووداوی له ئاسا به‌ده‌ر بکا.

بۆ څوونه (ترایان ماتیزی) به درێژایی هه‌موو ده‌وری مندالی خۆی و به درێژایی هه‌موو ده‌وری هه‌رزه‌کاری خۆی، زۆر به مه‌راقه‌وه ته‌ماشای که‌ناری (دنی ییسته‌ر) رووسی ده‌کرد. له رۆمانیاوه ته‌ماشای ده‌کرد. هه‌موو گیانی ئاره‌زوو بوو بۆ نه‌وه‌ی بزانی له‌که‌ناره‌که‌ی دی، له یه‌کیتی کۆماره سۆشالیسته‌کانی سۆڤیټ، چ باسه!! به‌لام شتی وا نه‌سته‌م بوو. نه‌وه‌ی له‌که‌ناری (دنی ییسته‌ر)ی رووسی راده‌برد، که‌سه‌زانو شراوه و ئالۆز بوو.

ئه‌و به‌یانیه‌ی تشرینی یه‌که‌م، (ماتیزی)، به ترومبیلێکی سه‌ربازی، له (دنی ییسته‌ر) په‌رییه‌وه. ئېستا، ده‌یتوانی شته‌کانی جه‌به‌ر بینێ. به‌لام، ته‌نانه‌ت سه‌رنجیکیشی، له شووشه‌ی ته‌مگرتووی ترومبیله‌که‌وه، ئی نه‌دا. به‌نیوه‌خه‌وتووی، به‌چار نوقاوی، خۆی له‌سه‌ر کورسی دواوه

گرمۆله كوردبوو. چاره نووس وا هات كه به جلى سهربازى
شكارچيان، به نيشانهى (ر.ب)، دواى شهوتك سهفه، دواى شهوتك
تاو ژانى لاسهره، دهرفهتى په پنه وهى بوو بۆ جه بهر، بۆ خاكى داخراو.
ورده ورده تووشى په تهك هات. لاجانگه كانى گهرم داهاتن،
نهدته توانى چاوى بكاته وه. پتلوه كانى ده نيشان.

هيمنان گه يشته كه نارى رووسى، ترومبيله كه وه ستا.

په كى له هاورپكانى گوتى:

-دابهزه! نه گهر بۆ پهك خوله كيش بى، بۆ نه وهى بلتى پتت ناو ته
سهر خاكى رووسيا.

(ترايان) گوتى:

-نا.

زياتر خوى له سهر كورسى دواوه گرمۆله كرد. چهند قومه قاوه په كى
ساردى له چاره كيك خواره وه. نه وه رووسياى بينى. نيت فراقى
داكه وت.

(ترايان)، دواى روژيكى تر سهفه، دواى شهوتيكى ديكه له ناو
ترومبيل، دواى سيه مين روژ برينى دهشتى كاكى به كاكى خوله ميشى
بى شوو بى سنور گه يشته (ليكولايف). دهشتى (توكرانيا) و به شيكى
زورى دهشتى (نوگاي) يان برپيوو. نيستا، بهر وه باشوور شو
ده بونه وه. هيمنان هه له دهشتى (نوگاي) بوون. هه ميشه هه مان

چاوەنداز. زەویسەکی دووزو بی پیشان، کە پابز وە کو گەنگەرین
 ھەلێدەلووشی. رینگایەکی خۆن خۆلەمیشی وە کوو زەویسەکانی نەم لاو
 نەو لای رینگا. لە رینگاو لە بەیناو بەینی مەیلەو ریکدا، چەند تاقمە
 کەسێک دەھاتن عارەبانە ی پێچکەداریان لە دوو خۆ رادەکیشا، ھەموو
 جۆرە کەلو پەلێکیان لی بار کردبوون. ئەمانە پەنابەری رووسی بوون،
 ھەزاران کیلۆمەتریان برپیوو. عارەبانە ی دەستیان، بە ھەموو
 سەروسامانی خۆیانەو. لە دوو خۆ رادەکیشا: ژن، پیاو، پیر، کال
 ھەموو وەک نەو دەشتە، وەک نەو ئاسمانە، بە رەنگی خاک. رووسەکان،
 جلکیان بە خۆن بوو، دەم و چاویان بە خۆن بوو. چاویان برپیوو خۆن
 لە خۆن خۆلاوی تر بوون. شارو دەگاگان، رەنگی مشکیان گرتبوو.
 گشت جۆلو ھۆل بوون. دانێشتوانەکانی رووسیای داگیرکراو ھەموو
 کەوتبوونە ری. بە تاقمی پێنج شەش کەسی، بە رینگای خۆلی خۆیاندا
 دەرۆشتن. (ترایان)، کاتی چاوی دەکردەو، وایدەزانی بی وچان،
 ھەمان تاقمە پەناھەندە، ھەمان عارەبانە، ھەمان چارە، ھەمان جل و
 بەرگ، ھەمان پێلاوی لاستیک لەسەر ھەمان رینگاو لە ھەمان جینگا
 دەبینی.

بە درێژایی نەو چوار رۆژە ی کە سەفەرە کە لە (دنێ یستەر) ھوہ تا
 (جانکۆی) (یە کەم شاری (کریمی) درێژە ی کیشا، لە پشت شرووشە ی،
 چاوی تەنیا یەک دیمەن و ھەمیشە ھەمان دیمەنی دەدی. دەتگرت
 تەرجیمەندیکی بەردەوام و ناکام و نەپساوہیە.

سەرۆکایەتی یەكەکانی لەشکری رۆمانی، کە دەبوو هێرش بکەن بۆ داگیرکردنی (کریمی)، لە قوتابخانەیەك ئیوریبون. (ماتیزی) خۆی بە فەرماندە کە ناساند. سەرھەلگێکی شکارچی بوو.

سەرھەنگ گوتی:

—هەبزانە هێرش دەستی پێکرد. کردەوێکی گەورەیه. لێرە، لە دەشت دەست پێدەکاو لە چیا بەردەوام دەبێو لە کەنارەکانی دەریای رەش کۆتایی دی. کردەوێکی سەربازیه، گرنگیه کی میژوویی هیه. شادین کە پەیامنیڕێکی بەناوبانگیان بۆ رەوانە کردوین. تا بە میژوو بێت ئەم کردەوێکی چۆن بوو.

سەرھەنگ دەستی (ماتیزی) گۆشی. سەردهستهیهك بریدیە دالەکی خۆی. (ماتیزی) دەبوایە تا دەست پێکردنی هێرشە گەورەکە، لە فەرماندەیی بژی. ژوورەکی، پۆلیکی گەورەیی خۆپێدن بوو، چەند پەنجەرەیه کی گەورەو چارپایەکی سەفەری تێدا بوو و هیچی تر نا. (ماتیزی) کۆلەپشتەکی لە سەر عەردی تەختەداری ژوورەو دانا. بە هەموو جلەو، لەسەر چارپاکە راکشا. ئێستا لاچەرەکانی، لە کاتی سەفەر، گەرمزبون. لە سەر چوارپاکە، لە پەنجەرەو، تەماشای دەرەوێ کرد.

ناسمان خۆلەمیشییه کی شینباو بوو. دەشتیش هەروەتۆ، چێپ خۆلەمیشی، شینباو بوو. هەر بەم تەرحەیی چوار رۆژ بوو دەیدی.

تاقمه په ناهه نده، له دووره وه، له سهر ريځاي خوځ به بهينا به بني
مهيله و رټك، به عاره بانې داري خوځيان، ده هاتن. (ترايان) ده يناسين.
نير چيدى ته ماشاي ريځاكي نه كړد.

كابرايه ك به جلي خاكي و ريشي سپي و به دهم و چاوي نيسكن، له
حه وشي قوتابخانه، به بهر په لجه ره كهيدا تپه پي. هه گبه يه كي به يشتي
دادابوو. كه ده رويشت، چاوي بريبووه زه وي. روژي پاشيش،
پيره ميړده كه ديسان هه گبه له پشت و ديسان چاو له زه وي، به ويډا
ره ت بوو.

سهرده سته ي لوجستي گوتي:

-نمه به رپوه بهري قوتابخانه يه! فرمانده روخسته تي داوه له قوتابخانه
بژي. به ره سمې، كاري وا ري نه دراوه. به لام فرمانده دليكي باشي
هده!

(ترايان) نه سپرينكي خوارد. چاي خواره وه. چاوه پتي روژي هيرشي
ده كړد.

(ترايان) پرسې:

-نوه، هه موو روژي، به هه گبه كي، چ ده با؟

سهرده سته وه لامي دا يه وه:

— كرتۆپە! رووسە كان تەنيا ئەمەيان دەست دەكەوى. بەلام تەنانەت كرتۆپەش دەگمەن و گرانە. ژيان سەختە. وەكوو ژيانى (سەلەفېك)ى زىقار سەختە.

(سەلەفېك) بە زمانى رووسى يانى (مرۆڤ). سەربازە رۆمانىيەكە نەيگوت: (رووسە كان)، بەلكوگوتى (سەلەفېك)، يانى مرۆڤ. بەردەوام بوو:

— لەگەن ئەوەيشدا، بەرپۆەبەرى قوتايىخاڭە بەختى ھەيە... ناو بە ناو، رتاخى دەست دەكەوى، خەلكى تر دەستى ناكەوى. ڤەرماندە دەستوورى داو، ھەر خواردنېكى زىادە ھەبوو، بىدەنى! لەو كاتەدا، بەرپۆەبەر، سەر لە نو، بە بەر پەنجەرەدا تېپەرى. دەھاتەو. لە رۆژى پېشوو، پىرترو غەموونى ديار بوو.

— ئەمپۆش بە ھەگبەو ھاتوو. (سەلەفېك)ى بەدبەخت، ئەمپۆ كرتۆپەى دەست نەكەوتوو. زەخمەتە ھەموو رۆژى رتاخ دەست بەكەوى.

(ترايان) لەسەر چوارپاكەى ھەستايەو. لە سەر چوارپاكەيدەو، بەرپۆەبەرى يېنى لە مائەو نزيك دەكەوتەو، ھەگبەى خۆلەمېشى بەتالى، لە ناو دەستى ئېسكىنى گرتوو.

(ترايان) گوتى:

—جیره‌ی منی بده‌ری! من نه‌خۆشم، خواردنم بۆ ناخوری. جیره‌ی ئەم
نیواره‌شمی بده‌ری...

(ترایان) هەر ئه‌وه‌نده‌ی له‌ ده‌ست ده‌هات. به‌لام ئەمه‌ شتیکی زۆر که‌م
بوو. تا بۆنی که‌م بوو. ئه‌و ته‌نیا هه‌قی یه‌ك جیره‌ی هه‌بوو. ده‌یتوانی
ته‌نیا ئه‌وه‌نده‌ی بداتی. به‌لام سێ که‌س له‌ ژووری به‌رپۆه‌به‌ر بوون. ئه‌و،
له‌ ماوه‌ی به‌یناو به‌نی مه‌یله‌و به‌ قه‌د یه‌كه‌وه‌، له‌ دووری دووره‌وه‌،
تاقمی چواری و شه‌شی تا ده‌ نه‌فه‌ری، ده‌دی. به‌ بێ پسانه‌وه‌ ده‌هاتن و
تێده‌په‌ڕین. هه‌موو به‌ یه‌ك ره‌نگ، ره‌نگی خۆله‌میشی. هه‌موو ته‌نیا به‌
یه‌ك ئاره‌زوو، ئاره‌زووی خواردنی شتێك.

(ماتی‌زی) داخی ده‌خوارد که‌ په‌نجه‌ره‌کانی ژووره‌که‌ی ئه‌وه‌نده‌ گه‌وره‌ن!
په‌رده‌یان نییه‌؟!

* * *

رۆژی پاشی، چووه‌ ده‌ره‌وه‌ بۆ حه‌وشه‌. حه‌وشه‌ی قوتابخانه‌ تانۆکی
نه‌بوو. دونیا به‌ستبووی. نه‌سپینکی چیا‌یی به‌جووکی به‌ قه‌د فینۆیه‌ك له‌
به‌ر ده‌رگای مه‌ده‌ق وه‌ستا بوو. (ماتی‌زی) چاوی رۆشن بووه‌وه‌. هه‌ستی
کرد ئەمه‌ (ته‌نیا)یه‌. ئه‌و نه‌سپه‌ چیا‌یه‌ به‌جووکه‌ی له‌ (ئیزفۆر)، له‌
حه‌وشه‌ی مالتی باوکی، به‌ره‌للا بوو.

(ترایان) هاواری کرد:

—(ته‌نیا)!! بۆچی توو‌ره‌ی؟ (ته‌نیا) که‌م!!

(ماتیزی) چووه لای ئەسپە کە. بە نەرمی دەستی بە برناخەکانی داھێنا.
وای دەزانی دەست بە (تەنیا)ی حەوشە ی مائە بارانی دادێنی.
ئەسپە کە هیچ جوولە ی نە کرد. قەت هیچ جوولە ی نە کرد! لە ڕو
لاچار بوو. سەربازێک چووه لای (ماتیزی).

سەربازە کە گوتی:

—ئەمە یەکیکە لە ئەسپە دەگمەنەکان بۆمان ماوە تەو.

ئەویش، بە خۆشەویستی، ئەسپە بچووک و غەمناک و بێ جوولە کە ی
لاواندەو.

بە کەکانی لەشکری شکارچی بە ئەسپی بچووک ی چیا ی خۆیان ھاتبوونە
رووسیا، فەردە تەقەمەنی و چەکی نیمچە قورسیان لێ بار کردبوون. ھەر
بە کە یەکی سەربازی چەند ئەسپێکی وای ھەبوو، بە باری چە کەو، لە
دوای ستوونە کە یانەو دەڕۆشتن.

سەربازە کە گوتی:

—کە دەشتەکانی (ئۆکراین) و (نۆگی) مان دەبێ، ھەموو ئەسپە
چھاییە کاغان تۆین. ھەموو!

پەرە ی برناخەکانی ئەسپی بچووک ی بێ جوولە ی لاواندەو.

سەربازە کە بەردەوام بوو:

—نهمه‌يش تا چهند روژنيكي تر ليړه ده‌توي! ده‌بيني له سي روژي دي
زياتر، ناژي. ههموو نه‌سپه كاڅان بدم دهرده چرون. روژي، ده‌بين نير
هيچ ناخون و هيچ ناخونه‌وه و له‌بر چاومان ده‌توينه‌وه.

شكارچيه‌كان نه‌سپه‌كاني خويان خوش ده‌وي. به‌لام نه‌و سهربازهي
له‌برده‌م (ترايان) بو، له‌كاتي بريني نه‌و ده‌شته‌دا، زور نه‌سبي دي‌وو
وه‌كوو نه‌وه‌ي نيستا توپي‌وون. نه‌سپه‌كهي، هاورپي شه‌رو
هه‌ورازه‌كاني، به‌نازارنيكي زور ده‌لاوانده‌وه. ده‌يزاني ولاغه‌كه ده‌توي.

—سهر كړدايه‌تي گه‌وره‌ي گشتي ليژنه‌يه‌كي به‌يتاريان ناردوه، به‌لام
هيچ ليژنه‌يه‌ك نه‌يتوانيوه نه‌سپه‌بچوو كه به‌دبه‌خته‌كاڅان نه‌جات بدا.
كه‌س نه‌يتوانيوه! نه‌سپه‌كاڅان له‌رينگاي به‌رده‌لان و سه‌ختي به‌رزايه‌كان
راهاتوون. له‌خاكي بلندو بالا راهاتوون. نه‌سپه‌ورديله‌كاڅان به‌رگهي
رينگاكاني نيره‌ناگرن. به‌رگهي تو ناگرن! هيماني ده‌يانبه‌ينه‌رينگاي
نرم و پس، ده‌ست به‌خوراني خويان ده‌كهن. ره‌به‌لي ده‌بن! اينجا تايان
ديتي و سهره‌نجام واز له‌خواردن و خواردنه‌وه دين. وشك و بي حدوور
ده‌بن و ده‌توين. پسته‌يان، پسته‌ي نه‌سپه‌ورديله‌كاڅان، به‌رگهي رينگاي
ده‌شت ناگرن. نه‌مانه‌رينگاي نه‌وان نين. نهمه‌يش، چهند روژنيكيكه،
ده‌توي!

شكاري چيائي له‌لاوانده‌وه‌ي په‌ره‌كاني پړناخ و بزي نه‌سپه‌كه
به‌رده‌وام بو. (ترايان) كلو شه‌كرنيكي له‌به‌ركي ده‌ره‌يتاو دايه نه‌سپه
ورديله‌كه كه نه‌نبا به‌رگهي رينگاي تايه‌تي شكارچيائي ده‌گرت. نه‌سپه

وردىلەكە، بە ھەسرەتەۋە، تەماشاي گىلمتە شەكرەكەي كرد.
شەكرەكەي نەۋىست. غەمىكى كوشندەي لە چاۋدا بوو.

سەربازى شكارچى گوتى:

—مەسەلەكە تەنيا پېستەيە!

(ترايان)، ھېمان كلۆ شەكرەكەي راگرتوو. ھەستى بە ھەناسەي داغى
نەسپەكەي دەكرد لەسەر دەستى.

سەربازەكە گوتى:

—ناخو! ھىچ چارەي نېيە. تا نەگاتەۋە بەرزايەكان، دەم لە ھىچ نادا.

(ماتىزى) گوتى:

—(تەنيا) ھەكەم! تاقەت بدە بەر خۆت!

نەۋ كلۆشەكرەي نەسپەكە رەتى كردهۋە، خستىيەۋە گىرفانى و
دووبارەي كردهۋە:

—(تەنيا) ھەكەم! تاقەت بدە بەر خۆت!

نەسپەكە بە خەفەتەۋە چاۋى بېپوۋە بۆشايى. چۆن كلۆشەكرەكەي
رەت كردهۋە، ھەر بەم جۆرەيش، نامۆزگارىيەكەي رەت كردهۋە.
نەسپەكە لەسەر چيا سەركەشەكان ژيا بوو، ئەۋەندەي ئازار ھەبوو،
نەيدەتوانى، نە ھىچ قسەيەك ۋەربگىرئۆ نە ھىچ كلۆ شەكرىك.
دەيەۋېست دووبارە بېچىتەۋە چيا بەرزەكان. رېگاي دەشت و نزمائى
رەت دەكردهۋە.

(ماتیزی)، لە ئەسپە وردیلە نەخۆشە که دور کەوتەو. رووی کرده لای چادرگە ی لەشکر. دور نەبوو. چادرگە که چەند سەد مەترێک لە قوتابخانە که دور بوو. ستوونە سەربازێک لەناو چادرەکان هاتە دەرەو. ئەفسەرێک لە پیشانەو دەرۆشت، تیلە قوماشیکی حەمایل کردبوو. ئیمام تابوور بوو. دوو سەربازی لە دوو دەرۆشت دارەبازەکیان هەلگرتبوو. ئەو سەربازە ی باسی مەرگی ئەسپە چایەکانی دەکرد، سەری برە بنگۆی (ماتیزی) و گوتی:

—ناشتی مردووێکی تر!!

مردووێک لە سەر. دارەبازە ی نەخۆشخانە درێژ کرابوو. بەتانیەکی بۆریان لێتچا بوو. سەربازە که گوتی:

—لێرە، لەو دەشتە، دار دەست ناکەوێ.

بە شیوەی نامادە وەستاو سەلامی بۆ کۆڕەوی جەنازە که کرد. بە دەم سەیر کردنی دارودەستەکەو، قسە ی بۆ (ترایان) دەکرد:

—ئەم (سەلفێک)انە زۆر بەدبەختن. تەنانەت تەختە یەکیان بێ پەیدا نابێ تابووتێک دروست بکەن. دەبێ مردووێک گەشتان بێ تابووت بێژین.

(ماتیزی) وای بە باش زانی بە شیوەی سەربازی، سلاو بۆ مردووێکە نەکا. بەلکو بە شیوەیەکی گەرم و گۆرتر لە سلاوی سەربازی، ریز بۆ هاوڕێ مردووێکە ی بنوێتێ که دەیانبرد بێژن. بێرە ی لەروە ی لەسەر کردەو لەبەردەم دەستە ی ناشن، داهاوە. کاتی سەرھەنگ، چەند

ھەنگاۋېك ما بگا تە لاي، (تەرايان) قاچە كانى مردوۋە كەى بېنى بە روتى لە ژېر بە تانېيەى بۆر ھاتبۇنە دەرى. بە سەرسامى تە ماشاى كەرد.

ئەو سەربازەى لە دەستە راستى (تەرايان) بو، گوتى:

-ئەم پياۋە يە كى بو لە دەۋرىيە كانى شەو.

بە نامادەى، سەلام قوت، ۋە ستابو.

سەربازە كە بەردە ۋام بو:

-مېنىكى لە ژېر بى تە قېۋە تەۋە. بە تەۋاى ھەلا ھەلا بوۋە. مېنە كە

رېك لە ژېر بى تە قېۋە تەۋە. باشم دەناسى!

(ماتىزى) پرسى:

-دېارە سەربازە مردوۋە كاغان بە بى پىلاۋ دەنېژن؟!

تە ماشاى پاى خرواى سەربازە كەى كەرد كە ئەو شەۋە، لە كاتى نۆرە گەرتى خۇيدا، بى لە مېن نابو.

سەربازە كە گوتى:

-لە سەرە تاى جەنگدا، ئېمەش ۋە كوو ئەلمانە كان مردوۋە كاغان بە ھەموو جىلو بەرگەۋە، دەناشت. ئەلمانە كان تەنانەت بە چەكەۋە لەفسەرە كانى خۇيان دەنېژن. بە چاۋى خۆم دېۋمە، ئەفسەرە كانيان بە ۋەروۋە فېشەكەۋە، بە خاك دەسپېژن. بە لام ئېمە ئېستا لە سەرو بەندى

زستانداين. كهس نازاني هيرش بو سهر (كريمي) چهند دهوام دهكا.
فهريمانان بو هاتووه، بي جلر بهرگ و بي پيلاو، سهربازه كانان
بشارينهوه. به رووتي بياننيزين.

(ترايان ماتيزي) دلي گوشرا. سهربازه كه گوتي:

بو مردوو چ گرنگه، نهگر به پيلاو جلي سهربازيهوه بنيزي؟ يان
به رووتي؟ مردوو ههست به هيچ ناك. پيلاو جلي سهربازي سوودي
بو سهربازي زيندوو زياتر ههيه، تا مردوو. خهريكه دونيا سارد دادو
نيمه پيويستمان به جلي سهربازيه. وا نيه، جهنابي پهيامنير؟

(ماتيزي)، به تورپهبي، رووي بو لاي هاورپكهي وهرسووپاند. ويستي
هاواري لهسهر بكا: شتي وا راست نيه؟ بهلام داني به خويدها گرت.
دووباره تهماشاي كوزپهوي ناشتي مردووهكهي كردو چي تري نهگوت:
نيشانهي خاچي كيشا. دوعاي بو روحي سهربازهكه كرد كه به مين
پارچه پارچه ببوو، به بي خاوسي و بي جلر بهرگ دهيانناشت. نينجا
بيريهي فرهوي لهسهر نايهوه. ويستي بپروا. برادهرهكهي كهوته
شوينيهوه. گوتي:

- كه هيرش بو سهر (كريمي) تهواو بوو و گهيشينهوه كهنا،
مادوگان دهدهني؟ نايان تزيش بيستوته مادوگان دهدهني؟ يان نا؟ نايان
دهزاني هيرش بو سهر (كريمي) كهنگي تهواو دهبي؟
(ماتيزي) گوتي:

-ههلبهت مادون دهدهن. ههلبهت!!

ههولئى دا خۆى له چنگ سهربازه كه دهرياز بكا كه تهنايهت كاتى
كوڤهوى جهنازه كه به لايهندا تيدهپهري، ههر دهيهويست پرسيار له
بارهى مادونهوه بكا. بهلام سهربازه كه نهیدهويست بپروا. هيشتا قسهى
ماپوو بىكا.

گوتهى:

-با منداڵه كانى خۆمت نيشان بدهم. .. سى منداڵم ههه. سى كوڤ.
سهربازه كه ويتهيهكى له ناو جانتاي گيرفانى چاكهتى دهريهتا: ژنيك
به جلى ههريهيمى كارپاتى، له گهه سى منداڵا ويته كه نهوهنده كوونو
دارزابوو دهتگوت ماوهيهكى زور له ناو ناو ماوهتهوه.

سهربازى شكارچى گوتهى:

-ئيمه چوار هزار كيلومهترمان به پى بريوه. ويته كه لهبهر نارهقه
نهختى له گيرفانم تيكچوووه. كه پياو چوار هزار كيلومهتر به پى بريئ،
نهوهنده نارهقه دهردهدا تهنايهت كه مهريه نديو خهريتهى تفهنگيش
دهپزى. بهلام ويته كهى من هيشتا روون و زولاله. تهنيا نهوهنده هديه
روون نيهه؟ ژنو منداڵه كانم باش ديار بن؟

(ماتيڤى)، ويته كهى به دهستهوه بوو كه له گيرفانى سهربازه كه
دارزابوو. نهو سهربازهى به پى خواسى، ههموو رووسياى تهى كردبوو.
ويته كه له چهند پهلهيهك بهولاره هيچى ديار نهبوو. له گهه نهوهيشدا
گوتهى:

-زور باش دياره. جوانه! سى كوڤه كه له خۆت دهكهه.

سهربازه كه گوتهى:

— که جهنگی (کریمی) کوتایی هات، ده چمه وه، ده یانبینم. دوو سآله نه چومه ته وه مالی. نه مریش نامه یه کم بۆ نووسیون که بدم زووانه به مادۆن دیمه وه.

سه ربازه که زۆر بوغرا بوو. به میهره بانی سهیری وینه ی سراوه ی مندآله کانی ده کرد. نیجا وینه که ی ماچ کردو له گیرفانی نایه وه. شادو گوشاد بوو. (ترایان) دهستی بۆ دریژ کردو رای کرد بۆ لای قوتابخانه که. ده یه ویست تمنیا بی. به لآم له سر کۆسپه ی ده رگا، به ریوه بهری بینی، به هه گبه وه ده هاته ده ری. (ماتیزی) سلاوی لی کرد. به ریوه بهر گوتی:

— سوپاستان ده کهم بۆ نهو خواردنه ی گوتبوتان بده نی.
(ترایان) گوتی:

— تکایه کلاوت بکه وه سهر!

به ریوه بهر، کلاو به ده ست، له بهرده م (ترایان) وه ستا بوو. که کلاوه بۆره که ی کرده وه سهر، بی ده نگ بوو. (ترایان) ویستی شتی بلی:
— نه م جهنگه کاره ساتباره بدم زووانه کوتایی دی. نه ختی زانت هه بی.
هه بزانه جهنگ ته واو بوو.

به ریوه بهر، به مه سه له ی کوتایی هاتنی جهنگ، رووی گه شایه وه. به لآم کوتایی هاتنی جهنگ بۆ ی، مانای به زینی له شکری رۆمانیاو داگیر کرانی رۆمانیاو دیلبوونی (ترایان) بوو. نه مه بوو کوتایی نمونه بی جهنگ بۆ مامۆستا. که چی بۆ (ماتیزی)، کوتایی هاتنی جهنگ، یانی شکستی رووسه کان. کوتایی هاتنی جهنگ، بی شک مانای کۆیلایه تی

يەككى لەو دوو مرۆيە بوو كە بەرامبەر يەك بوون. لە كۆتايى جەنگدا،
ناشى ھەردوو كيان ئازاد بن. يەككى لەم دوو مرۆيە ھەر دەبىي بىي بە
كۆيلە. (ماتيزى) دەيەويست، بەياني، سەر كەوتوو بىي، مامۆستايىش
دەيەويست سەر كەوتوو بىي. بەلام چۆن دەكرى دوو سەر كەوتوو
ھەبن؟

(ماتيزى) گوتى:

—ئىۋارەيەك بە دوورو درىژتر قسەت لە گەل دەكەم.

دەستى مامۆستاي گۆشى و راى كرد بۆ ژوورى خۆى. دەيزانى دەبىي
لەو رۆرژەو خۆى لە دواندننى بەرپۆبەر بە دوور بگرى. وشەى
(سەر كەوتن) تاكە وشەيەك بوو ھەردوو كيان لەسەر زمانيان بوو. بەلام
وشەكە تەنيا بۆ يەككىيان ماناى (سەر كەوتن)ى دەگەياند. (ماتيزى)، كە
قسەى لە گەل رووسەكان دەكرد، نەدەبا ئەم وشەيەى بەسەر زمان دابى.
نەگەر ئەوان نەتوانن باسى كۆتايى جەنگ بكەن، ئەى ئەو كەسانەى لە
جەنگدان، باسى چ دەكەن؟

نەياندەتوانى باسى ھىچ بكەن. لە دەرەوھى جەنگو لە كۆتايى، ھىچ
شتى گرنگ نىيە. بەلام لە كۆتايى جەنگدا، (ماتيزى) نەيدەتوانى، لە
دوو سەد مليۆن رووس، قسە لە گەل ھىچ يەككىيان بكا. خۆى لى بە
دوور دەگرتن. خۆى لە ھەموو رووسەكان بە دوور دەگرت.

(ماتيزى) خۆى فېرى دايە سەر چوارپا. لەسەر پشت راکشا. كارەساتى
جەنگ رۆحى ئازار دەدا ۋەك چۆن ريگاي نزمى دەشتەكان ئەو

ئەسپانەي ئازار دەدا كە لە خاكى بەرز راھاتبوون. رینگاكاني جەنگ
نزم، رینگاي بەرزايى نين. رینگاي پيسن. (ماتيزى) بە ھەستىكى
گەورەي تەنيايى، خەوى لىكەوت. بە ھۆي جەنگەو، يەك رووس
نەبوو، (ماتيزى) بتوانى قسەي لە تەك بكا. ئىتر ھەستى بە تەنيايى
دەكرد، تەنيايى تەواو!!

* * *

كاتى كە چاۋى كىردەو، پەنجەرەكان تاريك بوون. دەرگاي
ژوورەكەي لەسەر پشت بوو. راپەرەكە رووناك بوو. ياريدەر لە تەك
چوارپاكەي ۋەستاۋو، شانى (ماتيزى) دەجولاندىو.

—ئەمشەو، ھېرش دەست پىدەكا. سەرھەنگ منى رەوانە كىردوۋە
خەبەرت بەدمى. داۋات لىدەكا لە كاتى ھېرشدا، لە تەك ئەو بيت تا
بتوانى كىردەو كەتان بۆ روون بكا تەو. خۆت نامادە كە!

(ماتيزى) ھەستا. لەبەر روناكى كىزى چىرادا، كۆلەپشتى خۆي
پىچايەو: جگەرە، شەمچە، مەعجۈنى دان، فلچەي ددان، دەفتەري
يادداشت و قەلەمدارى زىادەكى. بە ماۋەي چەند خولەكىك، نامادە بوو
بۆ رۆيشتن. چاۋەرىنى فەرمانى دەكرد. سەردەستەي مېرە داۋاي لىكرد
بىچىتە ناۋ ھۆلى خويندەنەو. ھەموو ئەفسەرانى سەركايتى لەۋى خىر
ببۈنەو. تەماشاي نەخشەكانيان دەكرد. ئەفسەرەكان كالاخوودەي
جەنگيان لەسەر بوو، كەمەربەنديان لە پشت بوو. پالتويان پۆشى بوو.

قاۋەى گەرميان بە سەر پىتو دەخوار دەۋە. فەرماندە بە (ماتىزى) گوت
لە تەك ئەو بىتتەۋە. تەماشى سەعاتى كرد. ئىنجا فەرمانى بزووتى دا.
نيۋەشەو بوو. لە دەرهۋە، باران دەبارى. دوو سەعات بوو توپخانە بە
توندى دەيكتا. لە تاريكىدا، دەنگى ستوونەكان بە رىكى، دەھات بە
رىنگاى تەنىشت قوتايىخانەدا، دەرۋىشتىن.

ھېرشى گەۋرە دەستى پىكرد. لە تاريكىدا، ستوونەكان بەرەو باشوور
دەرۋىشتىن. ھەموو بەرەو باشوور دەچوون. (ماتىزى) پشتملى
پالتۆكەى ھەلدايەۋە. شەرمى پى بوو ھەست بكا (تا) لاجانگەكانى
دەسووتىتى. شەرمى پى بوو بكوخى. سەرەتاي باپەرى، شىكى نەختى
سەختە. شىكە لە كاتى رووداۋى دەرەكى ۋەكوو ئەم ھېرشە بەربلاۋە
بۇ گرتى (كرى)، ناشى بە ھەند ھەلگىرى. بەلام سەرەپراى دەست
پىكردنى ئەم ھېرشە گەۋرەيە، نەيدەتوانى رى لە كۆكەى خۆى بگرى.

(۲۱)

هەر له سەرەتای ھێرشەکەو، یانی له سەرەتای جینەو بەرەو
باشوور، بە تاریکی و لەبەر باران، (ماتیزی) پەڕی بە شتێک برد: زەوی،
رینگا، ھەموو درەختێک و ھەموو پارچە زەویەك، ھاوپیەمانی لەشکری
رووس بوون.

نەو ھاوپیەیی ھیچ جوۆرە خیانیەتێکی تێدا نەبوو: ھاوپیەتی نیوان
زەوی و ئەو کەسانە بوو کە بەرگری ئی دەکەن. (ماتیزی) ھەستی
دەکرد شکارچیە رۆمانیەکان دەبی نەك تەنیا لەگەڵ لەشکری سوور
بجەنگن، بەلکە دەبی لەگەڵ ھەموو بیئە، ھەموو بستە رینگایەك، ھەموو
مەتر چوارگۆشەییەکی خاکی سۆفیت، بجەنگن و بیانەزین. ھەرچی
لەسەر رووی خاکی رووسیا بوو، لە ژێر خاکی رووسیا بوو، ھەموو
بیوون بە جەنگاوەرو لە بەرژەوھەندی لەشکری رۆمانی دژی لەشکری
سەربازی رووسی بوون.

سەرھەنگ نەخشەى شەرى بۆ(ترايان) روون كىردەو. لابلانكى لەشكرى رۆمانى بە لارى، بەرەو رۆژھەلات دەچى، لابلانكى تىرى بە خوارى، بەرەو رۆژئاوا دەپوا. بالەكەى خۇيشيان يەكەو راست بەرەو باشوور مل دەلى. (ماتىزى) ھەولتى دەدا گوى بگرى. ئەمە يەكەم جار بوو، وەكەو پەيامنېر، لەگەن ھىزى جەنگاوەر، لە ناو جەرگەى مەيدانى شەرى بى. بەلام (تا)ى لى بوو و (تا) ھەموو شىك تىك وپىك دەدا. ھەر ھەموو! وەرەپى لە گوتى دەھات. نەيدەتوانى زەينى كۆ بىكەتەو سەر يەك، يادەو ھەرى خۆى بەكار بىنى، يان سەرنج لە رووداوى دەورەبەرى خۆى بدا. چەند جارنىك بە پاش كەوت. گەيشتە ئەو سەربازەى كە وپتەى دارزاوى پىپو و ناوى (تودۆر) بوو. سەر بە دەستەى ھەرماندەيى بوو. شادو گەشاد بوو كە بەم زووانە دەگەنە چيا.

(تودۆر) گوتى:

—ئەو ئەسپانەى ماومان ئەگەر تا دەگەنە چيا نەتۆپن، ئىپ نەجائيان دەبى. ئىستا لە ناوچەيەكى بەرزداين. ھەست بە ھەوا دەكەى؟ ھەناسەيەك ھەلگىشە. ھەوا تا دى، وردە وردە پاكىر دەبى. ئەمە لىشانەى ئەو يە ئىمە بەرەو بەرزى دەپۆين. نىشانەى ئەو يە لە بەرزايەكان نىزىك دەكەوينەو. (ماتىزى) زانى ئەو ئەسپە وردىلە نەساخەى لە ھەوشەى ھەرماندەيى كلۆ شەكرەكەى رەت كىردەو، لە دواى سترونەكەو دى.

سهره ننگ جاري كې ديكه له دوو (ماتيزي) نارد. هېر جاره ي (ماتيزي) دواډه كهوت، سهره ننگ له دوو دهنارد. ده په ويست (ماتيزي) له ته كيېه وه بې. سترونه كه له هيليكې بهرگري نزيك ده كه وته وه كه قايمكاريه كي مكوومي ژېوزه مينې هه بوو. ده بوايه به هيرش قايمكاريه كه ټيكبشكيتن و بگرن. سترونه كاني شكارچي وه ستان. خويان بو هيرشيكې بهرهي ناماده كړد.

بهره بهري روژه هلات، بوو به دوزه خيكي ناگر.

سهره ننگ گوتي:

-ليړه، ده بې به شېرو نوغرميكي گران. نه مه يه كي له هيله هره گرنه كاني بهرگري دوزمه.

تهرو شي تا سهر موي نيسقان ده چوه خواري. تاريك بوو. تا تاريك بوو، كهس هدي نه بوو جگړه بكشي. (ماتيزي) چاره پني نه نگووتني به ياني ده كړد.

سپيده دهم، سهر بازه كان چي ايان له بهر دهم خويان لي ده كهوت. (تريان) چي اكاني ريك بهو جوړه ددي كه له حوشه ي مالي خويانه وه، له (ليزفور)، ده ياندي: له گومه زي شينيان ده كړد..

رويشتن بهر دهوام بوو، به لام هيدير.. سهر بازه كان تفه نگان به دهسته وه بوو، ناماده بوون بو هيرش.

سهره ننگ گوتي:

-رووسه کانی شه وی دی، هه موو شوینی قایمکاری خویان جی هیشتوو. هه لبهت خویان ته یار ده کهن بۆ ئه وهی له چیا بهرگری بکهن. ئه وه ورپانهی بۆ وهرگرتنی ئاگاداری چووبوون، سپیده دهه گه رانه وه و زانیمان رووسه کان شوینی قایمکاری خویان جی هیشتوو.

ئیستا، شکارچییه کان دووباره چوونه پیش. نیوه رۆ، (ماتیزی)، جینگای قایمکارییه کانی بینی. دالانه کان چۆل بوون. به په له په لی کشابوونه وه. رووسه کان، چه لکو ته قه مه نی و که لو په لی سه ربازیان جی هیشتوو. ستوونی رۆمانی، سه ر له نو، چوونه پیش. ته وای پیشنیوه رۆ چوونه پیش. جاروبار دهنگی ته قه ده هات، ئیتر ده وهستان، ئینجا دووباره، به وریایی، ده چوونه پیش. پیشه نگان له پیشه وه ده رژیشتن.

ئیواره ی دووهم داها. شه ویان له ناو لیڤ به سه ر برد. به هیدی ده چوونه پیش. به هیواشی به ره و باشوور، ده رژیشتن.

سبه یه نی رۆژی پاشی، ئاووه و خۆش بوو. بارانی لیگردبووه وه. گه لای داران زهرد بوو، (با ی باشوور گه رم بوو. (تودۆر) له وی، له دهسته ی فه رمانده یی بوو. (ماتیزی) ده یزانی هیشتا سی کیلۆمه تر ماوه بۆ ده ریا.

سه ره نه نگ گوتی:

-هه بزانه روو به رووی بهرگری بووینه وه. به دنیایه وه، له بهر زاییه کانه وه هیرش ده ست پیده کا.

هەر لهو کاته دا، ریزنه یه کی گولله ی مه تره لۆز، له دواوه ، له ناو
جهرگه ی لێری به رزه وه به سه ر ستوونه که دا هات.

(ماتیزی) خۆی به عاردی داداو راکشا. له هه موو جیگایه ک، گولله
گیزه ی ده هات و دره ختی لقو گه لای زه ردی ده شکاند. ئه مه یه که مین
جار بوو، (ترایان) خۆی له ژێر گولله باراندا ده دی. شتیکی سه یر بوو،
له وه زیاتر نه ده ترسا که له ناو ترومبیلێک بیژ ترومبیله که له سه ر
زه وی بخژی. هه مان شت بوو، ره نگه که مریش بی. گولله له هه موو
لاپه که وه گیزه ی ده هات. به لām ئه مه ی به لاره ئاسایی بوو، به قه د
باران و به قه د ته زره ئاسایی بوو. پێشه نگه کان ده ستیان به ته قه کرد.
ته نانه ت ئه فسه ره کانی ش ته قه بیان ده کرد. سه ره نگ مه تره لۆزیکی پێوو.
ئهم شه ره ماوه یه کی زۆر درێژه ی کێشا. ره نگه سه عاتێک ده بوو.
(ماتیزی) پێی وابوو شه ر شتی که نووسینه وه ی زه حه ته. مرۆ ناتوانی هیچ
شتی نا ئاسایی باس بکا. له راستیدا، شه ر شتیکی تا بلتی سواوو ئاساییه.
هه ندی که س خۆیان له سه ر زگ ده خشین و خۆیان له په نا که ورا ن، له
په نا دره ختان، له په نا قومه ته خۆل ده نین. ده گه رپن بزائن ته قه له
کوینده ر دی. ئینجا ئه وانی ش به ده وری خۆیان وه، ته قه ده که ن. که
ته قه ی دوژمن که م ده بیته وه، یان ده بری، سه ربازه کان هه لده ستن و
به ره و پێش ده چن. به وریایی و به پارێز، ده چنه پێش. وه ک ئه وه ی به سه ر
جیگایه کی خلیسکدا برۆن، وریای هه موو جوولانه وه یه کی خۆیان ده بن.

گۈللە شىكى غەرىب نىيە. مرۆ زوو لى رادى. ئەۋەى تىرىش، ھەمىشە
ھەمان شتە.

ئەفسەرىك گوتى:

—ئېمە بىردمانەۋە.

لەشكر دەچۈۋە پىش. (ماتىزى) ھەستى ۋا بوو كە رووبارىك دەيا.
پىۋابوو دەبى (تا) يەكى گرانى لى بى. ئەگەرنا، ۋرەۋرى لە گوتى
نەدەھات. رەتى كىردەۋە بچىتە سەر ئەۋ گويىتكەى دوژمن لەۋپو
ئەقەى دەكرد.

سەرھەنگ گوتى:

—ھىمانى بگەينە دەريا، ۋا دەكەم لە نەخۇشخانە بىتخەۋىن. بە
داخەۋەم كە نەخۇشيت. بەلام ئېمە شانازى دەكەين كە تۆ لەگەلمان
ھانۋى.

لە ساخورىكى ناو دۆل چەند تېرۇمىللىكان بىنى جى ھىشراۋون. سى
لۆرى ۋ چەند عارەبالەى ئەسپا. ئەۋ رووسانەى لەۋى بەرگىيان
كردبو، كەلو پەلو ترومىلەكانيان جى ھىشتبو ۋ بە قوۋنە شەر
پاشەكشەيان كردبو.

يارىدەر گوتى:

ھەموو شىكىكان جى ھىشتوۋە ۋ كشاۋنەتەۋە بۆ بەرزايەكان.

به راستیش، سؤقییه کان هموو شتیکیان جی هیشتبوو: فراخانه، خۆراک!! نه یانتوانیوو له کاتی کشانه وه دا بیان نه بهرزاییه رک و رازو ماهیه کان.

دهستکه وته کانیان هه لسه نگاند. له شکری دوژمن له شکریکی ریک و پیک نه بوو. پارتیزان بوون. ته نانه هه ندیکیان کوله پشته کانیان پر به نازوو قهو تووتن و پهراوی، جی هیشتبوو. هه ندی کوله پشت پیناسه ی شه پرکهره کانیان تیدا بوو. هه ندیکی تر په لکه نانیان لی به جیمابوو، تازه قه بیان لیدا بوو. شوینی تازه ی ددانیان له سه ر نانی وشک مابوو.

(ماتیزی، لیره، شتیکی بۆ ده رکهوت له (تا) که ی ده ردناکتر بوو: کراس و چاکهت و قهره بیناو مه نجه لئو گولله کان هی هه ریمی رۆمانیا بوون. پارتیزانانی (بیسارابی) که (په یامنی له سه ر که ناره کانی دنی یسته ر) ی له دژ نوو سیبوون. له (کریمی)، له بهرگری به رده وام بوون. نه مانه هاو لاتی رۆمانی بوون. به لایم ناویان بیانی بوو. (ماتیزی) ناوه کانی له دفته ره که ی تۆمار کرد. ده یان و ده یان و ده یان که س بوون. ناوه کانی له لا نا ئاشنا نه بوون. (ماتیزی) داوای کرد روخه تی بده ن پیناسه و وینه و مۆره کان له گه ل خۆی بیا. نه مانه پارتیزانانی (بیسارابی) بوون.

گولله و چه ک و ته قه مه نییه کانی له شکری رۆمانی، به پاره ی سه ربازه کان کرا بوون که به ری ره نجی دا یابیان بوو. بۆ کرینی نه و شتانه فیدا کاریان ده کرد، ته نانه ت هه ندی جار خۆیان له که رتکه نانیک بی به ش ده کرد. نه مانه یان بۆ بهرگری کردن له خا ک و مالو

خانه‌واده‌کانیان ده‌کری. بۆ به‌رگری له کلێسه‌کانیان. بۆ به‌رگری له نازادی خۆیان ده‌یانکړین. نه‌و چه‌کانه‌یان بۆ نه‌مه‌ ده‌کړی. ئیستایش، سه‌ربازانی رۆمانی، به‌ ده‌ستی هاوولاتیانی خۆیان، به‌و چه‌کانه‌ی به‌ به‌ری ره‌نجی خۆیان کړابوون، ده‌هاتنه‌ کوشتن. نه‌وان، نه‌گه‌ر به‌ ده‌ستی رووسه‌کانو به‌ تهنه‌نگی رووسی به‌هاتنه‌ کوشتن، خه‌فه‌ت نه‌بوو، ئاسایی بوو. به‌لام که‌ رۆمانه‌کان، له‌سه‌ر خاکی خۆیان، به‌ چه‌کی خۆیان، ده‌کوژران، (ماتیزی) هه‌ستی ده‌کرد له‌ توورپه‌یان، خویتی ده‌وه‌ستی. پێسته‌ی به‌ سه‌ر سووقانه‌کانیدا گرژ ده‌بێته‌وه‌.

(تودۆر) گوتی:

- نه‌ختی قاوه‌ نافه‌رمووی؟ (فنجانه‌ قاوه‌یه‌کی پری بۆ درێژ کرد). رامسپاردوو نه‌سه‌په‌ وردیله‌که‌ی وه‌ک نه‌سه‌پی خۆت بۆ یینن. ئیستا ده‌توانی کلو شه‌کری بده‌یتی. ئیستا ده‌بخوا، چونکه‌ گه‌یشتووینه‌ته‌ سه‌ر به‌رزاییه‌کان. چه‌ند خوله‌کیکی دیکه‌، هاوړپه‌که‌ به‌ سواری نه‌سه‌په‌که‌ دی. ناوت نابوو چی؟ (ته‌نیا)? دپته‌ ئیره‌. نه‌ختی سه‌هر بگه‌ره. (ته‌نیا) دی...

(ماتیزی) فنجانی قاوه‌ی به‌ ده‌سته‌وه‌ بوو. ته‌ماشای ره‌وه‌ نه‌سه‌پی وردیله‌ی چیاپی ده‌کرد، به‌ قه‌د (ته‌نیا) بوونو چه‌کی نیمچه‌ قورسیان لی بارکراوو. بۆ لای ده‌سته‌ی فه‌رمانده‌یان ده‌بردن. به‌ متمانه‌وه‌ به‌ بزنه‌رتی هه‌ایدا ده‌رۆشتن. شکارچییه‌کانو نه‌سه‌په‌ وردیله‌ چیاپییه‌کان، به‌ ئاسانی به‌ بزنه‌رتی به‌رده‌لاند ده‌رۆشتن. (ماتیزی)، له‌ گه‌رفانیدا، به‌ دوا‌ی نه‌و

كلو شه كره دا گهړا كه (تهنيا) له دهشت رھتي كړده وه. دايي. (تهنيا)
به تامه زړوي خواردي.

(تودور) گوتي:

نهمشو، ده گهڼه دهريا. له وانه يه له هه نو كوه تا هه فته يه كي تر،
مادونغان بدهني.

(تودور) شادمان بوو كه شهري (كريمي)، كوتايي دي و مادون ددهن.
شادمان بوو بگهړي ته وه مالي و ژن و منداله كاني بيڼي، چيا كاني
(كارپات) بيڼي.

به لآم له و كاته دا، تهغه دهستي پنكړده وه. يه كه م جار، تهغه ي قهره پينا
بوو، ئينجا مه تره لوز دهستي به شيلكه كرد. (ماتيزي) خوي له په نا
لوري نا. ته ماشاي نهو باريكه ريي كړد كه سهر بازو و نه سپه
ورديله كاني پيدا هوراز دهجوو. سهر بازه كان له سهر ريگا راكشابوون و
تهغه يان ده كړد. نه سپه كان به پتوه بوون. كاتي (ماتيزي) سهر ي
ده كړدن، چوار نه سپي ورديله هشتا، به پتوه بوون. ئينجا نه سپه كان
بانگه روز بوونه وه. به سهر سهر بازه كاندا گلور بوونه وه كه تهغه يان
ده كړد. گولله ي مه تره لوز چوار نه سپه ورديله كهي بريده وه. (ماتيزي)
بي حمدي خوي، كلو شه كره كهي له گيرفاني ورد كړد. نهو كلو
شه كره ي دهيه ويست بيدا به (تهنيا). (تهنيا) له بهر چاوي، له سهر
زهوي، گهوزي ده دا، له چهقي ريگاي چيا كوزرابوو، نهو ريگايه ي كه
زور ههستي تيدا به نهمان ده كړد. (تهنيا) پش به گولله ي رومانپه كان،

گوللەى مەترەلۆزىكى رۆمانى، بىە دەستى پارتىزانە كان، كە شارى
(بالتىزى) يان سووتاندبوو، كوژرا.

ئاگرى مەترەلۆزە كان ھىدى بوو ھە.

(ماتىزى) ھاۋارى كرد:

- (تودۆر! (تودۆر)، لە كوئى؟

(تودۆر)، لە سەر گىاي وشكى ساخورەكە، چەند مەترىك لەولای
لۆرىيەكە، لەسەرپشت كەوتبوو. دەمى پىر خوين بوو. دەينالاند، فىجانە
قاۋەى ساردى خۆى لە دەست بوو. قاۋەكە رۇابوۋە سەر گىا.
سەربازىك (تودۆر) راكىشاىە پەنايەك. وايدەزانى (تودۆر) تەنيا برىندار
بوو. بەلام (تودۆر) مردبوو. رىك ۋەكوو (تەنيا)، بە ھەمان مەترەلۆز
كوژرابوو. گوللە ھىشتا ھەر گىزەى دەھات.

(ماتىزى) بە سەكەخشى چوۋە لای (تودۆر). (تودۆر)، گوللەى بە
ھەنيەو بە زارو بە دەمو چاو كەوتبوو. سەرى كون ببوو. دەموچاۋى لە
پارچە گۆشتىكى خوينايى زياتر نەمايوو، سووقانى سېى، ھىچ گۆشتى
پىۋە نەمايوو.

كە شەپ تەواو بوو (دۆل دىرا، تەقەى بىرا)، مردوۋەكانيان لە دەم رىنگا
بە خاك سپارد. بە پەلە، بە جلۋبەرگۈ بە پىلاۋەو، ئەسپەردەى
خاكىيان كردن.

نهسپه كانيان نه ناشت. نهسپه كانيان به توپيو، له دهم ريگا، له سهر
گياي وشك، جي هيشت.

ئينجا كه وټنه وه ري. به ههمان نرم، به ههمان بازدا كه وټنه وه ري.
جنگاي چوار سهر بازو (تودور) له ستورنه كه به تال بوو. ئيستا، له
كوتاييدا، (تهنيا) و سي نهسي تر ديار نه بوون، له چيا، له دهم ريگا،
مابوونه وه.

سهرهنگ گوتي:

- سوپاي سوور، له ريگاي دهرياوه، له (كريي) بهره و قهوقاز
رويشتون. تنيا پارتيزانه كان ماون.

هه تاو بوو. سهرهنگ ته ماشاي (ماتيزي) كړدو به تر سه وه لپېرسي:

- (ماتيزي)، چت لي هاتووه؟ ته ماشاي چاوم بكه. چاوت به ته واوي
بكه وه.

(ماتيزي) وه ستا. ته ماشاي سهرهنگي كړد. نه و نه ده ي تواني چاوي
زه ق كړده وه.

سهرهنگو (ماتيزي) له پشه وه ي ستورنه كه ده رويشتن. كه نه وان
وه ستان، هه موو ستورنه كه سهرهنگريه وه.

سهرهنگه كان هاوريان كړد:

- ده ريا دياره. جه نايي سهرهنگ، ده ريا دياره!

راسته، له خوارهوه، له بهرامهر خزانوه دهریاپان ددهی. دهریا وهك
ناسمان روون بوو، دوور بوو. بهلام دهیاندی. نهمه خالی كوتایی بوو.
سهرهنگ سهیری دهریای كړد. ئینجا دووباره تهماشای چاوهكانی
(ماتیزی) كړد.

سهرهنگ گوتی:

-زهردتكت گرتووه. وهكړو لیمو زهرد بووی. سپتهی چاوهكانت
زهرد بووین. تهاو زهرد بووین. هیمانی بگهینه كهنار، له نهخوشخانه
دهتخهوتین.

هیشتا نوزده كيلومتر مابوو بو دهریا. (ماتیزی)، نهم ماوهیهی له ناو
تهم بری.

شازده روژ بوو (بوخاریست)ی چی هیشتوو. هیرش بو سهر(كړیمی)
تهاو بوو، له دهریا كوتایی نه هات، له ناو تهم به پایان گهیشته.

(تراپان ماتیزی)یان به فرژكهیه کی سهربازی بردهوه ولات. ههموو
سلفه ری گهړانهوهی به یهك ههست كوتایی دهات: رزگاریی لیمو. به
دریژایی ماوهی فرپیان بهرهو نهخوشخانهی سهربازی (بوخاریست)،
لیمویان دهرخوارد دا. تهنیا لیمو هیچی تر. ههمیشه ههر لیمو، لیمو!!

(۲۲)

(ترایان ماتیزی)، لهو ماوهیهی له نهخوشخانهی سهربازی بوو،
کتیښکی تری نویسی.

سی حفتهی بهس بوو بۆ وهی کتیبه کهی له بارهی (کریمی) وه
بنووسی. باسی مامۆستای (جانکۆری) و (تودۆر) و نهسپه وردیله
چیاپیه کانی بکا که له دهشت دهمردن و ناره زوویان ده کرد بۆ نه وهی
له چیا بژین. باسی پارتیزانه کان و کهناری (کریمی) ی بکا که به قه د
کهناری (نازور) و (یهلتا) هه تاوه. نه مهی هه موو له پشت ته مه وه دیوو،
نه مهی هه موو کاتی دیوو که له بهر (تا) داوه شابوو. نه وهی
نوو سیبوی، روون نه بوو.

بلاو کهر، که هاته نهخوشخانهی سهربازی دهستنوسه کهی لی
وه ربگری، گوته:

—ئهم بهر هه مه بۆ کتیبخانه سهر که وتوو نابێ. جهنگی (کریمی) له ناو
ته مه وه سهیر کراوه. شاعیرانه وه سف کراوه، ته نیا به شیوهی هونه ری.
زۆری شاعر تیدایه و هیچ شتی واقعی تیدا نیه.

(ترایان) گوتی:

— کاتی مروؤ زهر دتکی بیؤ (تای لی بی، هه موو شتی له پشت ته مه وه ده بینی. ده لیتی له سهر هه وره وه ته ماشا ده کا. راسته من جهنگی (کریمی)م به چاوی نیوه نو قاوه وه دیوه به لام نهو کاته ناوها بووم. به زه حهت چاوم تا نیوه ده بووه وه.

کتیبه که له چاپخانه بوو. لهو روژانه بلاو ده بووه وه. (ترایان) داوای له دختور کرد بؤ ماوهی یهک مانگ مۆله تی نه خوشی بداتی. دهیه ویست مۆله ته که ی له (نیزفۆر) بباته سهر.

دختوری سهره ههنگ گوتی:

— جه نابی (ماتیزی)، شتی وا که هاله! من ناتوانم یهک روژ مۆله تی پی بدهم. یاسا توندو تیژه! حاله تی مۆله تدانی نه خوشی به سهر بازان، به تهواوی تهسک کراوه ته وه. جگه له مهیش، له دهره وهی نهو حاله تانه ی سهرۆکابه تی دیاری کردوون. هیچ ناکری!

(ترایان) گوتی:

— من به تهواوی داوه شام! کیشم ده کیلو کهم بۆته وه.

— مۆله تی ده درپته نهو سهر بازانه ی له به ره ی شهر دینه وه، نهوانه ی سهریان بریندار بووه، نهوانه ی شه هت، نهوانه ی ورگیان عه مه لیات کراوه، نهوانه ی سیبه لکیان به سهختی بریندار بووه. بؤ زهر تک، من

ناتوانم نهو مۆلتهت پى بدهم. نهوهك سزام دهدهن و دهمگرن! من
دهسهلاتى شتى وام نيه.

(ماتيزى)، بى نهوهى مۆلتهكهى وهربرى، له نهخوشخانهى
سهربازى دهرجوو. خوى به سهر كردايهتى ناساند. به غه موونى و به
هيواشى له پله كان سهر كهوت. ببو به پياويكى تر.

سهرهنگ (ستانكوڤ) هيچ نهچوو نهخوشخانه و كهسيشى نهئارد
سهرى لى بدا. نهگهر (ترايان) له شهرگه بريندار بوايه، له وانهيه يهكى
له سهر كردايهتى بچووبايه سهردانى!

نهوهى له شهرگه دا، تووشى زهرتك، تاسووره، سچوون بى،
تهنانهت نهگهر پيش بمرى، پالنهوان نيه. ده بى گوللهيهكى به سهر، به
ورگ، به سپهك بكهوى بۆ نهوهى بى به پالنهوان. بۆيه، ههرگيز
مادۆنى نهخوشى نادهنه نهوانهى له شهرگه دا تووشى نهخوشيهكى وا
دهبن كه دهشى تووشى ههر كهسيكى دى بى. رهنگه له بهر نه مه بى،
(ترايان) كاتى له پله كانهى سهر كردايهتى سهر ده كهوت، ههستى به
زهليلى ده كرد. بهوه سهخهت بوو كه بچيته بهردهم سهرهنگ
(ستانكوڤ) و پى بللى له (كرىمى) تووشى زهرتك هاتوو. زهرتك
نهخوشيهكى سهربازى نيه. نهخوشيهك نيه مرؤف له سهرنگه
پشهوهى شهر تووشى بى. پۆسته له سهرنگهرى شهر دا، به گولله
داببۆرنى. پياو نهگهر تووشى زهرتك بى، مافى هيچى نيه..

له گهڻ نه مېشدا، (ترايان) داوای کرد چاوی به سهرهنگ (ستانکوڙه) بکهوی. دهبي به هر نرخي بي چاوی پیکهوی و پتي بلي له نه خوشخانه دهرچووه و دووباره ناماده به نرکي خوی جي به جي بکا.

دهرگهواني سهرهنگ گوتي:

-سهرهنگ (ستانکوڙه) له بهشي راگهيانندن نه ماوه.

نهم سهربازه (ترايان)ی نه دهناسی. جاران هموو سهربازه کان (ماتيزی)يان دهناسی. هموو شت گوزابوو. نیستا، که شيکی چری سهربازي به شي بانگه شهي داگرتوو. (ماتيزی)، ناوی فرماندهی نوی وهرگرت.

دهرگهوانه که نيشانه ی (ر.ب)ی له بهرؤکی چاکه تي (ماتيزی) بينی، پرسی:

-تو به ريگای زنجيره ی پله و پایوه نه بی، ناتوانی بگهيته سهرهنگ. يه کهم جار خوت به نه فسر بناسينه، نینجا پرؤ لای کاپن و پاشان لای فرمانده و بهم جوړه پيدا پرؤ. بنگومان، نه گهر شتيکی گرنگت هبي پيانبلي.

(ماتيزی) گوتي:

-من له نه خوشخانه دهرچوويم.

سهربازه که به لافردی گوتي:

—دهتهوئ قسه له گهل سهرهنگ بكهى بو ئهوهى پييلئى له
نهخوشخانه دهرحووى؟ بو دهرحوون له نهخوشخانه، برۆ لای ياريدەر،
نهك سهرهنگ.

(ماتيزى) به گوئى كرد. ياريدەر ناوى له دهفتهريك نووسى. ناگادارى
كردهوه كه نيشانهى (ر.ب)ى زۆر له خوارهوه داوه. (ماتيزى)،
له سهرهتاي جهنگهوه، نيشانهكهى لهو جينگهيه دابوو. كهس پينه گوتبوو
زۆر له خوارهوه دراوه. كهچى ئيستا، ناگاداريان كردهوه نيشانهكه له
جينگاي دياريكراوى خۆى نه دراوه.

ياريدەر له گهل (ترايان) چووه لای نهفسهري فهريماندهى دهسته.
كهشى مهدهنى سهردهمى سهرهنگ (ستانكوڤ) نه مابوو. له سهردهمى
(ستانكوڤ) دا، بهشى راگهياندن له دهستهى نووسينى رۆژنامهى ده كرد.
ئيستا له سهربازخانهى شكارچى (برازوڤ) دهكا. هه مان كهشى نه يارى
نهخوشخانهى سهربازى بوو دژى مهدهنيان. سهرباز رقيان له مهدهنيان
دهبيتتهوهو حهز دهكهن سووكايهتيان پى بكهنو ململانهيان له گهل
بكهن. (ترايان) تينگهئى مه بهستى سهرهكى نهفسهراى بانگهشه، نهويه
سووكايهتى پى بكهن. وهكوو له (برازوڤ) سووكايهتيان پى كرد كاتى
سهرتپه كه چاويلكهكهى فريدايه ناو كوچهلهى چا. لييرهيش ريك
هه مان كهشو ههوايه.

—كارينكت پى دهسپيرن. نهوه بوچى چه كمهكانت بۆيه نه كردووه؟
(ترايان) بيدهنگ برو.

ئەفسەرە که گوتی:

دەچیتە بەرەوی شەڕ. سەربازی گەنج ئیشیان لە نووزگە نییه.

(ترایان) گوتی:

—من تازە لە ئەخۆشخانە دەرچوویم. تا ئیستا دوو جار چوومدەتە بەرەوی شەڕ. سێ کتیی جەنگیم نووسیوه.

ئەفسەرە که گوتی بەم قسانە ئەدا. هەزی لە کتیب ئەدە کرد. ئەو، ئەمە بەلاوێ گەرنج بوو که پەيامنێر چە کەمە کە ی بریقەدار بێ. نیشانە کە لە جینگای تاییەتی خۆی دابی و تەراشی کرد بێ. ئەفسەر، بێ ئەوێ سەرنج لە (ماتیژی) ی سەرباز بەدا، پەڕەکانی دەفتەرە کە ی ئاوا کرد.

ئەفسەرە که گوتی:

—دەچیتە هێزی دەریایی. هێزی دەریایی شاهانە داوای پەيامنێرێکی جەنگیان کردووه. بەیانی، دەچیتە (کۆنستانزا).

(ترایان)، بە ئامادەیی لەبەر دەم مێژ وەستا بوو.

ئەفسەرە که هاواری کرد:

—ئێر چەمەپرای چیت؟ زوو پڕۆ بۆ لای تاقمە کەت. پەسولە ی رینگ وەر بگرە. بەیانی، لە (کۆنستانزا)، دەچیتە فەوجە کەت. ئەگەر دوا بکەوی، زیندانی دەکری.

(ماتیزی) گوتی:

-به‌ئی. حالی بووم.

* * *

سبه‌ینه‌ی رۆژی پاشی، (ترایان)، له ئیستگه‌ی ریڭای ناسنی (کۆنستانزا)، له قه‌تار دابه‌زی. له ئیستگه‌، په‌یکه‌ری (نۆفیدی) بینی که کاتی خۆی سورگومکراوو بو ئهم شاره. دوا‌ی نه‌وه که‌شتی گه‌وره‌ی جه‌نگی بینی. (ماتیزی)، ته‌نیا به‌ وینه‌، یان به‌و شیوه‌ی که له‌گه‌ل قوتابخانه‌ ده‌چوونه‌ سه‌یرانی سه‌ر که‌نار، دیووی، هیزی ده‌ریایی ده‌ناسی. به‌لام قه‌ت سواری که‌شتی نه‌بوو. که‌چی نه‌وه‌تا، له‌و رۆژه‌وه‌، بووه‌ به‌ ده‌ریاوان. بیست و چوار سه‌عات پێشتر، که‌ له‌ نه‌خۆشخانه‌ بوو، هه‌رگیز به‌ بیریدا نه‌ده‌هات به‌ ماوه‌ی شه‌وو رۆژێک له‌ که‌شتیه‌کی جه‌نگیدا، ده‌بی به‌ ده‌ریاوان. به‌لام له‌ کاتی جه‌نگدا، هه‌موو شتی له‌ سه‌ربازیدا، له‌گۆینه‌.

ئه‌فسه‌رانی هیزی ده‌ریایی به‌ هاتی (ترایان) شادمان بوون. چه‌زیا‌ن ده‌کرد کتیپکی وه‌کوو (په‌یامنی‌ر له‌ که‌ناره‌کالی دنی ییسته‌ر) و (جه‌نگی کریمی) و (سه‌رده‌می دو‌عا) یان له‌ باره‌وه‌ بنووسی. ده‌ریاوانان رو‌خسه‌تیان دا جلی مه‌ده‌نی له‌به‌ر بکا. خو‌شترین ژووری (داسیای) زیالێکیان دایه‌. تا نه‌و کاته‌ هیچ په‌یامنی‌رێک هیچی له‌باره‌ی هیزی ده‌ریایی نه‌نوو‌سیوو.

فه‌رماندی هیزی ده‌ریایی شاهانه‌ گوتی:

-به هەر حال، پālēوانیتیی هێزی دهریایی، وه کو پālēوانیتیی
 فرۆکهوانی و وه کوو پālēوانیتیی له شکری زه مینی نییه، وایه له
 دهریاوانیی شاهانه دا، تۆ شتیک له سهر ئیمه دهنووسی. راسته،
 پālēوانیتیی تاکه کهسی له هێزی دهریاییدا نییه وهك نه وهی له هێزه کانی
 تر دا ههیه. به لām لیژه، پālēوانیتیی به کۆمهڵ ههیه. تۆ به چاوی خۆت
 ژیانی ئیمه ده بینێ. ژیا نیکی که له جاره. هه لێ بهت سه رنجت راده کێشی!

(تریان)، له رۆژه کانی هه وه لێدا، که شتییه جهنگیه کانی به سه ر
 کرده وه. رۆمانیا، ته نیا زیانیکی جهنگی به چو وکی له سه ر دهریای رهش
 ههیه. هێزی دهریایی گرنگیه کی وای نییه. (ماتیزی) چالاکی و ده وری
 هه ر یه که له که شتییه کانی وه رگرت. هه ندی که شتی نه رکیان
 گوازته وهی سه ربازی بو و هه ندیکی تر له گه ل که شتییه کانی سه ربازی
 ده چوون و ده یان پاراستن.. لۆتکه هه بوون، کت و پڕ په لاماری که شتی
 دوژمیان ده دا و ئینجا به خیرایی دوور ده که و نه وه. که شتی دانانه وه و
 هه لگرته وهی مینیش هه بوو. دوا کیش و به له می نه جات هه بوو. هه موو
 هێزی دهریایی نه و نه ده بو و به س! ئینجا ناقووریکیشی لی بوو. یه ک تاقه
 ناقوورا پێده گوترا (دۆفان). قوتا یخانه ی دهریاوانی بوو.. له کاتی
 جهنگدا، تا ئیستا دوو نه رکی له ناوی دوژمن نه لجام دا بوو، خۆی بۆ
 نه رکی سییه م ناماده ده کرد.

فه رمانده گوتی:

— دلت كام كەشتى گىرت، سۈارى بە!! گىرنگ نىيە ھەر كەشتىيەك
بى!

جەنگى سەر روۋى دەريا، ۋە كۈۋ جەنگى سەر روۋى زەۋى، يەككىكە
لە دلتەزىنەزىن پىشەى مۇفائىيەتى. ناخۇشەزىن ۋ پىر مەترسىزىن،
سۈاۋترىن ۋ گەمژەترىن پىشەىيە. (ترايان) تەماشى كەشتى مەن دانان ۋ
مەن ھەلگىرنەۋەى كىرد. تەماشى كەشتى گۈاستەنەۋەى كىرد، نەيتۈانى
بىرپار بىدا. سەرنجى كەۋتە سەر ناۋۋورەكە. لەشكرى روۋسى ھىشتا لە
رۈژھەلاتى (كەرىمى) بوۋن. كە قەققاز لە رىگەى دەرياۋە بىزىۋى بۇ دابىن
دەكردن. بىرپار بوۋ (دۆفان) بىچى پەلامارى ئەۋ كارۋانەى سۇفەت بىدا
كە تفاق ۋ خۋاردنى بۇ روۋسەكانى (كەرىمى) دەھىنا. (ترايان) بىرپارى دا
لە گەن ناۋۋورەكە دەربىچى.

فەرماندە گۈتى:

— ژيانىكى لە رادەبەدەر دژۋارە. پىم ۋايە تۆزۈر بەرگە ناگرى. بۇ
نەۋەى لە ناۋ ناۋۋور بىزى، دەبى جەستەىيەكى تۆكەمەۋ بەھىزەت ھەبى!

(ترايان) تەماشى كەشتىيە جەنگىيەكانى كىرد. ۋەكۈۋ ھەموۋ
كەشتىيەكى ئاگادارى نۆپەرانى گەشت ۋابوۋن. كەشتى جەنگىيە،
جىاۋازىيان ئەۋە بوۋ، تۆپىان ھەبوۋ. (ترايان)، كە تەماشى كەشتىيەكانى
دەكرد، ۋەكۈۋ ھەر كەسكى سەر كەنارى دەريا، ئارەزوۋى چۈۋنە
جىيەكى كەسەنەزانى دەكرد. ھەزى دەكرد سەفەرىك بكا. بەلام
سەفەرىكى جىا لە سەفەرەكانى تر. گۈتى:

من له گەل ناقوورە كە دەچم. له گەل ناقوورە كە، به گەشتى دەريايى،
بۆ ئابلووقەدانى (كريمى) دەچم.

فەرماندە گوتى:

—ژيان له ناو ناقووردا، له ژيانى ناو سلوولى زىندان دژوارترە.

(ماتىزى) بېرىرى خۆى دا. فەرماندە بە ئامادەيى وى، فەرمانى
دەركرد:

—ناوى جەنابى (ترايان ماتىزى) له لستى ناوى ئەو تاقمە بنووسن كە
به (دۆھان)، به ئەرك دەردەچن.

(۲۳)

ناقور به نهټټيرين شپوه به نړك دهردهچي. كهس روژو ساتي به
ريكهوتني نازاني. بگره نازاني نه فهره كاني تاځمه كه كين. (ماتيزي) بو
كهسو كاري خوۍ نووسي له (ئيزفور)، نه گهر چهند حفته يه كه
خه بهري نه ميان نه بوو، نيگه ران نه بن.

به ر له وهۍ به ري بكهون، (ترايان)، وه كوو دهر يواښكي تاځمه كه،
پيوستيه كاني جي به جي كرد. وه سیه تنامهۍ نووسي و دايه فرمانده.
قوتي جگه ره و ساعات و شيعره ده ستوروسه كاني له ناو زهر فيك ناو
ناو نيشاني نه و كه سانهۍ له سهر نووسي، كه نه گهر ناقورره كه
نه گه رايه وه، شته كان وه ربگرن.

ههشت روژ دواۍ نووسيني وه سیه تنامه كه، ساعات دووي به ياني،
خه بهريان دايه، به ري ده كهون. (ترايان) به سهر پستي ناقورره كه
كهوت. ناقور له شپوهۍ جگه ره يه كي زه به للاح دايه. به وريايي
ده روا. (ترايان) له كونيكي خړي وه كوو زاركي سوولاو كه، چووه ناو
ناقورره كه. چلو چوار نه فهره كهۍ تاځمه كه له وي بوون. فرمانده له

ھەمويان بە تەمەنر بوو. تەمەنى بىست و ھەشت سال بوو. ئەوانەى دى تەمەنيان لە نيوان بىست، تا بىست و چوار سال بوو.

تەختەكانى نووستنى ناو ناقوور، بە دريژايى ديوارى ناسنى ناقوورەكە، چين لەسەر چين، لە سەر يەك كرابوون. ۋەكوو رەفكەى كتيخانە تەسك بوون. كە مرۆ لەسەرى رادەكشا، ئەستەم بوو بتوانى خۆى ۋەربگيرى. نەشيدەتوانى بە كەيفى خۆى لاق لى رابگيشى. رەفكە-تەختەكان كورت بوون. نەك تەنيا تەسك بوون، بەلكو كورتىش بوون. جىنگا، لە ناو ناقوور، بە نرخىن شتە. تاقمى ئەركدارى لى دەرېچى، ئەوانەى تر دەبى ھەميشە لەسەر تەختە تەسك و كورتەكان دريژ بن. بۆ ئەۋەى كەمترين جىنگا بگرن. ھەموو جلى چەرميان لەبەر و چەكمەى لاستىكيان لە پىنە. ژېرەۋە ناۋى دەريايە، تەرە، دۇنيا ساردە. ئۆكسىجين لە كۆگاي گەۋرەى پۆلاين، لەناو ماتۆرخانە رىزكراون، چلو چوار كەسەكە ھەناسەى پىدەدەن. يۆكسىجىنەكە بە شېرە دابەش كراۋە.

پلانى كردهۋەكە سادە بوو. لە گەل ئەنگوتنى بەياندا، دەبوو نوقار بچتە ژېر ناوو و بړوا. تا لە بن ئاو بى، بە ھۆى دەنگەۋە رينمايى دەكرى. ئەگەر بە دەزگاي دەنگدانەۋە، گوڤيان لە دەنگى كەشتيەك بى، دەبى بۆ ئەۋلا بچن. ئىنجا دەبى يەكلى لە چوار ئەژدەرى ناقوورەكە لە كەشتى دوژمن بەردەن.

شەۋ، ئەگەر ھېچ كەشتيەكى دوژمنيان لە دەۋرۋەر نەبى، ئەگەر ھەيۋەشەۋىش نەبى، ناقوورەكە دەتوانى بىتە سەر رووى ئاوو تا بەياني

وێ کوو هەر کەشتیەك لەسەر ئاو بسوورپێتەو. ئەوسا دەبێ سەر لە نوێ بجێتەو بن ئاوو لە قوولایی دەریادا، رێی خۆی بگێتە بەر.

(ترايان ماتیزی) گوتی داووه روونکردنەو کانی فەرماندە. تەماشای نەخشەیه کی دەکرد. نەخشەی دەریای رەشو کەنارەکانی بوو. ئەوان ئامانجیان، کەنارەکانی (کریعی) و (قەققاز) بوو کە کەشتی رووسیان پێدا دەهات و سەربازو تەقەمەنی و چەکیان دەگوازتەو بۆ (کریعی). ئەوان، نەریان ئەو بوو ئەو کەشتیانه نەقروم بکەن.

فەرماندەو (ماتیزی) لە ناوەندی ناوورە کە، لە لوقتەیی سەربازان بوون. ژوورە کە مێژیکێ بچووکی سەفەری و چوارپایەکی سەفەری تێدا بوو، فەرماندە لەسەری دەخەوت لە گەڵ بنکەیی پلیکانەیه کی ناسن کە لەو سەری دالانە کە دەچوو دەرگای دەروەیی ناوورە کە. دەرگا خولاو کە، کە وێ کوو قەپاغی زارکی ژێراب وابوو، بە توندی لەسەر سەریانەو قەپات کرابوو.

شەوی یە کەم، ناوورە کە نەهاتەو سەر ئاو. دوژمن لە بەندەرەو، چاوەدێری دەرجوون و رویشتی کەشتیەکانی دەکرد. وا چاک بوو ناوورە کە لە رویشتی خۆیدا بەردەوام بێ و هەردوو لا رەچار بکا. بەیانی روژی پاشی، لە رویشتی ژێر ئاو بەردەوام بوو. قاوەیه کی ساردیان خواردەو. خواردنی قووتوویان خوارد. کاتی ناوور لە بن ئاو بێ، شت لێنان و ناگرکردنەو قەدەغەیه. عەنبارو پاتریان لە ژێر پێیه.

لەوانەییە یەك پڕۆشك ببی بە مایەیی تەقینەو. جگەرە خواردنیش قەدەغەییە.

(ترایان) دەییەویست بزانی لەو قوولاییەیی تێیدان، دەریا شکلی کۆو؟
فەرماندە دەریچەییەکی بەربەستی کردەو ئەو ئاوی دەگیڕایەو، هۆرئەییەکی
بە مینای نەشکەنی هەبوو. ئاوی رەشی دەورو بەر لەو چاوە شووشەیی
دیار بوو. ئاویکی رەشی وەك قیر. هیچ تیشکیکی خۆر نەدەگەشتە ئێرە.
ئاوێکە رەشو سارد بوو. لە ئاوی ناوورەکەدا، هەناسەیی نەفەرەکان
دەبوو بە خوناو. ئەو هەوایی نەفەرەکان دەیانداوە، لە سەر دیواری
ناسنی ئاوەوێ ناوورەکە چڕ دەبوو و بە شێوێ پشکاوێ ورد
بەردەبوو و سەر نەفەرەکان. بۆیە هەموویان جلی چەرمیان لەبەر
دەکرد. ئاوی ناوور، تەو سارد بوو.

(ترایان)، لە رۆژانی هەوێیدا، زانیاری لە بارەیی ئامێرەکانو لەبارەیی
شەڕ وەرەگرت. لە گەل ئەوێشدا، رۆژگار بە سستی دەڕۆشت.
شەوی دوو، یانی لەوێتی لە بەندەر دەرحووبوون، یەكەم شەو بوو
لەسەر رووی ئاوی دەڕۆشتن، (ماتیزی) زانی کاتی ناوور وەکوو
کەشتیەکانی دی لەسەر رووی ئاوی دەپوا. دەریاوانەکان هەقیان نییە
بەچە سەر پستی ناوورەکە. لە جیگەیی داخراوی خۆیان دەمینەو. یەك
یەك، بە نۆرە دەچنە دەرەو.

فەرماندە گوتی:

– له کاتی مه ترسیدا، ده بی به ماوہی سی چرکه، بچینه وه بن ناو. کاتمان نییه چاره ری بکهین تا نه فہرہ کان دینه وه ناو ناقور. بۆیه هەر جاره ی ته نیا ریگای یه ک نه فہر ده دین بچینه دهر وه.

نه گەر ناقور بکه ویته بهر هیرش، هەر هه نده ی پی ده کری بچینه وه بن ناو.

له رۆزی پاشیه وه، بۆی خواردن نه ما. دهریاوانان ته نیا که می قاوه و بری کۆنیا ک و حه بی فیتامینان ده خواردو هیچی تر. جاروباریش چو کلا حیان ده کروش. رۆژگار به سستی ده ریش. که ناقور له ژیر ناو بی، رادیۆ وه رناگری. ته نیا که به سهر ناو ده که ونه وه، ده توانن په یوه نده ی رادیۆی بکه ن، یان گوی له (تی. ئیس. ئیف) بگرن. که له بن ناو نفووم ده بن، به ته وای له دنیا داده برین. جهنگی ژیر ناو په کنه وای تاقه تپروین و ناخۆشه. هه موو رۆزی، هه موو سه عاتی، هه مان شت دووباره ده بیته وه.

دوای پینج رۆژ چه مه را، که هه مان بهر نامه یان په یوه ده کرد. جار جار، چاره دیری دهنگی که شتیه کیان ده کردو له ده ستیان ده دا. گوتیان له دهنگیکی سهر رووی ناو ده بوو. وه کوو چرته ی زیخ وابوو که به شووشه بکه وی. نهو چرته نه ی به دهنگی خهفه به پشتی ناسنی ناقور وه که ده که وتن، بۆما بوون. به لام دهنگیان له دهنگی چرته ی دانه زیخ، زیخی بچووکی به قه د دنکه قاوه، قایم نه بوو.

فه رمانده گوتی:

—ئەمانە بۆمبان، فرۆكە دەيانھاوتىن! ئەو بۆمبایانە لە قوولایی ئاو دەتەقنەو.

كەواتە ھێزى ئاسمانى سوور ئاگادار بوون كە ئاقوورچىكى رۆمانى لە ئاوەكانى رووسىدايە. واتە ئاشكرا بېوون. دەبوايە زیاتر پارێز بکەن. دواى نيو سەعات، دەنگى زىخباران پرا. فەرماندە روونى كردهو:

—يەك تاكە بۆمبا بە كۆگا بکەوئ، سە. ھەموو شتێ دەپرێتەو. بە زۆرى ئاقوورى ژێر ئاو زەبرى واى پىناكەوئ بئەقیتەو، بەلام ئەوەندەى زەرەر پێ دەگا كە نەتوانى سەرکەوتتەو بۆ سەر رووى ئاو. لەم ھالەتەدا، ھەتا ھەتايە لە ژێر ئاودا دەمىتتەو. (باتىزى) پرسى:

—رێنمايى سەربازى بۆ ھالەتى وا چيە؟ دەرياوانانى ئاقوورى پىكراو و مەحكوم بە مانەوئى ھەتاهەتايە لە قوولایی ئاو، چ دەكەن؟ رێنمايى ئاسايى چيە؟

ئەگەر بپىكرێن، دەبێ تا شەو چاوەرپێ بکەين. كە تاريك داھات، ھەول دەدەين بچينەو سەر رووى ئاو. ئەگەر نەمانتوانى، ھەول دەدەين كېماسيە كە بەر تەرەف بکەين، ئەگەر سەرنەكەوتين سەرکەوينەو سەر ئاو، خۆمان دەدەينە دەست قەزاو قەدەر. بە كپ و بێدەنگى، چاوەرپێ مردن دەكەين. لە ئاو ئاقوورەو، ناتوانين پەيامى فریاخواستن رەوانە

بکه‌ین، ناتوانین داوای یارمه‌تی بکه‌ین. چاره‌ری ده‌ک‌ه‌ین که هه‌موو
نۆکسیجینی کۆگا ته‌واو بوو، بخنک‌یین!!

(ماتیزی) پرسى دواى مردنى تا قمه‌که، ناقورره‌که چى به‌سه‌ر دى.

—ناقورور، ده‌توانى دواى نه‌وه، ماوه‌یه‌کى زۆر زۆر به‌ بارو
جه‌نازه‌کانه‌وه، به‌م لاو به‌ولادا پرّوا. ئینجا شوپ ده‌بیته‌وه بو بنى ده‌ریا.

سه‌رده‌سته‌ی هه‌والگ‌ری، چووه‌ لای فه‌رمانده، گو‌تی:

—ده‌نگی که‌شتیان دى. ده‌لئى لۆتکه‌ی تیژرۆی شه‌ر به‌ره‌و لا‌مانه‌وه
دین.

له‌ بن ئاودا. مرۆ زۆر له‌ دووره‌وه‌ گو‌تی له‌ ده‌نگ ده‌بى. به‌ هۆی
ده‌زگا‌کانى ناقورور، ده‌توانین، به‌ گو‌یره‌ی ده‌نگه‌که، بازى ره‌وت و
جو‌ری نه‌و که‌شتیه‌ دیارى بکه‌ین که به‌ سه‌ر سه‌رمان، یان به
ده‌ورو به‌رماندا ده‌رّوا.

نه‌و ناگاداریه‌ بوو به‌ هۆی ترسو و تۆقان. گه‌وره‌ترین دوژمنى ناقورور
لۆتکه‌ی تیژرۆیه. فه‌رمانده‌ هوشیارى راگه‌یاند. هوشیارى، بو ناقورور
که به‌جیته‌ بن ئاو، مانای له‌ کارخستنى هه‌موو مه‌کینه‌کان و خه‌فه‌کردنى
هه‌موو جو‌ره‌ ده‌نگیکه. تاکه‌ هۆی به‌رگ‌ری کردنى ناقورور، بیده‌نگیه‌.
چلر چوار نه‌فه‌ره‌که‌ قورقاپیان لی‌کرد. که‌س قولاتى نه‌ده‌کرد. هه‌موو
گو‌یان رادیرا بوو. ده‌نگی لۆتکه‌ی تیژرۆ به‌ گو‌ی نه‌ده‌بیسرا.

سه‌رده‌سته‌ی هه‌والگ‌ری چرپاندیه‌ گو‌تی فه‌رمانده:

-به خیرایی لیمان نریك ده كه ویتته وه.

فهرمانده به دهنگینکی نزم گوتی:

-نه گهرچی هه موو مه کینه کان وه ستاون، له گهل نه وه شدا، ئیمه له
رویشان بهرده وام ده بین. ئیمه، لیره، په نجا مه تر له قوولایی ژیر ناوین.
ته وژمی ژیر ناو ده مانبا. به خیرایی نریکه ی هه شت کیلومه تر له
سه عاتیکدا، لا به لا ده کشین.

(ماتیزی) پرسى:

به چ لایه کدا ده کشین؟

فهرمانده گوتی:

-ئهمه نازانین. ئه مشه و كه چووینه وه سه ر ناو، ده توانین بازه كه دیاری
بكهین و بزاین ته وژم به ره و كام لای بردووین.

له و كاته دا كه (تریان) بیرى ده كرده وه نا قووره كه یان ئیستا به
خیرایی هه شت کیلومه تر له سه عاتیکدا، له گهل ته وژمی ژیر ناو،
قوولایی ته ی ده كا، له جارى یه كه م توندتر زرخیان به سه ردا بارى. ئه مانه
بۆمبا بوون.

فهرمانده گوتی:

-لۆتكه ی تیژرۆى سۆفیت بۆمبا بارانمان ده كه ن.

(ماتیزی) پرسى:.

چۆن ئېمەيان دۆزىۋەتەۋە؟

ئەۋ فېرۇكانەي بەسەر سەرماندا فېرېون، ئېمەيان بېنيۋە. ئەگەر دەريا ساف و ئارام بى، فېرۇكە بە ئاسانى دەتوانى ئاقوورى ژىر ئاۋ بدۆزىتەۋە. لە دەرياي (رەش)دا، دەتوانى نىزىكەي تا قوللايى بېست مەتر شت بدۆزىتەۋە. رەنگە ئەمىرۇ دەريا روون بوۋى. لەگەل ئەۋەيشدا، ئېمە لە قوللايى پەنجە مەتردا بوۋىن و فېرۇكە نەيدەتوانى بمانىنى. لەۋانەيە شەۋى دى، كە لەسەر روۋى ئاۋ بوۋىن، بە ھۆى دەنگەۋە، بە ئېمەيان زانىيى.

فەرماندە لە قسەكەي بەردەۋام بو. بۆمباران ديسان چەند چىركەيەك درىژەي كىشا. ئىنجا دەنگ نەما. لەگەل ئەۋەيشدا، سەربازانى ھەۋالگى گويان لە دەنگى لۆتكەكان بو. دوور نەكەۋتەۋە. ھېشتا لە سەر سەريان بو.

—رووسەكان دەزانن ئېمە لە ئاۋ ئاۋەكانى ئەۋانداين و بە دواماندا دەگەرېن. گومانى تېدا نىيە بە ئېمەيان زانىۋە.

لە ھەمان كاتدا، بۆمباران دەستى پىي كىردەۋە. بۆمبارانەكە وردە وردە لە ئاقوورەكە نىزىك دەكەۋتەۋە. دەتگوت يەكەۋ راست لە سەر سەريانەۋە دادەبارەى.!

—ئايا ئەگەر ھېچ دەنگمان لىۋە نەيە، دەتوانن بماندۆزىۋە؟ تۆ گوت تەنيا دەنگ دەتوانى جىگاو قوللايىمان تاشكرا بكا.

فهرمانده رهنگی له روودا نه مابوو. خوی له وهلامدانه وه دوور دهخسته وه. بیری له شتیکی خه بار ده کرده وه. داهاته وه سهر (تریان) و به سرته گوتی:

— نه گهر رۆن له مه کینه چووبی، په له یهك له سهر سهرمان دروست ده كا. رۆن، له دووره وه، له سهر رووی دهریا دیاره. شوپنه که مان ناشکرا ده كا.

— نایا دهشی مه کینه رۆنی لی بجی؟

فهرمانده شانی هه لته کاند. جوولانه وه که ی وای ده گه یاند که دهشی شتی وا روو بدا. بوړیهك کون بی، لولویهك به قی و رۆن بجیته سهره وه ی ناقوور.

دیسان بارانی بومبا دارژا. ده تگوت مست مست دنکه زیخ به مینا داده کهن.

فهرمانده گوتی:

— یه که و راست له سهر سهرمانن. ریتک له سهر سهرمان!

له هه مان کاتدا، بومباهه راسته وخو به بو دی ناقووره که کهوت. ریتک به سهر لوقته ی سهر بازان کهوت، که ماتیزی و فهرمانده ی لی بوو. ده تگوت کوتک بوو پیکه وت. چلو چوار که سه که جوولیهان له خو یان بری. رهنگیان په ری. هه ناسه یان راگرت. فهرمانده و دهریاوانان چاویان هه لیری، ته ماشای سایته ی ناسنی خو له میشی ناقووره که یان کرد که پشکه ناوی لی دهاته خواری. هه موو به ترسه وه سه یریان کرد.

ته ماشای نهو شوینهی سايته یان کړد که کوټکه کې پیکهوت. سايته ههروه کوو جاران بوو. نهختی تېرو ژهنگاوی بوو. دلّوپه ناوی لپندهات، دهنگوت دلّوپه ناو له بنی سولاوکه وه دهچکي.

ئينجا چاری بيمناکیان برپيه سهر میزي سه فېريی فرمانده. وینهه کی زیوی زور گه وره ی پاکیزه به دیواری ناسنه وه ههلواسرابوو. ههر جاره ی بومبایهك به رده بوو وه، ههموو چاویان ده برپيه سهر وه بو سايته و ئینجا بو لای وینه که. ئینجا سهر له نوی بو سايته و دووباره بو سهر وینه که. ههر نهو رنده و بهس! کهس له مه غافل نه ده بوو.

فرمانده، چه کمه کې له پی کرده وه تهنيا چه لینی له پی ما. هیدی له سهر په نجه ی پی ههنگاوی ناو چووه ژووری تهنشت که نامیره کانی تیداوو. دوو ته کنیکاری له تهك بوو. له شتيکیان ده کوئیسه وه. بومباران نیو سه عاتی تر به رده وام بوو. کهس جووله ی نه کړد. فرمانده، دووباره به تای چه لین، گه رایسه وه جیی خوی. لوټکه کان رویشان. بومباران وهستا. له گهل نه مه یشدا، فرمانده تا بلتی نیگه ران بوو.

(ماتیزی) پرسى:

—له ژووری نامیره کان چت پشکنی؟ ههموو مه کینه کان کوژاونه ته وه.

چیت بیڼی؟

فرمانده گوتی:

—ناقوور پیکراوه، به لام نازام له کام لا.

(ماتیزی) بیری کردهوه رهنگه تازه هەرگیز سەر ئاو نه کهونهوه.
 - به یه دوو سهعاتی تر، پێدهکهوین ناخۆ پێکرانه که مهترسی ههیه ؟
 یان نا؟ و له کوێهه؟ حالی حازر، ناتوانین هیچ بزاین. نه گهر یه کێ له
 مهخزه نه کانی به نزین، یان رۆن، پێکراپی، په لئه یه کێ گه وره مان له سەر
 سەر پهیدا ده بی. لهو حاله ته دا، نهوان ده گه رپنه وه بۆ مباراغان ده کهن،
 نهم جاره، به شیوه یه کێ وردیش!! به لام نه گهر له هه نو که وه تا دوو
 سهعاتی دیکه، بۆ مباران نه کراین، به ختمان ده بی به سه لامه تی گیان دهر
 بهین.

سه ردهسته ی هه والگه ری گو تی:

-لۆتکه کان وا دپنه وه.

بوو به کپیه کی مه رگبار. لۆتکه کان چه ند جار به سەر نافوو ره که دا
 سوو رانه وه. به لام هیچ بۆ مایان نه هاویش ت. ئینجا دوو ره که و تنه وه.
 سهعات چواری پاش نیوه رۆ بوو. کهس هیچی نه خوار دبوو. لپه رسراوی
 خۆراک، سه ری ده برده بن گو ئی هه ر یه کێک و لپه ده پرسی داخۆ چه ز
 له چ خوار دنێک ده کا. هه موو، سه ریان با ده داو ده یانگوت:

- سوپاس. به رسم نیه.

(ماتیزی) پرسی:

-نایا ده بی نه توانین سه ر که وینه وه سەر رووی ئاو؟ تۆ رات چیه؟

فه رمانده گو تی:

-ئه مشه و، سهعات نۆ، تپیده گهین. له ئیستا وه تا ئه و سا، خپه ژری
 چاوه روانی، هیچ نا کړی.

(ترايان) تەماشاي سەعاتەكەي كىرد. تەنيا دە خولەك تېپەرى بوو. ھېشتا پىنج سەعات مابوو. بزانن ئايا مەحكومىن بە مردن؟ يان نا؟ دەبوايە پىنج سەعاتى تر، بىي جۈولەو بىي دەنگو بىي ئەۋەي يەك وشەيان لە دەم دەر بىي، چاۋەرىي بىكەن، بۆ ئەۋەي بزانن ئاخۆ دەتوانن دووبارە سەربىكەونەۋە بۆ بەر رووناكى رۆژ؟ يان نا؟ بىي قەيدى بوو بەر لە ئىئارە، مەكىنەكان بە كار بىخەن. دەبوايە پىنج سەعاتى تر چاۋەرىي بىكەن. چاۋەرىي بىكەن تا شەو دادى.

سەردەستەي ھەۋالىگىرى دووبارە ھاۋارى كىرد:

—لۆتەكى تىژرۇۋا!

ئى تەرشە، (ترايان) زراۋى چوو. لەرماندە دەستى لە شانى دا. بۆمباران دەستى پىكرەدەۋە.

لەرماندە گوتى:

—تەننەت نەگەر رۆنىش لە جىيەك دەربىچى، ھېشتا ھەسقى بىي ناكەن. جارىي زۆر زوۋە.. ماۋەيەكى دەۋىي تا رۆن دەگاتە سەر روۋى ئاو. جارىي ھېشتا زوۋە.

نەفەرەكانى ئاو ئاققور زۆر تەنگاۋ بېۋون!! ھەموو چاۋيان بېرېۋە سەرۋە. لەۋانەيە ھەر بۆمبايەك لەناۋيان بىا. بۆمباران نەدەۋەستا.

(ماتىزى)، لە پېر ھەستى بە لەرامۆشىي كىرد. لەرامۆشىيەكى كىت و پېر. ۋەكرو ئەۋەي كاتى مەۋە ھەستى پىتەكا كە ياخەي، گەرۋى بىگوشىۋ بىكاتەۋە. ترسى رەۋىيەۋە. ئەمە ئەۋ كاتە بوو كە بۆمباران گەشىتبوۋە

نهويه پري خه ستي. بومبا وهك تگرگ دهباري. له گهل نهو وېشدا، (ترايان)
 ترسي نه مابوو. به همو وگياني، مردني قه بوول بوو. ته ماشاي دهم وچاوي
 فرماندهو دهم وچاوي نه فوره کاني کرد. بومباران له همو و کاتي
 خه ستر بوو. له گهل نهو وېشدا، همو ويان نارخه يان بوون. مروځ ناتواني
 ماو هيه کي زور له ژير فشاري ره به لي و دهمارگرزيدا بزي. لهو په پري
 فشارو ره به لي دا، خوي راده ستي قه زاو قه دهر ده کا. مهرگ قه بوول
 ده کا. وه کوو نهو که سهي مه حکروم بي به مردن، دواي نهو هې چاوي
 ده به ستنو ده يه نه به رده م ده سته ي عدم، قه بوولي ده کا. له م
 چرکه ساته دا، مروځ تپده گا که ئير هيچ ناکري. نهو چرکه ساته مروځ
 ده بي مردن قه بوول بکا. (ترايان) پرياري دا، مردن قه بوول بکا، خوي
 راده ست کرد.

به لام لهو ساته ي پري مردني قه بوول کرد، دهرديکي تازه ي تري بو
 په پيدا بوو. نهو نه نجامه ههات که قه بوولي کرد بوو. وه کوو په کي بوو به
 مردن مه حکروم کرابي و نازايانه مردنه کي قه بوول کرد بي و به
 سهر به رزي و چاوه سراوي، چاوه پي ريژنه ي گولله ي ده سته ي عدم
 بي و نهو مردنه ي قه بوولي کردووه، نه يه...

سهرده سته گوتي:

-لرتکه کان روښتن.

کهس نه يده زاني داخو دپته وه؟ يان نا؟ کهس نه يده زاني ناخو ناقووره که
 ده تواني به سهر ناو بکه وپته وه؟ يان نا؟

سه عات هه شت و نيو، كه به ته واوې تاريك كهو ته عهردى، فېرمانده
 فېرمانى دا بېچنه وه سېر رووى ده رېا. نه مه چركه ساتي هره بهرزي
 فشارو په شوكان بوو. ناقووره كه بهرز بووه وه. نيستا له سېر رووى ناو
 بوو. ده رگيان كړده وه. به لام كهس ره حهت نه بوو، كهس شادومان
 نه بوو. هه موو وه كوو يه كى وا بوون حوكمى مردنى درابى، پنج
 سعات له بهر دهم ده ستهى ئيعدم وه ستا بى و له هه موو چركه يه كدا
 چاوه پنى ده سېرېژى كوټايى بى و دواى پنج سعات چاوه پوانى،
 چاوه بنده كهى بكه نه وه و پېلېن تو عه فوو كراوى. له و ساه دا، هه ست
 به هېچ ناكا. دواى پنج سعات راده ست بوون و چاوه پوانى، نه وهى
 روو ده دا زور كه مه. ته نانه ت عافوا ته كه ش، شتيكى زور كه مه.
 هه موو شتى كه مه. هه موو شت!!

جگه ره خوړ هه بوون بو يه كه مين جار رازى نه بوون بو جگه ره كيشان
 بېچنه سېر پشې ناقوور. (ماتيزى)، جگه ره كهى خوې ته نيا تا نيوه
 كيشا، ئينجا فرېدايه ناو ده رېا. هه سته ده كړد مردووه و دووباره زيندو
 بوته وه. به لام دواى (قه بوو لكردى) مردن و دواى (چاوه پوانى)ى
 دوورو درېژو ترسناك، زيندو و بوونه وه بايه خى نه ما بوو، نه خېر
 زيندو و بوونه وه هېچ بايه خى نه ما بوو. نه و چاوه پوانيهى كړد بووى تاكه
 شتيك و دوا شتى گرنگ بوو.

كوټياكيان دابهش كړد. دوو قاتيان دا.

فېرمانده گوتى:

—دەبی روو بکەینە (سییاستۆپۆل). دەبی یان ناقوورە کە چاک بکەینەو،
یان فریتی بدەین. زیانیکی زۆرە!

بە بیتەل داوای کرد دەسەلات بدەن بەرەو (کریسی) برۆا.
(سییاستۆپۆل)، یەك رۆژە ری بوو. (ماتیزی)، لە بارەى سروشتی
زیانەكەو، داوای هیچ زانیاری نەکرد. هیچ رووداویك، هیچ
سالووخیك لە خەستیدا بارتهقای ئەو چەند ساتە نەبوو کە لە قوولایی
پەنجە مەتر، لەناو ناقوورە کە بەند بوون و لە چاوەروانی عافوات دەژیان.
فەرماندە گوتی:

—بەختمان هەبوو. ئەوێ بە راستی پێدەئێن بەخت!!

(ماتیزی) پرسى:

—ئەگەر نەمانتوانیایە سەرکەوینەو، چمان دەکرد؟ تۆ وەکوو
فەرماندە چت دەکرد؟
فەرماندە گوتی:

—هیوادارم تۆ هەرگیزاو هەرگیز جاریکی دیکە سواری ناقوور نەبی.
دەتوانم پێت بڵێم ئەگەر سەرئەکەوتینایەو، چ دەبوو. ئێمە بە هەر حال
قەبوولمان نەدەکرد تا تەواوبوونی ئوکسیجین و ئازووقە بژین. مردن لە
دیار یەكو دوو، یەك لە داوای یەك، شتیکی زۆر کارەساتە. مێشك
ناتوانی بەرگەى بگری. من داوام لە ئەفەرەكان دەکرد، رازی بن
كۆتایی بە ئازارەكانمان بێن. بەو شیوەى بە ئاسایی دەکری. ئەگەر
رازی بوونایە، بە گەلە، جۆمان دەکوشت. نووقارەكەمان نقووم دەکرد.
ئەم مردنە لە مردنی بە ئاگری کز، شایستەترە.

راديو رايگه ياند:

—ياريدەرى ھىزى دەريايى پىرۆزبايىمان لى دەكا كە بە سەلامەتى لە
ھىرشە كە دەرجووين و روخسەتقان پىندەدا بېچىنە بەندەرى (سىياسەتپۇل)
فەرماندە گوتى:

—سەربازانى لەشكرى زەمىنى دەتوانن تا دواگوللە بچەنگن و پىشتى
دواگوللەيش، دەتوانن بە سونگى، بە مست، بە رنۆك، بە دگان، شەپ
بكەن. كەچى نەفەرەكانى ناقوور دەبى دەست لەسەر دەست دابنىن و
لەبەر دەم دوژمن بىرن. بۆيە زۆر سەختە يەككى بىي بە دەرياوانى ناقوور.
بۆيەشە ئىمە پروامان بە خودى ھەيە. پالەوانىتى ئىمە بە ماناي
رادەستبوون و كەلەجارىيە. پالەوانىتى ئىمە بە ماناي بىرو باوەرە. زۆر
سەختە بىي بە پياوى ناقوورا

جەنابى (مائىزى)، كۆنياكىكى تر نالەرمووى؟

(ترايان) ۋەلا مى دايدەۋە:

—نەخىر!!

(۲۴)

ناقووره که چووه (سیاستۆپۆل).

شاره که له سه ر شاخیکێ دهمار ده ماری ددانه دار دروست کراوه .
کلکه ی ددانه داری شاخه که شۆر ده بێته وه بۆ که نار و داده کشی و له
ناو ده ریا بزر ده بی . له راستیدا ، (سیاستۆپۆل) شار نییه . قه لایه کی
جەنگی زه به للاحه !

دو نیا گه رم بوو . ئه مانه کان به نده ره که یان داگیر کردبوو . له وانه بوو
چا کردنه وه ی ناقووره که به دانه رۆژێک (نیو رۆژ) ته وایه بی . (ترایان)
به پیرۆزی ، پتی نایه سه ر زه وه ی ره ق . کاتی مرۆ له ده ریا وه ، یان بلیین
له قوولایی ده ریا وه ، دێ ، زه مینی ئه وه نده به لا وه ئازیزه ، ده لێی پی
له سه ر خاکی پیرۆز داده نی .

(ماتیزی) ، به ته نیایی رووی کرده شار . شار هه مووی خاپوور بوو .
هه مان گالیسکه ی داری بینی که له ده شتی (نوکرانیا) و ده شتی
(نوگای) بینی ، هه مان په نابه ری رووسی ، ره شه سمه زو جل بۆرو پیلای
لاستیک ، له دوو خۆیان راده کێشان .

په نابره‌ره‌کان، کاتې به‌ره‌و که‌ناری گه‌رمې (کریمې) ده‌چوون، به‌هيو
 بوون له جه‌نگ دوور بکه‌ونه‌وه. به‌لام جه‌نگ تا ئيره‌ راوی نابوون،
 داگیرکردنیش راوی نابوون. لیره به‌سهر هه‌مان خه‌لاو برسیتی
 داکه‌وتبوون. چونکه هیچ خانو له (سیاست‌پوړ) نه‌ما بوو: (هه‌موو
 کاول بېوون). په‌نابره‌ره‌کان له ده‌بوکان، یان له‌ناو ویرانه‌ی قه‌لاکان
 ده‌ژیان.

دواى سه‌عاتیک، (ترایان) گه‌راپه‌وه به‌نده‌ر. ئیستا، ده‌ریای له به‌رده‌م
 بوو. ده‌ریا له زه‌مین پاکړه. مرؤی توقاو، له برسانو له ناگزووریان،
 له‌ناو که‌لاوه‌کان سه‌رگه‌ردان بوون.

(ترایان) له دلې خویدا گوتی: (به‌س هم جاره بگه‌مه‌وه (کو‌نستانزا)،
 جاریکې تر ناچمه هیچ جیگایه‌ک. جاریکې تر سه‌فه‌ر ناکه‌م. سه‌فه‌ر
 ناکه‌م، نه له‌سهر زه‌وی، نه له ده‌ریا، نه له ناسمان، نه له ژیر ده‌ریا.
 جاریکې تر سه‌فه‌ر ناکه‌م!!)

پاریزی خواردنی سه‌ختی ناو ناقوورو پاریزی له‌ویش سه‌ختی کاتې
 نه‌خوږی زه‌رتکی سه‌ختی، له په‌لو پوی خستبوو. (ترایان) بری
 ده‌کرده‌وه کتیبه‌که‌ی له (ئیزفور)، له باره‌ی ناقووره‌وه، بنووسې. چه‌ند
 حه‌فته‌یه‌ک، بې جووله، له شانشینی مال‌ه‌که‌یان دابیشی. وه‌کوو
 سه‌رده‌می پیشوو، که (نیکولا) ناوی نابوو (به‌هه‌شتی). زور خوږ بوو
 چیر نه‌بزوی! هه‌میشه‌ خه‌ونی به‌وه‌وه ده‌دی: چیر نه‌جوولی. که هیچ
 جووله نه‌کا. به‌م دوا‌ییانه، دووچه‌ندان سه‌فه‌ری یه‌کنه‌واى ده‌کرد.

كاتى بېرى لە شانشىنى (ئىزقۇر) دە كىردەۋە. دەۋرىيە كى ئەلمانى،
رېنگاى گىرتېۋو، ھاۋارى لەسەر كىرد:

—بەۋستە!

(ترايان) ۋەستا.

دەۋرىيە ئەلمانىيە كە گوتى:

—نىۋ سەعات سەبىر بىكە. ھات ۋ چۆ قەدەۋەيە. دەۋىۋى بەرامبەر
دەتەقېتەۋە.

ھەندى دەۋىۋى، لاي دەستەراست، لە سەر تەپەيەك بون. تەپەكە
ھەموۋى بېۋو بە قەلەيەكى جەنگىي زەبەللاخ. پاش چەند خولە كېكى
تر، بە تۋى قورس تۇپارانىيان دە كىردن، تۇپان لەسەر شاخىك
دامەزاندېۋو. ئەۋ روۋسانەي دەۋىۋى چۆلكراۋەكەيان كىردېۋو پەناگا،
لەۋى گوازاۋابونەۋە. تۇپخانەي ئەلمانى خۆي ئامادە دە كىرد ھەموۋى بىنا
ئاسىنەكانى تەپەكە بىتەقېتەۋە ھەموۋى دەۋىۋىكانى تەخت بىكا.

سەرۋىكى دەۋرىيەي ئەلمانى گوتى:

—دوۋ خولەكى دىكە ۋ ئاگر باران دەست پىدەكا.

سەربازەكان تەماشاي سەعاتيان دە كىرد. لە ئىستائە تا دە خولەكى
تر، ھىچ شىئ لەسەر تەۋلىكە كە نامىنى. نە دەۋىيەك، نە قەلەيەك.
ھەموۋى تەخت دەۋى!

دىنامىتىيان لە شاخى سەنگەر بەند دانابوۋە. ئەو تفاق و تەقەمەنىيەنى
تېدا بوۋ كە لە رووسەكان گىرا بوۋ. دەبايە توپخانە ئەم ھەموو تفاقانە
بەتەقنىتەۋە.

لەو ساتەدا، ئەو دەۋرىيەى كە چەند مەترىك لەلاۋە، رىنگاى گرتبوۋ،
ئالايەكى سىيى بلىند كىردو شەكاندىيەۋە. سوارماتۆر، لە جادەدا، كەۋتە
جوۋولە. كەس نەيدەزانى چ قەۋماۋە. بەلام دەبى شىتتىكى ناخۆش روۋى
دا بى. شتى كە لە بەرنامەدا نەبوۋ. دەنگى فىكىفەكەك ھات. ئىنجا
بۆمبارانىكى زۆرچى دەستى پىكرد. تەقىنەۋە، يەك لە دواى يەك،
دەھات. كەرتكە شاخ و دىۋارى سەراپا ئاسىن، تا دەيان مەتر دەفرىنە
ھەۋا. پارچە كۆنكرىتى شىشەبەندى زەبەللاخ دەفرىنە ھەۋا
بەردەبوۋنەۋە ناۋ دەريا. دەتگوت بوۋمەلەرزەيە. دواى چارەكە
سەعاتىك، تەقە برا. ئىستا، شاخى سەنگەر بەند بە دارو پەردوو داپۆشرا
بوۋ. گەۋارە تۆزو دوۋكەلىكى گەۋرە، ھەۋرىكى رەش، بەرز دەبوۋەۋە
تەشقى ئاسمان. ھات و چۆ دەستى پىكردەۋە. سى سوارماتۆرى ئەلمانى،
لە نرىك (ترايان) راۋەستان.

لە دوا خولەكدا، چىركەساتىك بەر لە دەست پىكردنى بۆمباران،
رووسىك لەبەردەم دەبۆيەك دەر كەۋت. سوارماتۆرەكان باسيان كىرد كە
خەلكە مەدەنىيەكە چلۋەشت سەعات پىشەر ئەۋىيان چۆل كىردوۋە
چوۋنەتە سەر تەپەيەكى تر. پىشكىنەر داندرا بوۋن. ئىير كەس نەما بوۋ.
سەربارى ھەندى، يەك خولەك بەر لەۋەى شاخەكە بەتەقنىتەۋە،

بىرەمىزدىكى روسى رېشنو جىلشېر لەبەردەم يەكى لە دەبۆكان دەركەوت. خۆى لە ناو قەلاكان شاردبۈرەو. حەشارگەكەى جىي ھېشت، پىشتى بە دىۋارى دەبۆكە داو بە كەمالى راحەت، جگەرەيەكى داگىرساند. دەۋرىيە ئەلمانەكان دىتيان. بە دووربىن تەماشايان كىردو بە بىلەنگۆ ھاۋاريان بۆ كىرد بېچىتە لايانەو، چونكە بەم زوۋانە شاخەكە دەتەقېتەو. كابىراى روس گۈيى دابوۋە ھاۋارى ئەلمانەكانو بە بىي ھۈودە تەماشاي نامازەكانى دەكىردن كە داۋايان لىدەكىرد تەپەكە جىي بىلى. بەلام لە جىي خۆى نەجوۋلايەو. پىشتى بە دىۋارى چىمەنتۆى شىشەبەند دا بوو، جگەرەي دەكىشا. بە ئارخەياني جگەرەي دەكىشا. نەيدەۋىست تەپەكە جىي بىلى. دەيدەۋىست لەگەل تەپەكە بەتەقېتەو.

تازە كار لەكار ترازو بوو، تۆپاران دوا نەدەخرا. تۆپەكان دەستيان بە شىلكە كىرد. بە چىركەيك، كابىراى روس بە جگەرەو، لەبەردەم دەبۆكە بىزبوو. لەگەل كۆنكىرىتى شىشەبەندو كەرتكە شاخى گەرە، دەيان مەتر فېرە ھەوا. ئەلمانەكان تېنەگەپىشتن ئەم روسە بۆچى نەيدەۋىست خۆى نەجات بەدا. ئەلمانەكان، ئەوۋى لە دەستيان ھات كىردىان...

سەربازىك گوتى:

—ئەمە دەبىي شىت بىي! دەبىي ۋەكو ھەموو روسەكان شىت بىي!!
خىريان شىتن.

(ترایان) بیرى کرده وه نهو پیره میرده رووسه که له بهردهم ده بۆکه
 ده رکهوت، به نارامى، جگهره به لیو، چاره روانى ته قینه وهى ده کردو
 نهیده ویست خۆى نه جات بدا، ده بی نه مه یه کى بووبى له پنهابه ره کان.
 ته نیا پنهابه ره له ده بۆکانى سهر ته په که ده ژیان. بی گومان نه مه هه زاران
 کیلومه تری ته ی کردوه. عاره بانه ی دارى له دواى خۆى راکیشاوه و
 له دواى پنهانگایه که گهراوه. له کرتۆبه گهراوه. سه ده ها جار پنهانگای
 گۆریوه تا گه یشتۆته نیسه، گه یشتۆته که ناری ده ریا، گه یشتۆته نه م
 ده بۆیه. کاتى فه رمانیان پیکردوه، ته نانه ت نه م ده بۆیه ش جى بیلى،
 تاقه تی شتى وای نه ماوه. نیتر نه یوستوه برّوا. وای به باش زانیوه، بۆ
 خۆى بمرى، له گه ل شاخه که و ته په که به قیته وه، نه که جارێکی تر
 بکه ویته وه رى. نه گهر بچووبایه جیگایه کی دیکه، له ویش ده ریان
 ده کرد. له هه موو جیه که ده ریان ده کرد. شه که ت بوو. نهیده ویست
 چیتکه جیگای خۆى بگۆرى. وای بی باش بوو، له گه ل شاخ و ده بۆکه،
 له گه ل ته په که، هه پروون به هه پروون بی.

* * *

(ماتیزی) گهراپه وه بندهر. به ته وای له هه لویستی کابرای رووس
 گه یشتبوو که نهیده ویست، که نهیده توانی، چیدی سه فه ر بکا. له و
 کابرا رووسه گه یشتبوو که کردیه لاملی نیتر نه روا، نیتر هیچ سه فه ر
 نه کا، که بی باش بوو به قیته وه، نه که دیسان بکه ویته وه رى و راوی
 بنین...

(ماتیزی) له دلی خۆیدا گوتی: (منیش، هەندێ جار، بە من بێ، بێرم، نەك فەرمانم بێ بکەن بڕۆم!! مردن له فەرمانی رویشتن خۆشترە. مەرۆ، هەندێ جار، ئەوەندە شەگەت دەبێ، حەز دەکا بمرێ، نەك له جیی خۆی هەلبقەنێ.)

سەردەستەیهك له سەر پشتی ناڤوور هاواری کرد:

—جەنابی (ماتیزی)، فەرمانی رویشتن دراوه. (دولفین) چاك كراوه تەوه.

سەردەسته، بە دەست ئاماژەی بۆ لای (ماتیزی) کرد.

فەرمانمان بێ كراوه سوار بین. سەعاتیکێ تر بە رێ دەکەوین.

(ماتیزی) چوووه سەرپشتی ناڤوور. له دلی خۆیدا گوتی: (ئەمە دوا

سەفەری منە. دوا سەفەری من!!)

نه و کتیه‌ی (ترایان) باسی ژیانی ناقووره‌ک‌ه‌ی تیدا کردبوو، زستان،
 دەرچوو. کتیه‌ک‌ه ۳۰۰ لاپه‌ره بوو، به‌رگی شین وه‌کو دهریا وابوو.
 یه‌که‌و دانه‌ی کتیه‌ک‌ه‌ی پیشکیش هەر یه‌که له‌تاقمه‌ک‌ه‌ی ناقووره‌ک‌ه
 کرد.

ئیتا، له (کۆنستانزا)، له‌نوزگه‌ی دهریاسالاری سەرۆکی هیزی
 دهریایی جهنگی، بوو. دانه‌یه‌کی کتیه‌ک‌ه‌ی بۆ دهریاسالار هینابوو و
 پیشکیشی بۆ له‌سەر نووسیوو. دهریاوانان، هه‌وه‌سیان به‌کتیه‌ک‌ه‌ی
 ده‌هات، که‌ه‌یار بوو به‌زمانی هونگاری و به‌ئلمانیش بلوو بکریته‌وه.
 (ماتیزی) شادو گرشاد بوو به‌سەرکه‌وته‌نه‌ده‌بییه‌کانی. تا ئیتا چوار
 کتیی جهنگی بلوو کردبووه‌وه..

له‌دلی خۆیدا‌ی گوتی: (ئیتا رۆمانیک ده‌نوسم، باسی جهنگی تیدا
 ناکهم. رۆمانه‌که‌م پیشکیش هیزی دهریایی رۆمانی ده‌که‌م که‌ده‌رفه‌تی
 نووسینی کتیه‌ک‌ه‌ی بۆ ره‌خساندم.)

دەرياسالار گوتى:

- لە بارەى دەرفەتەو. من، نامەيەكم لە (گى. ئۆ. گى)-
سەرۆكايەتى بالاى جەنگى)، بەشى راگەياندن، وەرگرتوو. (دەرياسالار
لە سەرۆكايەتى بالا توورە بوو، دەنگى كەرخ بوو). فەرمانت پى
دەكەن يەكسەر خۆت بە (بوخارىست) بناسىنى و لەو پۆه بچىتە
(ئۆدىسە). لەوى، رۆژنامەيەك بۆ سەربازانى بەرەكانى شەپ دەربكەى.
من يەكسەر وەلامم داىووە كە بوونى تۆ لىرە شتىكى پۆيستەو تىكام
لىكردن يەككى تر رەوانە بكەن رۆژنامە جەنگىيەكە، لەبەرەى شەپ،
دەربكا. پىم وايە ئەمە بۆ خۆت باشە؟ كە زالىمان دەيانەوى تۆ لە ھىزى
دەريايى بىتىن، زۆر پى توورە بووين. تۆ لىرە دەمىتەو.

دەرياسالار زەنگى لىدا تا بەرىدى بۆ بىتن. (ماتىزى) كە دوو نامەكەى
دەخويندەو، دلى بە توندى لىدەدا. نامەى سەرۆكايەتى و وەلامى
دەرياسالار.

دەرياسالار گوتى:

- دلىنام سەرۆكايەتى بالا داواكەم قەبول دەكا. تەنيا تۆ لە گيان و لە
ژيانى دەريايوانان گەيشتووى! تۆ دەبى لىرە بچىتەو، لەگەل خومان!!

(ماتىزى) گوتى:

- ئەدى ئەگەر سەرۆكايەتى بالا رەتى كردەو؟
ترسا ديسان ناچار بكرى يچىتەو روىا.

(ماتیزی) گوتی:

—دەریاسالار، تەکا دەکەم لوتفیکەم لەگەڵ بکە. دە روژ مادۆم بێ بدە.
دەمەوی بچمە (بوخاریست) و چى پێویست بێ بیکەم. بۆ ئەوەی
جاریکی دی رەوانەى رووسیا نەکریم.

دەریاسالار رەزامەندی لەسەر مادۆنەکەى دا.
هەمان شەو، (ماتیزی) دیسان لە شەقامی (گریگۆرسکۆی نیگارکێش)،
لە (بەشى ناوخۆی قوتابییان بوو. تازە گەیشتبوو، بەرپۆهەر پەيامیکی
نایە دەست.

بەشى دەریاوانی (کۆتستانزا) تەکاتان لێدەکا، هێمانی گەیشتنە
(بوخاریست)، تەلەفۆن بۆ نووزگەى دەریاسالار بکەن.

(ماتیزی) برى کردەوێ رووداویکی ترسناک قەوماوێ. بە هەلەیشدا
نەچوو بوو. یاریدەری سەربازگەى دەریاسالار بە تەلەفۆن خەبەری داوێ
کە سەرۆکایەتی بالا داوای دەریاسالاری رەت کردۆتەوێ داوای
کردووە (ترایان) دەمو دەست بگاتە (بوخاریست) بۆ ئەوەى سەر لە
نوی بچیتە (ئۆدیس).

یاریدەر گوتی:

—دەریاسالار داوایەکی تری پێشیکێش کردووە. دەریاسالار، خۆی، تا
سێ روژی تر دیتە سەرکردایەتی بالا بۆ ئەوەى رەزامەندی مانەوێ تو
لە هیزی دەریایی، وەرگری. داوای لێکردووم هەموو ئەمەت پێ
رابگەیهێم بۆ ئەوەى تۆیش، لە لای خۆتەو، بتوانی ئەوەى پێویستە

بیکی. له ماوه‌یه‌دا به خه‌یالی راحت له (بوخاریست) بمینه‌وه و
مادونی ده رۆژیت به‌سه‌ر به.

(ماتیزی) ده‌سکی ته‌له‌فونی دانایه‌وه. ددانی به جیره‌وه برد، وه‌کوو
کا‌برای رووسی (سیاست‌پۆل)، له‌و رۆژه‌ی فه‌رمانی پت‌درا دالده‌که‌ی له
ده‌بۆکه جی ییلی، درانی به جیره‌وه برد.

سبه‌ینه‌ی رۆژی پاشی، (ماتیزی)، به به‌رگی مه‌ده‌نی، ده‌رچوو بۆ شار.
ناماده بوو بۆ شه‌ر.

له‌ دلی خویدا گوتی: (له‌ ماوه‌ی نهم جه‌نگه‌دا، زۆر شت فیر بووم.
تی‌گه‌یشتم بۆ هه‌یه‌ شه‌ر به‌ شیوه‌ی ته‌ن به‌ ته‌ن، یان به‌ فیلو ته‌له‌که‌و
ناین و ئۆین، به‌ سه‌رکه‌وتن بگا. من ناتوانم شه‌ری ته‌ن به‌ ته‌ن له‌ گه‌ن
سه‌رۆکایه‌تی بالا بکه‌م. من پیاویکی ته‌نیام. هه‌ول ده‌ده‌م زی‌ره‌کی به‌ کار
بێتم. به‌ هه‌ج نرخی نامه‌وی بگه‌ریمه‌وه رووسیا، به‌ هه‌ج نرخی!!

ئه‌و به‌یانیه‌، (ترایان) توانی به‌ خزمه‌ت چه‌ند وه‌زیرو چه‌ند ژه‌نه‌رالی‌ک
بگا. به‌یانیش به‌ خزمه‌ت چه‌ند که‌سیکی تر ده‌گا. ئه‌مه‌ هه‌ج زه‌حه‌تی
تیدا نییه‌ بۆ وی. ئیستا، بۆته‌ نووسه‌ریکی به‌نیویانگ. هه‌موو پیشوازی
ده‌که‌ن و هه‌رتی پی ده‌ده‌ن!

رۆژی سییه‌م، به‌ خزمه‌ت که‌سانی تازه‌ گه‌یشتم. له‌ ماوه‌ی چوار
رۆژدا، هه‌موو واسیته‌کانی به‌ کار هێنا.

شه‌وینکیان، که به شلو شه‌که‌تی گه‌پایه‌وه (به‌شی ناوخۆ)، به‌پۆه‌به‌ر بانگی کرد بچیته‌ نووزگه‌که‌ی. (ترایان)، نامه‌یه‌کی راسپارده‌ی بۆ هاتبوو.

(به‌شانازی ده‌زانم پیت رابگه‌یه‌نم که‌ تۆ به‌ به‌سکرتیری روشنبیری سه‌فاره‌تی رۆمانی له‌ (زاگریب) دامه‌زراوی. داوات لیکراوه‌ سه‌ر له‌ به‌ به‌پۆه‌به‌ریتی خزمه‌تگوزاری وه‌زاره‌تی کاروباری ده‌ره‌وه‌ بده‌ی.)

(ترایان) جارێکی تر نامه‌که‌ی به‌ ده‌نگی به‌رز خۆنده‌وه‌. نه‌یتوانی له‌ هیزی ده‌ربایی بچیته‌وه‌. به‌لام توانی جارێکی تر نه‌گه‌پته‌وه‌ رووسیا. نه‌مه‌ سه‌رکه‌وتنیک بوو، بۆ شادو گوشاد بوو. چوار سال بوو سه‌رباز بوو، ئیستا، دووباره‌ ده‌بیته‌وه‌ مه‌ده‌نی!

به‌پۆه‌به‌ر پرسی:

— که‌ینی ده‌پۆی؟

ورووژا بوو. به‌پۆه‌به‌ر هه‌موو نازاره‌کان و هه‌موو سه‌رکه‌وته‌کانی (ماتیزی) دیوو.

پرسی:

— چۆن سه‌رکه‌وتی، پۆی؟

(ترایان) گوتی:

— نه‌و هه‌موو رینگایه‌م به‌کار هینا که‌ مرۆ بۆ سه‌رکه‌وتن به‌ کاری دینی. به‌ داخه‌وه‌م که‌ (هه‌موو)م به‌ کارهینا. به‌لان ناچار بووم. من نامه‌وی جارێکی دیکه‌ بچمه‌وه‌ رووسیا. به‌یانی، خۆم بۆ سه‌فه‌ر ناماده‌ ده‌که‌م.

بەر لەوێ بچمە سەر کارەکم، سەرێک لە (ئیزفۆر) دەدەم. ئەو
چوار سالتە دەمەوێ، ئەگەر بۆ حەفتەیه کیش بێ، بچمەو (ئیزفۆر).
بەلام تا ئیستا سەرکەوتوو نەبوویم. هەر جارێ دەمەوێ بچمەو،
ناستەنگێکم دێتە پێش: یان لە لەشکر، یان لە تاقی کردنەوێ کۆلیج،
یان لە رۆژنامە، یان لە جەنگ. هەموو جارێ شتێک دەبێ. چوار سالتە
چاوەرێتی ئەو مادۆنە دەکم، ناخیری هەر وەری دەگرم.

رۆژی پاشی، (ماتیزی) خۆی بە وەزارەت ناساند. بەساپۆرتیکی
دەلمۆماسی و چەند نامەیه کی متمانەو چەند بلیتی رینگای ناسن و تکتی
فارگۆنی خەوتنی قەتاری وەرگرت. بۆیان دانا دووزبەیی بپوا.

(ترایان) گوتی:

—حەز دەکم درەنگەر بپۆم. هەندێ کارم لە رۆمانیا ماوە دەبێ جی بە
جیان بکەم. دەمەوێ ئەکم جار خانەوادەکم ببینم کە چوار سالتە
نەمدیون. زۆر حەز دەکم بەر لە سەفەرەکم بیانبینم.

وەزیر گوتی:

—شتی وا ئەستمە! کە گەیشیتە ئەوێ، دەتوانی داوای مۆلت
بکە. لە ئیستاوە، بەلێت پێ دەدەم، مۆلت بەدەمی. بەلام دەبێ
یەکم جا بچیتە سەر کارەکەت. سەفیر بە تەنێ لە سەفەرەتە. دەبێ بێ
بینەو بەرە، لە ماوەی سێ رۆژ بچێ...

(ترایان) نەختی بیری کردەو. دوو مانگ (هەتاھەتایە) نییە. دەچیتە
سەر کارەکە و دوو مانگی تر دێتەو. ئەوسا، ماوەی مۆلتەکە

هه‌موو له (ئیزقۆر) به‌سه‌ر ده‌با: (ته‌نانه‌ت له (بو‌خاریست) یش ناوه‌ستم.
یه‌که‌و راست ده‌چمه‌وه‌مالی).

(ترایان)، وه‌کوو له‌سه‌ربازی وه‌لام ده‌ده‌نه‌وه، گوتی:

-ئه‌مر ده‌که‌ن! ده‌چمه‌سه‌رکاره‌که‌مو دوو مانگی تر، ئیوه‌مادۆم پی
ده‌ده‌ن!.

دوای سی‌رۆژ، (ترایان ماتیزی) جاریکی دیکه‌سه‌فه‌ری کرد. ئه‌م
جاره‌، به‌ره‌و رۆژ ناوا چوو. تا ئه‌و کاته‌ته‌نیا به‌ره‌و رۆژه‌لات سه‌فه‌ری
ده‌کرد. بازی سه‌فه‌ری گۆراپوو. به‌لام دیسان هه‌ر سه‌فه‌ر بوو.

له‌دلی خۆیدا گوتی: (هیوادارم کاتی‌گه‌یشتمه‌(زاگریب)، ئیتر
نه‌جوولیم. وا بزایم چهند سال له‌وی ده‌می‌نمه‌وه. ئیستا ئیتر له‌سوپادا نیم
سه‌رۆکه‌کان به‌که‌یفی خۆیان تۆپ تۆپانه‌م پی‌بکه‌ن.) که‌بیری کرده‌وه
ئیت سه‌فه‌ر ناکا و له‌جینگای خۆی ده‌می‌نیه‌وه، گرژیه‌وه.

له‌وکاته‌دا، قه‌تار له‌سنووری رۆژئاوای رۆمانیا په‌ریه‌وه. هه‌موو
روناکیه‌کان داپۆشراپوون. هه‌ر هه‌مووی!!

(۲۶)

ژیانی سکر تیږی سهاره ت به ته وای له ژبانی پشوروی (ترایان)
جودا بو. له ژبانی قوتابیتي، له ژبانی په یامنږی، له ژبانی نووسه ری
بابه تی روژانه، له ژبانی شاعیری و له ژبانی عهسکه ری جیا بو.

پیش هم موو شتی، جلو بهرگ جیا بو. (ترایان) دهیه ویست هم موو
نهرکه کانی به ویزدانه وه جی به جی بکا. کراسه رهنگاوره نگه کانی، که
له سهرده می په یامنږی، حزی لیده کردن، له بنی جانتا که نا. که ره ویتی
تاری و جلی وهرزین و گوره وی له ناو جانتا نا. داخی ده خوارد که نیږ
ناتوانی له بهریان بکا. لیږه جلی شینی دهریایی خیت خیتی سه نگیڼی
له بهرو شه پقه یه کی ره شی له سهر و جووته پیل او ټکی ره شی له پی و
که ره و ټیڼکی تاری له مل ده کرد.

نریکه ی سالتیک بو له (زاگریب) بو. خهریک بو، ورده ورده له
جله نویکان راده هات. به لام له کاتی ده وای سهاره ت رانه ده هات.

ریک سعات شه شی به یانی، (ماتیزی) به سهر پتوه قاوه ی خوارده وه و
له رادیو دا گوئی دایه دهنگ و باس. نینجا چووه سهر جاده. ترومبیل

له بهر دهرگا بوو. (ماتیزی) له پشت سوکان دانېشت. نومزېله که به
دلې خوی نه بوو. نهو هه میسه حهزی له (توپولینو) یهک، یان (لیات) یکی
بچووک ده کرد، به لّام سه فی رازی نه بوو، ده یگوت:

—سهیره مرو نېشانه ی (د.س—دهسته ی سیاسي) له سهر ترومبیلک
دابی له قالکه شخارته یهک گه وره تر نه بی! به راستی سهیره!!

(ماتیزی) بوی داهینا. نیستا ترومبیلکی گه وره ی له بڼه. وه کوو
نهو ی سه فی ر ده ستوری دابوو بیکړی.

سه عات شه شو نیو، سهر که وت بۆ سه فارهت. بینای سه فارهت له
ناوهندی شار قیت بېووه وه. (ترایان)، لیړه یش، وه کوو (به شی ناو خوی)
قوتابیانی جاده ی (گریگوریسکو ی نیگار کیش)، کللیکی تایه تی خوی
هه بوو. له گه ل کار گېړانی سه فارهت نه ده چووه سهر کار. سه فیرو
کار گېړانی سه فارهت پاش چهند سه عات ئینجا ده هاتن. ههر له
سهره تاوه، (ماتیزی) داوای کللیکی کرد تا بتوانی سه عات شه شو
نیوی به یانی، بچته سه فارهت. رادیوی نوزگه ی پیکرد، پاشان ته ماشای
سه عاتی کرد. پالتو که ی به جلاوېزه وه هلواسی. یه کی له زهنگی
دهر گای دا. (ماتیزی) دهر گای کرده وه. خوی کردیه وه. چونکه
پیشخزمهت تا سه عات نو نه ده هات.

خاتوو (بوریسلاف) ی سکرتری (ترایان)، به په له خوی به ژور وړیدا
کردو چووه لای رادیو. بی نهو ی ساقوی له بهر بکاته وه، دانېشت.
په یامی نهی مارشال (تیتو) بوو. دوا ی ده خولهک، (بوریسلاف) نهو

دەنگو باسەى بە فرەنسى خویندەوہ کہ گوئی لی گرتبوو. (ماتیزی)،
بە رۆمانی، بە نامیزی چاپ، نووسیەوہ. ئەمە یەكەمین ئەركی ئەو رۆژە
بوو.

(بۆریسلافا) قوتابی بوو لە (زاگریب). دەیهویست بیی بە مامۆستای
فرەنسی. بۆ ئیستا، گوئی لە بەرنامەکانی زمانی کرواتى دەگرتو
رۆژنامەى دەخویندەوہ. ئینجا بۆ (ترایان) ی وەرەگێرایە سەر زمانی
فرەنسی. ئەویش راستەوخۆ، بە رۆمانی دايدەپرشتو بە نامیزی چاپ
دەینووسیەوہ. کارى (ماتیزی) ئەوہ بوو، ھەموو رۆژنامە کرواتییەکان،
ھەموو بلاوکرانە رەسمیەکانى دکتۆر (ئانتى پافلیچ)، ھەموو بلاوکرانە
نەتییەکانى (تیتۆ)، ھەموو رۆژنامەکانى (دراگا میکایلوفیچ)، ھەموو
رۆژنامەکانى سەربو کرواتە ئاوارەکان، بخوینتەوہو گوئی لە
بەرنامەکانیان بگری. ھەموو رۆژی، خۆی، دوو دانە بلاوکرانەى لەو
رۆژنامەو لەو بەرنامانەو لەو بلاوکرانەو لەو راگەیاندن و بانگەشانە،
بە نامیزی چاپ تاپ دەکرد. یەكی لەم دوو دانەىە بۆ حوکومەت
بوو، ئەوہى تر بۆ سەفیر بوو. ھەموو ھەفتەىەك راپۆرتیکى گشتى
دەنووسى. بەردەوام، ئیوارە لە سەفەرەتیک، یان لە کونسولخانەىەك، یان
لە مالى یەكی لە لیپرسراوانى کرواتى داوەت بوو. شەو، کە
دەگەرایەوہ مالى، شیعری دەنووسى.

کتیبەكەى کە بە ناوى (یەكەمین رۆمان) بوو، لە جامخانەى
کتیبخانەکانى (بوخاریست) دەرکەوت. ئەمە رۆمانیکى ٥٠٠ لاپەرەیی

بوو. ته‌واو لیریکی بوو. کتیپکی تریشی له باره‌ی هیزی ده‌ریایی، به ناوی (خاچیکی دارین له‌سهر ده‌ریای ره‌ش) له ژیر چاپ بوو. له‌و کاته‌دا، کاری له‌سهر کۆمه‌له‌ چیرۆکیك ده‌کرد به ناوی (نه‌سپدزان). (ماتیزی) زۆری ده‌نووسی. زۆر به‌ په‌له‌ ده‌ینووسی. ده‌تگوت ده‌ترسی قه‌له‌مدانه‌که‌ی له‌ چنگ راپسکیتن.

(بۆریسلافا) رو‌یشت. (ماتیزی) له‌به‌رده‌م ئامیری چاپی مایه‌وه. له‌ تایپ کردنی ده‌نگو باسی ئه‌لمانی به‌رده‌وام بوو که (هیدویگا) به‌ فیره‌نسی بۆی ده‌گوت.

سه‌عات یازده‌و نیو، (هیدویگا) یش بلاو‌کراوه‌ی تایپ‌کراوی به‌ ده‌ست، به‌ ده‌وری خۆیه‌وه رو‌یشت. (ماتیزی)، بلاو‌کراوه‌ی تایپ‌کراوی ده‌نگو باسی به‌ ده‌سته‌وه بوو، (ماتیزی) چووه‌ نووزگه‌ی کیباری سه‌فیر. سه‌فیر هه‌موو جارێ خولقی ده‌کرد قاوه‌یه‌کی له‌ گه‌ل بخواته‌وه. نه‌وسا ده‌نگ‌وباسه‌کانیان هه‌لده‌سه‌نگاند.

(ماتیزی)، که‌ گه‌راپه‌وه ژووره‌که‌ی خۆی، ده‌ستی به‌ نووسینی نامه‌یه‌ك کرد بۆ باو‌کی. نه‌و نامه‌ی بۆ (نیزفۆر)ی ره‌وانه‌ ده‌کردن هه‌رگیز به‌ ئامیری چاپی نه‌ده‌نووسین. به‌ ده‌ست ده‌ینووسین. ته‌نیا ده‌نگ‌وباسی خۆشی هه‌بوو پێیان بلی. باسی ژبانی خۆی کرد لی‌ره، باسی سه‌رکه‌وته نه‌ده‌بیه‌کانی، باسی هه‌موو رووداوه‌ ورده‌کانی ژبانی خۆی کرد. له‌ کاتی نووسیندا، ده‌ستی به‌ پێکه‌نین کرد. که‌سو کاری خۆی له‌ سه‌رکه‌وته گه‌وره‌کانی، به‌شدار ده‌کا.

(نوزگە كەم لە سەفارت ناو عەردى خراپ بېو. قالىيە كى كۆنى كالبوۋە ۋە ھەبو. ھەموو كورسىيە كان خراپ بېو. داوام لە سەفەر كەرد چەردەيەك پارەم بۆ تەرخان بكا تا فەرشىكى نوئ بىكەم، ناو عەردى ژوۋرە كەم كورسىيە كان چاك بىكەم ۋە دىۋارە كان بۆيە بىكەم ۋە. سەفەر رەتى كەردە ۋە. گوتى: (ئىستا، كاتى جوانكارى نىيە، ولتە كەمان لە ھالەتى جەنگدايە. سەبەر بىگرە تا ناشتى دى). بۆ (بوخارىست) م نووسى، ۋەزىر شى پارەى بۆ تەرخان نە كەردم، بەلام، رەنگە بە ھەلە بى، داۋاكەم كەۋتە بەر چاۋى مارشال (ئانتۇنىسكو). كە نووسىنە كەى خويىندە ۋە، قاقا پىكەنى ۋە لە گۆشەيە كى داۋاكەم نووسى: (ئەم كورە ھەرچى داۋا دەكا، بىدەنى!) لە ناو كەۋانەش (نەك تەنبا ئەۋەى پىۋىستى بى ھەيە). ۋە كورە دىيىن، سەركەۋتىكى گەۋرەم بۆ بوۋە. بەلگەش ئەۋەيە: قالىيە كى لە ھى ۋەزىر جوانرو كورسى نويم لە نوزگە كەم ھەيە. ھىۋادارم تا چەند مانگى تر مادۆن ۋەربىگرم سەرىكتان لى بدەم. تا ئىستا كەھال بو، نەچمە سەر كار. كەس نەبو جىگام بىگىتە ۋە. زۆرمان ئىش ھەيە.)

(ماتىزى) نامە كەى بە رىگەى بەرىدى دېلۇماسى رەۋانە كەرد كە ھەمان شەۋ بە رى كەۋت.

* * *

چەند ھەفتەيەك رابردو ئىنجا چەند ھەفتەيە كى تر. ھەر پۇستەيەك دەچو، (ماتىزى) نامەيە كى بۆ (ئىزفۇر) دەنووسى. بەلام ھەرگىز ۋەلامى

بۆ نه ده هاته وه. رۆژى، يه كى له نامه كانى گهرايه وه (زاگريب) به ريدى
رۆمانى له سهر زهرفه كهى نووسيوو: (ئه وهى نامه كهى بۆ رهوانه كراوه
له (ئيزفۆر) گۆزراوه ته وه. ناو نيشانى نوێ ديار نيه).

(ترايان)، نامه به دهست، چووه نووزگهى سهفير.

له سهفيرى پرسى:

- بۆچى باوكم له (ئيزفۆر) گوازاراوه ته وه؟ هيچ سهرم لى ده رناچى.

سهفير نه خشه يه كى رۆمانى پان كرده وه. داواى له (ماتيزى) كرد
بى نيشان بدا (ئيزفۆر) كه وتۆته كوى.

سهفير گوتى:

- رۆوسه كان ئيستا له باكوورى (مۆلداڤيان). نابىنى هىلى به رهى
شه رىك به (ئيزفۆر) دا ده روا؟ له ده ور به رهى (ئيزفۆر) شه ره!. ته نانه ت
له ناو (ئيزفۆر). خۆيشى ده جه ننگن. ناسايه خه لكى مه ده نى
گوازارا به وه.

(ماتيزى)، باوك و داىكى و خوشكه كانى و (نيكۆلا) ي براى هيتابه
به رچاوى، به بارو به نه وه، به به تانيه وه، به دۆشه كه وه، به فراخه وه، له
ناو عاره بانه، ويلان و بيانين. هيتانيه به رچاوى، وه كوو رۆوسه كان
چۆن له ريگاي خۆلى ده شتى (ئوكرانيا) گه وشه ك و سه رگه ردان بوون،
نه وانيش ناوها، ئاواره ي رى و بانان بوونه و به دواى په ناگايه كدا
ده گه رپن، تيدا ستر بن، به دواى شتيكدا ده گه رپن، بيخۆن.

(ماتیزی) گوتی:

—دهبی هەر ئیستا ناویشانیان بدۆزمهوه. جهناب، تكات لی ده کهم یارمه تیم بده. نابی لیبگه ڕیم له سهر ریگیان بکهون. دهبی په ناگایه کیان بۆ پهیدا بکهم.

سه فیر هرووسکه یه کی بۆ (بوخاریست) نارد. به (ترایان) ی گوت به ماوهی چهند رۆژێک پێده کهون قه شه (ماتیزی)، له کوێه؟ که به مالتو عه یاله وه، به کهلو په لی که مییه وه، له مالی خۆی و له گوندی خۆی راگوێزراوه و بی سهر له ری و بانان ده سووڕێته وه؟

(ماتیزی) ته ماشای به ریدی سهر میژه که ی کرد: داوه تێک له سه فاره تی فنلاندیه وه، پێشپاری. وه رگێزانی کتیه که ی له باره ی ناقووره وه بۆ زمانی چیک. داوه تێک بۆ نواندنیکی شانۆیی. نامه کانی و پوه پال دا. بی ئه وه ی ترومیله گه وه که ی ببا، به ته نی چووه ناو شار. نیگه ران بوو. زۆر نیگه ران بوو!! تا بلێ نیگه ران بوو!! په شیمان بوو بۆچی له باره ی رووداوه کانی رۆمانیا وردتر نه بوو. ده بوايه بزانی هتلی به ره ی شه پ به (ئیزفۆر) دا ده ڕوا. ته نیا که یفی به کرده وه کانی (تیتۆ) و چالاکیه کانی (ئوستاشی) و (سیتیسی) یه کان ده هات. (ئیزفۆر) ی له بیر کردبوو. له مه ی نه ده بوو. گه ڕایه وه سه فاره ت و ویستی ته له فۆن بۆ رۆمانیا بکا. هه موو هیله کانی ته له فۆن به بۆمباران بڕابوون.

(ترایان)، به بئ ئۆقرهیی چاوه‌پیتی نامه‌یه‌کی ده‌کرد بزانی کەس و کاری
له‌ کوین. رۆژێک چاوه‌پیتی کرد. دوو رۆژ چاوه‌پیتی کرد، سێ رۆژ
چاوه‌پیتی کرد. ناخیری تاقه‌تی چاوه‌پروانی نه‌ما.

گوئی:

—ده‌بئ خۆم بچمه‌ رۆمانیاو لیان بگه‌ڕێم. جه‌نابی سه‌فیر، تکایه‌ لوتف
بفه‌رموون مۆله‌تیکم بده‌ن!

ته‌نیا وه‌زیری کاروباری ده‌ره‌وه، له‌ (بوخاریست)، مۆله‌ت ده‌دا.

سه‌فیر گوئی:

—هه‌ر ئێستا، بۆ ئەم مه‌به‌سته، ته‌له‌فۆن بۆ (بوخاریست) ده‌که‌م. دوو
رۆژی تر سه‌بر بگره‌! ئەوسا ده‌ڕۆی!

(ماتیزی) ده‌ستی به‌ ناماده‌کاری کرد بۆ سه‌فه‌ر. به‌ ترومبیل ده‌چی.
چهند پاکه‌تیکی پر شتی پێویست بۆ په‌نا به‌رانی، له‌ ناو ترومبیل نا.
ده‌یزانی ئەو که‌سانه‌ی له‌ مالی خۆیان ده‌رکراون و فری دراونه‌ته‌ سه‌ر
رینگ، پێوستیان به‌ چ شتی که‌: به‌روانکه‌ی خوری و به‌تانی و ده‌رمان و
قاره‌و کاکاو و پێلاوی کړی. ده‌یه‌ویست به‌ ترومبیله‌ که‌ی هه‌موو
جینگایه‌کیان به‌ دوا دا بگه‌ڕی. ئەگه‌ر پێویست بکا، له‌م سه‌ری ولاته‌وه
تا ئەو سه‌ری ته‌ی ده‌کا. ده‌بئ هه‌ر بیان دۆزێته‌وه.

رێک دوا‌ی دوو رۆژ، مادۆنه‌که‌ی وه‌رگرت.

سه‌فیر گوئی:

- به من ده که ی، به ئۆتۆمبیل ناچی! پارتیزانه کانی (تیتۆ) هه موو خاکی
(کرواتیایان) له (زاگریب) هه تا سنوور، داگیر کردوو. نه گهر به
ترومبیل بچی، ده تگرن. وا چاکه به قه تار بچی، قه تار پاسه وانی هه یه.

- نه گهر ترومبیل نه به م، هه رگیز خانه واده که مم بۆ نادۆز ریشه وه. خۆت
ده زانی، قه تار ئیستا له (رومانیا) هات و چۆی ریک نییه. به بی ترومبیل،
ناتواخ به دوایانه وه، لیڤه بچمه نه وی.

سه فیر شانی هه لته کاندو گوتی:

- راسته، به لām شیتاتییه به ترومبیل، به قه له مه وه ی (تیتۆ) دا برۆی.
هه رگیز ناگه یته (بوخاریست).

(تراپان) گوتی:

- پشت به خوا ده به ستم. هه یچی ترم له ده ست نایه.

(ماتیزی) خوا حافیزی له سه فیر کرد. به ته ما بوو سه عات سی به یانی
به ری بکه وی، بۆ نه وه ی، به رۆژ، به ناوچه ی ترسناکدا تێبه ری.
هه موو که لو په له کانی له ناو ترومبیل نا. تانکی به نزینی پر کرد.
ترومبیلی له بهر ده رگا راگرت و چوو وه ژووری. ده یزانی تا سه عات
سی خه وی لینه که وتوو وه و ده شیهه وی یه کسه ر به ری بکه وی و برۆا.
به لām سه فهری نیوه شه و تا بلنی ده ره ک و خه باره. هه موو شه وی، رینگای
سنوور له بهر ده ستی پارتیزانه کانه. (ماتیزی) خه چراکانی پیکرد. بیری
کرده وه که بگاته نه وی، ماله وه یان چه ند شادومان ده بن. مسۆگه ر

باۋكى نامەي بۆ نووسىۋە. بەلام دەبى خىزمەتگوزارى بەرىدېش ۋە كۈرۈ
رىنگاى ئاسن، تېكچۈۋى، بى شەك نامەكانى بابى بىز بۈۋىن.

رووسەكان بەشىكى گەۋرەي (رۇمانيا)يان داگىر كەردىۋو. ئىستا،
(ئىزفۇر) ۋە كۈر سەرپاى (بېسارابى)، لە ژېر دەسەلاتى رووسەكاندا
بۈۋ. ئەو خەلكانەي دەگكانى خۇيان چۆل نە كەردۈۋە، لە ژېر ترسو
تۆقاندە ژىن! شەۋ كە دەخەۋن كېسەنلىكى شەۋى لە بن سەريان
دادەننەۋ دەخەۋن. ھەمۈ شەۋى، چاۋەرى دەكەن سورگوم بىرىن.
(ماتىزى) ھىتايە بەر چاۋى ئىستا، لەۋ ساتەدا، سەربازى رووس لە
(ئىزفۇر)، لە خانۋى ئەۋاندان.

(ماتىزى) دەستەكانى بە سەرىيەۋە گەرت ۋە رايگوشى. تەلەفۇن لىيدا.
(ماتىزى) نەبۈست ھەللىگىرى. ئەمە دەبى داۋەتەك بى بۆ غايشىكى
شانۋى، يان بۆ خواردىتەك، يان بۆ مېۋاندارىيەك. بەلام ئەۋ بىرى لە
جەنگ دە كەردەۋە.

لەشكرى رووسى بەرەللاترىن لەشكرە كە (ترايان) تا ئىستا دېۋىيەتى.
رووسەكان ئەگەر خۇراك ۋە تەقەمەنى ئەمىرىكى ۋە رۇژاۋايان بۆ نەھاتايە،
ھەرگىز نەيادەتۋانى بگەنە (ئىزفۇر). ئەگەر لەشكرى رووسى تەنبا شتى
خۇيان بەكار بھىتايە، فىلاندىيەكان، بە لەشكرى بچۈۋكى فىلاندى،
دەيان شكاندن. رووسەكان تەنبا بە يارمەتى رۇژاۋايەكان، بە يارمەتى
ئەمىرىكىيەكان، تۋانىان بچەنە پىش.

تەلەفۇن ھەر لىيىدەدا. (ماتىزى)، بە تورپەيى، دەسكە كەي ھەلگرت.
گوتى لە دەنگى سەفېرە كەي، سەفېر (مىتيلنيو) بوو.

سەفېر گوتى:

—(رۇمانيا) رادەست بوو. شا، پەيمانى لە گەن رووسە كان بەستوو.

(ماتىزى) گوتى:

—شى وا ئەستەمە! نابى شا بېي بە ھاوپەيمانى داگير كەرانى ولاتە كەي!
شا چۆن دەتوانى بېي بە ھاوپەيمانى كۆمۆنىستە كان؟ شا، ئەگەر پەيمانى
لە گەن رووسە كان بەستى، ماناى وايە ولاتى بېي فرۆشتوون. ماناى وايە
ھەتا ھەتايە ولاتى داو بە رووسە كان...

سەفېر گوتى:

—خۆت بۆ چوونە زىندان نامادە كە! لەم شەو ھە، ئىمە ھاوپەيمانى
رووسە كانين. ھوكومەتى شاھانەي رۇمانى جەنگى لە دژى (ئەلمانيا) و
ھەموو ھىزە كانى تەوەر (محور) راگە ياندوو. (كرواتيا) بۆتە ولاتىكى
دوژمن بۆ ئىمە. ئىمە دەگىرىن.

(ماتىزى) دەسكى تەلەفۇنى دانايەو ھەلە پېلىقە چوونە خوارى و رووى
كرەدە سەفارەت. كە دەرپۇشت دەتگوت چاوى نوقاندوو. بەلام
ھىچى لە دەست نەدەھات. ھەكوو ئەو كاتە وا بوو كە لە ناو ناڧوور
بوو و يەك لە دواى يەك، بۆمبايان بە سەر سەر دەكەوت و ھىچى لە
دەست نەدەھات. رېك ھەكوو ئەو كاتەى سوارى ناڧوور بوو وا بووا.

هیچی له دهست نه دههات. ته نیا ئه وه نه بی که دهست به خۆیدا بهر
 بداته وه و فه رمانه کانی سه فیر جی به جی بکا که پیگوتبوو یه کسه ر
 به لگه نامه خانه ی خزمه تگوزاری راگه یانندن و خزمه تگوزاری رو شنبری
 بسووتینی. ته نیا ئه وه ندی بو ده کرا. دۆسیه کان بسووتینی.

چوو نووزگه ی خۆی له سه فارهت. کاغهزه کانی ناو چه کمهزه کانی
 فریادایه ناو سو به. ته نیا دهستووس و ده فته ره کانی شیعی خۆی
 هیشته وه. ئه وه نده و به سا ئه وه ی تری هه موو فریادایه ناو ناگر.

دهوری نیوه شه و، (بۆریسلاف) هات. له رادیودا، به راده ستبونی
 رۆمانیای زانیوو. سو راغی (ماتیزی) له مائه وه کردبوو. به لام (ماتیزی)
 له مائه وه نه بوو. بیری کردبوو وه ده بی له سه فارهت بی. دوا ی
 ماوه یه کی که م، (هیدویگا) یش هات. ئه و دوو کچه جیحله و (ترایان)،
 یه که یه ک، دۆسیه کانیان ده گرت و فریانی ده دایه ناو ناگر.

کاغهزو دۆسیه کان ده سووتان و مه ریژه ی گه وره یان لی هه لده ستا.
 ده تگوت رۆمانیایه ده سووتی. ئینجا ته نیا (بۆریسلاف) و (هیدویگا)
 کاغهزه کانیان ده هاویشه ناو ناگر. (ترایان) چیر نه یده توانی. تاقه تی
 نه بوو کاغهزه کان فری بداته ناو بلنسه ی ناگر. ته نیا چه ند مانگیك،
 قالی و کورسی و موبیلیاتی نوێ نووزگه که ی به کار هیتابوو. (ماتیزی)
 دهستی به گریان کرد. دوو کچه جیحله بیانییه که یش بو (رۆمانیا)
 گریان. بو ئه و (رۆمانیا) یه ی له ژیر ترس و توقانی سو فیت له ناو
 چوو بوو.

(ماتىزى)، كە گەپايەوۋە مالى، يەكى لە برادەرەكانى، (ھوگۆ
ئۆسۈالدىنى)، سەرۆكى مىۋاندارى وەزارەتى كاروبارى دەرەۋەى
(كرواتىا) لەبەر دەرگەى مالىوۋە بىنى. ژنەكەى لەگەلدا بوو. ئەمانە
نەزىكەرىن برادەرى (ترايان) بوو.

(ھوگۆ ئۆسۈالدىنى) گوتى:

— لەمپۆۋە، (رۇمانىا) لەگەل (كرواتىا) لە جەنگدايە. بەلام، ھەرچەندە
ۋىلاتەكانان لە دژ يەك لە جەنگدان، ئىمە برادەرى يەكەرىن.

ھەرسىكىان چۈۋنە سەرەۋە بۆ ۋارخانەى (ترايان).

خامى (ئۆسۈالدىنى) گوتى:

— ھاتوۋىن لە پىنچانەۋەى كەلۈپەلەكانت يارمەتەت بەدەين. دەبى
ئەمشەۋ، ئامادەيان بەكەى. دوور نىيە لە بەيانىيەۋە، دەست بەگرتى
دەپلۇماتە رۇمانىيەكان بەكەن. دەبى خۆت ئامادە بەكەى!

(ماتىزى) بىرى لە كابراى روۋسى (سىباستۆپۆل) كەردەۋە كە دۋاى
نەۋەى لە دەيان ۋە دىيان خانوۋ راۋيان نابوۋ ۋە دەرەيان كەردەۋو،
نەيدەۋىست چىدى بېروا. ۋاى بە چاك دەزانى، جگەرە بە لىۋ،
لەبەردەم دەبۆكە، لەگەل تەقىنەۋەكەدا، بىرى.

(ترايان) پەرسى:

-دهمانبه نه کوی؟

(هوگۆ گوتی:

-کهس نازانی. گرنگ نهوویه هەر نهمشه و جانتاکانت بپچیتهوه.
کهس نازانی له کوی دهگیرن. بهلام به مسوگهری هەر دهگیرن!.

(ماتیزی) شتی گهورهی نهبوو بیانپچیتهوه. تهماشای میژیکی جوانی
وهزینهی کرد. کاتی ئەم میژیهی له (فیهنا) کړی، بۆ باوکی نووسی
حهز دهکا وینهکی ئەمی لهسەر دابنئ. تهنا ته جوارچیوهیشی بۆ
وینهکه کړی. چاوهڕښی وینهی باوکی دهکرد. لهوانهیه باوکی وینهکهی
بۆ نارد بێ، بهلام نامهو وینهکه گوم بووبن. چوارچیوهکه، به بهتالی له
سەر میژی وهزینه بوو. تهنا یهك چوارچیوهی بهتالی بێ وینهی قهشی
(ئیزفۆری) لهسەر بوو. تاکه شتی (ترایان) ههزی دهکرد، که زیندانی
کرا، له گهڻ خۆی ببا: وینهی باوکی بوو. بهلام هیچ وینهی باوکی
نهبوو. جا که نهیتوانی نهو تاکه شته به نرخه له گهڻ خۆی ببا، شتهکانی
دیکه بهلاوه گرنگ نهبوون. کهیفی به شتهکانی تر نهدههات!.

(ترایان) گوتی:

-له شتی زۆر پتویست زیاتر هیچ نابهم. ههموو شتی لیڤه جی دێلم.
ههموو شت!!

نهو چوارچیوهی وینهی له (فیهنا) کړیووی، نهویش له وارهخانهکه
جی دێلی. چوارچیوهکه، بێ وینهی باوکی، نرخى نییه، هیچ نرخى نییه.

دوگمهی رادیوی بادا. لهو کاته دا، شای (رۆمانیا) قسهی دۆستانه ی
 بۆ سۆفیه کان ده کرد. پاشدان، (ژولیو مانیو)، خوشه ویسترین
 سیاسه تمه داری رۆمانی، قسه ی کرد. نه ویش له پەرژه وهندی
 سۆفیه کان، له پەرژه وهندی داگیر که رانی ولات، قسه ی کرد. (ماتیزی)
 رادیوی کوژانده وه. ههستی ده کرد ته نیا به. قهت وا ته نیا نه بووه. له
 هه موو کاتی ته نیاتر بوو. شاکه ی جیی هیشتووه. وه زیره کان و هه موو
 حو کوومهت جیان هیشتووه.. بیگانه ولاتیان داگیر کردووه. زۆر زۆر
 ته نیا به!

(هوگو نۆسوالدینی) گوئی:

-زات هه بی، ترايان، زات هه بی!

میوانه که ی دهستی گهرم بوو.

(هوگو نۆسوالدینی) گوئی:

-سۆزی، رووسه کان ولاتی ئیمه ی کرواتی ش داگیر ده که ن.
 رووسه کان به خیرا چه کی نه مریکی ده گه نه ئیره. ده چنه هه موو شوینی.
 ولاتی ئیمه ی ش داگیر ده که ن. ئیمه ی ش دوا ی ئیره سوپ گوم ده کریین بۆ
 لای ئیره.

(۲۷)

چوار سال بوو (ترایان) له (زاگریب) روښتیوو.

تهنیا پهك شتی وهكو(ترایان)ی جار ان مابوو: چاویلكه كهی! هه مان
چاویلكه ی گه وړه ی چوارچیوه رهش بوو. بهلام شوو شه كان شكابوونو
به چرك چه سپ كرابوونه وه. ئیسكى دهمو چاوی زیاتر دهرزوپی بوو.

(ترایان ماتیزی)، له ئیستگه ی (كرونیبرگ)، له نريك (فرانكفورت-
سور-لو-مان) دابه زی. بلووزیكى سهربازپی له بهر بوو پته كانی (بی-
دهبلیو...)یان لی سړیووه وه. . پانتولیکى زیندانیانی نه مریكى و
نیوچه كمه ی بن كړیپی له بی بوو.

ئیستا، (ترایان) سمیلی هه بوو. سمیلیكى رهش، رهنگی دهمو چاوی
بزركاوتر دهنواند. له ئیستگه په ریه وه. كه دهرژیشت، پتی له دوو
خوی راده كیشا. نه مه رهوشتیكى تازه ی بوو. نهو ماوه یه ی له زیندان
بوو، ناچار بوو پتلاوی بی قهیتان له بی بكا. نه مه وای دهریست كه
دهرژیشت، پتی بلند نه كا. بهلكو له زهوی بخشینی بۆ نه وه ی رت
نه با. ئیدی ئیستا، راهاتووه ته نانه ت به پتلاوی به قهیتانیش، پتی له سهر

زەۋى رادە كېشى. (ترايان) كەلەگەتەر ديار بوو. چونكى لەپو لاچار
ببوو. بەستەيەكى لە بن ھەنگل بوو. بە مەزەندە كىتب بوون. لە كۆنە
رۆژنامەيە كە پىچابوون.

(ماتىزى) چوۋە مالىك دەوران دەۋرى درەختى بەرز بوو. پىشەر، زۆر بە
وردى سەيرى ژمارەو ناۋى شەقامەكەى كرد. بۆ ئەۋەى دۇنيا بى بە
ھەلەدا نەچۋە..

(ترايان)، ئىستا زمانى ئەلمانى بە رەۋانى دەزانى. بە ئەلمانى، داۋاى كرد
قسە لە گەل نوپىەرى (فاتىكان) بكا. پىرەژنىك دەرگای لىكرەۋە،
فەرموۋى لىكرد بچىتە سالتونىك مۆبىلىياتى كۆن و جوانى تىدا بوو.
بىدەنگى خەلۋەتخانىە بالى بەسەردا كىشا بوو. ئەو كورسىيەى (ترايان)
لەسەرى دانىشت، كورسىيەكى نەرم بوو. ئەمە سالتونى شاندى
دېلۇماسى، عەرشى پىرۆز بوو، لە ئەلمانى داگىر كراۋدا، (ترايان)
دانىشتبوو. بە تامەزىرۆيەكى پەرۆشەۋە، تەماشای قالى و مۆبىلەكانى
دەكرد. لە زىنداندا، تەنبا يەك رەنگ ھەبوو: خۆلەمىشى! ھەموو
شتىكى دەۋرۋەرى سەخت و تەۋش و ناپەسند بوو. لەوما زۆر بە
تامەزۆيى چاۋى دەپرىە رەنگى قالى و مۆبىلەكان. بە ھەموو گىانى
خۆيەۋە ھەستى بە مەخەللى نەرمى كورسىيەكان دەكرد. مەۋدە كە لە
زىندان دەردەچى، زۆر تىنۋى رەنگ و نەرمى ناسكىيە!

لۆرىيەكى بچوۋكى ئەمىرىكى لەبەر پەنجەرە بوو. كاتى لە زىندان بوو،
چەند جار، بەھۋى فاتىكانەۋە، ئەو جگەرەنەى ۋەرگرتبوو كە (ئىشا

پیرۆن) رەوانەى دەکرد. (ئار. بى - باوکی رۆحانی، ئۆکتافیان بارلیا)،
بەم لۆرییه، بارو بروه کانی دەگەیانده زیندان. هەموو زیندانییه کان
ئاشایه تییان لەگەڵ ناوی (ئار. بى - باوکی رۆحانی، ئۆکتافیان بارلیا)،
هەبوو. دەیانزانی بە لۆری خۆی دەچیتە سەردانی هەموو زیندالە
ئەمانییه کان. کاتی (ترایان)، لە پاژێرەوه، سەیری دەکرد، قەشەبەکی
گەنجی رەنگ زەرد هاتە سالۆنە کە. کە دەپۆشت، دەتگوت پیتی بە
لەرشە کە ناکەوی.

قەشە بە دەنگی نەرم و شەرمەن گوتی:

—من (ئار. بى - باوکی رۆحانی، ئۆکتافیان بارلیا)م.

(ماتیزی) هەستایەوه. قەشە تەماشای نیمچە چەکمەى پافارو پانتۆلی
سەربازیی و چاکەتی عەسکەری (ماتیزی) کرد.

(ماتیزی) گوتی:

—من تازە لە زیندان دەرچوویم.

قەشە ناماژەى بۆ کرد دابیشی و خۆشی دانیشت.

ئەو پیرەژنەى دەرگای کردەوه، لەسەر کۆسپەى دەرگا دەرکەوت.
دەیزانی دەبی بی. هەر جارەى زیندانییه کی ئازادکراو دەهات، بە
ئۆتۆماتیکی، چاوانانی سەى ئەمریکی و نفیشکی دەهیتا.

(ماتیزی) گوتی:

—سوپاست ده کهم، یه کهم، بۆ نهو جگه رهو خواردنی قووتووهی بۆت دههیناینه بهندیخانه. بۆ من و بۆ هاوړیکانم. یه کهم جار که بهسته یه کم به ناوی خۆمه وه وهرگرت، نیشانه ی پیری پیروزی له سهر بوو، گریام. ده زانی، من که سم نه بوو له زیندان بهستم بۆ بنیری.

قهشه به دهست ناماژه یه کی کرد. ویستی بهو ناماژه یه داوا له (ماتیزی) بکا پیویست به سوپاس ناکا. قهشه ناوو ناوی خانه واده ی هه موو زیندانیانی رۆمانی له فهرمانده یی وهرگرتوو و جاروبار، بهسته یه کی بۆ ده بردن. بۆ هه موو زیندانه کانی (ئهلانیا) که رۆمانییان تیدا بوون. باوکه خۆی بهسته کانی ده برد، هه میشه یش به لۆری بچووکی خۆی! ئیستا، (ماتیزی) نازاد بوو. باوکی رۆحانی لپیرسی چ ده کا؟
(ترایان) گوتی:

—له زانکۆی (هایدلبرگ)، لاهووت ده خوینم. به ده رزگوتنه وهی تایه تی ده ژیم. کتیپکی چیروکی رۆمانیم نووسیوه، له (هایدلبرگ) بلاوم کردۆته وه.

(ماتیزی)، بهسته یه کی له تهك خۆی دانا بوو. کتیپکی بهرگ مقه ووا ی نارنجی لی ده رهیتا. ینشکیشینی له سهر نووسرابوو. کتیبه که ی له بهردهم قهشه دانا.

(ماتیزی) گوتی:

— بە چەند وشەيەك باسى ژىيانى خۆمت بۆ دەكەم. مەن كورى قەشەيەكى ئورتۇدۇكىسى دىنى (ئىزفۇر)م، لە (مۆلداڧيا)ى باكورور. فەلسەفەو ئەدەبىيەت لە زانكۆى (بوخارىست) خويندوۋە. چەند كىيىكىم بلاو كىردۆتەۋە. لە كاتى جەنگى دژ بە رووسىيەدا، لە بەرەى شەر بووم. خەلاتى شاھانەى شىعرم ۋەرگرتوۋە. سكرىتىرى رۆشنىرى سەفەرەتى رۆمانى بووم لە (زاگرىب). كاتى رووسەكان رۆمانىيان داگىر كىرد، كىرات ۋە ئەلمانەكان، ۋەكوو دىپلوماتىكى دوزمەن، مەيان گىرت.. پاشان ئەمىرىكى ھاتن. ئەۋانىش بە دەۋرى خۇيانەۋە، بە ئۆتوماتىكى ئىمەيان زىندانى كىرد. گوتم (ئۆتوماتىكى) يانى ۋەكوو فەرمانبەرىكى دوزمەن. پاشان لە زىندان نازاد بووم ئىستائىش...

قەشە چاۋەرپى تەۋاۋ كىردنى قەسەكەى كىرد:

— ئىستائىش...

(ماتىزى) دووبارە راۋەستا. سەرنجى بىرپەسە لىۋوزى پىتلاۋى پافارى. شەرمى دەكرد قەسەى دلى خۆى بكا. بەلام ھەۋلىكى دا:

— ئىستا... كىيىكىم نووسىۋە، باسى ئەۋ رووداۋالەم كىردوۋە كە سالانى دۋاى رۆشىتم لە (زاگروپ) بەسەرم ھاتن. بەلام ئەمە سىرۋدى نىيە. لەم كىيەكەدا باسى پەيۋەندى مۆيەك دەكەم لەگەل رۆزاۋادا. ئەم كىيە لە كىيەكانى دىم جىايە كە تا ئىستا نووسىۋەم. ئەم ئەزمۇۋە شىكى تازەۋە بالكىشە بۆ مەن. لەم كىيەدا، باسى دۆخى مۆۋ دەكەم لە كۆمەلى رۆزاۋادا. كىيەكەم ناۋى (رۆمانى سەردەمى ئىستا)يە.

(ماتىزى) بەستە كاغەزىكى پىشانى قەشە دا، بەقەلەمى دار
نووسراپوون.

— ۱۲۰۰ لاپەرەم نووسیوه. گىرفتى سەرەكى ئەوہىە من و ھاورىكانم
وہ كوو (تاكەس) يىكى تاوانبار نہ گىراين. بەلكو بە (ئۆتوماتىكى) گىراين،
بە تاوانىك كە (بە كۆمەل) درابووه پال بەشىكى ھاولاتيان كە ئىمەيش
لەوان بووين. ھەرگىز تۆژىنەوہ نہ كراوہ ناخۆ من وە كوو (تاكە كەس)
تاوانم كىردووه؟ يان نا؟ ئەوانەى منيان گىرتبوو، — ھەزىيان لە شتى وا
نەدە كىرد. ھەموو (فەرمانبەرانى رۆمانى) تاوانبار كىراپوون.

(ماتىزى) كاغەزەكانى لە ناو بەستەكە نايەوہ. گوتى:

— ناتوانم ھەموو شىكت بۆ باس بىكەم. ورووژاوم، قىسەم بۆ نايە! بەلام
چى روى دا بى، لەم كىتەدا نووسیومە. ھەرچى روويدابى... لەم
كىتەدا باس كىردووه... دىمەوہ سەر بابەتى سەردانەكەم. ئەم كىتەى
(ساتى ئىستا) — زۆر بى ھىوايە بۆ ئەوانەى من پىياندەلیم (ساتى داوى
ساتى كۆتايى) — لەوانەيشە بۆ مروڤ باش بى. ئەم كىتە باسى كەتوار
دەكا. ئەوئەندەى پەيوەندى بە خۆمەوہ بى، ئەم كىتە كۆتايى بەو
كارەساتبارە يەھەرپرە دىنى كە ئىستا تىندا دەژىم. ھاتووم داوى
يارمەتیت لى دەكەم. دەبى ئەم رۆمانە بلار بىكەمەوہ. پىويستە!! بەلام
ئىتر تاقەتى كار كىردىم نەماوہ. ناتوانم چىتكە كار بىكەم. چونكە برسىم.
باى سى چوار ھەفتە ئىشم ماوہ. ئەوئەندەو بەس!! ئەوپەرى سى چوار
ھەفتە، بەلام ئەوئەندە نىزم، ناتوانم چىتر بەردەوام بىم. كارىكى كەمم

ماوه... دوو سالة بى وچان کار ده کهم. له زیندان دهستم پى کرد. حەیفه واز لهو کارى دوو سالة یه بىتم که تهنيا چەند حەفتەیهک ماوه بو نهوې تهوای بکهەم!

قەشە پرسى:

-من ده توانم چیت بو بکهەم؟ هیچ شەرم مەکه، پىتم بللى! ده تهوای من چ بکهەم؟

(ماتيزى) گوئى:

تکا ده کهم شتىکم بو خواردن بدهيتى. زور نا. تهنيا باى پترىست. بو نهوې سى چوار حەفته به زیندووى بىتم و کار بکهەم. به کهمى نفیشک، برى نان، نهختى قاوه و شەکر ده توانم چوار حەفته خۆم رابگرم و کتیه که تهوای بکهەم.

(ماتيزى)، له شەرمان سوور هەلگهرا.

گوئى:

-بمبووره. به لىت پتەدهەم نهوېرى به ماوهى چوار حەفته کتیه که تهوای ده کهم. نهوې چوارده سالة ده نووسم. ناشای کاره کهم. به لām نهەم کتیه تهوای جيايه. کتیه که سوودى بو خەلک ده بى. وه کوو کتیه کانی پتشیوم نیه. به لām ناتوانم له سەرى بهردهوام بم چونکه برسیم. نىز، نازاد دهەم ..

قەشە چاى بۆ (ترايان) تېكىرد. فەرموۋى لىكىرد نان و كەرەو رېچۆل
بخوا.

(ماتىزى) گوتى:

—نازارى بى دەخۆم ئەم ھەموو شتەت بۆ بگېرمەوھ..

فرمىسكى لە چاۋ قەتەس ما. نايە چاكە گەرم بوو؟ نايە ئومىدى بىرا
بوو؟ نايە وروۋزا بوو بۆيە فرمىسكى لە چاۋ ھات؟ لەوانەيشە چاكەى
قەشە بوۋىيى كە چاكەى بۆ تېكىرد. چاكەيەكى ۋەكوو چاكە گەرم!
ھەموو ئەمانە گېريان لە گۆناكانى (ماتىزى) بەرداۋ چاۋيان پىر رۆندك
كرد.

ئەو كەسانەى سەرى خۆيان لە ھەموو دىۋارىك كوتاو، ئەو كەسانەى
پېشېل كراۋن، بە ماناى راستەقىنەو خوازەيى، ۋەكوو بەسەر خۆم
ھاتوۋە، ناچار كراۋن، خۆل بخۆن، مردوۋن، يان تەۋاو گىژو خەرفاۋ
بوۋىن. ۋەكوو لە كىتېبى (ئەيۋوب) دا ھاتوۋە: (تەنيا مەن نەجاتم بوو تا بېم
بۆتان باس بىكەم).^۲ لەبەر ئەۋەيە مەن دهنووسم! چونكە مەن دواى نقرۋوم
بوۋىنى كەشتى، لە مەنچەل دورچوۋىم! تەنيا لەبەر ئەۋەيە دهنووسم.
ھەروەسا بۆ ئەۋەى نقرۋومبۋىنىكى دىكە بېىنم.

قەشە گوتى:

—ھەرچى پىت دەۋى، سەي بەياني، بۆت دىتمە (ھايدلىيرگ).

^۲ لە دقە فرەنسىيە كەدا، ئەم رستەيە بە ئىنگلىزى نووسراۋە. (ۋ.)

(ماتیزی) ههستا. گوتی:

-دی بینی که ناومید نابی. کاره زهجهته که، که کاری دوو سال
شهوو روژه، تهواو بووه. لهه سێ حهفتهیه دا، تهنیا پاکنوسی
ده که مهووه هیچی تر...

قهشه گوتی:

-سبهی به یانی، له (هایدلپیترگ) م.

(ماتیزی)، پتی له سهه زهوی راکیشاو رویشته. شهرمی ده کرد جلی
زیندانیی نازادکراو له بهر بکا. له روخی جاده، بن دیوارو بن دیوار
ده رویشته و خوێ به دیواره کانهوه ده گرت.

ئهو شهوه تا سپیده، خهریکی نووسینهوهی کتیبه کهی بوو. به یانی
روژی پاشی، (باوکی روحانی نار. پی - ئوکتافیان بارلیا) تا نهۆمی
سییه می بینای ژماره ۶۰ شهقامی (روتباخ) له (هایدلپیترگ)
سهه کهوت. قهشه بهستهیه کی گهورهی پیبوو. خوێ هینابووی. خوێ
له پرو دالگۆشت بوو. له ژیر قورسای بهسته که، هیتکه هیتکی بوو.

(ماتیزی) گوتی:

-تۆ، به چاکه ی خۆت، کتیبهی منت تهواو کرد. تۆ ئهه کتیبهت
نووسیوه! چاکه ی تۆ نه بوایه، قهت (رومانی سهه ده می نیستا) م بۆ تهواو
نه ده کرا.

قه‌شه به پتوه وه‌ستا بوو. به‌سته گه‌وره‌که له ناوه‌ندی ژووره‌وه،
له‌سه‌ر زه‌وی بوو. به‌ر له‌وه‌ی (ترايان) بتوانی وشه‌یه‌کی وا بدۆزیته‌وه
سوپاسی بکا، قه‌شه‌ی دبلۆماسی له ژووری ده‌رچوو.

(ماتیزی) ماوه‌یه‌کی زۆر ته‌ماشای نیشانه‌کانی (پیر پی‌ری) کرد که
له‌سه‌ر به‌سته‌که چاپ کرابوو. چاوه‌کانی نووقاندد. خه‌ریکه خه‌ونه‌که‌ی
دیته دی. ئیستا، شتیکی هه‌یه به‌خواو شتیکی هه‌یه پی‌ی بژی و نه‌مری تا
کتیبه‌که‌ی ته‌واو ده‌کا. سوپاسی خوای کرد بۆ ئەم یارمه‌تییه... نیشانه‌ی
خاچی کیشا. نیشانه‌ی (پیر پی‌ری) لیکرده‌وه‌و وه‌ک شتیکی پی‌روژ ماچی
کرد.

(۲۸)

(ماتیزی)، شهوو روژ دهینوسی. بهسته که ی قه شه کانیه کی زیپر بوو!.

(ماتیزی)، کاتی کار ی له سهر (رومانی سهرده می نیستا) ده کرد. به تهواوی خو ی له هه موو شتیکی ده وروبهری، ته نانه ت له خویشی، داپراند بوو. هه مان کار ی په پووله ی کرمی ناوړیشمی ده کردو به هه مان گوراند ا ده رویش ت که بالو قاچه کانی له ده ست ده دا. ده پیته وه به کرم و داوی ناوړیشم له جه سه ی خو ی دروست ده کاو سلوولی هیژای خو ی، زیندانی ناوړیشمی خو ی، پی رو ده نی که تیدا ده ژاکی و ده مر ی. به جه سه ی خو ی نارمووش چی ده کا. به هه موو گیانی خو ی، دیواری ناوړیشم دروست ده کا. که ده چووه جاده، خه لک ناوړیان لی ده دایه وهو ته ماشایان ده کرد. ری داران شتیکی جیایان تیدا مه زهنده ده کردو هه ستیان ده کرد له خه لکی تر جایه. گه نجه کان که ده یانبینی، له قاقای پیته که نیان ده دا. بی نه وه ی بزنان بوچی قه شمهر ی پیته که ن. بویه (ماتیزی) تا نیواره، تاریکی ده که وته عه ردی، له ماله وه ده رنه ده چوو.

ده روژ دوا ی دیداری (نار. پی. ئوکتافیا بارلیا)، هه ستی کرد جاوه کانی لیلو ته ماوین. نهو شه وه، کاره که ی راگرت و خه وت. پیی

وابوو که خدوت، نهو ته‌مه‌ی به‌ری چاوی گرتووه، دهره‌وینه‌وه.. به‌لام کاتی به‌خه‌بر هات، نازاری هه‌بوو. نازاریکی زۆری هه‌بوو. به‌وردی له‌ئاوینه‌دا، ته‌ماشای خۆی کرد. هه‌ندی په‌له‌ی سووری وه‌ك خوینی له‌سه‌ر چاو دهرکه‌وتبوو. په‌له‌کان خوین نه‌بوون، کۆمه‌له‌ ده‌زووله‌یه‌کی وه‌کوو پارچه‌ گۆشتی زینده‌و خویناوی بوون، له‌سه‌ر چاوه‌کانی دهرکه‌وتبوون. له‌گه‌ل نه‌مه‌یشدا، هه‌ولێ دا کار بکا. به‌لام چاوی نه‌یده‌دی. وای ده‌زانی ته‌وێکی دا‌پیرۆچکه‌ی به‌سه‌رچاودا هاتووه.. نه‌مه‌ نازاریکی وای پێ دا باس نا‌کری.

رۆژێ سی‌هه‌م، (ماتی‌زی) چووه‌ لای دختۆری‌ك. دختۆریکی چاو، مالی له‌ به‌رامه‌به‌ر نی‌ستگه‌ی ری‌گای ئاسنی (ه‌ایدل‌بیرگ) بوو. ناوی دختۆر (زۆ‌کۆت) بوو.

دختۆر، دوا‌ی نه‌وه‌ی پشکنی، گو‌تی:

— ده‌بێ یه‌كه‌سه‌ر عه‌مه‌لیات بکه‌م.

ته‌ماشای پارچه‌ گۆشته‌ خویناوی‌یه‌کانی کرد که به‌ری چاوی (ترایان) یان گرتبوو.

دختۆر گو‌تی:

— ده‌بێ نه‌م لین‌جانه‌ هه‌لب‌گرم.

(ترایان) بیرێ له‌ به‌لێنی خۆی کرده‌وه که به‌قه‌شه‌ی دپلۆماسی دابوو به‌ سێ چوار حه‌فته‌ رۆمانه‌که‌ ته‌واو بکا. نی‌ستا، ناچار بوو، له‌به‌ر

عهملیات، کاره که رابگری. (ترایان) ههستی کرد، له کاره که یدا،
چاوه کانی خیانه تیان له گهڼ کردووه. چاوه کانی خیانه تیان له گهڼ کردو
راده ست بوون.

دایه گیکی قز زیرین کهره سته ی عهملیاتی ناماده کرد.

(ترایان) گوتی:

- ناتوانی عهملیاته که دوا بخه ی؟! به ناشکرا پیت بلیم: کاریکی په لم
به ده سته ویه. ده بی ته وای بکهم، ده رژی ترم پیده وی. به لکو بتوانم
به چاره سر، ماوه ی نهو ده رژه، عهملیاته که دوا بخم؟ لهو ماوه یه دا،
ده توانم کار بکهم.

دختور گوتی:

- شتی وانه سته مه! چاوت له ده ست دده ی. ده بی به په له
عهملیات بکهم. هر نیستا! نایا تو گیرابووی؟

(ماتیزی) گوتی:

- به لی. گیرابووم.

دایه گ کهره سته ی عهملیاتی ناماده کرد. (ماتیزی) یان له سر
کورسیه کی بلند دانا. دایه گه که په رژه نامه یه کی چاپکراوو قه له میکی
دایه. داوای لی کرد موز بکا.

دایه گ گوتی:

—نهم تهرحه عهملیاته، به رهزامه‌ندی و به لپرسینه‌وهی نه‌خۆشه‌که نه‌بی، ناکری. تۆ ده‌بی به نووسین رهزامه‌ندی بده‌ی و دان پتدا بنیی که عهملیاته‌که، سه‌رکه‌وتوو بی، یان سه‌رکه‌وتوو نه‌بی، ئیمه لپرسراو نین.

(ماتی‌زی) مۆری کرد. ده‌یزانی شته‌که ترسناکه. خۆی ناماده کرد. دختر بۆی روون کرده‌وه پیدابوونی نهم گۆشته زیاده سووره‌ی به‌ری چاوی گرتوو، هۆکه‌ی که‌مبوونی فیتامینه. به نه‌شته‌رێک ده‌ستی به هه‌ل‌گرتنی زیاده گۆشته‌کانی چاوی (ترایان) کرد.

(ماتی‌زی) خۆی بی به‌رزه‌فت نه‌بوو. ده‌ستی به هات و هاوار کرد. به هه‌موو هیزی خۆیه‌وه هاواری ده‌کرد. ده‌تگوت هاواری له ینی زگیه‌وه دێته ده‌ری. چاوی‌شه یه‌کی‌که له به‌سو‌ترین ئازار. ئازاره‌که‌ی له ئازاره‌کانی دی جیا‌یه. ئازاری‌که خه‌وت لی ده‌هه‌رمیتی. تا ئه‌و ئازاره‌که‌وره‌تر بی، چاوت روونتر ده‌بی و باشتر ده‌بینی. ئازاره‌که له هه‌ر جی‌گایه‌کی تری له‌ش بی، ده‌توانی تا راده‌یه‌ک گۆتی پینه‌ده‌ی. له حاله‌تی بوورانه‌وه‌دا، وات لی نا‌کا هاوار بکه‌ی، ته‌نیا ده‌تخاته نا‌ین. ئه‌و ئازاره‌ی فشاری بۆ چاوه‌کانی (ماتی‌زی) دینا، چاوی روونتر ده‌کرده‌وه و هه‌موو به‌هره‌ی له راده‌به‌ده‌ر زیاد ده‌کرد. ئازاره‌که توانای هاوارکردنی زیاد ده‌کرد. ژێ‌کانی ده‌نگی به توانا‌تر بوون. هاواری توندو تیزتر بوو.

ئازاره‌که ته‌نیا ئه‌و کاته که‌م ده‌بووه‌وه که (ترایان) ده‌ستی به نامی‌زی ناسنی ساردی سه‌ر بپی‌له‌کانی نه‌ده‌کرد.

نيستا، دايه ګي څر زيرين چاوي تيمار ګردو به ستيه وه. (تريان)، چاوي راسته ي به ته واوي به سراپوه وه. به لام چاوي چه په ي ګراپوه وه. دختر ګوتي:

-ته ګر له تيري خواردن نه خوې، عه مه ليا ته که به ګه ل هيچ نايه. ته ګر به راده ي پړيست شت نه خوې، تا چند حه فته په کي تر نه خو شيه که سر هه لده داته وه. جاري دوو هم، عه مه ليا ته که زور زه حه تر ده ي. ته وهنده سخت ده ي له ګه ل جاري په کم به راورد ناکړي. به خواردني فيتامين نه ي، چا ګ نايته وه.

له و کاته دا، نه ستم بوو فيتامين له (نه لمانيا) ده ست بکه وي.

دختر ګوتي:

-ده ي يار ګو کي بخوي. ده ي يار ګو کي زور بخوي.

ته و شه وه، (ماتيزي) دابه زي بو ناو ده ګاي (سه که نه ايم). ته مه نزيک ترين ده ګا بوو، که و تپوه نه عه يني (هايدلبي رګ) و (مانه ايم). (ماتيزي) به سته په کي له بن هه نګل بوو. هه ندي شه کر، بر ي کا کاو، نه ختي قاوه و که م جګه ره ي له ناو نابوو. هه مو وي له و به سته په ده ره ي نابوو که قه شه ي (فاتیکان) پيشکيشي ګرد بوو. له (سه که نه ايم))، يه که يه که، له ده رګاي مالي هه موو له لاهه کاني دا. دا واي ده ګرځي ناخو هه ندي يار ګو کي به جګه ره، به قاوه، به شه کر، به کا کاو ناده ن؟

ماله کانی هه وه لى ده ستیان به روويه وه نا. (ترایان) هه ستى به زه لیلی کرد. نهو کاته، لادییه کان که سانی ده وله مه ند بوون. ناخیری، لادییه که ده رگای لی کړده وه. بر دییه چه وشه. هه ندی گیتزه ری به شته کانی ناو به سته که دایه.

(ترایان)، گه راپه وه ژووره که ی خوی له (هایدل بیرگ)، ده ستى به کارو به خواردنی یار کۆکی کرد. یار کۆکیه که له ده ستى چه پ و قه لیم له ده ستى راسته، له نووسینی (رۆمانی سه رده می نیستا) به رده وام بوو. نهو رۆمانه ی که مرؤ نکرو لی خوی و تاوان و رزگاریی (تاکه که س) ی تیدا ده بیئ. له مرؤمانه دا، خه لک خویان له کاره ساتبارترین هه لویستدا ده بینن. (به کۆمه ل) تاوانبار ده کړین. نه م (به کۆمه ل) ده بی به که فاره تی گونا هه کانیان. نه مه تر سنا کړین ره تدانه وی مه سیحیه ته. که مرؤ وه کوو مرؤ، وه کوو (تاکه که س) ده یکا.

کاری ڤیتامینه کانی ناو یار کۆکی، به تیپه ری نی ماوه یه کی مه یله و زۆر نه بی، ده رنا که وی. له و کاته دا، دوا ی چه ند رۆژیک، کاریگه ری یار کۆکی له تلی (ماتیزی) ده رکه وت. (ترایان) نازاریکی زۆری گرژیی هه بوو. وه کوو مار له سه ر کتیپه که ی که پکه ی ده خوارد. قه لیم له ناو ده ستی راده گوشى. زگی زۆر دیشا. به لām نهو نه یده ویست راده ست بی. ده بوا یه (رۆمانی سه رده می نیستا) ته واو بکا.

(ترایان) حه فته ی دوو جار بو یار کۆکی ده چووه (سه که نه ایم)، حه فته ی سی رۆژ ده چووه لای دختوری چاو. کاتی دایه گ سڤقه ی له

چاوی کردەو و پێگوت چاك بۆتەو. (ماتیزی) دیتی ریشالە سوورەكان نەماون. بەلام شو، بە تاریکی، هیچی نەدەدی. کە دونیا تاریك دادەهات، تەنانهت دەستی خۆی نەدەدی. شەو کوێر بوو!!

دختۆر گوتی:

-ئەمەیش هۆکە، کەمی فیتامینە. تۆ ماوەی چەند زیندانی بووی؟
میهربەنایی دختۆر کاری لە (ترایان) کرد. کابرا دختۆریکی چاک و پیاویکی نازا بوو.

دختۆر گوتی:

-بە رابردنی رۆژگار، ئەگەر بتوانی تۆلە ی کەمی فیتامین بکەیتەو، شەو کوێریت نامی.

(ترایان) بە سەبر و هەدار لە کارەکە ی خۆی بەردەوام بوو. ئاخیری، رۆژی، (رۆمانی سەردەمی ئیستا) تەواو بوو. بە کاربۆن، دوو دانە ی لە کتێبە کە ی نووسییهو. تەواو کردنی ئەم کتێبە سەرکەوتنیکی زۆر گەوره بوو بۆ (ترایان). لە راستیدا، ئەمە یە کەمێن کتێبی گەوره بوو نووسیبوو. ئیستا، کتێبە کانی پێشووی لەبەر چاو مندالانەو ساویلکەو بێ ئموود بوون. ژبانی پێش زیندانی بوونی، بە سیستەماتیکی تاوانبارکرانی (بە کۆمەڵە) ی بە هەمان شێوە هەڵدەسەنگاند. بە رەنج و نازار نەبێ، مەرۆ دەستکەوتی گەوره، دەسکەوتی راستەقینە ی پێ نابێ. (ترایان ماتیزی) یش زۆری رەنج بردبوو.

(۲۹)

(ماتیزی) برادهریکی رۆژنامه نووسی له (فیهنا) هه‌بوو. بۆی نووسی که تازه رۆمانه‌کی ته‌واو کردوو. باسی بابته‌کی بۆ کرد. براده‌ره فیه‌ناییه‌که پیشیاری کرد (رۆمانی سه‌رده‌می نیستا) وهر بگێری بۆ ئەلمانی، به‌لام ناسته‌نگیکی زۆر گه‌وره هه‌بوو، ده‌بوو ته‌ختی بکا. له‌وان رۆژاندا، کەس نه‌یده‌توانی هیچ ده‌ست‌نووسی‌ک له (ئه‌لمانیا) ره‌وانه‌ی ده‌ره‌وه بکا. (ترایان) به‌ دوا‌ی چاره‌یه‌کدا گه‌را. به‌لام زۆر زه‌حمت بوو بتوانی رینگایه‌ک بۆ ناردنی ده‌ست‌نوسه‌که بدۆزیت‌وه. ده‌سه‌لاتداره داگیر که‌ره‌کان هه‌موو کاریکی نایاسایان به‌ چهند سال زیندانی، سزا ده‌دا. (ماتیزی) تازه له زیندان هات‌بوو ده‌ری. خۆی ده‌پاراست. له‌گه‌ڵ نه‌وه‌شدا پێوستی به‌ وهر گێرانی ئەلمانی هه‌بوو. هیچ بلاوکه‌ریکی نه‌وروپای رۆژ‌ئاوا، نه‌یده‌توانی ده‌ست‌نوسه‌که به‌ زمانی رۆمانی بخوینیت‌وه.

(ترایان)، کاتی بیری له دۆزینه‌وه‌ی رینگایه‌ک ده‌کرده‌وه بۆ نه‌وه‌ی، بۆ نه‌وه‌ی ترسی گیرانی هه‌بی، ده‌ست‌نوسه‌که ره‌وانه‌ی نه‌مسا بکا، گوتی لێ‌وو چهند جارێک له‌ ده‌رگا درا. هه‌رگیز کەس نه‌ده‌هاته‌ لایه‌وه. به‌

عاجباتی، به پەرۆشهوه، دەرگای کردهوه. هاولاتییهك بوو. مادهم هاولاتییهك هاتوته دیدهنی، دهبی شتیکی گهوره قهوما بی. (ماتیزی) خولقی کرد دابنیشی. هاولاتییهكه دانه نیشته. تهماشای دهستووسه که ی کرد له سهر میژ. به وردی تهماشای کرد.

گوئی:

-نایا دهزانی من له (سی. نای. سی) کار ده کهم؟!

(سی نای سی) پۆلیسی نهیئی سوپای داگیرکهری (ئه مریکا) بوو له (ئه لمانیا).

بهردهوام بوو:

-راپۆرتیکمان له باره ی تۆوه پنگه یشتروه. (نیلی) ی هاولاتییمان نووسیویه تی، خۆت ده بناسی! تاوانباری کردووی که کتیپکت له دژی ولاته یه کگرتووه کانی ئه مریکا نووسیوه.

(ماتیزی) گوئی:

-کتیپکیم نووسیوه. نهوه تا له سهر میژه. به لام کتیبه که له دژی (ئه مریکا) نییه. له دژی هیژه داگیرکهره کانیش نییه.

- کتیپکت له دژی ئه مریکا نووسی، یان نا، گرنگ نییه. نهوه ی تۆ کردووته نهوه نده گرنگ نییه!! گرنگ نهوه یه راپۆرتیکت له دژی هاتروه!. (سی. نای. سی) ناچاره له راستی و ناراستی نهو راپۆرته بکۆلێتهوه. بۆ ئهم لیکۆلێنه وهیش، ده سنگیر ده کری و وه رگێرانی

كىتېبە كەت ماۋەى چەندى پى دەۋى، تۆ ئەۋەندە لە بەندىخانە دەبى.
كىتېبە كە چەند لا پەرەيە؟ چوار سەد لا پەرە؟ ۋەر گېرەنە كە، دەۋرى
سالىك دەبا. ئەۋ ماۋەيە، تۆ لە بەندىخانە دەبى. ئە گەر، لە
ۋەر گېرەنە كەدا، دەر بىكەۋى كىتېبە كە ھىچ شى لە دژى (ئەمريكا) تېدا
نىيە، بەر دەبى. بەلام بە پىچەۋانەۋە، ئە گەر شى لە دژى (ئەمريكا) تېدا
بى، تۆ دادگايى دە كرىۋ بە پى ياسا حوكم دەدرىتى. من ھاتووم
خەبەرت بدەمى كە تۆ ئەمىرۆ سەبى، دەستگىر دەكرىتى. دەزانى بۆچى
ھاتووم خەبەرت بدەمى؟ لەبەر ئەۋەى تۆ ماۋەيەكى زۆر زىندانى بوۋى.
خەيفە دووبارە زىندانى بى! تۆ خۆت شارەزاي زىندانە كانى
ئەمريكاى...

(ماتىزى) پرسى:

—باشە چ بىكەم؟

برادەرەكەى سەر بە (سى. ئاى. سى) گوتى:

—دەبى ھەر ئىستا خۆت شوون بىز بىكەى! يەكسەر راکە!

سەر لەنۋى، رىگا لەبەر چاۋى (ماتىزى) راکشا. رىگايەكى بى پايان!
تەننەت كاتى لە زىندانى ئەمريكايە كانىش بوۋ، لە سەفەر بى بەش
نەبوۋ. تا لە بەندىخانە بوۋ، لەم سەر تا ئەۋ سەرى ئەلماناي رۆژناۋا،
يەك لە دۋاى يەك، گۈزاريەۋە بىست نۆردوگا.

(ماتىزى) گوتى:

- نازام بچمه کوی؟ ناتوام بچمه هیج شوینی! هیج پیناسم نییه! هیج
پارم نییه! هیج تاقه تی رویشتم نییه! بچمه کوی؟ ده توام بچمه کوی؟!
(ماتیژی) دووباره بیری له کابرای رووسی (سیاستپۆل) کردهوه که
سهره رای دوا فرمانی چۆل کردن، نهیویست برّوا. ویستی له گهل
ته قینه وهی ده بۆ که ی بمری.

- خۆت بزر که! چونکه نه مړۆ، یان نه وپه ری سبه ی، پۆلیس دی.
نه مړۆ سبه ی، جیبه که یان له بهر ده رگای مالت راده گرن و ده تهن.
(ماتیژی) باوه ری نه ده کرد نه و گیرانه ی هه ره شه ی لیده کرد، نه وه نده
نزیک بی.

هاوولاتییه براده ره که ی (ماتیژی)، که رویشتم، دووباره ی کرده وه
- بی یه ک چرکه دوا که وتن، خۆت بشاره وه. یه کسه ر خۆت بزر که!
(ترایان)، دهستی پیکرد که له پهل کانی خۆی له ناو کو له پشتی
نه مریکی نا: دوو دانه ده ستنوو سه که ی (رومانی سه رده می ئیستا) و
نه و که م شته ی له کاتی ده رچوونی له زیندان هه یوو. کرینی خانوو، چی
له سه ری ما بوو، دای. سوپاسی میوانپهروه ری نه و پیره زنه ی کرد که
ژوو ره که ی به کری پیدابوو. هه ر نه و روژه، بۆ ئیواری، جاریکی تر، له
(کرونبیرگ)، خۆی له سالۆنی پر مۆبیلی کۆن و جوانی (نار. پی. -
نۆکتایان بارلیا)، دۆزیه وه.

كارەكەرەكە رېك وەكۈر جارى يەكەم، چاى ھىئا. (ترايان) لەسەر
ھەمان كورسى دانىشت كە پېش چەند ھەفتە يەك لەسەرى دانىشتىبوو.

(ماتېزى) گوتى:

— يەككى لە ھاۋلا تېيەكانم زمانى لىداوم كە كىتېكەم لە دژى (ئەمېرىكا)
نووسىو. خەبەريان پىداوم كە ئەمرو سەبى دەگىرىم. دەست بەسەر
دەستىو سەكەم دادەگىرى تا سەربازى ئەمېرىكى كىتېكەم وەرەدەگىرىن بۆ
ئىنگلىزى، دەبى لە زىندان م... من چىر ناتوانم لە زىندان بژىم.

(ئار. پى. — بارلىيا)، كەۋتە بن بارەكى غەمان. ئەۋەندەى خەفەت
خوارد دەتگوت ھەرەشەى گىران لە خوى كراۋە. سەرى دانەۋاند.

(ماتېزى) گوتى:

ئەگەر ئىستا بىگرن، نىزىكەى يەك سال زىندانى دەم. ئەمە بۆ من زۆرە!
من چىدى بەرگەى بەندىخانەم پى ناگىرى. دەبى رابكەم. دەبى ناۋچەى
ئەمېرىكى جى يىلم. تكات لىدەكەم تۆ رۆمانەكەم بۆ ۋەرگىرەكەم
رەۋانە بىكە (فېئەنا). دلىيات دەكەمەۋە ئەم كىتېكە ھىچ شتى دژى
(ئەمېرىكا) تىدا نىيە. ھىچ!!

(ماتېزى) دەستىۋوسى (رۆمانى سەردەمى ئىستا) لەسەرمىز، لەبەردەم
قەشە دانا. دەستىۋوسەكە بە رەش پىچرابوو. زەرفىكىشى لە تەك بوو
ناۋىشانى ۋەرگىرەكەى تىدا بوو لە (فېئەنا). (ماتېزى) ھەستا.

جەنابی (نار. پی - بارلیا)، سوپاس و وفاداریی قوولی خۆم پێشکەش
به تۆو به کلێسە ی کاتۆلیک دەکەم!
رووی کردە دەرگا.

قەشە پرسی:

- دەچیتە کۆی؟ روو دەکەیتە کۆیندەر؟
نەو فیرارانی پۆلیسیان به دواوایە، قەت نالێن دەچنە کۆی. به لām
نەو، دەیتوانی بەم قەشە یە بلی.
(ماتیزی) گوئی:

- دەچمە فرەنسا! فرەنسا. ولاتی ناسک و بۆنداری (سان-لوی)!
دەچمە فرەنسا...

به کوورە کوور، به بەرگی زیندانی ئازادکراو، پی له دوو خۆی
راکێشاو روشت. تۆقابوو.

لهو روژەو به دواو، (نار. ی - بارلیا) چیدی گوئی لی نەبوو کەس
باسی (ترایان ماتیزی) بکا. چیدی!! وهك ئەو هی مردبی و له خاك
نێژرابی.

(۳۰)

رۆژی (ماتیزی) دووباره پیدای بوو. دهتگوت له زهوی ههلتۆقیوه. دیسان زۆر گۆرا بوو. ببوو به پیاویکی تر. تهنیا چاویلکه کهی چاویلکهی جاران بوو. شووشه کۆنه کانی چاویلکه کهی نه مابوون. ههمان شووشه ی شکاوو به داو چهسپکراوی پشوو نه بوون که کاتی له (کرونپیرگ) خواحافیزی له (نار. پی. - بارلیا) کرد، له چاوی بوو. کاتی گوتی: (ده چه مه فره نسا، خاکی ناسک و بۆنداری (سان- لوی)، خوا حافیز).

(ماتیزی ئێژ پیتاوی پاهاری گۆربنی له پی نه بوو. جووته پیتاویکی رهشی له چه رمی نهرمو لهو جوژه له پی بوو که پیاوی پۆشته و کهشخه کاتی ده چه نه تیا ترۆ، یان خانمان کاتی جلی شهو له بهر ده کهن، له پیی ده کهن. دهسته بهر گیتی تاری له بهر بوو. دهو چاوی وه کوو جاران زهرد بوو، وه کوو نهو کاتهی دکتۆر (زۆکۆت) چاوی عه مه لیات کردو بۆی دانا یار کۆکی بخوا. بهلام ئیستا، وهک نهوه دیار بوو که دهو چاوی

بە ناوی گەرمو سابوون شووشتی. وە کوو کەسانی خوشگوزەران کە سەرو لەشیان دەشۆن و ناچار نین دەست پێوەبگرن.

(رۆبێر)، کە برادەریکی تازە (ترایان) بوو لە پارێس، گوتی:

— چوار هەزار کەس لە ناو هۆلن. هەرگیز، قەت هیچ کەس چوار هەزار کەسی لە کۆنفرانس نەدیووە. ئەمە شتیکی نااساییە! چوار هەزار کەس هاتوون گۆی لە نووسەریک بگرن. ئەمە سەرکەوتنیکی گەورەیه!!

(ترایان)، وە کوو نیشانی سوپاس کردن، بزیەکی بۆ برادەرە فرەنسییەکی کرد: ئینجا لە پلیکانەیی مەرمەری هۆلی کۆنفرانس بە سەرکەوت.

نەو حەشامەتەیی لە هۆلە کە چاوەرێیان دەکرد (ماتیژی) بینن، کێشەووە بۆ ئەوێ رێی بۆ بکەنەووە برۆا. هەموو بە پەرۆشەووە تەماشایان دەکرد، هەناسەیان راگرتبوو. (ماتیژی)، کاتی درێ بە خەمڵگەیی هەوادارەکانی دا، هەستی کرد پێی لە دوو خۆی رادەکیشتی. لە سەردەمی بەندیدا، لەم رەوشە راهاتوو. کاتی بە پێلاوی بی قەیتان دەڕۆشت و ناچار بوو پێی لە دوو خۆی رابکێشی بۆ ئەوێ نیوچە کەمی گەورەو سەنگینی لە دەست نەدا. سوورەهەنگەرا. هەولێ دا بە شیوەی ناسایی برۆا و چیتر پێلاوێ جوانە کەیی لە سەر زەوی رانەکیشتی. لە پشت پەردە پەرییەووە بۆ ئەو هۆلەیی کە کورسی گرانبەهای تێدابوو و کەوتبووە نزیک دەپی شانو. دەستەیهک

رۆژنامە نووس و وېنە گرى فرەنسى و بىانى، لەوى، چاۋە پىيان دە كرد.
(رۆمانى سەردەمى ئىستا) سەرنج و بايەخى، نەك تەنيا ئەدەب دۆستان،
بەلكو ھى فەيلە سووف و سىاسەتە دارو رۆحانى و مافىاس و
كۆمەلناسانىشى بۆ خۆى راكىشا بوو.

(ترايان)، لە ناوەرەستى ژوورەكە وەستا كە مۆبىلى مەخەلى سوورى
تېدا بوو. وەلامى رۆژنامە نووسانى دەدايە وە.

گوتى:

—ئەگەر ئەم كىتەبە بىلا بۆتە وە، تەنيا بە پىشتىوانى خوا بىلا بۆتە وە.
(رۆمانى سەردەمى ئىستا)، گېرمانە وەى ئەو رووداۋانەيە كە دواى
داگىر كرانى ۋلاتەكەم، بەسەر خۆم ھاتوۋە. لە زىندان دەستم بە
نووسىنى كرد. كاتى پۆلىسى ھىزەكانى ئەمىرىكا لە (ئەلمانىا)، لەسەر
راپۆرتىك، كە لەسەريان نووسىبووم گوايە كىيىكم لە دۆى ئەمىرىكا
نووسىو، وىستيان دووبارە بگىرن، دەستىنوسەكەم بە نوپنەرى
(فاتيكان) سپاردو بە نەپنى لە سنور ئاۋديو بوم. بە پى ھاتە
(بارىس). ھىچ پىتاسەم نەبوو. ھىچ پارەم نەبوو پى بژىم، كارى چابى
دەستم دە كرد. كاتى دەستىنوسەكەم پىنگەشتە وە برادەرە
نەمسايەكەم وەرى گېرپىرو بۆ ئەلمانى، پىشانى فەيلە سووفىكى
گەۋرەى فرەنسېم دا، سەيدا خويندىيە وە وى ھەلسەنگاند كە
بەرھەمىكى لە ئاسايى بەدەرە. دايە بىلاۋكەرىك و راسپاردەيەكى لەگەن
دايە كە ھىچ لايەنى دەست پىۋەگرتى تېدا رەچاۋ نە كردبوو. ئەمىرۆ،

(رۆمانی سەردەمی ئیستا) بۆ بیست و چوار زمان وەرگیردراوە و ئەگەر داہین ھەر دانەیەکی فرۆشراوی چوار کەس خۆیندوو یا ئەتەو مانای وایە تا ئیستا نزیکەی دە ملیۆن کەس کتیبە کە یە میان خۆیندۆتەو...

(رۆبێر) گوتی:

-با پرۆین!

(ماتیزی) سلاوی لە رۆژنامەنووسەکان کرد. کە چوووە سەر دەپی شانۆ، خورتی لە خۆی کرد پیتی لە دوو خۆی رانەکیشی. کاتی (ماتیزی) دەچوووە لای ئەو مێزەیی میکروفۆنی لەسەر بوو، چوار ھەزار کەس چەپڵەیان بۆ لێدەدا. (ماتیزی) چەند چرکەیک بە پێ وەستا. ئەمە ترۆپکی سەرکەوتن بوو. بیری کردەو، ئەگەر باوکی، یان قەشەیی (ئیزۆفۆر) لەو چرکەساتەدا ییبین، چەند شادو گۆشاد دەبن. بەلام رووس لە (ئیزۆفۆر) و لە (بیسارابی) و لە سەرپای رۆمانیا بوون...

(ماتیزی)، بە پتووە لە پشت مێزیک وەستا بوو، میکروفۆن و پەرداخە ئاوێکی لەسەر بوو، سەری دانەواندبوو، تەماشای زەوی دەکرد. خەڵکە کە بە گەرمی چەپڵەیان لێدەدا. (ماتیزی)، تەماشای سەعاتی زیتری مەچەکی خۆی کرد. سەعات نۆو چارەکیک بوو. لەو کاتەدا، باوکی و ھەموو خەڵکی (رۆمانیا) خۆیان بۆ نووسن ئامادە دەکەن. ئەوان، بەرلەووی بچنە ناو جی،، ھەگبەیی نانی شەوی لەبەر دەستی خۆیان دادەنێن بۆ ئەووی، ئەگەر شەو پۆلیس بێن دەستگیریان بکەن و

ئەفەرزىيان بىكەن، شىتىكىيان ھەبى لە رىنگاى گوازانە ۋەدا، بىخۇن. ھەر
ئەم شەۋە، لەۋانەيە...

چەپلە تا دەھات گەرمىز و گەرمىز دەبوو.

(رۇبىر) گوتى:

— سەرت نەختى بۆ وئە گران بلىند كە!

(ترايان) ويستى قسە كەى جى بە جى بكا، بەلام نەيتوانى. چاۋى زياتر
دانەۋاند. سەرى چەنە گەى، كەۋتبوۋە سەر قەرەۋىتە كەى.

(ترايان) دەيزانى ئەگەر لەۋ ساتەدا، چاۋ بلىند بكا، ھۆلىكى پىر لە
تەقە تەق دەيىنى. چوار ھەزار كەس بە پىۋە دەيىنى قەرەپستانە دەكەن.
بەلام تاكە كەسى كە ئەۋ دەيەويست لە ناۋ ھۆلە كەدا بىيىنى، كە
دەيەويست خەندەيەكى بۆ بكاۋ پى بلى: (باۋكە، سەر كەۋتور بىۋوم!)،
ئەۋ تاكە كەسە لەۋى نەبوو.

(رۇبىر) دوۋبارەى كىردەۋە:

— چاۋت كەمى بەرز كەۋە! وئە گران چاۋەپى دەكەن.

(ماتىزى) گوتى:

— ناتواخم.

لەۋ ھەزاران وئەيەي (ماتىزى) كە لە كاتى بلاۋبوۋنەۋەى (رۇمانى
سەردەمى ئىستان) ۋە لە رۇژنامەكان بلاۋكرابوۋنەۋە، (ماتىزى) سەرى
دانەۋالدىبوو. لە ھەموو وئەكان سەرى دانەۋاندىبوو. ئەۋ، دەيزانى
ئەگەر چاۋى بلىند بكا، لە بىگانان زياتر كەس لەبەرامبەر خۇى نابىنى.
ئەگەر چاۋى بلىند بكا، — ھەرگىز ئەۋانە نابىنى — كە ھەز دەكا بىابىنى.

جا ئەگەر نەتوانی ئەوانە ببینی کە چاوی زۆر تامەزرۆی بینیانە، چاوی
بلند کردن بە کەل چ دی؟!

* * *

(ترایان)، بە درێژایی ماوەی کۆنفراسە کە، بە شیوەی ئاسایی سەری
دانهواندبوو. کاتی کۆنفراسە کە تەواو بوو، تەوازی بۆ برادەرە
فرەنسییە کە هێتایەو:

—سۆزی، ناتوانم بێم. خۆت دەزالی، من ئیش دەکەم.
(رۆبێر) گوتی:

—کەس ناچاری نەکردوی شەو و رۆژ کار بکە! بەیانی،
پیشوازییەکی گەورەمان لە شەرافەتی تۆ رێک خستوو. خەڵک حەز
دەکەن بێین. وەرە، ئەگەر بۆ نیو سەعاتیش بێ. وەرە ئەو، هەندێ
قەسە بکە!

(ترایان) وەلامی دایەو:

—شتی وا ئەستمە! ناتوانم بێم. دەبێ کار بکەم.

ئەو شەو، (ترایان) بە تەنێ گەراپەوێ مانی. هەرگیز شەو، کاری
نەدەکرد. لەبەر چاوی، نەیدەتوانی لەبەر رووناکی گەلێی کارەبایی کار
بکا. ئیست، دەیتوانی فیتامین بکڕی. هەموو جۆرە فیتامینیکی دەخوارد،
بەلام بە تاریکی، چاوی نەدەدی! ئێر شەو، لەبەر گەلێی کارەبایی،
کاری نەدەکرد. چونکە نەیدەتوانی بنووسی. بە چاوی نوێ، بیری لەو
بەشە دەکردووە کە دەیهوێست رۆژی پاشی لەبەر رووناکی رۆژ

بینووسی. له (رۆمانی سهردهمی ئیستا) دا، باسی چوار سالی ژبانی
خۆی کردبوو، نهو چوار سالی به شیوهی (سیسته ماتیک)، وه کوو
نه ندامی (جۆریک) ی تایبهتی، نهک وهک (تاکه کهسیک) حوکم درابوو.
ئینجا ههر به شیوهی (سیسته ماتیک) نازاد کرابوو. باسی کاریگهری نهو
ژیانهی له سهر رۆحو جهستهی خۆی کردبوو. .

(ماتیژی)، بهر لهو کاره ساته، په یامنیڕ بوو. لهو ده کتیبهی نهو کاته
نووسیوونی، باسی کردبوو خه لک چیان به سهر هاتوو، خه لک چیان
لی قه و ماوه. به لām کهس ناتوانی له باتی په کیکی تر نازار بخوا. کهس
ناتوانی له جیاتی په کیکی دیکه تیگا، کهسیش ناتوانی له جی په کیکی
دی ههست بکا. ده بی له ناو هه مان نازاری مروّه بزی بۆ نهوهی بتوانی
باسی نازاره که بکهی. (ترایان)، که سایه تی کتیبه کانی پێشوری نه بی،
خۆی له هه مان هه لۆیستدا نه دیوو.

کاتی (په یامنیڕ له که ناره کانی دنی ییسته ر) ی ده نووسی، هه لۆیستی
وه کوو هه لۆیستی (ئیدی تال) ی هونه رمه ندی جووله که نه بوو که
کلێسهی کردبوو به تیاترۆ. وه کوو هه لۆیستی (سیلیفیا) نه بوو کاتی
چوو خواردن بیتی نه ویش له گه لیا چوو و کاتی قۆن له ناو قۆن له
جاده ده پهرینه وه، چرک و هۆر ده لهرزی.. په یامنیڕ یهک گۆشه نیگای
ههیه. چی ده بینی، نه وه ده نووسی. نه وه ندو بهس! ته نیا نه وهی ده بینی.
(ترایان) کاتی وه کوو (جۆره) تاکه کهسیک گیرا، کاتی له ناو
رکه وێکی شیشه داغ ته قه لای ده داو یه کی بوو له قوربانیه کانی ساتی

ئىستا، تىگەشت گۆشەنىگای دووھەم سىيەمىش ھەن. ھەموو گۆشە
نىگاکان، ھەرچەند پىچەوانە بن، واقعین. ھەموو راستن. ھەرگىز يەك
گۆشەنىگای تاك نىيە!!

دوای کارەساتى ترسناكى (ساتى ئىستا)، (ماتىزى) سەرلەبەرى
رووداوھەکانى كىتەبەکانى پىشوروى خۆى ھىتاو جارېكى تر لە رۆمانىكدا
لىكى دان بە ناوى (گۆشە نىگای دووھەم).

(ترايان ماتىزى)، لە بىست و دوو سالىدا، كلىسەيەكى لە (كىشىف)،
دېوھە كراوھ بە شانۆ. تېپىكى جوولەكەى رۆمانى، لەم كلىسەيەدا،
دەورىان گىزراوھ. (ماتىزى)، كورې قەشەى (ئىزفۆر) قىنى لەمە جوشاوھ.
زۆر قىنى جوشاوھ! لە (پەيامنېر لە كەنارەكانى دنى يىستەر)دا، لە دژى
ھونەرمەندى ئالوودەكارى نووسىوھ. يانى تەنیا يەك گۆشە نىگای
ھەبووھ: رك و قىن لەو كەسانەى مالى خودا رادەگىرن. كاتى كە جەنگ
كۆتايى ھات و لە سەرانسەرى ئەوروپادا، سنوورەكان وھەكو دىواربەندى
بۆلەند داتەپىن و كاتى لەم ئەوروپايەدا، مرۆف، وھەكوو لە دەشتىكى ھەراو
بى، بە روونى شتى دەدى، تىگەشت ئەو تىپە جوولەكەيەى كلىسەى
(كىشىف)يان ئالوودە كەردبوو، دەستەيەكى ئالوودەكار نەبوون
پىشەيان ئالوودە كەردن بى. ئەمانە، تەنیا كەسانى بىچارە بوون، پەنایان بۆ
رووسەكان بەردبوو بۆ ئەوھى نەكەونە ناو كوررەى سووتاندنى بنیادەم
كە جوولەكەكانى ئەوروپای ناوھراستى تىدا دەمەردن. ئەوانە

كۆمۈنستىش نەبوون. تەنيا كۆمەلە (يېنچارە) يەك بوون لە پىتاۋى ژيانى خۇيان دەجەنگان.

ئەم جوولەكانە، نزيكەى وەكوو ھەموو جوولەكەيەك، بەشدارى جەنگى دووھى جىھانيان نەكردبوو و نەبوون بە ھاوپەيمانى رووسەكان بۆ ئەوھى كۆلۆنيەكانيان، نىشتمانيان يان سەربەخۇي نەتەوايەتى خۇيان پارىژن، ئەوان، تەنيا لە پىتاۋى ژيانى خۇيان دەجەنگان، تەنيا لە پىتاۋى ژيانى خۇيان و بەس!!

(ماتىزى)، لە (گۆشەنىگاي دووھەمدا)، بەرگرى لە ئالۋودەكاران دەكا...

ئەو شەو، كە ھات بىخەوى، بىرى لاي چوار ھەزار گۆنگرەكەى ھۆلى كۆنفرانس نەبوو، بىرى ھەر لاي خانەوادەكەى بوو، كە ئەگەر لە ژياندا مابن، دەبى ئىستا لەسەر رىيان گەوشەك و سەرگەردان بن. بىرى لاي ئەو كلىسەيە بوو كە كرابوو بە شانۆ، بىرى لەو بەشەى كتيەكە دەكردەو كە دەبايە رۆژى پاشى بينووسى. ئىنجا خەوت.

سەعات پىنجى بەيانى، سەعاتى زەنگدارى سەر مېزى وەزىنە، كە چەرمىكى تەنكى پىندادرابوو، لىيدا. (ماتىزى) ھەستا، قاوھى لىنا، شەكرى ھەبوو، بەلام لە ماوھى سالانى بەندىدا، قاوھى بى شەكرى دەخواردەوھو لە قاوھى تال راھاتبوو. ئىير قاوھى بە شەكرى پى نەدەخورايەوھ.

نهو نامانهی هه لگرت که ژنه ی دهر گهوان له بن دهر گاهه
 هاویشتبویه ژوروی و له هه یوانه که ی دانا. نهیده ویست پیش
 ته و او کردنی ده ستووسی کتیه کانی پیشووی، تامی میوه ی ناسکی
 شانازی بکا. وه لامي هیچ داره تیکی نه ده دایه وه. له سدریکی تریشه وه،
هه ر کاتی پی دهنایه مالیک، خه فته خان ده بوو. به بیری ده هاته وه که
نیستا، که سو و کاره که ی مالیان نیسه. خه فته ی به جامخانه ی پیتلاوان
ده خوارد، ده یزانی نیستا که سو و کاره که ی له (رومانیا)، پیتلاویان نیسه.
چه که می لاستیک له پی ده که ن وه که نه وانه ی له رووسیا دیووی.
(ترایان)، که قه پی له پارچه چو کلاتیک ده دا، بیری ده کرده وه، مندالی
مه و سولانی لی دهر چی، مندالی بیست ملیون هاوالاتی له چو کلات
بییه شن.

(مالیزی) تا ساتی فراوین خه ریکی نووسین و موز خواردن بوو. که
 دهینووسی، قه له مداری به دهستی راسته وه و موزی به دهستی چه په وه
 بوو، وه کوو نهو (ترایان) هی کاتی له (هایدلبرگ)، (رومانی سهرده می
 نیستا) ی ده نووسی، قه پالی له یارکوکی ده دا تا چاوه کانی له
 کویربون نه جات بدا.

(ترایان) به په له دهینووسی. ههستی وه کو نهو کاته بوو که له
 (زاگریب) بوو. وای ههست ده کرد یه کی دهیه وی قه له می له چنگ
 راپسکینی. چوو بووه لای دختره کان، دهیه ویست لهو ترسه، لهو
 که وه رییه دهر چی. به لام هیچ دهرمانیک دادی نه دا. کاتی دهینووسی،

قەلەمدارى لە بەينى نەنگرستەكانى دەگوشى، بۆ ئەوەى لە دەستى رانەرفىتىن. بە ھۆى ئەم رەوشتەو ھە لە ھانى كارکردندا، لە ترسان، قەلەدارەكەى لە بەينى پەنجەكالى رادەگوشى، پەنجەى دۆشاومژەى دەستى راستەى ھەمووى ببوو بە مردە...
* * *

كارى دژوار سى سالى درېژەى كيشا.
(گۆرەنىگەى دووھەم) كەوتە كىتبخانەكانەو. ئەو بەيانىيەى تەتەر يەكەم دانەى بۆ ھىنا، (ترايان)، ھەكوو ھەمىشە، سەعات پىنج لە خەو ھەستابوو. لى راھاتبوو. بەلام ئەو رۆژە ھىچ كارى نەماوو.
دەستى بە بەرگى كىتەكە داھىنا، ئەمەيە شانازى راستەقىنەى، نەك چەپلەلەيدان و نەك ویتەكانى لە رۆژنامەكان بلاو دەبوونەو. شانازى، سەرکەوتنى راستەقىنەى، ئەم كىتەيە كە ستەمكارو ستەمدیدەى تێدا بە شىوہەكى مەزۇفایەتى، بە يەكسانى، پيشان داوہ.

دەيزانى لەوانەيە، پارتيزانەكان، كە (كشىنىف)يان سووتاند، ئىستا، لەو كاتەدا، لە (رۆمانيا)، خانەوادەكەى ئەشكەنجە بەدن. لەبەر ئەوەى ئىستا ئەوان، لەرمانپەرەى رۆمانيان. خەل ئەشكەنجە دەدەن. لەگەل ئەویشدا، (ماتيزى) قىنى بەرامبەريان نەبوو. تەنيا بەزەيى پێدا دەھاتنەو. ئەم بەزەيە، گەورەترین سەرکەوتنى بوو، سەرکەوتنى راستەقىنەى بوو. تەنيا قەشەو شاعىر ئەم سەرکەوتنەيان ھەيە.
(ماتيزى)، كىتەكەى بە دەستەو ھەو، پەنجەرەى بە تەواوى كەردەو.

گوټی:

- نیستا پشوو ددهم. بۆ یه کهم جار له ژیاغدا، دهمدوی پشوو بدهم.
نیز...

مالی له په رگه ی پاریس بوو، له دهر وازه ی (سان کلو). بونی لیری
بۆ دهات. هه ناسه یه کی قوولتی هه لکیشا. ته ماشای شاری کرد.
کتیبه که ی توند به سینگیه وه قرساند.

له و کاته دا، ته له فون لیدا. دوازه کهس زیاتر ژماره ی ته له فونی
نه میان نه بوو. به ده گمن ته له فون لیده دا. (ترایان)، به ده گمن
وه لامي ددهایه وه. به لام نه مړۆ، ده یوانی وه لام بداته وه. (گۆشه نیگای
دووهم) ته واو ببوو. (ترایان) ده سکی ته له فونی هه لگرت، شاد بوو. له و
سهره وه، سهیدا له سهر تیل بوو.

دهنگی تیژو له رزانی سهیدا هات، گوټی:

- (ماتیزی)، شیکی زۆر خراب ههیه!

له گهڼ هه وشه یه کدا، دهنگی تیژتر ده بوو. ده له رزی. دهنگوت
ده خنکی.

- شتیکی زۆر خراب! تا بلتی خراب!! ده بی هه ر نیستا بتینم. نیستا
چاوه ریت ده کهم.

(۳۱)

(ترایان ماتیزی)، دهستی به له‌بەر کردنی جله‌کانی کرد. دۆلابه‌که‌ی کرده‌وه که زۆر دهسته‌به‌رگی تیدا بوو. به رێک‌وپێکی له‌سه‌ر ره‌فه‌کان دانرابوون. هه‌موو دهسته به‌رگه‌کانی ره‌نگیان تازی بوو. هه‌موویشیان نرت و نوو بوون. ته‌نانه‌ت نه‌و دهسته‌به‌رگ و نه‌و پێلاوانه‌ی سی‌سال بوکری‌بوونی، هه‌موو نوێ بوون. هه‌رگیز له‌به‌ر نه‌کرا‌بوون. (ترایان) نه‌ده‌چووه هیچ شوێنی. دوا‌ی دره‌وشانه‌وه‌ی سه‌رکه‌وته‌کانی، به کراسیکی خوری و پانتۆلیکی کارو به‌پا‌پو‌ج، رۆژی له‌ماله‌وه ده‌قه‌تاند. هه‌موو رۆژی، به‌رگی کاری له‌به‌ر ده‌کرد.

نیو سه‌عات بوو، سه‌یدا ته‌له‌فۆنی کردبوو، (ترایان) هێشتا به‌ری نه‌که‌وتبوو، هێشتا له‌ماله‌وه بوو. (ترایان)، که ته‌ماشای سه‌عاتی کرد، له‌خۆی ته‌ریق بووه‌وه. بیری کرده‌وه: ناخۆ ده‌بی له‌خۆخه‌فتنی زۆرو و جل له‌به‌ر کردنی به‌کاوه‌خۆی، زیاتر هی ته‌مه‌سه‌ری و بی‌باکی نه‌بی؟

(ترایان) کتیییکی بیر که‌وته‌وه ژنیکی ئینگلیزی په‌یکه‌رتاش نووسی‌بووی که له‌سالانی هه‌وه‌لی دوا‌ی شو‌رش‌ی سۆفیتی چووبووه

(يو. ئار. ئىس. ئىس- كۆمارە سۆشالستەكانى يەكئىتى سۆقئىت) بۆ
ئەۋەي وئەي دەمۇ چاۋو پەيكەرى تا پشدىتى سەرۆكە شۆرشگىرەكان
دروست بكا. دەيەويست دەرپرېنى دەمۇ چاۋيان پشان بىدا. بەلام
ئەستەم بوو دەرپرېنكىان لە روودا بدۆزىتەۋە. يەكئ لە سەرۆكە
بۆلشەفېكەكان هېمانى ۋەكرو ئوونە، بەرامبەرى دانىشت، دەستەكانى
تىك ھەلگىشاۋ ھېچ جوولەي نەكرد. رۆژى، ژنەي ئىنگلىز، ھەفت
ساعات، بى ۋچان، كارى كىرد. بى يەك خولەك پشوو. لەم ھەفت
ساعاتدا، سەرۆكە شۆرشگىرەكە ھېچ نەبزووت. لىۋى نەجوولاندى.
ھېچ نىشانەي بى سەبرى لىدەرنەكەوت. دەتگوت بەردە. ھېچ
دەرپرېنكى لە دەمۇ چاۋدا نەبوو. ھېچ خۆي نەدەجوولاندىۋە.

ژنەي ئىنگلىز كە پەرتەكى بىرا، پرسى:

—چۆن دەتۋانى. ئاۋا ۋەك بەرد، بى جوولە دابىشى؟

كاىراي شۆرشگىر، بى ئەۋەي دەمۇچاۋى ھېچ بگۆرى، بى ئەۋەي
شېۋەكەي ھېچ گۆرپانى بەسەردا بى، بى دەستى خۆي، لىۋى جوولاندى.
گوتى:

—من بىست سان لە زىندان بووم. بىست سان! بە تەنيا لە
سلولەكەم بەند بووم. فېر بووم نەجوولېم چاۋەرى بكام.

ئىنجا بىدەنگ بوو...

(ترایان ماتیزی) یش له زیندان راهاتبوو همووو کارى به پشوو درىژی، به وردى، ده کردو چاوه پئی ده کرد. مرؤ له زیندان نه بیئ نهم شتانه فیئر نابى. نه مانه تاکه شتى چاکن که مرؤ له زیندان فیریان ده بیئ. هه وه سى پیده هات نهو رهوشتانه ی له زیندان وه رگرتبوو.

ته نانهت کاتى چوووه نووزگه ی سهیدایش هه ر نارام بوو. به قهدهر نهو کاته نارام بوو که وه لامى ته له فۆنه که ی دایه وه، یان که ره و پته که ی به ست. به قهدهر نهو کاته نارام بوو که هاما جى نىوان په رگه ی پاریس، که مالى لى بوو و گه ر که ی لاتینى ته ی ده کرد، که سهیدا له وى چاوه پئی ده کرد،

سهیدا گوئى:

-بو بابەتیکى تا بئى ده رهك داوام کردوو. تا بئى ده رهك!

سهیدا دهله رزى. دهنگى دهله رزى. (ترایان) دهیزانى کاتى مرؤ زۆر دهه رى بیئ، وه کوو نهو ساته ی سهیدا، تا بچوو کترین خانه ی له شى ژان ده کاو نه مه نازاریکی زۆر گه وره یه!. (ماتیزی) بهزه یى بزووت. سهیدا هه رگیز زیندانى نه ببوو. فیئر نارامى نه ببوو. مرؤ نه مه له زیندان فیئر ده بیئ! سهیدا ره به لى بوو و نازارى ده خوارد. سهیدایش، نه گه ر چه پس بکرایه، فیئر نارامگرتن ده بوو.

سهیدا گوئى:

-من له دژوارترین دۆخى ژیاغدام. شته که زۆر خه باره، زۆر!!

(ماتیزی)، سەیدای زۆر خوش دەویست. حەزی نەدە کرد ئەزبەت بخوا.
بەلام نەیدەزانی چۆن؟

— کاتی کتیی (رۆمانی سەردەمی ئێسنا) ت بۆ هێنام، بۆچی پێت نەگوتم
پێشەر هەندێ کتیی فاشستیت نووسیوه؟
(ماتیزی) گوتی:

کتیی فاشستی نەبوون. بەرھەمی سەردەمی گەنجیتی بوون. بەر لە
بیست و پێنج سال نووسراون. بۆیە بۆم باس نەکردی، چونکە لای من
هیچ نرخیان نەبوو.
سەیدا گوتی:

— ئەو کارە ی تۆ کردووتە کاریکی کرێت و ترساناکە! حوکمدارانی
لەسەرە. ئەم کتیبانە وا دەکەن بەینم لە گەل تۆ نەمیتێ. ناچارم بەرامبەر
رای گشتی باست بکەم. دۆخی رەوشتەر وەریم، هەلۆیستم، هەموو
ناچارم دەکەن بەم جۆرە بچولیمەو. تۆ دەرفەت لە نیازپاکی من
وەرگرتوو. کۆو توانیت شتی وا بکە؟ دان پێدا دەنیم، سووچی
خۆمە. من زۆر خوشباوەرو زۆر ساویلکەم. زۆر ساویلکەم. زۆر!!...
(ماتیزی) ویستی وەلام بەداتەو، بەلام سەیدا زۆر بە تووڕەیی بەردەوام
بوو:

— دان پێدا دەنتی کتییکی سی سەد لاپەرەیت بە ناوی (پەيامنیر لە
کەنارەکانی دنی یێستەر) و کتییکی تەرت بە ناوی (جەنگی (کریمی) و
کتییکی دیکەت بە ناوی (جەنگ لە ناو ناووریکدا) بلاو کردۆتەو؟
(ماتیزی) گوتی:

- بەللى. دان پىدا دەنىم!!

سەيدا پرسى:

-بۆچى ئەمانەت لە من شاردۇتەو؟

(ترايان) گوتى:

-من ئەشاردوونەتەو. بۆيە بۆم باس نە کردووى چونكە ئەو ئەزىتە ناهىتى! يەكەم كىتەبى سەردەمى يىگەيشتم (رۆمانى سەردەمى ئىستا) يە. تۆ خۆت چەند وتارىكت لە بارەى كىتەبە كام نووسىو. چەند كۆرت لەسەر کردوون و ھەر بە چاكە باست کردوون و پىت ھەلگوتون! سەيدا گوتى:

- ئەمەيە ھەلۆستەكە ئالۆز دەكا. ھەست دەكەم تىكەوتووم. من چەند وتارىكى لە رادەبەدەر پياھەلدانم لەسەر رۆمانەكەت نووسىو. مەترسىيەكە لىرەدايە! بى ئەوۋى سازش لەسەر پياھەلدانى بکەم، قسەم لەسەر كىتەبەكەت کردوۋە. ھەلەى من ئەوۋە لە رابردووى تۆم نەكۆلىۋەتەو. ئەگەر ناگام لە رابردووى تۆ بوايە، قەتاو قەت يەك دېرم لەسەر (رۆمانى سەردەمى ئىستا) نەدەنووسى.

(ماتىزى) پرسى:

-باشە، ئىستا رات لە (رۆمانى سەردەمى ئىستا) نىيە؟ كە ئەوۋە سى سائە، سەرى زمان و بنى زمانت پياھەلدانى ئەم رۆمانەيە؟ سەيدا، لە ركان، ھەموو گىيانى لەرزى.

(ماتىزى) گوتى:

-ئەمۆ توورەى، دەتوانىن جارىكى تر قسەى لەسەر بکەين.

سەيدا گوتى:

— كاتم نىيە چاۋەرى بكم. ھەر ئەمىرۇ راگەياندن ناگادار دەكەمەۋە كە
من ئىر دەستەبەرى تۆ نىم. كە تۆ منت تەفرە داۋە، كە ھەموو ئەۋەى
لەسەر رۆمانەكەى تۆم نووسىۋە، بەر لەۋەى رابردوۋى تۆ بزانم،
نووسىۋە! ئىستا كە رابردوۋت دەزانم، پەشىمانم ئەو شتانەم نووسىۋە.
لە ھەموو شتى پەشىمانم!

(ماتىزى) گوتى:

— من ئەگەر كىتەيىكم پى باش بى. بە شەۋقەۋە دەخوئىنمەۋە، بە
ستايشەۋە باسى دەكەم. كەيىم پىدىۋ بە شىكى بەرزى تەماشا دەكەم.
بى ئەۋەى لە رابردوۋى نووسەرەكەى بىكۆلمەۋە. ئەگەر رام لە كىتەك
بىۋ پاشان بۆم دەربكەۋى نووسەرەكەى تەلەكەباز بوۋە، كىتەكەم ھەر
بى خۆشە، لەبەر چاۋم ناكەۋى! ئەگەر تابلۆيەك جوان بى، با ئەۋەى
كىشاۋىيە دزى دىۋارپرىش بى، ھەر كەيىم پى دى... تەنانەت زۆرم
بەلاۋە خۆشە كە بزانم كابرايەكى قاچاغ خۆى پىگەياندوۋە شاكارىكى
بەرھەم ھىناۋە. بەر لەۋەۋ بزانم (زىد) كەچرەفتار بوۋ و دۋاى ئەۋەى
زانىشم، حەزم لە بەرھەمەكانى بوۋە. دۋاى ئەۋەى زانىم (فرلىن)
زىندانى بوۋە بەدرەفتارى لەگەل ژنەكەى كردوۋە، ھەر حەزم لە
بەرھەمەكانى بوۋە.

سەيدا گوتى:

-بهش به حالی تۆ، دۆخه که خراپهزه! نهوهنده خهبارتره بهراورد
 ناکری. حالتهی تۆ، له رابهدهر ترسناکه. نهو تاوانهی دراوته پال تۆ
 لایهنی سیاسی ههیه. تیگه‌یشتی؟ (سیاسی)! نهمه له راده‌به‌دهر ده‌ره‌که
 له (په‌یامنێر له که‌ناره‌کانی دنی ییسته‌ر)دا، تۆ به ستایشه‌وه باسی
 نه‌مانه‌کالت کردووه. سه‌یر که! وه‌رگێڕانی نهو به‌شهم لایه که پی
 تاوانبار کراوی. تۆ که له (رومانی سه‌رده‌می نیستا)دا، مه‌حتی مرو‌ف
 ده‌که‌ی و به‌رگری له تاکه که‌س ده‌که‌ی، له کتیه‌کانی پیشووتدا،
 وه‌کو لایه‌نگری نه‌مانه‌کان قسه ده‌که‌ی. به ناشکرا بلێن، نه‌مه زۆر
 ترسناکه: باس کردنی نه‌مانه‌کان به چاکه، شتیکی زۆر ترسناکه...

سه‌یدا، چهند په‌رهبه‌کی له دۆسیه‌یه‌ک ده‌ره‌تا. وه‌رگێڕانی فره‌نسی
 چهند رسته‌یه‌کی (په‌یامنێر له که‌ناره‌کانی دنی ییسته‌ر) بوو. به ده‌نگی
 به‌رز خویندیه‌وه.

(ترایان ماتیزی) نهو به‌شهی به بیر هاته‌وه که به باشه، باسی سه‌ربازانی
 نه‌مانی، رزگار که‌رانی ولاته‌که‌ی، کردبوو. نهوه‌بوو (ترایان) له (بالتزی)
 تووشیان هات و داوای (ناویوایس-روخسه‌تی)ی ئی کردن یه‌که‌م لۆری
 سه‌ربازی هات، بۆی رابگرن، سواری بی. نه‌مه یه‌که‌مین په‌یوه‌ندی و
 دواپه‌یوه‌ندی (ماتیزی) بوو له گه‌ل نه‌مانه‌کان. نهو نه‌مانانه‌ی ده‌یناسین و
 له کتیه‌که‌یدا باسی کردبوون، پۆلیسی هات و چۆی نه‌مانی بوون له
 (بالتزی)... (ترایان) یادیکی باشی نهو پیاوانه‌ی له‌لا مابوو. نهو شه‌وه،
 له (بالتزی)، چاکه‌یه‌کی گه‌وره‌یان له گه‌ل کرد..

سه‌یدا پرسى:

—باس کردنی جەندرمەدی ئەلمانی بە باشە، بە شتیکی ترسناک نازانی؟! (ماتیزی) گوتی:

— نا. ئەو شەو، ئەو سەربازانە ھەرچی ترومپیل تێدەپەری، رایانده گرت و داویان لی دەکرد ھەلمیگری. تا بۆنی میھرەبان بوون.

—چۆن پیاویکی ھەست ناسکی وەکوو تۆ، شاعیر، نووسەر، دەتوانی بە باشە باسی سەربازی نازی بکا؟ ئەمە مەرووف کاس دەکا، باوەر ناکری!.

سەربازانی ئەلمانی خاکی نیشتمانی میان لە داگیرکەرانی سۆفیتی رزگار کردبوو. ئەو سەربازە ئەلمانیاوەی لە فرەنسا داگیرکەر بوون، لە (بیسارابی) رزگارکەر بوون...

سەیدا گوتی:

—دەشی! دەشی! بەلام من بە شتیکی ترسناکی دەزانم یەکی بتوانی ستایشی ئەلمانەکان بکا. بە ھەر حال، تۆ دەبواوە بۆم باس بکە یەکە ئەم کتێبانەت ھەیە. بۆ باست نەکردوووە؟!.

(ماتیزی) گوتی:

—سەیدا، پەندێک ھەیە دەتێ: (لە مائی کەسی لە سێدارە دراوی، ھەرگیز نابێ باسی پەت بکە...) ئەگەر باسی ئەلمانەکانم بۆ کردبای، بۆ من جوان نەبوو. بێ وێڵی بوو باسی ئەلمانەکان بۆ تۆ بکەم!. ئەلمانەکان داگیرکەری ولاتی تۆ بوون. زۆریان خراپە لە گەل ئەو ولاتە دلکێشە کردبوو! خۆینی فرەنسییەکانیان لەسەر خاکی ناسک و بۆنداری

(سان لوی) رشتبوو. من ئەمە دەزام و وه کوو هه موو رۆمانییه کان ههست به نازاری لږه نسییه کان ده کهم. له وه تی سهربازانی ئەلمانی ولاتی ئیوه یان داگیر کردوو، من خهفه تیان ئی ده خۆم.. به لām هه ر نهو سهربازانه ی که ولاتی ئیوه یان داگیر کرد، ولاتی میان له داگیر کردنی سۆفیتی رزگار کرد. (هه مان) سهربازا! شتیکی دیکه یه هیه: من نه گه ر باسی ئەلمانه کام به کردایه، ده بویه باسی رووسه کانیش به کهم که هاوپه یمانی ئیوه بوون، به لām ولاتی میان نو قمی خوین و ناکامی کردبوو... نه و کاته نه نگۆ برای سه نگه رو هاوپه یمانی سهربازانی سۆفیتی بوون که خه لکی (بیسارایی) یان قه تل و عام کرد...

سه یدا گو تی:

-تۆ له کتیبه کانتدا، بۆچوونیکی سیاسیت هیه.. تۆ لایه نگری (تهوهر-محور)ی. لایه نگری ئەلمانه کانی!.

-من دزی له شکری سۆفیتی بووم که ولاته کهمی داگیر کردبوو.

سه یدا گو تی:

- به هه ر حال، من ناچارم ئاگادارییه ک له راگه یاندن هلا و به که مه وه. من چه ر ده سه به ری که سیتی تۆ ناکه م. کتیبه کانی پێشوو ت هه ندی لاپه رهی نه رنۆیان تیدا یه. ئەمە به روون و ناشکرای ره فارێکی زۆر تر سنا و به رشکه!!

-ئەو كىتپانەى پىش بىست و پىنج سال نووسىومن ھەندى لاپەرەى
 بوغزو قىيان بەرامبەر داگیر كەرى بىگانە تىدايە. ئەم بۆچوونە، نە
 ترسناكەو نە بەرشكە!! كاتى فرەنسىيەكان بەرامبەر داگیر كەردنى
 ئەلمانەكان راستبوونەو، ئايا بۆچوونەكەيان ترسناك و بەرشك بوو؟
 بۆچوونى منىش بەرامبەر داگیر كەرانى ولاتەكەم، ترسناك و بەرشك
 نەبوو. من شەرم بەم بۆچوونە نىيە!! نا. ئەو، ترسناك و بەرشك بوو
 بۆ من، ئەگەر قىم لە داگیر كەرانى ولاتەكەم نەجۆشاىە، يان كلەم
 لەگەن داگیر كەران، (واتە لەگەن رووسەكان) بىكردايە يەك! ئەو،
 ترسناك و بەرشك بوو، كاتى مىجرایى خودام بى رىزى بەرامبەر كرا،
 قىم نەجۆشاىە!! سەيدا، من ئەمەم بە لاو ترسناك و بەرشك بوو!.

- ناكۆكىيەكى تەواو لە نىوان كىيەكانى ھەوەلت و (رۆمانى
سەردەمى ئىستا) دا ھەيە كە مەروڤ بە چاك و تىگەشتو پىشان دەدەى..
 مەرو بە خەيالى دانايە كە ھەمان مەروڤ بەر لە (رۆمانى سەردەمى ئىستا)
 توانىيتى ئەو كىتپانە بنووسى بەناوى (پەيامنەر لە كەنارەكانى دنى
 يىستەر) و (جەنگ لەناو ناڤوورېك) و (جەنگى كرىمى). (ھەمان مەروڤ!!
 شتى وا بە خەيالىدا نايە.

- سەيدا، تۆ بۆچى پەرسىار ناكەى چۆن يوزباشى رۆمانى، لەرماندە
 (پۆل)، توانىويەتى باشەرىن ئىنجىل بە ناوى (پىر يۆل) بنووسى؟ دەزانى
 بۆچى شتەكە لەگىرەن؟ لەبەر ئەوئە مەروڤ لەسەر رىنگاى (داماس-
 شام) دا دەروا - ھەروەھا لەبەر ئەوئە بە بەندىخانەو دەسگىر كرانى

سهردهمی ئیستادا دهروا. من له رابردوودا، وه کوو گهنجیکی ناسایی رهفتم کردوو. هیج چالاکییه کی سیاسیم نه بووه. خاکی ولاتی خۆم، خانهوادهی خۆم، نهو کلیسه یهه خوشیستوو که تیییدا فیری دوعاو نوێژ بووم. نههه هیج سیاست نییهو هیچی تیدا بهسته نییه!! رقو بهرگریشم له دژی لهشکری بیگانهی داگیرکهر، سیاست نییه!!.. رکبونهوه له ئالووده کارانی کلیسهو له تیرۆریستان کاریکی سیاسی نییه!

له دهوگا درا. (ماتیزی) که یفی ساز بوو که یهکی هات کۆتایی به گفت و گو که دیتی. خزمهتکارێک هات. رۆژنامه کانی نیوه رۆی پیوو. سهدا، له لاپه ره ی یه که مدا، راگه یاندنی دابرا نی خۆی له نووسه ری (رۆمانی سهردهمی ئیستا) خوینده وه. په شیمانی ده برپیوو که به ستایشه وه باسی کردوو. په شیمان بوو که بهر له وه ی ناگاداری پیشینه ی نووسه ره که بی، به کتیبه که ی هه لگوتوو.

سهدا هێور بووه وه. شاد بوو که دیتی روون کردنه وه که ی له لاپه ره ی یه که می (پاریس پرێس)، له سه ر چوار ستوون بلاو کراوه ته وه.

سهدا، سه ری بۆ لای (ماتیزی) سووړاندو گوتی:

— نه ی ئیستا به ته می چ بکه ی؟

(ماتیزی) گوتی:

— هیج!

سەيدا گوتى:

- كوو هيچ؟ ده بى شتى بكهى. ده بى شته كه به درۆ بخه بته وه. ده بى
نكولى له كتيبه كانى پيشووت بكهى. ده بى په شيمانى ده ربېرى. ده بى
په شيمان بته وه. په شيمان بته وه كه نهو شتهت بلاو كردۆته وه!
(په شيمانى) نهو يش زۆر خيړا.. هەر نه مېرۆ، هەر نه ئىستا.

(ماتيزى) گوتى:

- من هيچم نيه به درۆى بخه مه وه. هيچ!! هه ئويسته كه روون و
ناشكرايه! نه گهر من فره نسى بوومايه و به ستايشه وه باسى سه ربازانى
هات و چۆى نه لما نيم بگردايه، رهنگه خاين بوومايه. به لام من باسى نهو
نه لما نانهم كردوه كه يارمه تى ئيمه يان داوه و لاتكه مان له ژير نيرى
بينگانه رزگار بكهين. نه گهر ستايشى سه ربازانى سۆفيتى، يان هاوړيكانى
نه وانم بگردايه، خاين بووم. چ هه يه به درۆى بخه مه وه؟ نه وه به درۆ
بخه مه وه كه له تهمه نى بيست و يه ك سالتيدا، كاتى ديم كلنسه كراوه ته
تيا ترو، تووړه بووم؟ نه مه كارى كى ترسناكه. تووړه بوونى من له جى
خويه تى

سەيدا گوتى:

- ئاوها ئاړوا. تو (ده بى) شتى بكهى.

(ماتيزى) گوتى:

- هيچ ناكهم!

نهو ده يزانى كه تووړه بووه ماناى وايه كارى كى ناسايى كردوه. كه
چاره نووس (ترايان)ى ناچار كرد سهر له ديوار بگوتى و بهر وه

سورگومی رایانکینشا، له مانای واقعیه کانی تر گه یشت. تیگه یشت، جگه له گۆشه نیگای کتیه کانی پیشووی، گۆشه نیگای تریش هەن. راسته، نه مانه گۆشه نیگای دوژمن، گۆشه نیگای ئالووده کاران! به لام (ترایان)، به دهردو نازار، قال ببوو. گۆشه ی نیگای تری دوژیووه وه.. ئیز (رومانی سهردهمی ئیستا) و (گۆشه نیگای دووه م) ی نووسی که ته نانه به بهزه یی باسی ئالووده کارانی کلێسه ده کا. نه ده ده سه رییه ی سالانی بووری چه شت بووی، مانایه کی تازه یان به شته کان به خشی بوو. هه مان بهزه یی به رامهر سه یدایش هه بوو، که وه کوو سهردهمی ته مه نی بیست و دوو سالیی نه م، پتی وابوو ته نیا یه ک گۆشه نیگا هه یه.

راسته قینه ی مرو فایه تی شتیکی رێژه ییه. ههروه ها هه موو گۆشه نیگا کانی مرو فیش. گۆشه نیگای ته واو ره ها نییه. راسته قینه ی ره ها سیفه تی تایه تی خودایه.

سه یدا، سه یدا ی دانا، به سووربو نه وه پنی داده گرت که ته نیا راسته قینه ی نه م و گۆشه نیگای نه م، دروست و ژیرانه ن. نه گهر سه یدایش نازاره کانی (سهردهمی ئیستا) ی به چه شت بایه، پتده که وت که گۆشه نیگای دووه م و گۆشه نیگای سییه میش هەن. بۆی ده رده که وت هه موو گۆشه نیگا مرو فایه تییه کان، ته نانه ت، نه گهر به چاو، مۆکلّه ی یه کتریش بن، وه کو یه ک راستا! به لام سه یدا برۆای ته نیا به گۆشه نیگای خۆی هه بوو. بێ نه وه ی دهستی (ماتیزی) بگوشی، بێ نه وه ی خوا حافیزی لی بکا، رویشت و له دوا ی خۆیه وه، رنگ!! ده رگای لیکدا. ..

(ماتیزی) رویش. کاتی که له نووزگه ده‌رجوو، له‌سه‌ره‌خۆ، به هیدی ده‌رگای پێوه‌دا. وه‌کوو سه‌پدا رنگ!! لێکی نه‌دا. به‌ئارامیش رینگای گه‌رانه‌وه‌ی گرت به‌ر. شه‌پقه‌که‌ی به‌ده‌سته‌وه‌ بوو. به‌هیدی ده‌رویش. که‌گه‌یشه‌وه‌ واره‌خانه‌که‌ی، زه‌نگی ته‌له‌فۆن لێدا. ده‌سکی ته‌له‌فۆنی هه‌لگرت. براده‌ریک بوو.

گوئی:

— له‌ ناخی دله‌وه‌، پێمناخۆشه‌ وات به‌سه‌ر هاتوه‌. هه‌جنام ئی بپاوه‌!!!

به‌رده‌وام بوو:

ده‌زانی به‌ پێی یاسای فره‌نسا، سی‌ مانگ مۆلت هه‌یه‌ وتاره‌ بلاو‌کراوه‌کانی روژنامه‌کان به‌ درۆ بجه‌يته‌وه‌. ئه‌و روژنامه‌یه‌ی هێرشیان کردۆته‌ سه‌ر تو، ناچارن روون کردنه‌وه‌و به‌ درۆخسته‌وه‌ که‌ت بلاو بکه‌نه‌وه‌.

(ترایان ماتیزی) پرسی:

— به‌ درۆخسته‌وه‌ی چی؟

ئه‌وه‌ی تر گوئی:

— ئه‌وه‌ی بۆیان ره‌وانه‌ ده‌که‌ی، دی!! پێم وایه‌ وه‌لامی هه‌موو ئه‌و شتانه‌ ده‌ده‌يته‌وه‌ که‌ له‌ دژت نووسراون. دلتیام هه‌له‌یه‌ که‌ ستایشی سه‌ربازه‌ ئه‌لمانه‌کانت کردوه‌.

(ترایان) گوئی:

— نا. زۆر راسته‌. کتییی (به‌یامنی‌ر له‌ که‌ناره‌کانی دنی ییسته‌ر)م پێنج

دی‌ری تێدایه‌ ده‌لیم سه‌ربازانی ئه‌لمانی که‌ له‌ (بالتزی) لێرسراوی

رېڭخستى ھات و چۆبۈن، كاتى لۆرى سەربازيان بۆ رادە گىرتمو يارمە تىيان دەدام سواری ترومبېل ېم، زۆر مېھرە بان بوون دەرھەق بە من! ئەمە راستە! ئەمە بە درۆ ناخرىتەو. دروبارەى دەكەمەو. ئەو سەربازانە كە (بېسارابى) يان لە داگىر كىردنى سۆڧىت رزگار كىردبوو، ئەو شەو، زۆر مېھرە بانىيان لە گەل نواندمو من بىرەو ەرىسى مېھرە بانى ئەوانم لە لا ماو ەتەو. چۆن بە درۆى بىخەمەو؟

— ھەندى شتى ناخۆش ھەن مەرۆڧ بە قسە باسيان ناك، مەرۆڧ نايان نووسى. تۆ دەبايە بزانى. ئەم شتانە كاريگەرى زۆر خراپيان ھەيە! (تريان) گوتى:

— لە (بوخارىست) ېش ئەو ەى ھاو كارى لە گەل رووسە كان دە كىرد، (كاريگەرى خراپ) ى جى دەھىشت. ئەمە ئاسايە. ئەگەر لە (بوخارىست)، بىگوتبايە لە تەك لە شكى سوور جەنگاوى كە سۆڧىتە كان رۆمانيا و لاتە داگىر كراو ە كان دەچەوسىننەو، خۆت لە ھەلۆپىستىكى ئاوا ناخۆشدا دەدى. لە گەل ئەو ەشدا، لە كاتى رزگار كىردنى و لاتە كە تاندا، ئىو ە لايەنگىرى سەربازى سوور بوون، كاتى چاوتان لە ھەموو بەندىخانە كانى (سىبىريا) و (ئوورال) پۆشى. ئىو ە ھاوړى سەربازانى سوور بوون و چاوتان لەو ە دەپۆشى كە ئەوان دەستدرېژيان دە كىردە سەر ژن و كالو كچى جىئىلى (بېسارابى). وا نىيە؟

— دەبى بە درۆ بىخەيتەو...

— دەبى بە درۆ بىخەمەو كە تووړە بووېم؟

ئەو ەى تر گوتى:

-پیشه که ت له مه ترسیدایه. ده بی به درۆ بڅه یته وه. ده بی هه ست ناسکی خو ینه رانی روژاوا له بهر چاو بگری که دهر دی داگیر کردنی نه لمانه کانیان دیوه. نه گهر به درۆ نه خه یته وه، رکیان لیت ده بیته وه. ده زانی، له وه تی (رومانی سه رده می نیست) ت بالاو کردۆته وه، هه موو عالم چه ند بوونه ته لایه نگرت!!؟. حه یفه هه واداره دلۆزه کانی خۆت له ده ست بده ی؟

-چ بکه م بو ڼه وه ی نه م هه واداریه به اریزم. ؟
-ده بی به درۆ بڅه یته وه.

- بلیم درۆم کردووه نووسیومه له و سه ربازه بیانیانه تووړه بووم که ولاته که یان داگیر کردبووم؟ بلیم درۆم کردووه نووسیومه له و که سانه تووړه بووم که کلنسه یان راگیرابوو؟ له و سوځتیانه تووړه بووم که ته نیا له ماوه ی یه ک سالد، سیه کی ولاته که میان سوږگوم کرد؟ شتی وا نه سته مه! من تووړه بووم. بوچی قسه ی ناهق بکه م و ناتاو او بکه م؟ بوچی به درۆی بڅه مه وه؟ بلیم تووړه نه بووم، بو ڼه وه ی هه ستی هاوسۆزیی خو ینه ره کانم را بگرم؟ نا! دیسان نا! لانه گهر نرخ ی هاوسۆزیان، نه مه بی، نرخیک ی زۆر گرانه. نا! شتی وا نابی! با هه ر رکیان لیم بیته وه.

(ماتیزی) ده سکی ته له فۆنی دانایه وه.

-به لām ته له فۆن دووباره لئی دا. (ترایان) وه لām ی نه دایه وه. هه لبت براده رانی تر بوون ده یانه ویست دلی بده نه وه و هالی بده ن یه کسه ر

نامه‌یه‌کی به درۆخسته‌وه ره‌وانه بکا. بێ شک براده‌رانی تر بوون ده‌یانه‌ویست بنووسی کاتی دیتی پارتیزانه‌کان شاره‌کانی ولاته‌که‌یان سووتاندو کامباخیان کرد، که سه‌ربازانی سوڤیتی ده‌ستدریژیان کرده سهر هه‌موو که‌چه جحیله‌کانی (بی‌سارابی)، تووره نه‌بووه.

شته‌که راست بوو. لێ په‌شیمان نه‌بوو. نه‌یده‌توانی بلی تووره نه‌بووه. نایا ده‌کری نکوولی له هه‌موو شتی بکا ههر بۆ ئه‌وه‌ی هاوسۆزی خۆنه‌رانی رۆژاوا‌یی له ده‌ست نه‌چی؟ نه به درۆ خسته‌وه‌یه‌کی هه‌ڵده‌به‌ستی و نه په‌شیمان بوونه‌وه‌یه‌ک!

نه‌گهر هه‌واداران‌ی فره‌ن‌سای پستی تی‌که‌ن، ناچار ده‌بی خاکی جوانو بۆنداری (سان لوی) جی بلی که په‌نا‌گایه‌کی لی ده‌ست که‌وتووه.

هه‌لبه‌ت ده‌روا. (ترایان) ته‌ماشای جانتا‌کانی سهر دۆلا‌بی کرد. زۆری هه‌ز ده‌کرد ناچار نه‌کری پروا.

(ترایان ماتیزی) هه‌رگیز هه‌زی له رۆ‌یشن نه‌ده‌کرد هیچ رۆ‌یشتنیک! له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌یشدا، له ته‌مه‌نی نۆزده سالییه‌وه، هه‌میشه ناچار کراوه سه‌هر بکا.

هه‌رده‌م به بێ وچان، بێ خواستی خۆی! هه‌میشه له سه‌فه‌ردا بووه! هه‌میشه ته‌نیا بووه! هه‌موو جاری که ده‌یه‌ویست له جیه‌ک بمی‌تسه‌وه، ناچار ده‌کرا پروا.

(ماتیزی) جەلەکانى داكەند. بە وردى و بە شینەبى جەلەکانى لەسەر
رەفكەى ناو دۆلاب دانا. ئینجا سۆلى لە بى و جلى کارى لەبەر کرد.
لەسەر کورسى روونىشت. زۆرى حەز دەکرد لە فرەنسا بىتتەو. بىرى
دەکردووە کە (دووھم گۆشەنىگا)ى تەواو کرد، دەتوانى پشوو بەك بەدا.
چىدى نەجوولى. زۆرى حەز دەکرد، بى جوولە، لە جىنى خۆى
بىتتەو. ناخر لەبەر وەى بوو خوشکەکانى و (نىکۆلا) و باوکی ناویان
نابوو (بەهەشتى). بەلام (ترایان ماتیزی)، تەنانت لە زىندانیشدا،
نەیدەتوانى لە يەك جى ئۆقرە بگرى. بى پسانەو، لە زىندانىك
دەگوازرايەو زىندانىكى دیکە!!

هەنووکەيش کە لە فرەنسا يە و وا دەزانى هەموو شتى رىك کەوتوو،
هەنووکەيش کە خانووى خۆى هەيە، رى نادن بىتتەو.

دەبى هەموو شتى جى بىلى و پروا.

دىسان دەپروا.

(۳۲)

ساعات نۆى بەيانی بوو. (ماتیزی) لای بلاو کەرەكەى بوو.
بلاو کەرەكە يەككى بوو لە برادەرانی (ترایان). ئەو گوتی:

—کە هیرش درێژە بکیشی، بەرگری دەیتە شتیکى ئەستەم. کەس
ناتوانی هەتا هەتایە بەرگە بگرێ، هەموو بەیانیان، بەم جۆرە لە قوو...
وەرەدری.

لە ماوەى ئەم مانگانەى دواوە، رۆژنامەکان ئەوەندە گوتاری توندیان
لە دژی نووسەرى (رۆمانى سەردەمى ئیستا) بلاو کردەو، (ترایان
ماتیزی) بە هەموو مانای وشە، لە وشەى (بیگانه) گەشت. تەنیا يەك
کەس وەکوو جارێ بە شێوەى خۆی، وەك ئەوەى بە زمانى داىك بى،
قەسەى لە گەل دەکرد. ئەو کەسەش جەنابى (لۆران) ی بلاو کەرى
برادەرى بوو.

بەردەوام بوو:

—هەرگیز نەمدیو هیرشیکى وا دژی هیچ نووسەرێك بەرپا بى. بۆ
یەكەمین جار، رۆژنامەگەرى چەپ، رێك وەكوو رۆژنامەگەرى

بورژوازی و رۆژنامه گەری کلتیاسی و رۆژنامه گەری دەستەراست،
 ھەمان شت دەنوسی. بە شیوەی ئاسایی، کاتی کۆمونیستەکان لە
 رۆژنامه کانیان ھێرش دەکەنە سەر کەسی، رۆژنامه گەری میانەپۆو
 رۆژنامه گەری دەستە راست و رۆژنامه گەری کلتیاسی، بە شیوەیەکی
 سیستەماتیکی بەرگری ئی دەکەن. بەلام بەش بە حالی تو؟ ھەموویان
 سووکایەتی بە تو دەکەن. ھەر ھەموویان!! چوار مانگە، یەک رۆژیان
 نەبۆاردوو. شتیکی سەیرە!! دەترسم نەتوانی بەرگە بگری.

(ماتیزی) گوتی:

—جەنابی (لۆران)، من راھاتووم. لە سالانی گێراڤم لە ھەندێ شت
 راھاتم زۆر بە قازانج بۆم گەران. زۆرم بە کەلک دێن. لەوانە: لە
 سەردەمی بەندیدا، سەربازەکان پێلاو گۆرەویان ئی سەندم و ناچاریان
 کردم بەپێ خاوسی، بەسەر بەردی تێژدا بپۆم. سەربازەکان، ھەر بۆ
 راہواردن، شووشە بەرچافکەکیان شکاند و ناچاریان کردم بە
 پەلەماشی بپۆم، دوو شەقاو پێش خۆم نەدەدی. لییان دام، برسیان
 کردم. ئەوەندە برسیان کردم، شەو، خۆتو گەچی دیوارم دەخوارد.
 سەربازەکان فەرمانیان پێکردم دەم تەواو بەش بکەمەو و یەک یەک
 دەھاتن تھیان لە زارم دەکرد. من بەرگی ھەموو ئەمەم گرت. کاتی
 ماوێ بەندیم تەواو بوو، ئەو توانایەم پەیدا کردبوو، بەرگی ھەموو
 سووکایەتیەک و ھەموو بێدادیەک بگرم.

(لۆران) گوتی:

—بەلى. بەلام ئەمە ھەتا ھەتايە دەوام ناك. مەسىح خۇى، لەناو باخى زەيتون، لە ژىر سەنگى نازاردا چەمايەو.

سكىرتىرىك بەرىدى (ماتىزى) ھىتا. زۆرى نامە تىدا بوون. يەك كۆمەل نامە! (ماتىزى) يەكەم زەرفى كىردەو. خويىنەرىك لاپەرىي پىشكىشى كىتى (رۆمانى سەردەمى ئىستا) لىكىردەبوو ھەو لەگەل ھەندى وشەى سووكايەتى بۆ نووسەركەى ناردبوو.

(ماتىزى) گوتى:

—بۇيىنەو!

نامەكەو پەرىي لىكراوۋى پىشكىشى لەبەر چاۋى (لۆران) راگرت. ئىنجا زەرفى دووۋەمى كىردەو. ھى رۆژنامەنووسىكى ھۆلەندى بوو، بە ستايش باسى كىردبوو. داۋاى حىسابى چالاكى سەردەمى جەنگى لىكىردبوو (ئەو كاتەى لە ئىس. ئىس. ئەفسەر بوو).

(ماتىزى) پرسى:

—ئەمەيان لە كوى ھىناۋە؟ ئەو ئەوسا من لە ئىس. ئىس. ئەفسەر بوروم. ئەدى ئىستا؟!

نامەكەى لە دەست دەلەرزى. ئەۋىش ھات سەبرى نەمىتى.

داۋاى گوتارى نكوولى كىردنى سەيدا، رۆژنامەگەرى دەستيان بە نووسىنى ھەموو جۆرە شىك كىرد. بەم جۆرە، (ماتىزى) تازە زانى

تواهوو!! یان له له شکری ئەلمانی ئەفسەر بووه، یان فهروماندهی
بهندیخانهی نازی بووه، یان برادهری گیانی به گیانی (نانت پافلیچ)
بووه، یان یاریدهری فهروماندهی سهربازگهی حوکومهتی سهربازی
(نۆکرانی)، یان (کریمی) بووه. .. ئەو کارانهی درابوونه پال (ماتیزی)،
کاری زۆر له رادهبهدهر توندو تیژ بوون.

(لۆران) گوتی:

—ئەمە چوار مانگه بهردهوامه! شتی وا نهبووه. شتی سهیره!!

روژنامه کانی سکهنديافيا، ئەلمانيا، پورته گال ئەمريکا، روژنامه کانی
سهراسهري دونيا، وه کوو سهرحاوويه کی راست، ئەو وتارانه یان
وه ده گرت که له پاريس، له دژی (ماتیزی) ده نووسران.

(ترايان)، نه یو يست چيل بهريده که ی بخوینیتتهوه. بی ئەوهی نامه کان
بکاتهوه، له ناو جانتای نان. پێشه کی ده یزانی چیان تێدايه.

(لۆران) گوتی:

— ئەمن بام، نه مده توانی، بی بهرپرچداندهوه، بهرگهی ئەم هه موو
سووکایه تییه بگرم. ئەستهم بوو وه لām نه ده مدهوه.

(ماتیزی) گوتی:

— چ وه لām به ده مدهوه؟ چ وه لāmی ئەو بوختانانه به ده مدهوه؟ هه موو روژی،
تاوان و بوختانیکی تازه هه لده به ستن. هه موو روژی، بوختانی تازه!! يهك

له يهك درۆترا! درۆى به شاختر! سدههاو سدهها تاوانى ههلبه سراوو
دروستكراوا! چۆن وه لّامى هه موويان بدهمه وه؟

(ماتيزى) دهستى (لۆران)ى گوشى و رۆيشت.

(ماتيزى)، له گهرا نه وه دا، له بهردهم كتيبخانه يهك وه ستا. ته ماشاى
كتيپه كانى كرد. كتيپه رۆشه كه هاته پيش.

دهستى بۆ دريژ كردو وه كوو سه رخۆشى كردن، گوتى.

-يه كى له براده ره چا كه كانم، كورپىكى بۆ شناخ بوو، نه و پشيان ه به
هاوكارى كردنى دوژمن تۆمه تبار كرد. ته نيا نه وه بوو، نه وه به ختى
نه بوو، گولله بارانيان كرد... كه چى تۆ...

(ماتيزى) ويستى بلى:

-من، وه كوو نه وه كورپه قۆزه، هاوكارى دوژمنم نه كردو وه...

به لّام خۆى كړى كرد. هه موو گفتم و گۆيهك بى مفايه. كتيپى كړى و
ملى رنى خۆى گرت.

نامه كانى به ريدي به يانيان له ژيتر ده رگاي وارخانه كه يه وه، خزانده بو وه
ژوورى. پارچه رۆژنامه ي هه موو ولاتانى دونيا بوو. (تريان) تيگه يى
هه رچه نه ده باشيش مه شق كرابى تواناي به رگه گرتن سنوورى هه يه. ئيتر
نه يده توانى به رگه ي هيج شتى بگرى. چهند رۆژنيكى ته واو بوو هيجى
بۆ نه ده خورا. هه رچى هه بوايه!. هه رچى ده بخوارد، ده يه پتايه وه. هه رچى

ئەو كاتە بە سەرى دەھات، نكاۋو نامەنتىقى و چاۋەرى ئەكرەۋ بوو،
ئەقلى نەيدەپرى!

كە پالتۇكەي بە جالاۋىزەۋە ھەلۋاسى، لە دلى خۇيدا بىرى كىردەۋە،
ئەو بىئەدەيە گەۋرەيەي بەسەرى ھاتوۋە رەنگە ئەزموۋىكى تازەي بى،
بەرامبەر بە خواستى خوا! ئەزموۋىكى نوئ بى ئەركى مەسىھىيەنى
فەرمانى پىئە كىرد قەۋەلۋى بكا. چونكە چاكەۋ خراپە ھەردوۋىكىان
خواستى خوان. (ترايان)، كە بىرى دە كىردەۋە خوا ئىرادەي لەسەر ئەو
ئەزموۋە بوو، فەرمانۋىشى دەھات. نامەكانى كىردەۋە دەستى بە
خوۋندەۋە كىرد. رۇژنامەنۋوسىك لە رۇژنامەيەكى پارىس تۆمەتبارى
كىردبو كە كۈشتارى جوۋلەكەكانى (بىسارابى) بە فىتى ئەو كىراۋە...

كە نامەي پاشى كىردەۋە، چاۋى روۋن بوۋەۋە. داۋەتنامە بوو.
دەزگايەكى رۇشنىرى (ئەرژەنتىن) داۋەتى كىردبو زنجىرەيەك كۆر لە
سەر كىشۋەرى لاتىنى بكا. (ماتىزى) بىراۋى بە چاۋى خۇي نە كىرد. بۆ
جارى دوۋەم نامەكەي خويندەۋە. دۋاى ئەۋەي رۇژنامەگەرى
سوۋكايەتيان پى كىردو و بە ترسناكترىن تۆمەت تاۋانباريان كىرد كە لە
سالانى جەنگ، لەسەر روۋى زەۋى، كىراپى، ھىشتا ھەندى كەس ھەن
داۋەتى بكن.

(ماتىزى) تەلەفۇنى بۆ (لۆران) كىردو نامەكەي بۆ خويندەۋە.

(لۆران) گوتى:

- تۆرلۈك پېتىست بەمەيە. ماوەی ییست رۆژ لەناو دەریا دەبی. لەوئەچ رۆژنامەت بە دەست ناگا. هەموو سەینان رووت لە قو.. وەرنادەن! بڕوا ئەم سەفەرە بۆ تۆ زۆر باشە. گۆرانیكە، پېتىست پێتەتی.

(ماتیزی) بە برووسکە وەلامەکەى بۆ (بۆینس ئایرس) ناردەوہ. داوہتەکەى قەبوڵ کرد. دەبوايە حەفتەى پاشى بڕوا.

کارمەندى ئازانسى سەفەر، کە (ماتیزی) بلیتى لى کرى، ماوەیەکی زۆر تەماشای کردو ددگانی بە جێرەوہ برد. (ترایان ماتیزی)ی دەناسی. کارمەندەکە، دواى ئەوہى بلیتى (بۆینس ئایرس)ی داہە، گوتی:

-دەچیتە سەردانى (پیرۆن)?

ئاوازیکی بە تەوسەوہى لە دەنگیدا بوو. (ماتیزی)، وەك ئەوہى تەوازو بێتتەوہ، نامەى داوہتى دەرھیتا.

گوتی:

-دەزگایەکی رۆشنبیری کاتۆلیکی داوہتى کردووم.

کارمەندەکە بە لاقردى بڑەيەکی کرد. بەسەرئەچ گوتی گوايە بەم قسانە تەفرە ناخوا.

گوتی:

- له (نەرژەنتین)، دکتاتۆریه ته. دکتاتۆریه تیکی خوێنپښا له
(نەرژەنتین)، ته نیا ریکخراوی (پېرۆن)، یان فاشیستی هه ن.
ریکخراوه کانی دیکه هه لوه شپنراونه ته وه و نه دنامه کانیان له
به ندیخانه کانه. له وی، هه ر که سی فاشیست نه بی، له ناو
به ندیخانه کانه...

(ماتیزی) به ری نهم هیرشه تازه شی گرت. بی جووله به رامبه ر
کابینه که وه ستابوو بلیته که ی به دهسته وه بوو. ده ویست بلیته که
بداته وه، ته له فون بو (بۆنس نایرس) بکا که ناچی.

کارمهنده که گوتی:

-سه فه ریکی بی سه ریشه ده که ی. جگه له (بۆنس نایرس)، به ته نیا
له سه ر که شتی گه ووه ی ئوقیانوسپ ده بی. نیستا، که س له ترسی
دکتاتۆر، زات ناکا بچیه (نەرژەنتین). سه فه ر بو (نەرژەنتین) ده ره لکو
خه باره. مرؤ له وی، تووشی مه ترسی ده بی. ته نیا پارتیزانه کانی (پېرۆن)
سه فه ر نه وی ده که ن.

(ماتیزی) خوی کر کرد. بلیتی سه فه ری له ناو ده ست ده له زی.

کارمهنده که گوتی:

-له (نەرژەنتین) زور باش پیشوازیت ده که ن.

(ماتیزی) پرسی:

-بوچی پیت وایه زور باش پیشوازیم ده که ن؟

کارمەندە، بێ ئەوەی وەلامی پرسیارە، بەردەوام بوو:

—هەلبەت تۆ لەوی دەمیتەوه. ئێر ناگەریتەوه بۆ ئەوروپا.

(ترایان) گوتی:

—تەنیا سێ مانگ لە (نەرژەنتین) دەمیتەوه.

کارمەندە، کە چاوی حەنەکو تەفرەیی تێپەری. لە سەرئەجی، دیار بوو چو
لە مێشکدا: (من خەشیم نیم. من بیرو باوەری تۆ دەزانم. من هەموو
رۆژنامەکانم خۆتێدۆتەوه دەزانم تۆ کێ؟)

(ترایان)، بە دڵتەنگی لە ئاژانس رویشت. پاش سێ رۆژی دیکە،
سەفەرەکی دەستی پێدەکرد. پازدە هەزار کیلۆمەتری دەپەری.
سەفەریکی تازه بوو. سەفەریکی دوورو درێژ! لە سەفەر شەکەت ببوو.
لە گەڵ ئەوەیشتا، دەبایە جاریکی تر بچیتە سەفەر. هەرچەندە بە
پیداگرتنەوه بە تەماوو چیدی سەفەر نەکا، بەلام دیسان دەچوو
سەفەر.

هیشتا قسەکانی کارمەندی ئاژانسە لە گوێدا دەزرنگایەوه..

تەنیا خوا دەزانی کە سەفەری (ماتیزی) بۆ (بۆینس ئایرس) سەفەریکی
سیاسی نەبوو. تەنیا خودا دەزانی.

(۳۳)

كەشتى (بروتايىن) ئۇقيانوسىر، سېيىنەيك، سەعات ھەفت، گەيشە بېندەرى (بۆينىس ئايرىس). گەشتەكە لە (مارسىليا) ۋە نۆزدە رۆژى خاياند. بەلام بە لاى (ترايان) ۋە ۋاى دەنۋاند كە ھەتھەتايە درېژەى كېشاۋە. بەشى زۆرى كاتى خۆى لە كابىنەيەكى داخراۋدا بەسەر برد. نەيدەتۋانى بىخەۋى، خواردىنى بۆ نەدەخورا. كەشتىيە بە تەنتەنەكەى لە كىن زىندان بوو. ئىستا، كە سەفەرەكەى بە كۆتا ھات، ترسىكى زۆرى لە دابەزىن ھەبوو.

پىلەكەۋ پەلامارى تۈندى چەند مانگىك كۆتايى ھات، بەلام ترسىكى بە راستى خىستېۋە دل ترس ھەموو گىيانى داگرتېۋو. دىمەنى كەنارى (ئەرژەنتىن)، شارى كەسەنەزان، كە تەۋاۋ لەۋ شارانەى پىشەر دىيۋونى، جيا بوو، ھەراسانى كرد.

سەدان كەس لەسەر شۆسە چاۋەرپىيان دەكرد. (ماتىزى) لەسەر پىشتى كەشتى، دەينۋارپىيە شەماتەى خەلك. دەيەۋىست بە مەزەندە بزانى ئەۋ كەسانە كىن ھاتۋەنەتە پىشۋازى؟

كاتى پەيژەكانيان دانا، كابرايەك لە ناو خەملىگە كە تاق بوو وەو
هاواری كرد:

—جەنابی (ماتیزی)!!

دەریاوانان پەيژەكانيان توند كرد. (ماتیزی)، بە قامك ناماژەى بۆ ئەو
پاوه كرد كە گازی كرد. كابرا بە زمانی رۆمانی، دەمی گوتاری كرده
(ترایان):

—شتىكى پەلە هەیه دەبى پىت بلىم. زۆر پەلەیه!!! بەر لەوێ
دابەزى و بەر لەوێ پەيوەندى بە خەلكەو بەكەى، شتىك هەیه دەبى
پىت بلىم.

كابراى لاجانگ ماش و برنج پىش هەموو كەس هاتە سەرپشتى
نۆقیانووسەر. قۆلى (ترایان)ى گرت و پىنگوت:

—ئاگادار بە! قسەى سیاسى نەكەى!

(ماتیزی) پرسى:

—كى تۆى ناردوو ئەم نامۆزگاریهێ من بەكەى؟ پۆلىس؟ یان ئەو
كۆمەلەیهى كۆنفرانسهكان رێك دەخا؟
كابرا گوتى:

—گرنگ نیه كى منى ناردوو. حەز دەكەم دلتیات بكەمەو كە ئیمە
برادەر و هەوادارى تۆین. ئیمە چاكەى تۆمان گەرەكە. تەنیا چاكەى تۆ!

ھەرچەندە لە (نەرژەنتین) بىتتەو، باسى ھىچ بابەتتىكى سىياسى مەكە. ھىچ!

كاپراى لاچەرە ماش و برنج بە پەلە خوا حاڧىزى لە (ماتىزى) کردو بزر بوو. خەلکەكە دەستيان بە جىھىشتنى (بروتائين) کرد. (ماتىزى) یش بە دەورى خۆیەو، دابەزى. دەستەپەك لە رۆژنامەنووس و یتەگرو فلىمسازان دەوریان دا.

لە بەندەرەکانى ئەوروپادا، تەنیا ئەستىرە گەرەکانى سىنەما ئەو ریزەیان ھەبە بەم جۆرە پیشوازیان بکرى. (ماتىزى)، چاوى لە کاپراى قژ ماش و برنج گىرا. بە نامۆزگارى کاپرا ناڕەحەت بوو. کاپرا بزر بوو. رۆژنامەنووسان پرسىارى جۆراو جۆریان لە (ماتىزى) کرد، پرسىارى زۆر جۆراو جۆرا. بەلام ھەموو پرسىارەکان دۆستانەبوون، مەیلەو دلسۆزانە بوون. ئەویش دۆستانە وەلامى ھەموویانى داىەو. (ماتىزى)، بۆ یتەگرو بۆ فلىمسازان وەستا. کتیبى بۆ مۆر کردن. (ماتىزى)، ھەرچەندە کەشەنگ بوو، نەبویست دەست بە رووى کەسەو ەنى. دواى سى سەعات، بەندەرى جى ھىشت. ئیستا لە وارخانەپەکی زۆر خۆش بوو. لە میوانخانەى (کۆنتینانتال)، بۆیان گرتبوو. شاد بوو کە کەس ناماژەى بۆ ئەو ھەلمەتەى راگەياندن نەکرد کە لە ئەوروپا، لە دژى بەرپا کرابوو. رۆژنامەنووسان پرسىاریان لە بارەى (رۆمانى سەردەمى ئیستا) و لە بارەى (گۆشەنىگای دووھەم) و لە بارەى ژيانى خۆى، لیککرد. ریکخەرانى کۆنفرانس، کە لەو ساتەدا، لە وارخانەى

میواخانه که، قاوه‌یان له گەڵ دەخواردوه، زۆر ناماژەیان بۆ شەڕە قسە که نه کرد. سەعات دوازدەو نیو، ترومبیلێکی جوان (ماتیزی) بۆ بینینی شار برد. (ماتیزی) شەکت بوو. چاوی دەزورایه‌وه چونکه شەوی پێشو، له ناو کهشتیدا، کهم خەوتبوو. بەلام نه‌یتوانی داوه‌تی بینینی شار رەت کاته‌وه. تەماشای شەقامی به‌رین و خانووی زەبەللەح و رێدارەکانی ده کرد. لیژە، هەموو شتی جیا بوو له گەڵ نه‌وروپا. هەموو شتی به پێو دانگ، هەراو، زەبەللەح، دروست کرابوو.

ترومبیل له‌به‌رده‌م کۆمه‌ڵی داروپه‌ردوو و وێرانە وه‌ستا. یه‌کی له یاوه‌ره‌کانی (ماتیزی) گوتی:

—ئەمە جینگای (جۆکی — کله‌ب)ه. ئەمە داروپه‌ردووی (جۆکی — کله‌ب)ه!

یاوه‌ری دووهم روونی کرده‌وه:

—پێرۆنییه‌کان به‌م دوایه‌ بینای (جۆکی — کلاب)یان سووتاند. ئەم بینایه‌ باشترین کتێبخانه‌ی کتیی ده‌گمەنی ئەمریکای باشووری تێدا‌بوو. تابلۆی ئوستادی گه‌وره‌و به‌ره‌می هونه‌ری و قالی تێدا‌بوو. گه‌نجینه‌یه‌کی هونه‌ری ده‌گمەنی تێدا‌بوو. گه‌نجینه‌یه‌کی بی وێنه! ئەم بینایه‌ مایه‌ی شانازی کیشوهری ئەمریکای لاتینی بوو. نه‌مانتوانی هیچ رزگار بکه‌ین. ئەمە کاری پێرۆنییه‌کان، فاشیسته‌کانی حوکومه‌ت بوو.

(ترایان)، تەماشای وێرانەکانی کرد. تەماشای درزی دیواره بە ناگر
رەشداگەرپراوەکانی کرد کە بە کەلاوەکانی (دریزدی) (نوریمبیرگ) و
(کیشینیف) و شارەکانی تری ئەوروپا دەچوو..

(ترایان) نەیدەزانی ئەو دوو پیاوہی یاوہری دەکەن (پێژۆنی)ن، یان
(ئەنتیپێژۆنی).. بەلام دەیدی بە وردی تەماشای ئەم دەکەن و چاوەڕێی
پەرچەکرداری دەکەن.

(ترایان)، بیری لە نامۆزگاریی کابرای قژ ماش و برنج کردووە کە کاتی
دابەزینی لە کەشتی، ھاتە پیشوازی. ئیز گوتی:

—کەلاوە ھەمیشە دیمەنیکێ غەموونی ھەیە!..(دلیا بوو کە ئەم قسەیە،
ھیچ شتی سیاسی لی ھەلناگیرێتەوہ). دیمەنی کەلاوە زۆر غەمناکە!
ھەمیشە!! لە ھەموو شوێنی!

دەوری سەعات یەک و نیو، لە گەڵ دەستەپەک لە کەسانی نەناس
فراوینی خوارد. دە کەس بوون. ھەموویان پیاو بوون. ئەو خواردنە
ھێنایان لەو خواردنانە جیا بوو کە ناشایان بوو. (ماتیزی) ھەمان شتی
خوارد کە خانەخوێکانی خواردیان. کە پەنیرو رێچۆلی تام کرد، گوتی
ئەمە زۆر خوشە.

دوای سەعات چوار، گەراییەوہ میوانخانە. جێنووکەکانی گریان
گرتبوو. (تای لی بوو. شەو، پلە ی گەرمی گەشتە ۳۹. رێکخەرانی
کۆنفرانس، دختۆریکیان بۆ نارد. (ترایان) شاد بوو کە دەتوانی لە

ژووره وه بچیتیه وه. به راستی نه ساخ بوو. کهس لاره حهت نه ده بوو که داوه تی قه بول نه ده کرد. هه ر نیو سه عات جار یك، خزمه تکاری ژووره که نامه ی تازه ی بۆ ده هینا.

(ماتیزی)، ته نیا له (ئه رژه نین)، نزیکه ی یه ک ملیۆن خوینهری هه بوو. هه واده کانی نامه یان بۆ ده نووسی و ده هاتن بیسن. دهسته دهسته دههاتنه وارخانه که ی. رۆژی، سه د کهس زیاتر دههاتن.

(سهرتۆمیسین) ی ئه رژه نین موعجیزه ی نواند. (ماتیزی) توانی کۆنفرانسه کانی له و رۆژانه بکا که بانگه شه ی له سه ر دیواره کانی شار درابوو. په شمه نه ی کاته که یشی له میوانخانه به سه ر ده برد. پششوازی خوینهره کانی ده کرد.

رۆژی، لیخوړیک به جلی ره سمی کتیپکی بۆ هینا به ناوی (ئه ولای سهرده می ئیستا). (ماتیزی) هه ولی دا ده قه ئه سپانییه که ی بخوینیه وه. وروژا بوو. نووسهره که ی یه کی بوو له وه زیرانی حوکومه تی سهرده م. (ماتیزی) بریاری دا، که کۆنفرانسه کان ته واهو بوون، بچیه سهردانی. بۆ ئه وی سوپاسی بکا بۆ کتیبه که.

وه زیر، له نووزگه ی خویدا، له خانه ی حوکومه تی ناسراو به (گازا رۆژا) دا، پششوازی له (ماتیزی) کرد. وه زیری - نووسهر پششوازییه کی ساکارو مروفانه و دوور له هه موو ته شریفاتیکی لی کرد. وه زیر له گهل (ماتیزی) دا، باسی شانۆ، باسی شیعر، باسی خودای کرد. ده وری

ساعات ههشتی ئیواره بوو، کات بە خێراییی دەڕزیششت. ئەوان لەو قسەنەدا بوون، دایکی وەزیر هات. ئینجا باوکی و پاشان خزمەکانی تری وەزیر. ئەمە دواى تەواوبوونی دەوام بوو. پێشخزمەت قاوەی هینا. کەشێک بوو، (ماتیزی)، پێش چەند سالتیک ناشنای بوو. کە چاوی دەقوچاند، هەستی دەکرد کە باوکی وەزیر، (ماتیزی) ی باوکی خۆیەتی. دایکی وەزیر، دایکی خۆیەتی و ئەمانە هەموویان فەنجانی قاوە بە دەست، لە کۆشکی حوکومەتی (ئەرژەنتین) نین، بەلکەر لە مالتی قەشە (ماتیزی)، لە (ئیزفۆر)، لە مالتی باوکی ئەون.

لە کاتی ڕۆیشنددا، وەزیر لە (ماتیزی) پرسى:

—دەتەوی کەنگی سەرۆک ببینی؟

(ترايان) سوور هەلگەرا. دەیزانی سەرۆکی (ئەرژەنتین) کتێبەکانی ئەمى خوێندۆتەو. پێی خۆش بوونە!

مروڤ کاتی سەرۆکی دەولەت دەبینی، کە وادەى چاوپێکەوتنت بۆ داڤی. من لە نووسەرێک زیاتر نیم. ئەمەیه و بەس!

(ماتیزی) بە پێ، گەراپەوێه مێوانخانە کەى.

ئەو شەو، بە ئارخەییانی خەوت. بە دەم بیر کردنەوێه لە خانەوادەو لە مالتی خۆیان لە (ئیزفۆر)، لە چیاکانی کارپات، خەوی لێکەوت.

روژی پاشی، (ترايان) لە زەنگی تەلەفۆن بە خەبەر هات. تەلەفۆنچى پێڤگوت:

—سەرۆك كۆمار، سېبى بەيىنى، سەعات ھەفت چارەك كەم،
چاۋەرپىت دەكا.

(ماتىزى)، بە دەستىكى كە لەبەر خەو قورس بېو، دەسكى تەلەفۇنى
دانايەۋە. ھەۋلى دا بىخەۋىتەۋە، تەلەفۇنچى دووبارە لە تېلى دا.

—كايىنە سەرۆكايەتى، پشتىگىرىيەكى دەۋى كە تۆ سېبى، سەعات
ھەفت چارەك كەم، دەچىتە (كازا رۆزادا).

(ماتىزى) گوتى:

—گومانى تىدا نىيە دەچم.

دەيزانى لە (ئەرژەنتىن)، ھەموو ۋەزىرەكان سەعات ھەفتى بەيىنى لە
نووزگەى خۇيانن.

ھەستايەۋە. دۇنيا بوو كە ھەموو ناھەزەكانى گوتارى ناۋزپېن
دەنۋوسن، لەسەر ئەۋەى (پىرۆن) پىشۋازى كردۋە. ئەو رووداۋە
بىانۋىيەكى تازەيە بۆ ئەۋان. لەگەل ئەمەيشدا، (ماتىزى) رازى بوو.
ۋەكوو نووسەر، شاد بوو كە سەرۆك يەككىكە لە خوينەرەكانى.
نووسەر ھەمىشە بەختەۋەرە كە كار لە دلى خوينەرەكانى بكا. ئەمە
خەۋنى گەۋرەى ھەموو نووسەرېكە.

(۳۴)

سبهینهی رۆزی پاشی، سعات حەفت چاره کێک کەم، (ماتیزی) لە
(کازا رۆزادا) بوو. ئەو دەرگا زەبەللاحەى هۆلى چاوهرپوانى لە
نووژگەى سەرۆکایەتى جیا دەکردهوه، والا بوو. کابرایەکی موورەش، بە
جلێکی بۆری کراوه، بە رەفت و رۆینی گەنجانەو وەرزیانە، بەرەو
(ماتیزی) هات. لە سەر کۆسپەى دەرگای نووژگەکەى، پێشوازی کرد.
(ترایان) بە وردی تەماشای کرد. تەماشای جلی بۆرو دەست و زنجیری
زێری سەعاتی کرد. دەستی لە سەر شانی (ترایان) دانا. (ترایان)) بە
چاوی گەورەو زیندووی، تەماشای چارهى ئەو پیاوہى کرد کە دەستی
لە سەر شانی دانا. تەماشای چاوی گەورەو بزوژو رووی ئەو پیاوہى
کرد کە تا سەر کۆسپەى دەرگای نووژگەکەى بە پیریەوہ هات. (ترایان)
بە وێنەکانى ناسی. هەرچەندە لە راستیدا، زۆر گەنجەر دیار بوو.

(ماتیزی)، باوهری نەدەکرد، ئەو پیاوہى، بە باوہشى کراوه، لەسەر
کۆسپەى دەرگای نووژگەکەى پێشوازی کرد، سەرۆک، خۆی بى.

باوه‌ری نه‌ده‌کرد نه‌و پیاوه وریاو گه‌نجه که وه‌ك جینگری نه‌فسه‌ر وا بوو، جه‌نه‌رالی- دکتاتور، خوی بی.

(ماتیزی)، که باوه‌ری نه‌ده‌کرد، چهند چرکه‌ساتیک بی جووله وه‌ستا. دکتاتور، دۆستانه بازووی (ماتیزی) گرت و گوتی:

-وه‌ره، (براده‌ر)^۳، وه‌ره! زۆر به‌خته‌وه‌رم که هاتوویته دیده‌نیم.

(ترایان ماتیزی)، زۆر جار، له ژبانی خۆیدا زۆر هه‌له‌ی کردبوو. وه‌کوو هه‌موو که‌س ده‌شی هه‌له‌ بکا. به‌ری، ئەم جاره لی‌ی مسۆگه‌ر بوو به‌هه‌له‌دا نه‌چووه. ئەمه‌ سه‌رۆکه، به‌ دلۆ بازووی کراوه، زۆر دۆستانه، له‌سه‌ر کۆسپه‌ی ده‌رگای نووزگه‌ی گه‌وره‌ی خوی، به‌ پیریه‌وه‌ دی‌و پێشوازی ده‌کا.

ده‌ سال‌ بوو (ترایان) (بوخاریست)ی جی هیشتیوو. له‌ماوه‌ی ئەم ده‌ ساله‌دا، هیچ که‌س، ته‌نانه‌ت یه‌ك جار، نه‌وه‌نده به‌ دل‌سۆزی و دۆستایه‌تی، دلۆ بازووی بۆ پێشوازی (ترایان ماتیزی) نه‌کردبووه‌وه. له‌ هیچ شوێنی. ته‌نانه‌ت هاو‌پۆله‌کانی جارانیشی که‌ هه‌ندی جار له‌ تاراوگه‌ تووشیان ده‌هات. هه‌رگیز ناوها دۆستانه‌ پێشوازیان نه‌کردووه. هیچ که‌سا (ترایان) به‌مه‌ ورووژا.

^۳ وشه‌ی (براده‌ر)ی به‌ نه‌ه‌سپانی گوت: (amigo)

سەرۆك باسى كىتپەكانى لە گەل (ماتیزی) كرد. باسى (رۆمانى) سەردەمى ئىستا) و (گۆشەنىگای دووهم). باسى (نەرژەنتىن)، باسى (ئىفا پىرۆن) ى بۆ كرد.

پىشخزمەت فەجانه قاۋەي ترى ھىنان. (ماتیزی) تەماشای سەعاتى دىۋارى كرد. بىرى كەردەۋە دەبى كاتى چاۋپىنكەۋتن تەۋاۋ بوۋى. ۋىستى ھەلبىستى. بەلام پىچەۋانەي تەشرىفات بو، كە يەكەم جار ئەو ھەلبىستى.

سەرۆك، كە بىنى (ماتیزی) سەيرى سەعاتى كرد، گوتى:

-(برادەر)، جارى دانىشە!!

(ترايان) نىگەرەن بوو ئەۋەك زىدەپەۋى بكا. سەرۆكى دەۋلەت پياۋىكى زۆر سەرقالە. ئەۋىش سەعاتىك بوو لەۋى بوو. نىو سەعاتى تر تىپەرى. چارەكىكى دىكەيش، نىو سەعاتى تىش... (ماتیزی) گوتى:

-زۆر شادم كە كىتپەكانى مەنت بە دل بوۋە. (رۆمانى سەردەمى ئىستا)م بە دەم كىشانى جگەرەي نەرژەنتىنپەۋە نووسىۋە كە (ئىفا پىرۆن) لە رېگای فاتىكانەۋە بۆ زىندانىيانى ئەۋرۋپاى دەنارد. سوپاست دەكەم بۆ جگەرەكانو بۆ ئەو ھەموو باروۋوۋەي دەتكردىن، بۆ منو بۆ ھاورى گىراۋەكانم. لە ھەمان كاتدا، سوپاست دەكەم بۆ ئەو مېۋانپەرۋەرىيەي، لەسەر خاكى (نەرژەنتىن)، لە كەسپىيەكانى كىتپەكانت كەردووم! زۆر كەسپىيى (سەردەمى ئىستا)و (گۆشەنىگای دووهم) ھاتوونەتە سەردام. ئەمانە، دۋاي ئەۋەي بى ھوۋدە داۋاي

په نابهریان له ههمو ولاټان کرد، له (نهرژهنټین) گیرسانه وهو دالدهیان
لی دهست کهوت.

(ترایان)، کاتی باسی که سیتییه کانی چیرۆکه کانی خوی کرد، قسه کانی
فهرمانبهره کهی ناژانسی گهشتی پاریسی له دژی دکتاتوری نهرژهنټینی
بیرکهوتهوه. نهو گوتارانهای نارپه زایی و دژی دکتاتوری بیرکهوتهوه که
له راگه یاندنی نهمریکای باکور، له بهرازیلو له ولاتانی نهو روپا
بلاو کرابوونهوه...

(ترایان) گوتی:

- ههمو ناسیاره کانم نامۆز گاریان کردم واز لهم گهشتهی (نهرژهنټین)
بیتم، نهیمه ئیره! ههمو عالم پیانده گهتم ترسو دکتاتوریهت له
(نهرژهنټین) حوکم دهکا. من، نهوه ماوهیه که لیروم، له (بوینس
نایرس)م، دهره فتم نهبووه بگهړیم. نزیکه ی ههمیشه نهساخ بووم. بهلام
شتیکم بینی له هیچ ولاتی، که کۆنفرانسم تیدا کردووه، شتی وام
نه دیوه: سانسور پتسه کی داوی دهقی کۆنفرانسه کهی لی نه کردووم.
له کاتی کۆنفرانسه دا، ستیوگرافی پولیس نهبوو قسه کانم تۆمار بکاو
داوی باسه کهیشم، کهس داوی دهقه کهی لی نه کردووم.

سهروک بزیه کی هاتی. دیار بوو نهو بووچوونه باشی بهرامبه
رژیمه کهی پی خوش بوو.

(ماتیزی)، کاتی بینی دکتاتور، پیکه نی، نهختی نازاتر بهردهوام بوو:

—لەبەر ھۆی تەندروسى، ناتوانم زۆر لە ئەمىرىكاي باشوور بىنمەو.
يەكسەر دەگەرپمەو. بەلام لەبەر ئەوئى تۆ ھەلئۆست بەرامبەر من
ئەوئەندە دۆستانە، روخسەت بە خۆم دەدەم داوايەكت لى بکەم. حەزم
دەکرد، لە (ئەرژەنتىن)، سەر لە بەندىخانە بدەم..

سەرۆك گوتى:

—ھىچ بەندىخانە لە (ئەرژەنتىن) نىيە.

(ماتىزى) گوتى:

—لەگەل ئەوئەشدا، زۆر كەس ھەن لەسەر سىياسەت گىراون. ھەموو
نەيارەكانت گىراون. ئايا دەتوانم لە زىندان سەردانىيان بکەم و قسەيان
لەگەل بکەم؟

سەرۆك رووى گرژ بوو. تەمى غەمىكى بەسەر چاودا ھات. چارەكانى
خەمناك بوون. دەستى، كە بەردىكى شىنى نىگىنى بارىك و درىژى
دروشى لەسەر دەدرەوشايەو، لەسەر دوگمەى زەنگىك داگرت.
سەرھەنگى فەرماندەى سەربازى كۆشكى سەرۆك، ھاتە ژوورەو. بە
ئامادەى، بەرامبەر ژەنەرال راوەستا.

سەرۆك گوتى:

— جەنابى (ماتىزى) روخسەتى ھەيە سەردانى ھەموو زىندانەكانى
خاكي كۆمارى (ئەرژەنتىن) بكا. جەنابى (ماتىزى) دەسەلاتى ھەيە لەگەل
(گشت) زىندانىيان قسە بكا. دەسەلاتى ھەيە، ھەر گىراوئىكى بىھوى،
سەيرى دۆسيەكەى بكا.

دواى ئىستىك بىدەنگى، سەرۆك كۆمار گوتى:

-من، فرۆكەى تايهەتى خۆم دەخەمە بەردەست جەنابى (ماتىزى) بۆ
ھەر گەرانىكى بىھەى لە ناو كۆمار بىكا. لە ئىستاو، فرۆكەى من لە
بەردەستى ئەودايە.

جىگىرى سەرباز گە سەلامى ۋەرگرت و رۆيشت.

سەرۆك گوتى:

-پىويستە واقىيەتى ۋاڭتەكەمان تەنيا بە گيانى ۋاڭتى خۆمان
ھەلسەنگىتىن. جگە لە تۆيى پى، يەكى لە ۋەرزىنە نەتەۋەيە كانمان
شۆرشە. لە كىشۋەرى لاتىنىدا، شۆرش ۋەكۆر جىگاكانى تر، بە ماناى
نارەزايى نىيە بەرامبەر بە حوكومەت. لە كىشۋەرى لاتىنىدا، شۆرش
جۆرە ۋەرزىنىكە. نابى مىللىيەتى حوكومەت بە گۆيرەى ژمارەى
بزوتنەۋە شۆرشگىرانە كان ھەلسەنگىتىن. لە سەرىكى دىكە، من،
ئەوانە بە شۆرشگىر دانانىم كە پىلان لە دژى من دەكەن. من ۋەكۆر
نازاۋەگىر مامەلە لە گەن پىلانگىر شۆرشگىران دەكەم. كاتى لە ساتى
كردەۋەى شۆرشگىرانە دا دەيانگرم، نايانكۆژم. نامەۋى خويىن بىرژى:
زىندانىيان دەكەم. باش تەمبىيان دەكەم، ئىنجا نازادىيان دەكەم.

(ماتىزى) گوتى گرتبۆ. بىر يارى دابو بە چاۋى خۆى بىيى ۋەناعت
بىتى كە شتە كان بەم چەشنەن. دەيەويست خۆى قەناعت بىتى.
دەيەويست بە ھەر نرخى بى، سەردانى گىراۋەكانى ناو بەندىخانە بكا.
(ترايان)، ئەۋەى ترس بى لە گيانىدا نەبۆ! ھەستى دەكرد دەتوانى بە

ناشكرا قسە بكا. (ھەموو) شت بلى. ۋەك ئەۋەى مرۇۋ لە ساتى ھەرە
كرانەۋەى رەھادا، كارت لەسەر مېز، قسە بۇ برادەرەكانى دەكا ناۋھا
قسەى بۇ سەرۆك دەكرد.

(ماتېزى) گوتى:

—ئەندامانى (جۆكى — كلەب) بە سەرسەختىن نەيارى (پېرۆنىزم))
دەژمىردىن. ھەز دەكەم، بەرلەۋەى بېرۇم، كۆنفرانسىك لە (جۆكى —
كلەب) بىكەم. مەن دىومە (پېرۆنىستەكان) (جۆكى — كلەب) يان لە
(بۆنىس ئايرىس)، رووخاندوۋە. بەلام لە (رۇزارىۋ)، كە نىزىكىتىن شارە
لە (بۆنىس ئايرىس)، ھېشتا ماۋە. تۆ بە خراپى نابىنى مەن لە (جۆكى —
كلەب) ى (رۇزارىۋ)، قسە بىكەم؟

سەرۆك قاقا پىكەنى:

— ھەر كاتى دەتەۋى بېرۇلاى دەستەى (جۆكى — كلەب) ۋە ھەرچىت
دەۋى پىيان بلى. مەن تەنانت (داۋات لىدەكەم) كۆنفرانسىك لە
(جۆكى) بىكەى!

سەرۆك بەردەۋام بوو، گوتى:

—بۆيە ئەۋ ھەموو شتەت بۇ ناكەم، كە بەرەۋ (پېرۆنىزم) ت بىمە. ئىمە
نامانەۋى تۆ بىكىن. تۆ ئەگەر فرۇتەنى باى، خەلك لەمىژە، زۆر پىش
مەن، دەيانكىرىت.

سەرۆك دەنگى مېھرەبان بوو:

-ھۆى سەرەكى لايەنگرى ئىمە بەرامبەر بە تۆ، رىك ئەمەيە كە تۆ
 خۆت نافرۇشى. تۆ پياۋىكى تەنئى. تۆ پياۋىكى رىگى خۆت گرتۆتە
 بەر. پياۋىكى بە تەنئى سەفەر دەكەى. پياۋىكى بە تەنئى خانوۋى خۆت
 دروست دەكەى. ئاگردانى خۆت رۆ دەنئى. پياۋىكى بە تەنئى رىگى
 خۆت دىارى دەكەى. پياۋىكى بە تەنئى لەگەل وىژدانى خۆت سەفەر
 دەكەى، پياۋىكى نە پالېشتىك، نە حوكومەتىك، نە پارتىك. تەنئەت
 نە بەرپۆتەبەرىكت لە پىشت نىيە. پياۋىكى، تەنئەت نىشتمانىكت نىيە
 بىپارىزى. بگرە يەك كونسولگەرىت نىيە. لە سەرانسەرى زەۋىدا
 تەنئەت. تەنئەت!!

ماۋەى چاۋپىنكەۋتن تەۋاۋ بوۋ. دوو سەعات درىژەى كىشا.
 سەرۆك تا دەرگا لەگەل (ماتىزى) چوۋ، لەسەر كۆسپە ۋەستاۋ شانى
 گرت.

-شىتىكى بەرزو قارەمانانەيە بە تەنئى سەفەر بىكەى، بەلام زەھمەتە،
 (برادەر). برادەر. ھەر رۆژەى ۋەرس بوۋى، لىرە، زەۋىيەك ھەيە بۆ
 ئەۋەى پىنى لەسەر دانئىۋ پەناگايەك ھەيە بۆ ئەۋى پىشۋى تىدا بىدەىۋ
 دۆستايەتى ئىمەت ھەيە! ھەموۋ چاۋەرىت دەكەن.

سەرۆك بە شىۋەيەكى دۆستانە دەستى (ترايان)ى گرشى.
 (ماتىزى)، كاتى لە (كازا رۇزادا) رۇيشت، چاۋەكانى بە فرمىسك
 بوۋن. دەمۋ چاۋى سوور ھەلگەرپابوۋ. كاتى پياۋ تەنئەى، دۆستىتى
 شىتىكە نرخی تەۋاۋ نابى.

(۳۵)

(رۆزاریۆ) شارىكه پىنج سەد كىلو مەتر لە (بۆيس ئايرس) دوورە.
(ماتيزى)، لەوى، كۆنفراسىكى لە (جۆكى - كەب) گىرا. ئىستا، لە
رىگا بوو دەگەرايەو (بۆيس ئايرس). لە بارەى تەندروستىيەو، زۆر
نەساغ بوو. ديسان (تاي) ھاتبو. دەيەويست بە زووترين كات
بگەرپتەو ھەوروا. ھەستى دەكرد دەبى بچىتە
بووزانگەيەك (سەنەتۆرى). نەساغ بوو. تەلەفۆنى بۆ كارمەندىكى
مىواخانە كرد.

(ماتيزى) گوتى:

- تەكايە بلىتيكى فرۆكەم ئەرا پاريس بۆ بسەنە. دەمەوى ھەفتەى
دادى پرۆم. كۆتايى ئەم ھەفتەى باشريشە! ھەز دەكەم پىنج شەمە، يان
ھەينى، يان شەمە پرۆم. بە دوورۆز، چى كارم لە (ئەرژەنتين) ماو،
تەواوى دەكەم.

(ترايان) پەساپۆرتەكەى دايە كارمەندەكە. ئىنجا بە تەنيا مايەو. دواى
نيوەرۆى يەك شەمە بوو. (ماتيزى) بەرنامەى خۆى بۆ رۆژى پاشى دانا.

دەيەويست بېچىتە زىندانى سىياسىيەكان و سەردانى زىندانىيانى سىياسى بكا. دەيەويست بە سەردانى رۆماننوسى بەناوبانگى ئەرژەنتىنى، (ڧىكتۇرىا ئۆكامپۆ) دەست بى بكا. دەيانگوت بە تاوانى سەركردايەتى كىردنى ئەنتىپىرۆنىستەكان زىندانى كراو. گىرانەكەى، ھەرايەكى گەورەى نابوۋەو، نەك تەنيا لە ئەمىرىكاي لاتىنى، بەلكولە سەرانسەرى دونىادا. لە پارىس، شاندىكى نووسەرانى ڧرەنسى، بە سەرۆكايەتى (ئاندرى مۇروا) چووبوونە سەفەرەتى (ئەرژەنتىن)، بە سكالانامەيەك، داۋاي نازاد كىردنى ژنەى بۆينس ئايرسى ھاۋىشەى خۇيان كىردبوو.

ھاۋرىيەكى (ماتىزى)، رۆماننوسى ئەرژەنتىنى، خاتوو (سېلفىنا بولىچ)، بە (ترايان)ى گوت كە خانى (ڧىكتۇرىا ئۆكامپۆ) لە قۇناغى لىكۆلىنەۋەدايەو لەم قۇناغەى گىرانىشدا، لە ھەموو ۋلاتانى دونىادا، گىراۋەكان چاۋىپىكەوتىيان نىيە. بەلام، سەرۆك بە (ماتىزى) گوتبوو دەتوانى، بە بى جىاۋازى، قسە بۆ ھەموو زىندانىيان بكا. (ماتىزى) بىرارى دابوو يەكەم جار بېچىتە سەردانى ئەم ژنە - نووسەرە كە كۆلەگەى ئەدەبىياتى (ئەرژەنتىن) بوو.

ھاۋۋلاتىيەك ھاتە ژوورى (ماتىزى). كابرايەكى بە سالاچوو بوو. (تېۋدۆر جىتى)ى كۆنە سەڧىرى رۆمانيا بوو. خاۋەنى چەند كىتېپك بوو كە (ترايان) بە رۆمانى خويىندبوونىيەۋەو بە چاكە ھەلىسەنگاندبوون. كابرا ناۋى (تېۋدۆر جىتى) بوو. (ماتىزى) گوتى:

-جهنابی بهر پتر، شادم به سەردان هاتون.

فەرمووی لیکرد دابیشی. گوتی:

-تەندروستیم زۆر خراپە. دەبی واز لە و زنجیرە کۆنفرانسە بێنم کە راگەیانراوە لە (شیلی)، لە (ئۆرۆگواي)، لە (پێرو)، لە (بەرازیل) و لە ولاتانی تر بیکەم. نەسaxم. دەگەرپیمەووە ئەوروپا بۆ ئەوێ چارەسەری خۆم بکەم. لە کۆتایی حەفتەدا، دەپۆم. داوای بلیتی فرۆکم کردووە. بەر لەوێ برۆم، هەر دەبی چەند زیندانییەکی سیاسی بێنم. تەنیا بۆ ئەم چاو پێکەوتنە ئەو چەند رۆژە لە (بۆینس ئایرس) دەمێنم. سەرۆک دەسەلاتی پێداوم هەركێم دەوێ، بێینم. یەكەم جار، دەمەوێ سەردانی (فیکتۆریا ئۆکامپۆ) بکەم لە زیندان. دەمەوێ سەبە بەیانی بچمە وێرێ. حەز دەکەم لە گەلم بێ؟!

سەفیری - شاعیر هیچ وەلامی نەدایەووە.

(ماتیزی) گوتی:

-تۆ زۆر شت دەزانی و دەزانی مرۆڤ لە هەر بارو دوخێکدا دەبی چۆن رەفتار بکا، دەتوانی رێنماییم بکەم؟ چ دیاریەک بۆ (فیکتۆریا ئۆکامپۆ) بێم، کەیفی پێ دی؟ بە راستی کەیفی پێ دی؟ ئاسایە کتێبەکانی خۆم و گۆلۆ چوکلانی بۆ بێم. بەلام دەمەوێ شتیکی تری بۆ بێم کە بە راستی کەیفی پێ بێ. نامۆزگارێت چییە؟ نایا (فیکتۆریا ئۆکامپۆ) دەناسی؟ نایا چاوت پێکەوتوو؟

سەفیر گوتی:

—دەیناسم. پێش چەند سالتی، کە هاڤە (نەرژەنتین)، لە مالتی خۆی،
سەردانم کرد.

(ماتیزی) گوتی:

—واتە ئاساندە. (ڤیکتۆریا ئۆکامپۆ) چۆنە؟ هەرچی لە بارەیهوه
دەزانی، بە تەواوی، هەمووم پێی بلتی.

سەفیر گوتی:

—سەردانە کەم بۆ وی لە رادەبەدەر نامۆ بوو. شتی گەرنگم پێی نییه
باسی بکەم. دانیشتنە کەمان تا بلتی بەرز بوو!! سەیر بوو!! گەلەك
سەیر بوو!!

(ترایان) داوای کرد بە دوورو درێژی بۆی باس بکا.

سەفیر گوتی:

—تازە گەشتبوومە (نەرژەنتین)، (ڤیکتۆریا ئۆکامپۆ)م، بەناو، دەناسی!
ناشناهیتیم لە گەل کێتێبەکانی هەبوو. چوومە مالتی. خانگیکی پیر! زۆر بە
وێلی، پێشوازی کردم. خولقی کردم دابنیشم. لە ژووڕیکی بە تەنتەنە
بووین! هۆلی پێشوازی بوو. پێمگوت من کێم و گوتم هاتووم رێزی
خۆمی پێشکێش بکەم و دڵنیای بکەمەوه کە هەواداری ئەوم. کاتی
قەسەم دەکرد، (ڤیکتۆریا ئۆکامپۆ) بە چاوی غەمناک تەماشای دەکردم.

چاوی غەمناک مرو نارهەت دەکا. پرسى: (گوت رۆمانى؟ رۆمانى؟ تۆ رۆمانى؟ ...) من نارهەت بووم. لە مانای قسەکانى نەگەشتەم کە بە نازارو ناویمیدی، دووبارەى دەکردهوه. (ئێوهى رۆمانى، گەورەترین شاعیرى خۆتان لەناو برد. ئێوه رهوانهى ژوورى گازتان کرد. ئێوهى رۆمانى، گەورەترین شاعیرى رۆمانى خۆتان... برادهرى نازیزی من، برادهرى بى وێنەى منتان لەناو برد

فیکتۆریا ئۆکامپۆ)، بە لیۆلەرزه، ناویکی بە منگە منگ گوت. ناوهکە بە (مان) کۆتایی دەهات. وهکوو (کافمان)، یان (سیلبه‌رمان)... شتیکی نزیك لهماهه بوو. ناوهکەى به جۆشو به نازارهوه ده‌برى. (فیکتۆریا ئۆکامپۆ) پرسى: (ده‌تناسى؟ وانیهه؟ گه‌وره‌ترین شاعیرى رۆمانى و باشترین براده‌رى من بوو. پیاویکی کۆک بوو. کابرایه‌کى بى وێنه بوو. ئێوهى رۆمانى ره‌وانهى ژوورى گازتان کرد)

سەفیری-شاعیر هەرگیز لە میژووی ئەدەبیاتی رۆمانیدا، نەییستبوو باسی ئەم ناوه بکەن، . (تریان)یش هەرگیز نەییستبوو باسی شاعیرێک بکەن بەم ناوه. هەرچەندە سەفیرۆ (ماتیزی) هەموو شاعیرانی رۆمانییان دەناسی. تەنانەت نۆمەسەکانیش! بەلام لە هیچ شوێنێ، نە بە قسەو نە بە نووسین، نەکەوتبووه پێش چاوی. لە گەڵ ئەمەشدا، (فیکتۆریا ئۆکامپۆ) دەگریاو شاعیرەکەى بە (گەورەترین شاعیرى رۆمانى) ناودەبرد... دواى ئەم دیمەنە، سەفیر نەیدەزانى چۆن ره‌فتار بکا. رێزى خۆى پێشکێش

کرد، سەر له نوێ جهختی کردهوه که ههواداریکی نهم رۆماننوسه
گهورهیهیه که دهگری.

ئینجا لهسەر پهنجهی پێ چوووه دهری.

سهفیر گوتی:

-دیداره کهم له گهڵ (فیکتۆریا ئۆ کامپۆ) ناوها بوو!

(ترایان) له زهینی خۆی گهرا تا به بیرى بێتهوه، زهینیکی رۆنى ههبوو.

گوتی:

-دۆزیمهوه!! کاتی خۆی کتیی ژنیکی ئینگلیزم خویندهوه، باسی
شاعیریکی رۆمانی دهکا. ناویکی ناوهاى ههبوو. پاشان پێکهوتم نهو پیاوه
گهنبه چهند بانقیکی له رۆمانیا ههبوو. ههروهها سهروکی چهندین
کۆمهلهی کان و نهفت بوو. نهو ژنه ئینگلیزه، وهك (فیکتۆریا ئۆ کامپۆ)،
جهختی ده کردهوه که کابرا شاعیریکی گهورهیه. به لام نهو گهنبه
ههركیز شیعی به زمانی رۆمانی بلأو نهکردۆتهوه. دهیانگوت زۆر قۆز
بوو، قژی رهشو به گلأوزه بوو. بۆی ههیه به زمانیکی بیانی
نووسییتی. من نازام به کام زمان؟! له لایهکی تریشهوه، مائی له
رۆمانیا نهبوو. خاوهن بانقیکی گهوره بوو. نووزگه و لقى له ههموو
پێتهختهکانی ئهوروپا ههبوو. دهیژن نازییه کان له (پاریس)، یان له
(بروکسێل)، یان له (ئهستیردام)، دهستگیریان کردو له یهکی له
بهندیخانهکانی جووله کان مرد. له بهندیخانهیهکی ئهلمانی، نهك رۆمانی.

چونكه رومانييه كان نه بهنديخانه يان هه بوو، نه ژووري گاز. تاييا
(فيكتوريا نوكامپو) پيگوتي رومانييه كان براده ره كه يان له ناو بردووه؟

نهوې له ماوې نه ديداره دا، تيگه ييم، تېنيا ناوې روماني، توكان و
ناكامي (فيكتوريا نوكامپو) دېرووژني و روڼدكي پي دېرژيني، به لاي
نهووه، وشې (روماني) ماناي نهو پياوېه كه شاعرو جووله كه له ناو
دهبا.

(ماتيزي) گوتي:

من به تهواوې ناوې نهو خاوه ن بانقېم به بير نايه. نه مه دهبي نهو
كه سه بي كه (فيكتوريا نوكامپو) باسي ده كا. ناوې له كتيبي ژنه
ئينگليزيه كه دا هاتووه به ناوې (كليږ شيريدان). نهو يش باس ده كا كه
چه ند چركه ساتيكي له گهل شاعريكي هه لكه وتوو و زور قوژ
به سه رېردووه، نه مه دهبي هه مان شت بي.

(ماتيزي) نه ختي بيري كړده وه، پاشان گوتي:

-سېه ي به ياني ده چين (فيكتوريا نوكامپو) ده بينين. نووسه ريكي
گه وريه! نيمه نابي به ده مارگيري، وه لامي ده مارگيري بده ينه وه.
ته نانه ت نه گهر (فيكتوريا نوكامپو) به دوژمنداري و هرمان بگريته وه،
نهركي سهر شاني نيمه يه سهر داني بكه ين. نووسه ريكي گه وريه.
نووسه ريكي له زينداندا نازاري كي شاهه! تكات لي ده كم له گه لم وهره.
بروا كه م، تو به بي جياوازي، هه موو كه ست خوش دهوي، چ كاري

باش بىكەن و چ كارى خراپ بىكەن. ئەمەش لەبەر ئەۋەيە چونكە تۆ شاعىرى!

- لەكتىپەكانتەۋە تىگەشتووم تۆ دلىكى باشت ھەيە. بەياني لەگەلت دىم. بە يەكەۋە، سەردانى (فىكتۇريا ئۆكامپۇ) دەكەين.

كارمەندەكى مىۋانخانە، كە پەساپۇرتى (ترايان)ى بىردېۋو تا بلىتى بۆ بىكپى، ھاتە ژوۋرەۋە.

- تا سى حەفتە، ھەموو كورسىيەكان گىراون بۆ (پارىس). تەنيا يەك جىگا ماۋە بۆ سەبى بەياني، سەعات حەفت.

- جىگاكت گرت؟

كارمەندەكە ۋەلامى دايدەۋە:

- گرتم، بەلام دەتۋانين بىدەينەۋە.

(ترايان) بىرى كىردەۋە. كەۋتە سەر ئەم دوۋرپانە: ئايا سى حەفتەى تر لە (ئەرژەنتىن) بىتتەۋە؟ يان سەردانى (فىكتۇريا ئۆكامپۇ)ى رۆمانۋوسى گەۋرە ھەلۋەشنىتەۋە كە ركى لە رۆمانىيەكان دەبىتەۋە.

(ماتىزى) گوتى:

- ئىستا بلىتەكە ھەلگىرە. راي دىختۇر ۋەردەگرم. ئەگەر روخسەتم بدا سى حەفتەى دى بىتتەۋە، زۆر شادو گوشاد دەيم.

(۳۶)

دختور ناموژگاری (ترایان) ی کرد دهست به جی سه فهر بکا. نه مه نهو
دختوره بوو که نهو رۆژهی گه‌یشته (بۆنس ئایرس) چاره‌سهری کرد؟
گوئی:

—هیمانی گه‌یشتیه‌وه نه‌وروپا، پرۆ بووژانگه. چهند مانگیك پتویست
به حه‌سانه‌وه‌ی ته‌واو هه‌یه!!

(ترایان) ده‌رفه‌تی نه‌بوو خودا خافیزی له هه‌موو براده‌ره‌کانی بکا.
سه‌عات ده‌ی ئیواره بوو. به ته‌له‌فون خودا خافیزی له وه‌زیری—شاعیر
کرد که (له‌و لای سه‌رده‌می ئیستا) ی نووسیوو. وه‌زیر گوئی:
—حه‌ز ده‌که‌م روو به روو خودا خافیزیت لی بکه‌م.

(ترایان ماتیزی) جانتا‌کانی به کراوه‌یی له‌وی جی هیش. ملیچچیکی
له مل کرد، پالتۆکه‌ی له خۆی پتچاو دوا‌ی چهند خوله‌کێك، دووباره
له پله‌کانی (کازا رۆزادا) سه‌رکه‌وت. وه‌زیر هه‌مان پیشوازی ساکارو
مرۆفانه‌و دۆستانه‌ی لی کرد. به‌لێنیان دا یه‌کتر بیننه‌وه. که (ترایان)

خۆی ئاماده کرد بېروا، وهزیر، که کهوتبوره ژێر کاربگهری نهم
مالاوايه، کردیه ههرا. گوتی: دهمانهویست بهلگهیهکی بهرجهستهی
دۆستایهتی خۆمانت پێ بدهین. ئیمه ی خهلکی کیشوهری لاتینی، کاتی
برادهراتی خۆمان دهردهبرین، به تهواوی دهری دهبرین! خانهواده کهتان
نیستا له کوین؟

(ترایان) سهری دانهواند. نهیدهزانی خانهواده کی له کوین؟

(ماتیزی) گوتی:

-دوا جار، پێش ده سال، خه بهرم وه گرگرتن! له سه رهتای سالی
١٩٤٤ هه، ئه و نامانه ی بۆم رهوانه کردوون، بۆ خۆم گهراونه ته وه.
شه ر کهوته ناوچه که و کهسو کارم له گوند گوازرانه وه. له وساره،
خه بهرم نییه و نه مدۆزیونه ته وه.

- ده ساله، خه بهرت نییه که ماون، یان مردوون؟ هه و ئیشت نه داوه
په یه وندیان پتوه بکه ی؟!

(ترایان) گوتی:

-هه و ئم نه داوه په یه وندیان پتوه بکه م. ئه مه له هه موو شتی دژوارتر
بووه بۆ من. ساله های سال، هه موو رۆژی، رۆژی چه ند جار، ویستومه
له رینگای خاچی سوور، یان سه فاره تی که وه، کارتیک، به سه ته یه ک،
وشه یه ک، په یامیکیان بۆ بنێرم. به لام وازم هی ناوه. قه یم له ئه لگوستی
خۆم ده دا، بۆم نه ده نووسین. هه رچه نده ئاگرم تی بهر ببو بۆ نه وه ی

خه بهریان بدهمی که ماوم بهلام نهمده کرد.. له ولاتی سوڤیټ، په یوه نندی کردن به دهره وه، تاوانیکی گه وره یه. سزای توندی هه یه. ههر هاو لاتیښه که په یوه نندی به دهره وه بکا، ده بیته جیی گومان و بۆی هه یه ده سگیر بکړی. نه گهر نامهم بۆ بنووسیان، له وانه بوو بسم به مایه ی سهریښه یان. بهلام ناوهایش دژوار بوو بۆ من، زور دژوار بوو، جه نابی بهر پزرا که نه توانم وشه یه کیان بۆ بنیرم!! داوای سالوخیکیان لی بکهم!. من ده متوانی یارمه تیان بدهم. ده مزانی نه وان هه موویان له وی، ناگزوورن به لام نه گهر قوتووه قاوه یه که، یان شه کریکم بۆ ره وانه کردبان، به دبه خترم ده کردن!!، بۆیه بۆم ره وانه نه کردوون. بهلام نه مه زه حمت بوو بۆ من، نیستایش زه حمته.

وه زیر گوتی:

—ئیمه ده توانین نه جاتیان بدهین. ده توانین به ئاسانی نه جاتیان بدهین. ده توانین وا بکهین بیته ئیره، یان بیته نه وروپا. ههر کوتی تۆ ده ته وی.

وه زیر بهرده وام بوو:

—ئیمه هه میسه شاد ده بین که بتوانین خه لک نه جات بدهین. نه مه یه سیاسه تی ئیمه: نه جاتدانی زیندووان! نه جاندانی خه لک!

ئینجا وه زیر روونی کرده وه، که به ریتی سه فارهت، هه موو شتی به یاسایی ده روا.

-ناوی یه کهمو ناوی خانه وادهو ره گهزو تهمهلی کهسو کاره کانت بنووسه. ئیر تهواو!! ناوی باوک و دایک و خوشک و براکانت. هر کویت بوی، وا ده کهین بیتنه ئهوی. دلنیات ده کهینه وه. ناوی نه ندامه کانی تری خانه واده که شتمان بدهری، ناوی براده ره کانت، ناوی هممو ئه وانهی ده تهوی نه جاتیان بدهی. شانازییه کی گه ورهیه بو ئیمه، نهو خه لکه نه جات بدهین.

(ترایان) گوئی:

-شتی وام به خه ونیش نه دیوه..

وهك بهرد له جووله کهوتبوو. ههرگیز به خه یالی دا نه ده هات بشی کهسو کاری نازیزی له دونای سۆفییت دهر بئتن. ههرگیز به بریدا نه ده هات ئه وانهی ئهوی بتوانن نه جاتیان بی. لهوی دهر بچن وهك نهوی له زیندان بیتنه دهری!

وهزیر گوئی:

-پتویست ناکا سوپاسمان بکهی. نه مانه مرۆگه لی زیندوون و ئیمه شاد ده بین بتوانن مرۆگه لی زیندوو نه جات بدهین. ناوه کالیان بنووسه و بیالده به ئیمه. نهوی تر ئیمه خو مان ده یکهین!

(ترایان) کهسو کاری خۆی هینایه بهر چار که له تۆقان نه جاتیان بووه. ئهم بیره نه وهنده به سو بوو، نه وهنده گهش بوو، نه وهنده چاوه ری نه کراو بوو، نه قلز دلی، ده سووتاند، چاوی ده سووتاند. وینهی چاوه ری نه کراوی خزم و کهسو کاری، که ئاخیری نه جاتیان

بووه. وهكوو مهريزهيهكي زور به كلپه، زور گهشو روشن، ههموو
گياني گهرم داهيتا. روئدكي له چاوه گهوره وهقهكاني هات. ههولتي
دا بلي:

—نهمه گهورهترين سوزي ژياني منه!

بهلام هيچي نهگوت. ههستي دهکرد دهستي له ژير فهرماني خويدا
نهماوه، دهستي دريژ کردو دهستي وهزيرو گوشي.

(ماتيرو) وهكوو خهروو، گهرايهوه ميواخانه. نهم رستهيهي له ميشكي
خزيذا دووباره دهكردهوه: (نيمه زيندوهكان نهجات دهدهين). باوكي
يهكي بوو له خهلكي زيندووي (نيزفور)، داكي يهكي بوو له كهساني
زيندووي (نيزفور). (نيكولا) و خوشكهكاني، كهساني زيندووي تربون،
مروڤ بوون.

نيتر بيري نهدهكردهوه: (دايكم و باوكم نهجات دهدهم). بيري
دهكردهوه: (مروڤ نهجات دهدهم). لهو كاته دا، (گريگور) نيتر خزمهتكار
نهبوو، (گريگور) مروڤ بوو. ههمويان، خهسيهتهكاني تري خويان له
دهست دابوو، تهنيا يهك خهسيهتيان مابوو، مروڤ بوون و نهو مروڤانه
نهجات دهدران، لهو ولاته دهردههيران كه وهكو زيندائيكي گهوره وا
بوو. دهتگوت، چوار دياري زهبللاح و شيشه بهندي زيندانه، مروڤي
تيذا نهشكه نهجه ده درا.

(ماتیزی)، له بهر که له جاپی دهستی ده له رزی. ئیتر هیزی نه مابوو
جانناکانی بیچیتته وه. هیزی نه مابوو هیچ بکا. به قوولی بیری له یهك
شت ده کرده وه: لهو زیندووانهی که نه جات ده درین. که مه سه لهی
زیندووو کان ده هاته گۆری، شته کانی تر، هه موو شته کانی تر، هیچ
بایه خیان نه ده ما!!

(ترایان) داوای له کاره کهری ژووره که کرد جانناکان بیچیتته وه.
ته له فۆنی بۆ وه زیر کرد بۆ نه وهی داوای بوردنی لی بکا.
- نه متوانی و ئیستایش ناتوانم به ته وای سوپاست بکه م. بمووره. که
گه پامه وه، یه کسه ر دوای گه پانه وه م، به نامه سوپاست ده که م.

(۳۷)

(له‌شېونه) يه‌که‌م وېستگه‌ بوو له‌ نه‌وروپا. (ماتيزی)، که‌ پټی له‌سه‌ر
خاکی (پورتوگان) دانا، هه‌ستی کرد پټی له‌سه‌ر خاکی نېشتمانی خوځی
داده‌نی. هه‌ر نه‌وروپیه‌ک، که‌ له‌ سه‌فه‌ریکی دوور دېته‌وه، هه‌مان
هه‌ستی هه‌یه. له‌ولا، له‌ که‌ناره‌که‌ی تری ئوقیانووس، لیت ناپرسن تایا
خه‌لکی فېره‌نساء یان نه‌لمانیا، یان رۆمانیا، یان نه‌سپانیای. لیت ده‌پرسن
ناخو خه‌لکی نه‌وروپای؟ ئیستا (ترایان) گه‌یشتېووه‌وه نه‌وروپا. چه‌ند
رۆژنامه‌یه‌کی کړی. که‌ یه‌که‌م رۆژنامه‌ی کرده‌وه، وتاریکی له‌ دژی
خوځی تېدا یینی. به‌لام (ماتيزی) نازاری به‌و هیرشو سوو‌کایه‌تییانه
نه‌خوارد. رۆژنامه‌ پورته‌گالییه‌ که‌ له‌ رۆژنامه‌یه‌کانی پارسی وه‌رگرتوو.
به‌سه‌ر خاکی نه‌وروپادا، له‌ سه‌فه‌ر به‌رده‌وام بوو. ده‌تگوت به‌سه‌ر
رۆمانیادا ده‌فړی.

کاتی، له‌ په‌رگه‌ی پاريس، گه‌یشته‌وه‌ مالی. شه‌و بوو. به‌ په‌شو‌کاوی
ده‌رگای کرده‌وه. بیرى کرده‌وه.

—بهم زووانه، باوکم، دایکم و هه‌موو که‌سو کارم، هه‌موو نه‌وانه‌ی
نه‌جاتیان ده‌بی، ده‌ست ده‌دنه‌ نه‌م ده‌رگایه‌و ده‌یکه‌نه‌وه.

(ترايان) دەيدىقن، ۋەكۈر ئىستاي ئەم، دېنە مائەكەي. كە پەنجەرەي كىردەۋە، كەسۈ كارى ھىنايە بەر چاۋ. لىرە، لەم پاژىرەۋە، نەك تەنيا ھەۋا ھەلدەمژن، بەلكە نازادى ئىرە ھەلدەمژن. ئەۋ نازادىيەي دە سائە لىي بى بەش كراۋن.

(ترايان) شەكەت بوۋ. لە ماۋەي ئەۋ دورو مانگەي لەۋى نەبوۋ، زۆر نامەي بۆ ھاتبوۋ. نەيتوانى مەراقى خۆي بەرزەفت بكا، بە پەلە، دەستى بە كىردنەۋەي نامەكان كىرد. دەتگوت دەيەۋى ئەۋ پەيۋەندىيە دوۋبارە دايمەزىتتەۋە كە ماۋەي دورو مانگ بوۋ پىچراۋو. بەلام ئەمانە ھەمان ئەۋ نامانە، ھەمان ئەۋ پارچە براۋانەي رۆژنامەكانى جاران بوۋن! ھەلمەتى كۆنى ناوزىراندنى، بە توندى بەردەۋام بوۋ. چەند گوتارىكىش، رەخنى توندىيان لى گرتبوۋ كە سەردانى دىكتاتورىكى كىردوۋە. ئەۋ نامەۋ پارچە رۆژنامە ژەھراۋىيەنە، تەنيا سى نامەي ھاندان دلدانەۋەي مەۋفايەتىۋ مەسىھىيان تىدا بوۋ. تەنيا سى نامە! بەلام ئەۋ سى نامە مەۋفايەتتە، لەبەر چاۋى (ماتىزى)، لە سەد زەرف بە سەنگىر بوۋن كە ژەھرو خراپەيان تىدا بوۋ.

ئەۋ سى نامەيەي كىردبوۋنىيەۋە لە لايەكى دانابوۋن، ھەرسىكيان بە (برادەرى نازىز) دەستيان پى كىردبوۋ. بە مۆرى (شارل ۋىستفال) قەشەۋ (گىنىيى) قەشەۋ (رودن) ى برادەرى بوۋن كە لە (نىس) كىتەپخانەي ھەبوۋ.

نیستا، (ترایان) ده‌یه‌ویست قسه له گه‌ل یه‌کی بکا، ته‌له‌فۆن نه‌را
یه‌کی بکا. به‌لام هیچ که‌سی نه‌بوو ته‌له‌فۆنی بۆ بکا. چوار سال بوو،
هیچ براده‌ری نه‌گرتبوو. هیچ براده‌ری نه‌بوو، که گه‌یشته‌وه جی، بتوانی
پیتلی: (ئه‌وه له سه‌فه‌ر هاتمه‌وه).

(پاریس) پینج ملوین که‌سی تێدایه، ناتوانم به‌ تاقه که‌سیک بلیم: (شادم
که دووباره ده‌تینمه‌وه).

به‌لام یه‌کسه‌ر تیگه‌یی بو‌چوونه‌کی راست نییه. له (پاریس)، ته‌نیا
نییه. یه‌کی له ده‌رگای دا.

گوته‌ی:

- هه‌له‌ بووم که گوتم ته‌نیام. نیو سه‌عات نابێ هاتوومه‌ته‌وه، ئه‌وه
یه‌کی هاتووه بمینی...

(ترایان) ده‌رکه‌ی کرده‌وه، هه‌موو چراکانی ماله‌وه داگیرسابوون. پی
کردبوون. وه‌ک ئه‌وه‌ی ئهم ئیواره‌یه، چاوه‌پتی سه‌ردانی باوکی،
سه‌ردانی ئه‌و مروفانه‌ بکا که له ولاتی خۆیان، له زیندانه‌که‌یان، رزگار
ده‌کرین

گه‌نجیکی قۆزپڕین له سه‌رکۆسه‌ی ده‌رگا وه‌ستابوو، بارانییه‌کی له‌به‌ر
بوو. ده‌م‌و‌چاوی شه‌که‌ت بوو. گه‌نجیک بوو ته‌مه‌نی زۆر له بیست سالی
زیاتر نه‌بوو.

گه‌نجه‌ که‌ پرسى:

-تۆ سەيدا (ترايان ماتيزى) يت؟

(ماتيزى) گوتى:

-تكايه به من مەلئ (سەيدا)!

گەنجە كە تەوازۆى ھىنايەتە كە بەر درەنگە ھاتتو.

گوتى:

-من تا سەعات ھەشتى ئۆتەر، لەسەر كارم. بەيانيان لە كۆليجم. بە درەنگەتە نەبئ، ناتوانم بيم.

(ماتيزى) گوتى:

-وەرە ژوورەتە، دانىشە! من لەسەر ھاتتو مەتەتە. نيو سەعاتە گەشتو مەتە جئ.

(ماتيزى) دەيەويست بۆ قوتابىيە گەنجە كە باس بكا كە لە (ئەرژەنتين) گەراوتەتەتەو بەرادرانى ئەوتى بەم زوانە، كەس و كارى لە (ئيزفۆر) نەجات دەدەن. (ترايان) ئەم خەبەرەى ئەوتەندە بەلاو گەورە بوو، دەيەويست يەكئىكى ترى لئ بكا تە ھاوبەش. ھەندئ شادى ھەن دەبئ خەلكى ترى لئ بەشدار بكەين.

كا برائى گەنج ھەر بە پتەو ھەستا بوو. (ماتيزى) پيگوت:

-تكايه دانىشە.

قوتابىيە كە گوتى:

-هاتووم، پهياميكم بۆ هاوردووی.

(ترایان) گوتی:

-یه کهم جار، دانیشه! جگهره یهك نافهرمووی؟!

کا برای گهنج زهریکی له گیرفانی بارانییه کهی دهرهیناو به دهستییه وه گرت.

کا برای گهنج گوتی:

-له سهفه ریکی (رۆمانیا) هاتومه ته وه. به لām وا زهن نه بهی من کۆمونیستم. نا. (کۆنگره یه کی ناشتی) له رۆمانیا هه بوو. داوه ته کهم به دهرهت زانی و چوومه نه وی.

(ماتیزی) پرسی:

-چوویته (بوخاریست) و هاتیته وه؟

بۆ وی، ئه مه شتیکی له ئاسا به دهر بوو. ده سال بوو، شتی وا که هال بوو! به لām له و ئیواره وه که (ئه ره زه نین) ی جی هیشت، ده یزانی سه ره پای ئه مه یش، ده شی مۆجیزه یهك روو بدا. ئه و که سانه ی ده یناسین، ئه وانیش له رۆمانیا دینه وه. وه کو ئه م گهنجه له وی هاتۆته وه.

-پتی ناوی پت بلیم، له رۆمانیا هه موو عالم دوا کتییی تویان خویندۆته وه. بیگومان، به نهی...

(ماتیزی) خۆشحال بوو. کتیبه کانی به بیست و چوار زمان بلأو کرابوونهوه به لآم نهیتوانی بوو به رۆمانی بلأویان بکاتهوه.. له ویژدانی ناانگای، وشهی (خوینهر) مانای (خوینهری رۆمانی) بوو. شاد بوو که بیستی کتیبه کانی له رۆمانیا خوینراونهتهوه.

گه لجه که گوتی:

— له (بوخاریست)، هه موو رۆمانیه کان باسی تویان له گهل ده کردم. قه شه یه که په یامیکی دامی بۆ تۆ. گفتم پێدا هیمانی گه یستمه (پاریس)، پیتی بگه یه نم.

(ترايان) نامه که ی وه رگرت.

سیمای گه لجه که ترسی پتوه دیار بوو. سامگری بیوو. سیمای نهو ترسه ی پتوه بوو که یه کی شتیکی به دهسته وه بی و بزانی نه گهر له دهستی به ریته وه، ده شکا له دهم و چاوی دهرده که وی. نهو دهسته به زهرقه ی رایداشتبوو، رێک وه کوو نه وه وا بوو ده ستیک راداشت بکه یین گولدانیکی وردو خاشی تیدا بی

گوتی:

— پیم ناخۆشه که نه م په یامهت پی ده گه یه نم. ا به لآم هه ریم داوه. قه شه ی (بوخاریست) داوای لیکردم — نه گهر نامه که دهستی به سه ردا بگیری — خۆم نه م شتانه ت به زار پی رابگه یه نم: خانه واده که تان، له ناخرو ئۆخری جهنگ، کاتی له و ناویه شه ر بوو، له (ئیزقۆر)

گوازانه وه. دواى جهنگ، دايكت، خوشكه كانت، براكهت گهړانه وه
 دى. به لّام باوكت نه گهړايه وه. هيچيان له باره وه نه ده زانى. نه وانه ي
 گهړانه وه، يه كسهر ده ستيگر كران و سورگوم كران نه را رووسيا. هر
 هموويان! هر هينده گهړانه وه،!! به پتي دوا دهندگ و باس كه له
 زيندانيه كان وهر گراوه، دايكت و يه كي له خوشكه كانت له گرتووخانه
 كزچى دوايان كرد. بهش به حالي قه شى باوكيشت، كهس هيچي له
 باره وه نازانى. قهت هيچ!! هيچ يه كي له خانه واده كه تان له (ليزفؤر)
 نه ماوه.

(ماتيزى) به بي جووله، زهرف به دهست، گوتى گرتبوو. ته ماشاى
 بارانيه كه ي ده كرد. پتلوه كاني نه ده جوولانه وه. ده تگوت بوته به رد.
 چاوى ته واو زهق كردبووه وه.

كه لجه كه گوتى:

- گهياندى خه بهرى وا، خوښ نيبه، به لّام...

(ترايان)، له رهنگي بارانيه كه پتو، هيچي نه ده دى. گوتى لي نه بوو
 كورپه كه باسې چ ده كا. ته نانهت نه شيدهدى. ته نيا نهو رهنگه بوړه ي
 ده دى كه ده تگوت هموو ماله كه، هموو گه ردوونى داگرتووه.
 نه ستهم بوو بتوانى جووله بكا.

پاش ماوه يه كي زؤر، له پر پرسى:

- چت گوت؟

كاتى گەنجەكە قسەى دەکرد، ئەم، وەكۆر نامىزد لە جىنى خۆى
 ھەستا. نامەكەى ھەر بە دەستەوہ بوو. ھىل لەو رەنگە بۆرە ھىچى
 دىكەى نەدەى. چركەساتىك خۆى بە دىوارەوہ گرت. ئىنجا چووە
 سەرشۆرك.

زەرلەكەى نەكردەوہ. چراى دانەگىرساند. لە سەرشۆرك، لە
 تارىكىدا، سەرى بە بەردى ساردى دىوار كرد. واى ھەست دەكرد
 خوين لە دەمارەكانى لە جوولە كەوتووە، ناسوورپتەوہ. واى ھەست
 دەكرد ماسوولكەكانى خاوە بوونەتەوہ. تواناى بىر كەردنەوہى نەمايوو.
 دونيا، وەك ئەو دىوارەى تەوئىلى بى كەردبوو، بىو بە بەرد.

ماوەيەكى زۆر، بەم جۆرە، بە وړى، لە شوين خۆى بزماركوٹ بوو.
 - تۆ ناگرى؟ (نەمە يەكەم بىر بوو بە مېشكى (ترايان) داھات.) تۆ
 ناگرى؟ تۆ ھىچ ناكەى؟

(ترايان)، بىرىكى تىرى بۆ ھات. (ئەو گەنجەى لە (بوخارىست)
 ھاتۆتەوہ، لە ناو ھۆلەكەيە. لە (بوخارىست) ھاتۆتەوہ. ئەم نامەيەى
 ئەرەت ھاوردووە. فەقىرە، ھىچ گوناھى نىيە. تۆ تەنيا جىت ھىشت. لە
 پى، بى ئەوہى ھىچ بلى، رۆشتى و تەنيا جىت ھىشت.)

(ماتىزى) بە چاوى تەواو زەق، لە تارىكى مایەوہ. تارىكى سەرنجى
 داپۆشيوو، ھەموو گيانى داگرتبوو. لە تارىكىدا نقووم بىو. بەلام دواى
 نەختى، گەرايەوہ ناو ھۆل. گەنجەكە نەمايوو. كاغەزىكى لەسەر مېز

جی هیشتبوو. بهر لهووی برپا، ناوو ناوینشان و ژماره‌ی ته‌له‌فونی
خو‌ی، له‌سهر نووسیوو.

(ترایان) زهرله‌که‌ی کرده‌وه. نامه‌که‌ی خو‌ینده‌وه. که نامه‌که‌ی
ده‌خو‌ینده‌وه، چرکه‌یه‌ک، چاوی له‌سهر کاغه‌زه‌که لاکه‌وت، نیگای، به
نائومی‌دی، سهرگردان بوو.

جاننا کراوه‌کانی له‌بهر دهم خو‌یدا بینی که بی له‌وه‌ی به‌تالیان بکا،
له‌و گۆره جی هیشتبوون. له جاننای یه‌که‌مدا، وینه‌ی پیشک‌ش کراوی
سهرۆک (پیرۆن)، له‌سهر جله‌کان داندرا‌بوو، بو له‌وه‌ی تیک نه‌چی.
(ماتیزی) نهم قسانه‌ی به بیر هاته‌وه: (ناوو ناوینشانیان به ئیمه‌ بده، ئیمه
نه‌جاتیان ده‌ده‌ین. ئیمه شادین بتوانین که‌سانی زیندوو نه‌جات بده‌ین.)

وای هه‌ست ده‌کرد سهرۆک (پیرۆن)، له وینه‌ی ناو جاننای کراوه‌دا،
ئیتایش پییده‌لی:

(ئیمه ده‌توانین نه‌جاتیان بده‌ین.)

(ترایان) چاوی نوقاندو به ده‌نگی به‌رز گوتی:

—تازه ناتوانن نه‌جاتیان بده‌ن. سوپاستان ده‌که‌م. ناخر مرۆفه‌کان
مردوون. که‌سو کاری من، نه‌وانه‌ی (ئیزفۆر)، هه‌موو مردوون. تازه
هیچ که‌س ناتوانی نه‌جاتیان بدا.

(ترایان)، نامه‌که‌ی هه‌ر به ده‌سته‌وه بوو، له‌سهر زه‌وی دریش بوو،
وه‌کوو ژنان هۆر هۆر ده‌ستی به گریان کرد. دووباره‌ی ده‌کرده‌وه:

◆ كۈنسنانتىن قىر جىل گىۈرگىو ◆

—تازە ھىچ كەس ناتوانى نەجاتيان بىدا، ھىچ كەس!! خەلكە كە
مردوون. كەسو كارى من مردوون!

(۳۸)

(ترایان) ههستاوه. ژيان روخست به مړو نادا ماوه په کی زور، له شادی، یان له دوردو به لای بی سنوور، سهرشار بی و پیته وه بتلپته وه. ده بی بگهړپته وه ژيانی ناسای روژانه. ژيان ریځای تایه تی خوی هه به بو نه وهی خه لک ناچار بکا بگهړپته وه واقع: تینویتی، برسیتی، خه و، شه که تی، نه مانه هه موو ریځان، ژيان ده پهنی تا نه به لی خه لک ماوه په کی زور له دالعهی قول، یان له رووداوی گه وره دا، بمینه وه.

(ترایان)، جانتاګانی له ده ورو بهر بوون. جانتاګان کرابوونه وه هیشتا به تال نه کرابوون له هه موو شوینی بوون: له سهر کورسییه ګان، له سهر فهرش، له سهر لاتهخت. هه موو چراګان له وارخانه که داگیرسابوون. دهره وه تاریک بوو. نامه ی قه شهی (بوخاریست)، که باسی کردبوو نه وانه ی (ئیزفور) نه ماون، له سهر میز داندرابوو. ناویشانی نه و قوتاییه ی نامه که ی هینابوو و هاتبووه سهردانی (ماتیزی)، له ته که نامه که بوو. (ماتیزی) زانی چ قه و ماوه.

نهمه هه مووی راست بوو. خه ون نه بوو. نه و خه له، له ژووره وه، دهستی به هات و چو کرد.

له دلی خویدا گوتی:

—دهبی شتی بکه‌م! به‌لام چ شتی؟ ده‌زانم ده‌بی شتی بکه‌م، به‌لام چم له ده‌ست دی؟!—

(ترایان) ده‌رگای سه‌رشورکی کرده‌وه. ئینجا ده‌رگای فراخانه. پاشان ده‌رگای هه‌موو ژووره‌کان و نیستا به هه‌نگاوی خیرا له ژووریکه‌وه ده‌چووو ژوریککی تر.. بیری ده‌کرده‌وه ده‌توانی چ بکا؟ هه‌ر نه‌وه‌نده‌و به‌س! ده‌یزانی هه‌لبه‌ت شتی هه‌یه بیکا. به‌لام چ شتی؟

ده‌پوشت، ده‌م نا ده‌م، ره‌به‌لی ده‌بوو. وه‌ک نه‌وه‌ی یه‌کی راوی بنی. وه‌ک نه‌وه‌ی له ژووریکه‌وه بو ژووریککی تر هه‌لیپن. تا ده‌هات خیراترو خیراتر ده‌پوشت! (ماتیزی) سه‌رنجی که‌وته سه‌ر بوتله کۆنیاکیک له کاتی رویشتی، له‌سه‌ر میزی فراخانه، له بیر کرابوو.

له دلی خویدا گوتی: (ده‌بی شتی بکه‌م. هه‌لبه‌ت. ده‌بی شتی بکه‌م. به‌لام چ بکه‌م؟)

بوتله‌که‌ی هه‌لگرت و پینکیکی بو خۆی تی کرد. خواردییه‌وه. کۆنیاک زاری سووتاند. لی‌ره‌کانی سووتاند... له بیر کردنه‌وه به‌رده‌وام بوو: (ده‌توانم چ بکه‌م؟ چم له ده‌ست دی؟)

(ماتیزی) به بیری هاته‌وه نه‌و که‌سانه‌ی—وه‌کوو وی—که‌وتبوونه زیندان—فیری چاوه‌ری بیوون، فیر بیوون سه‌بر بگرن! ده‌یانزانی چاوه‌ری بکه‌ن. نه‌و خۆی، له‌وه‌ی، فیر بیو که‌ ئارام بی. به‌لام (ترایان)،

هەرچه‌نده ماوه‌یه‌کی زۆر بوو له ئارامی راهاتبوو، بۆ یه‌که‌م جار، ئارامی
خۆی له ده‌ست دا. ئیستا له ئارامی نه‌ما‌بوو. سه‌ر له‌ نوێ کۆنیاکی
خواردوه‌وه ده‌ستی به‌ بیرکردنه‌وه کرد. ئارامی ره‌هاو ته‌وتینی ته‌واو،
نه‌سته‌مه‌ بۆ مرو‌ڤ. ته‌نیا خودا ئه‌و خه‌سیه‌ته‌ چاکه‌ی هه‌یه‌ ده‌توانی
چاوه‌ری بکاو سه‌بری هه‌بێ.

هیچ که‌س ناتوانی به‌ گوێره‌ی کات، سه‌ه‌رو چاوه‌روانی خوایی، به‌
وردی حسیب بکا. (مرو‌ڤ، خۆی، ناچاره‌ په‌له‌ بکا، باز بدا، شتی بکا.
به‌لام چ شتی؟)

جاریکی تر هه‌ندی کۆنیاکی نۆشی. ئیستا ئیتر کۆنیاک زاری
نه‌ده‌سووتاند. زاری سووتابوو و لیوه‌سووتاوه‌کانی ئه‌م وشانه‌ی
(تاگۆر)یان به‌ ده‌نگی بلند ده‌رده‌پری:

—(خودایه‌! کات له‌ ده‌ست تۆدا بێ پایانه‌. که‌س نییه‌ خوله‌که‌کانی تۆ
بژمیری... تۆ ده‌زانی چاوه‌ری بکه‌ی... که‌چی ئیمه‌؟ ئیمه‌ کاتمان نییه‌
له‌ ده‌ستی بده‌ین و له‌به‌ر ئه‌وه‌ی کاتمان نییه‌ له‌ ده‌ستی بده‌ین، ده‌بی په‌له‌
بکه‌ین تا به‌ به‌ختی خۆمان بکه‌ین. ئیمه‌ زۆر به‌سه‌زمانین، ناتوانین ری به‌
خۆمان بده‌ین تاخیر بین.)

(ماتیزی)، قسه‌کانی دایکی بیر که‌وته‌وه‌ کاتی ماله‌وه‌ی جی هیشت:
(ده‌زانم ده‌گه‌ریته‌وه‌. به‌لام ده‌ترسم زۆر دره‌نگ بیته‌وه‌.)

خەلك ھەمىشە ترسيان لە (زۆر درەنگ) ھەيە. ژيانى مرۇف كورە.
نەگەر مرۇف بىھوى شتى بۆ خەلكانى ئەم دونياھە بۆ خوى بكا، دەبى
پەلە بكا. نابى ماوھەكى زۆر چاھەرى بكا. خەلك دەبى لە كاتى خۆيدا
رزگار بگرتن. نەگەنا، دەمرن. زوو دەمرن. ئەو خەلە كەس ناتوانى
ھىچيان بۆ بكا. ھىچ!!

(ماتىزى)، سەرى بەربووە سەر بازووى. شاعيران بە كاتژمىرىكى
گەرە، خولەك دەژمىرن. بە كاتژمىرى ئەبەدىيەت. بەلام ئەمەيش
يەككە لە دەسەلاتەكانى خودا. لە ژياندا، شاعيران ھەقيان نىيە خولەك
بە كاتژمىرى ئەبەدىيەت ھەلسەنگىتن. نەگەر بيانھەوى لەم دونياھەدا،
شتى بە شتى بگەن، دەبى ۋەكوو خەلكى تر، لەز كەن بلەزىن.

(ماتىزى)، بە گريان، چوو خەوت. غەمى ئەوھى بوو ژيانى خوى
ۋەكوو شاعىرىك بەسەر بردووە. پەلەى نەكردووە. خەل ھەقيان نىيە
ماوھەكى زۆر چاھەرى بگەن. تەنيا خودا ئەم ھەقەى ھەيە. ھەقى
چاھەرى كردن.

كاتى (ترايان) سەرى قىت كەردەو، سەيدەى دابوو. چرەلە ھەموو
ژوورەكان داگىرسابوون. يەككى دەستى لە شانى (ترايان) دا. (ترايان)
سەرى بلەند كردو خوى ۋەرسوواند بۆ ئەوھى بزانى كىيە ھاتۆتە
فراخانە .

كابرەى يىانى گوتى:

-دەرگات له سهر پشت جی هیشتبوو. له وانه بوو دزیت لی بکری.
زور جار شتی وا رووده دا. نابی مرو دهرگا له سهر پشت جی ییلی.
کابرای تازه هاتوو دهسته کلیله کهی له به زدهم (ترایان) دانا.

(ترایان) گوتی:

-سوپاست ده کهم!

کابرای لاییده گوتی:

-قسم له گهلت هدییه.

(ماتیزی) وه لآمی دایه وه:

-جارینکی دیکه. تکا ده کهم، جارینکی دیکه!

کابرا گوتی:

-له بهر نه وهی روون کردنه وهت بو به پروه به رایه تی دارایی
نه ناردوو... زیادهت دپته سهر...

(ماتیزی) وه لآمی دایه وه:

-جارینکی دیکه. تکات لی ده کهم!

کابرا گوتی:

-نهم نیشه چاره سهرینکی خیرای دهوی.

(ترایان)، بئ نهووی ته ماشای بکا، دهسته کلپله کدی له سهر دهرگا له
بیری کردبوو، له سهر شانیهوه، بوی دریژ کردو گوتی:

— نه گهر شتیکت دهوی، پرۆ ناو مالی. ههرچی دهتهوی بییه! ههموو
شتی هی خۆته! ههرچی گهره کته، بییه و پرۆ!

کابرا به بئ کلپله کان رویشت. به ره بهلی رویشت، به نارپه زایی
به رامهر بیانیه که نه گهرچی چوارپایان ههیه، سهر به میژ ده کهن و
ده خهون. ههر چهنده ژووری خهوتیان ههیه، به ههموو جلهوه، له
فراخانه ده خهون. باسی پهروه رده و سهر فرازی مرقایه تی کرد. باسی
ناشارستانی و نارپکی کرد. (ماتیزی) له روژاوا، له و سهر کۆنانه
راهاتبوو. به لām له و کاته دا، به هیچ شتی نارپه حهت نه بوو.

چوو له ناو هۆل ههموو چراکان پی کرابوون. له رۆمانیا، له
(ئیزقور)، کاتی، مردوویه که له ماله وه هه بی، چراکان، شهوو روژ
پنده کرین. مالی (ترایان ماتیزی) زۆری مردوو تیدا بووا. ههموو
کهس و کاری مردبوون. ههموو چراکانی به داگیرساوی هیشه وه.
له بهر نهووی نهم ماله زۆری مردوو تیدا بوو، گونا ه بوو چراکان
بکوژینه وه.

سهر له نوی، بیری کرده وه: (ده توانم چ بکه م). ئینجا په نجه ره کانی
داخست. په رده کانی دادایه وه و ههموو چراکانی به داگیرساوی
هیشه وه. جاریکی تر، قسه کانی دایکی به بیر هاته وه: ((ده زانم

سهرکه وتوو ده بئى. به لآم بۆيه ده گريم چونکه ده ترسم زۆر درهنگ
بئيتوه. له وما ده گريم. له راستيدا، زۆر درهنگ ده گه پايه وه. ئيستا كه
 ده يتوانى كهسو كارى، له نيشتمان ههيان - له زيندانه كهيان - نازاد
 بكا، خزمه كانى وى، كهسو كارى وى، مردبوون. له سهر رووى ئهم
 زهويه دا، كه مرۆف مرد، كهس ناتوانى نه جاتى بدا.

له دلى خۆيدا گوتى: ئهرا سهرۆك (پيژۆن) ده نووسم كهسى زيندوو
 نه ماوه رزگارى بكه ن.. هه موو كه وتوونه ته ناو گۆر.

(ترايان) له بهردهم ئاوينه وهستا. گۆناكانى رهش ببوون. له (رومانيا)،
 له (ئيزفۆر)، كاتى يه كى له خانه واده كهت ده مري، گوناچه ريشت
 بتاشى.

(ترايان) ويستى به چيته ده ري. ئه مه يه كه مين جار بوو، بئى ريش تاشين
 ده چوو ده ري. كاتى مان مردووى تيدا بئى، نابئى ريشت بتاشى!

كه خهريك بوو شه پقه ي له سهر بكاته وه، ده ستى را وهستا. له
 (ئيزفۆر)، ئه و كه سانه ي مردوويان له ماله وه هه يه، سهر كۆتن! تا
 مردوو له ماله وه بئى، پياو سهر يان كۆته.

(ترايان)، هه موو چه راكانى به داگيرساوى هه شته وه. بۆ خاترى
 مردوو هه كانى، بئى ريش تاشين و به سهر كۆتى، چوو ه جاده.

چاوه كانى پر فرميسك بوون.

لە دلى خۇيدا بىرى كردهۋە: (پىار پۇرستە ھەمىشە بزانى چ شتى ماۋە بىكا). لە پلىكانە ھاتە خواری: (دەتوانم چ بکەم؟ ئىستا، چىم ماۋە بىكەم؟)

(ماتىزى)، لە جادەدا، بىنى دراۋسىكان بە پەرۋشى، بە چاۋى پىر پىرسىارەۋە، تەماشى دەكەن. ۋەكو رىندارانى (ھايدىلبىرگ)، ئەۋ كاتەى (رۇمانى سەردەمى ئىستا)ى دەنۋوسى، تەماشىان دەكرد. ئىستا بە پەرۋشەش، بە شىۋەى سەركۈنەكەرىك ۋە بىزەۋە، تەماشى دەكەن.

بايدايەۋەۋ گەرايەۋە مالى. لەبەر دەرگا راۋەستا. دەترسا بچىتە ژوورەۋە. پىرەۋنى دەرگەۋانىش، ماۋەبەكى زۆر، بە شىۋەى سەركۈنەكارىك تەماشى كىرد. (ماتىزى) پىشتى تىكرد.

رۇژئاۋايەكان ناسك ۋە شارستان. ھەز دەكەن مەۋە ھەمىشە ئەدگارى خۇى رىك بىخا. (لە ھەمۋو بارو دۇخىك، خۇى رىك بىخا). ئەمە شىكى بىچىنەيە! (ترايان) نەيتۋانىبو ئەدگارى خۇى رىك بىخا. رىشى نەتاشىبو، جلى شىر بوو. سەرى كۆت بوو. بەم جۆرە چوۋبوۋە جادە. شتى ۋا نابى! مەۋى شارستان، لە رۇژئاۋا، شتى ۋا ناكە.

(ترايان) ھەر ئەۋەندەى بۇ كرا بچىتەۋە مالى.

پىرەۋنى دەرگەۋان گوتى:

-برووسکه که یه کت بۆ هاتوو. یه ک خوله که گه یشتوو.

(ترایان) برووسکه که ی وه رگرت و بی نه وه ی بیکاته وه، له به رکی خو ی نا. ده یه ویست بریارنک بدا. نه نگوسته کانی به ری گیرفانه کانیا ن دراند. بری ده کرده وه هیشتا که سانی ماون، به ر له وه ی بمرن، ده توانی له ولاتی خو یان نازادیا ن بکا

بی حه مدی خو ی، برووسکه که ی ده رهیناو داوه که ی پچراند. خویندییه وه.

برووسکه که له باوه (ژان) وه بوو که پیش چه ند مانگی ک داوه تی کردبوو، کۆنفرانسی ک له شاریکی گه وره ی (بروتۆن) بکا. نیستا باوه (ژان) برووسکه ی بۆ کردوو که نه چی، کۆنفرانسه که نه کا. خه لکی (رین) دژی هاتی (ماتی زی) ن. ده بی به کاره سات! جه ماوه ر خوینشاندا ن ده که ن له دژی. چونکه هاوکاری له گه ل دوژمن کردوو. باوه (ژان) نووسیوو ی: (کۆنفرانسه که ت لای نیمه نا کر ی).

(ترایان) برووسکه که ی له گیرفانی نا.

(ترایان)، له دلی خویدا بری کرده وه: (نایا من هاوکاریم له گه ل دوژمن کردوو؟ هاوکاریم له گه ل کام دوژمن کردوو؟ نه وه ی هاوکاری له گه ل دوژمن بکا، خاینه! من هاوکاریم نه کردوو. نا. من هاوکاریم له گه ل دوژمنی خو م نه کردوو. من هاوکاریم له گه ل دوژمنی خه لکی تر کرده وه. لیکدانه وه ی باوه، ژیرانه یه.. نه مه

بۆجۈونىكى دىكارتييه. ئەۋەى ھاۋكارى دوزمنى نىشتمانى خۆى بكا،
خاين نىيه. نا- بەلام ئەۋەى ھاۋكارى لەگەن دوزمنى ولاتانى تر بكا-
ئەۋەى ھاۋكارى لەگەن دوزمنى خەلكى تر بكا، خاينه. ئەمەيه ئەقلى
باۋە (ژان)!!

(ماتىزى) چاۋى ھەلپرى بۆ ئاسمان. نىگای بەرەۋ ئەۋ وارخانەيه
سوۋراند كە ھەموو چراكان بۆ مردوۋە خۆشەويستەكانى بى بوون.

(۳۹)

(ترایان ماتیزی) گوتی:

-دانیسه. بیوره، هه رچه نده نیوه رۆیه، که پێشوازیت ده کهم، هه موو
چراکان داگیرساون. دانیسه. سوپاست ده کهم که هاتووی سه رخۆشیم
لی بکهی! (دیونیزۆس)، تۆ براده ریککی راسته قینهی. براده ریککی
راسته قینهو زۆر نازیز.

-ئاسایه که هاتووم.

براده ره کهی (ترایان) فهیله سووف بوو، ریتی که وتبووه فره نسا.
دانیشت و جگه رهیه کی پیکرد.

(ماتیزی) به سه نگینی گوتی:

-ئێستا، تۆ ده زانی شته که چۆن بوو. تۆ هه موو شتی ده زانی. من
وام ده زانی نووسهر ده توانی، به کتێبه کانی، له پێناوی غوونهیه کی
مرۆقابه تی، خه بات بکا. ئه مه رینگایه کی زۆر سسته. مرۆق لێی بێزار
ده بی! که نه وان مردن، نه وسا من هیوام پهیدا کرد رزگاریان بکه م.
توانیم، به لām زۆر دره نگ. ئێستایش، وه کوو مرۆق، ده توانم خه بات بو
رزگار کردنی نه وانه بکه م که هیمان زیندوون. ده مه وی تیبکۆشم.

وھەكۇو مەزۇۋ تېكۆشەم. واتە (بە پەلە!). ھەمۇو رېگايەكى بىئ غورود بەكار دېنەم كە لە مەزۇۋ دەۋەشەۋە، بەتايەتە پەلە كەردن. ئەو كەسانەى خۆشەمان دەۋىنە ھېشتا لە ژيانەدان، خۇداۋ ولاتە يە كگرتوۋە كانى ئەمريكا نەبى بە كەس رزگار ناكەرتن. تەنيا ولاتە يە كگرتوۋە كان ئېستايەش دەتوانى زىندوۋە كان لە زىندانە كانيان رزگار بكا. تەنيا ئەوانە دەتوانە زىندانە كان تېك بەدەن و پەردە ئاسىنە كان بېچەرتن. لەم دونايەدا، تەنيا ولاتە يە كگرتوۋە كان دەتوانى شتى بۆ كەسانى زىندوۋ بكا. مەن، كە ھەمىشە بە تەنيا ژيام، ئى تەرەشە، ھەمۇو ھېزى ماسولكە كام، مېشكەم، دېلەم، ھەرچى ھەمە، دەپخەمە بەر دەستى يانكەيە كان. تا يارمەتەيان بەدەم بۆ نەجاتدانى ئەو زىندوۋانەى خۆشەم دەۋىن،! كەسانى زىندوۋى ئەولا.

-لەگەن ئەۋەشەدا، تۆ لە دۆى شارستانىتى مېكانىكى ئەمريكاى باكوورت نوۋەسىۋە! تۆ ھېرەشت كەردۆتە سەر ئۆتۆماتىزم (نامرۇفايەتەى) ئەو شارستانىيە يانكەيە.

-ئەم يانكەيە (نامرۇفايەتەيانە)، بە خۆ بە شارستانىتى تەكنىكى ئۆتۆماتىكىيەۋە، تاكە كەسەكنە بتوانە كەسانى زىندوۋ لە زىندانى تاكەرەۋە كان نەجات بەدەن. تەنيا ئەوان! بۆ مەن ئەۋەندە گەرنە نىيە كە شارستانىتەيان نامرۇفانە، مېكانىك، نەناس و ئۆتۆماتىك بى مادام بتوانە كەسانى زىندوۋ لە مەرگ نەجات بەدەن!، دەتەۋى چىت پى بىلەم؟ تاكە شتىكى گەرنە كە ماۋە جى بە جى بىكەرى، ئەۋەيە خەلەكى ئەم دونايە لە زىندانە كان، لە بەندىخانە كان نەجات بەدەن. ھېچ كىيەك

ناگاته کاری نه جاتدانی مروؤ. هەرچیم ههیه دهیبه خشم، بهرد ده تاشم
 بو دروست کردنی ریگا که یانکیانی نازادیه خشی مروؤفی زیندوو پیدایا
 برۆن. ئەمه باشترین بهرهممی من ده بی. ئەوانه ی هیشتا زیندوون، کار
 بو نه جاتدانیان ده کهم. تاخیری ناکهم، چونکه مروؤ کاتی زۆر کهمه.
 ناتوانی ماوهیه کی زۆر چه مه پرا بی. ده بی په له بکا.
 (دیونیزۆس) گوتی:

زیاتر بیر بکهوه. خوینهره کانت تۆیان به تایه تی بو خاتری بوچوونی
 تازه و راست و دروست دژی شارستانی (نامروؤفایه تی) ی یانکیه کان
 خوش ده وی. ئەمه گیانبازییه تۆ ده یکه ی، گیانبازییه کی گه وره یه!
 (ماتیزی) گوتی:

یانی من خوینهره کام ته فره ده ده م؟ من په شیمان نیم. مروؤ که هه ول
 ده دا زیندوو ه کان له کۆیلایه تی و له مردن رزگار بکا، هه ر نرخیك
 بدا، هیچ نییه.

- به هه ر حال، کاته که له جیتی خو ی نییه. هه موو مروؤفیککی رۆشنیر
 رکی له یانکیه کان ده بیته وه. ولاته یه کگرتوو ه کان نیی ولاتی نازادی
 نییه. تۆ گیانبازییه کی گه وره ده که ی که لایه نگری ولاتیك ده که ی
 مروؤفی تیدا نازاد نییه. تۆ بیر له م هه موو راوه دووانه بکه وه له ولایه ته
 یه کگرتوو ه کاند، دژی رۆشنیران کرا. بیر له رۆیشتی (تۆماس مان) و
 (شاپلن)، له به یانی (نه نشتاین) بکه وه. ولاته یه کگرتوو ه کان نیی
 ولاتی نازادی نییه.

—دەتوانى كەسانى زىندوو، لە كۆيلايەتى و لە زىندان، نەجات بەدا.
 مەن بە ھەلبژاردنى ئەمەرىكا، پەيكەرى ئازادى ھەلبژێرم. ئەم
 ھەلبژاردنە ھىچ پەيوەندى بە پەيكەر، يان بە ناوى پەيكەرەو نەيە.
 بەلكو پەيوەندى بەو كارەو ھەيە كە تەنیا ئەمەرىكا دەتوانى بىكا:
 رزگار كردنى كەسانى زىندوو. مەن، وەكوو مەروۇفلىك، دەچمە پالليەو،
 مەن، ئەو پياوھى بە تەنیا سەفەر دەكا، بە دلسۆزى و بە سەربەرزى، بە
 ھەموو ھەست و شەوقەو، دەچمە پالليەو تا كەسو كارەكەم نەجات
 بەدم. تىگەشتى؟ بەوپەرى دلسۆزى لە گەلى دەم. مەن، بە تەنیا،
 ناتوانم ھىچ بكەم! ئەو، ئەگەر بىھوى، دەتوانى ھەموو شتى بكا. مەن،
 نەيە، كە لاجانگە كام ماش و برنج بوو، سەفەرى تەنیايم كۆتايى
 ھاتوو. رینگام گەيشتۆتە سەر، چۆتە ناو كۆمەلىك، بۆ تىكدانى
 زىندانەكان و پچراندنى زنجىرى مەروۇفە دىلەكان تىدەكۆشن. خەنى لە
 خۆم كە ئىز تەنیا نەيم.

(ديونيزوس) گوتى:

—ئاگادار بە! ئاگادار بە! ئەم كارە تووشى سىياسەت دەكا. ئەمە
 بپارىنكى دەره كە.

(ماتيزى) گوتى:

—سىياسەت؟! ئىھوى رۆژئاوايى، وشەي (سىياسەت)، تا رادەي
 ھىستىريا دەمارگىرى كردوون لای ئىھ، ھەموو شتى سىياسەتە. وشەكە
 دەتانچەوسىتتەو. بۆ خاترى سىياسەت، شتى بنچىنەبيتان لە بىر
 كردوو. مەن گەرەكە مەروۇف لە زنجىر — بە مانای راستەقىنەي وشەكە —

و له له زیندان- به مانای راسته قینهی وشه که، نازاد بکه م. نه نگړ نه گهر به مه ده لښ کاری سیاسي، نه مه په یوه ندی به خزان هوه هیه. من تنیا کاری مرؤ ده که م-هیچی تر.

(ماتیزي) و (دیونیزؤس)، له جاده دا، له گفت وگو که یان به رده وام بوون. له ماله وه، چراکان، بؤ خاتری مردوه کان داگیرسابوون. (ماتیزي)، هیوای رزگار بوونی مرؤ فی له چاو (داگیرسابوو.

-له و کاته وه که له رؤزاوا ده ژیم، تیگه یشتووم مرؤ ده بی خوی به لایه کدا ساغ بکاته وه.. مرؤ ناتوانی به تنیا بی. مرؤ ده بی لایه ک ه لښ یری.

(دیونیزؤس) گوتی:

-تو ده بی به پی به رژه وه ندی، شتی ه لښ یری. تو هقت نیه هه رچی هه بی ه لښ یری.

(ترایان ماتیزي) گوتی:

-من به رزترین نامانجم ه لښ اړدوه که ده شی مرؤ له سر رووی زه وی هیهی: نه جان دانی که سانی زیندوو.

دوو براده ره که، له سر پیاده پړوی شؤسه ی نهو شه قامه وه ستان که له به نده ری پاریسه وه به ره و (فیرسای) ده چوو. شه قامی (راین) هات وچوی چری به سه ره وه بوو. چاوه پریان ده کرد به پړنه وه.

-له مرؤ وه، نیتر هه رگیز به تنیا سه فهر ناکه م. هه میسه له گهن خه لکی تر دا ده م. بؤ نه وهی مرؤ رزگار بکه م.

كاتى لە شەقامى (راين) دەپەرپنەو، لۆرىيەك وەك برووسكە بە لای
چەپدا بايداىەو. (ماتىزى) لە بن پىچكەكانى بزر بوو. دەنگى ئىستاپ
هات، لەسەر قىرى جادە سىرەى لىو هات. بوو بە هات و هاوارو
ئىنجا دەنگى فېكەى دوورو درىژ. پۆلىس بە كۆمەل هاتن. خەلك
گەردبونەو. هات و چۆى ترومبىلان وەستا.

(ترايان ماتىزى)، كە چاوى كەردەو، دىتى لە ناو ترومبىلىكى
فرياگوزارى چىپ سى، پەنجەرە گەورە، لەسەر تەختىك درىژ كراو.
ترومبىلى فرياكەوتن بەوپەرى خىراى دەروىشت.

(ترايان) لە دلى خۆيدا گوتى:

— ديسان بە تەنيا سەفەر دەكەم! ئەمە دوا سەفەرە وەكو مروفىكى
تەنباى دونيا. چ بىرمو چ لە ژياندا بىتم، ئەم سەفەرەى ناو ترومبىلى
فرياگوزارىم، دوا سەفەرم دەبى وەكو مروفىكى تەنيا.

(ترايان) تامارى بەسەر چاودا داها.

(ماتىزى) لە دلى خۆيدا گوتى:

— دەشى بىرم. بەلام حەز ناكەم هەنووكە بىرم... دەبى (دىۋىزۆس)
لە كرى بى؟ هەلبەت بە دووماندا دى...

سەر لە نو، هەستى كرد دەبوورپنەو. دەنگى دلبسىنى ھۆرنى
ترومبىلى فرياكەوتنى لە جاران تىژترو لە دوورەو دەهاتە بەر گوى.
ويستى بزاني ناخو ھىشتا. ھۆشى لە خۆى ماو، يان نا؟ لە سەر
تەختەكەى، لە پەنجەرەى ترومبىلى فرياكەوتنەو، تەماشاي كرد.

به زحمهت چاوى سوورپاند. به همورو جولانهويهك ئازارى دهخوارد. له پهنجهرهوه، لىرى (بولۆين) و مالى خوشى (ئاندرى مالپۆ) نووسهري ينى. ناسينييهوه. شاد بوو كه ناسينييهوه. ئەمه ماناي ئەويه كه هيشتا هۆشى له خۆى ماوه.

به گشتى، من هەرگيز تهنيا نهبوويم. هيج كەس لەسەر رووى زهوى، تهنيا نيه. چونكه هموو كهسێك كه به رینگادا دهروا، لهتهك خوادا دهروا و خودايه، كه له سەر زهوى و له ئەبهديهتدا، رينمايى ههنگاوهكانى دهكا...

له نشكهوه، بىرى وهك دهزوويهك، پچرا. بيهۆش بوو! كاتى سەر له نوێ، چاوى كردهوه، له ناو هۆلىكى سې، له ناو نوپىكى سې بوو. كهسانى سېپۆشى له دهوره بوون. سېپۆشهكان گهت و گۆيان دهكرد. يه كىكيان گوته:

- دهبى دهست به جى عهملهياتى بكهين. دهبى زوو كارتى تايهتى پىناسه بۆ رێك بخهين. هيج پىناسه نيه. تهنيا ئەم برووسكهيهى له گىرفان بوو. ئەويش ناو و نويشانهكهى دراوه. تاكه پىناسهى ئەم برووسكهيهيه. پىناسهكهى ئەمهيه:

(بۆ كۆنفرانسه كه مهيه (راين). ئەگەر بى، جهماوهر توورپه دهبن. -
باوه ژان)

پارىس، چواري كانوونى دووهى ١٩٥٤

ناوه‌کان

ناوه تایه‌تیه‌کانی ناو رۆمانه‌که‌م به نووسینه‌وه‌ی خۆی داناوه وه‌کورو له ناو
رۆمانه‌که‌دا هاتوووه بۆ ئه‌وه‌ی خۆتێهر له چۆنیه‌تی ده‌رپرینی ناوه‌کان دڵنیا بێ.

ناندری ژید (Andre Gide)

ئیزفۆر (Isvor)

ئیفای پیرۆن (Eva Peron)

ئیلی (Ilie)

بادیا (Badea)

بالتزی (Baltzi)

به‌گ (Bug)

برازۆف (Brasov)

بروکسێل (Bruxelles)

بۆریسلافا (Borislava)

بولۆین (Boulogne)

بوئنۆس ئایریس (Buenos Airis)

بیسارابی (Bessarabie)

بیسۆلا (Biciola)

پاریس (Paris)
 پروت (Pruth)
 پوپلیس (Peupliers)
 پورتوگال (Portugal)
 پۆل (Paul)
 پیرۆن (Peron)
 تاگۆر (Tagore)
 تراپان (Traian)
 تۆپۆر (Topor)
 تودۆر (Tudor)
 توماس مان (Thomas Mann)
 تیتو (Tito)
 تیتوس (Titus)
 تیودۆر جی (Thodod J.)
 جانکۆی (Djankoy)
 چیلی (شیلی) (Chili)
 داماس (دیمه شق) (Damas)
 دراگا میکایلوفیچ (Draga Micailovich)

درېژدى (Dresdi)
 دنى يېستەر (Dniester)
 دۆلېن (Dophin)
 دېۋنېزۇس (Dionisos)
 رايىن (Reine)
 رۇبەر (Rbert)
 رۇدان (Rudin)
 رۇزارىۋ (Rozario)
 رېن (Rennes)
 رېننى ماريارىلگە (Rainer Maria Rilke)
 زۇكۇت (Zokott)
 ژان (Jean)
 ژوليومانىۋ (Jului Maniu)
 ژۇھان (Johan)
 سان لوى (Saint- Luis)
 ستانكوف (Stankof)
 سىرب (Serbe)
 سەكەنھايىم (Sekenheim)

سۆرۆكا تیگینا (Soroca Tighina)
 سیباستوپۆل (Sebastopol)
 سیبیریا (Siberie)
 سیشمیجین (Cishmigin)
 سیلفیا (Silvia)
 شاپلین (چاپلین) (Chaplin)
 شارل ویستفال (Charles Westphal)
 فرانکفۆر سور له مان (Francfor-sur-la-main)
 فاتیکان (Vatican)
 فازیل لۆنێسکو (Vasile Lonesco)
 فییهننا (Vienne)
 فیکتوریا ئوکامپو (Victoria Ocampo)
 کارپات (Carpathes)
 کالیا فکتوریا (Calea Vctoriei)
 کرونینبرگ (Kronberg)
 کریملین (Cremlin)
 کریمی (Crimee)
 کلیر شیریدان (Claire Sheridan)

كۇنستانزا (Constantza)

كىشىنەف (Kichinev)

گابنىر (Gagnier)

گرىگۇر (Grigore)

لەشبوونە (Lesbonne)

لۇران (Lauran)

ماتىزى (Matisi)

ماتىففىسى (Mateevici)

مارسىليا (Marseille)

مانهايم (Manheim)

مۆلداڧيا (Moldavie)

مۇنگۇل (Mongol)

مىتىلنەو (Mitilneu)

مىرۇن (Miron)

نورىمبېرگ (Nuremberg)

نېس (Nice)

نىكۇلا (Nicolas)

نىكۇلايىف (Nicolaew)

◆ نهو پیاووی به تهنیا سه‌فه‌ری کرد ◆

هایدیلبرگ (Heidelberg)

هوگو نوسوالدینی (Hugo Oswaldini)

هیدویگا (Hedwiga)

فهره نگوک

ناس: بېزار، وهړس. دهلین: ناسم بړا

ناسته نگ: کوښپ، له مېهر

نهر: بؤ. چم نهر مال: ده چمه مال هوه

نهرنؤ: له وجې، حاقد

نی تهر شه: نهم جاره. نی: نهم. تهرش: جار

نهژدهر: ۱- عهزبا، ماری گه وره. ۲- به له میکی جهنگا وره له ناو ناقور بؤ
راونالی که شتی دوژمن.

نه فهرؤز: دوور خړانه وه، سوړ گوم کران

نه وانیتکه: نهوانی دیکه، نهوانه ی تر

نهورا: نیتر، برسی

نورزه: توانا. فلان به نورزه یه واته به تواناو لیها تووه

بابؤله: پارووی دریژو نه ستوروو به ناواخن که به سهر پتوه ده خوری. له فقه.

باز: ۱- که رخ. ۲- بالنده ی به ناوبالگی باز

باسؤلی: مه لوتکه، بابؤلی

به رچافک: چاوبیلکه، عهینه ک

به دهو: جوان

بەرك: گىرفان، باخەك، دەرەكل

بەرى: بەلام. وەلى. دەلىن: (دەھاتم، بەرى، پىم نەكرا)

بەزگ: غەمبار

بى: ۱- يال، مووى درىژى سەر مىلى ھەندى گياندار وەكرو ولاغى بەرزەو شىرو
نەمانە. ۲- ئىشتيا، ئارەزووى خواردن. دەلىن: ھىچ بىژى خواردن ناكەم، واتە
ئىشتيام نىيە.

بىرەسان: شۆفار، زماندز، سىخوپ

بىرناخ: دىنك، كۈنە كەپو، فرنك

بىزاق: زەق. بىز چاو بەكار دى.

بىنەبان: لاي ھەرە سەرەوۋى ژوور.

بوولە، بوولتى: مەشكى، خۆلەمىش، خۆلەكەو، خوولى

بىي پىشان: بىي پىوان، بىي سىنور، بىي پەي، بىي شۆ. وەكرو دەشتىك يان دەريايەك كە
بىنى ديار نەبى.

بىيانگە: بىيانو، ھىجەت، ھەنجەت

بىيانى: بىلان، دەرەدەر، سەرگەردان، بىي نەوا، گەوشەك

پاخروا: بىي پەتى، بىي خواس، بىي خاوس

پاژىر: پەنجەرە. گۆرپانى (نچ) بۆ (ژ) لە كوردیدا، لە زۆر وشەى تردا ھاتوۋە:
وەكرو: تانجى- تاژى، كونج- كوژى، تىجە- تىژە، تامانج- تاماژ، نامازە، ھەنجىر-
ھىزىر..

پاشەنگ: تاقىمى دواى كاروان، يان خىل، يان لەشكر لە كاتى جورلانى لە
جىگايەوہ بۆ جىگايە كى تر. نەمە بەرامبەر پىشەنگ دەوہستى كە نەو تاقەمەيە لە
پىشەوہى خىلو كاروان و لەشكر دەرۆن.

پافار: لىنگگۆر. كە يەكى لىنگە پىلاوہ كانى بە پىچەوانە لە بى بكا: لىنگى راستە
لە بى چەپە بكاو لىنگى چەپە لە بى راستە بكا. يان نەگەر ھەردوو لىنگى ھى
يەك بى بن: راستە، يان چەپە.

پاشىر: گيايە كە لە شىوہى بى شىردايە

پاملى كردن: پىداگرتن، سووربوون

پەتەك: گەرووئىشە.

پەزاوى: پەرەى تى كردنى جگەرە.

پەرتەك: تاقەت: پەرتەكى برا: تاقەتى لەما

پەرژەنامە: ئىستىمارە

پەرك: بى بەر. لە بنچىنەدا ناوى دارىكە لە كۆمەلەى دار بى و بى بەرە.

پەلەخاندن: تەقاندنەوہ

پەلەك: جوولە. پەلەكى برا: جوولەى برا

پەلەماشى: پەلەكوتى. وەك نابىا كە دەروا پەل لە دىوارو شى وا دەكوتى.

پشك: عەينەن. رىك وەكو. فلان پشك بابى خۆيە: تەواو لىتى دەجى

پىرانك: قەشمەرچار، گالتەجار

پۆوہ: پىجگە لە، ھىل لە، بىل لە، خىنژى

تاخ: گهړهك

تاخورك: گاليسكهى سر بهر كه سگ رايده كېشن

تاق: ۱-دان: نيوى رۆژ. له رۆژه لاتمه تا نيوه پړ، يان له دواى نيوه پړوه تا رۆژ ناوا. ۲- تاقبوونهوه: داپړان و جيا بوونهوه. كابر له خه لكه كه تاق بووهوه.

ته بهش: ناوچه وان، هه نيه، ته ويل، پشنى.

ته پړه: ميوه، بهرى دره خت. ته پړه سهوزه جياوازيان له ناو كه كهدا. نه گهر ناو كى هه بى ته پړه، نه گهر ناو كى نه بى سهوزه يه.

ته سيارگه: ژوورى پاسه وانى: له به نديخانه و سرباز گهو نه خوشخانه و نه و شوپنه گشتيانه.

ته گرگ: ته زړه

ته وش: شل، شلو خاو

ته واندن: دانه واندن

ته وتين: ته وات، سه بر گرتن، بهر گه گرتن

تفنك: پړناخ، كونى كه پړو.

تل: ورگ. له كرمانجى سه روودا هاتوه: (فرائينى گاوانى، چ له تلى، چ له مىلى.) واته خواردنى گاوانى چ له ناو ورگى بى، واته خواردن بى و چ له مىلى بى، واته له ناو توپشه بهر به بى و به مىلى دادا بى. شتيكى واپش له زارى ناوه پراست هديه. ده لى: (نانى شوانى چ له هوورى، چ له توورى.) هوور: هوورگ، ورگ. توور، تووره گه، توپشه بهر به

توق: هيز. بى توق: بى هيز..

تېشت: جەمى بەيانى. چېشىشى بۆ بە كار دى، ناشتا.

رۆزى، سى جەمى سەرەكى ھەن: تېشت (چېشت) - بەيانى / فراوين (نيورۇ) -
نيورۇ / شىر - رۆزناوا. لەگەل دوو جەمى ناسەرەكى: بانىلى - كاتى
چېشتەنگا / پالەرزە - ۋەرگا (عەسر). جگە لەۋەى رۆزۋوگر لە مانگى
رەمەزاند، رۆزى تەنيا دوو جەم لە تاريكى دەخوا: پاشىو (پارشىو) - پىش
بانگدانى مەلای بەيانى تا داۋى سېو رەش لە يەك جيا دەكرىنەۋە. / قار
(بەربانگ) - داۋى رۆزناوا بە پىنج خولەك، كە مەلای ئىزارە بانگ دەدا.

تېل: تەلەفون. لە تېلى دا: تەلەفونى كرد. نەم دەستەۋازىيە لە لاۋكان زۆر بە
كار دى.

جەبەر: ئەۋبەرى رووبار.

جەمبون: كۆبونەۋە، خېبونەۋە، تۆپبون

جلاۋىز: ئەلاگى جىل پتە كردن.

جىن: جولان

جىرە: بەشە ئازۋوقە.

جىتروك: لاجەرە، لاجانگ، ھەردوولای سەر، لە ئاستى گۈنچەكانەۋە

چەلىن: گۆرەۋى خۆرى ئەستۋورى خۆمالى. بە تايىبەى بۆ زستانو لە ناۋچەى
سارد لە پى دەكەن.

چەمەر: چاۋەر. لە ھىفى بوون.

چىز: چۆن. كۆ. دەلىن فلان چىز كۆرە.

چىك: پارچەى ورد. بۆ نان بە كار دى. چىكەنان

◆ ئەو پياۋەي بە تەلىيا سەفەرى كرد ◆

چروئە دەست: دەست گۆشىن بۆ چاك وچۆنى.

چىتكە: چىدىكە، چىپ

چىپ: تەۋاۋ. چىپ سى: تەۋاۋ سى.

خەجەن: نۆقرە. خەجەنى لى برا

خەمد: ئەنقىس: بى خەمدى خۆى واى كرد: بى دەستى خۆى واى كرد، بى
ئەنقىس واى كرد.

خەنەك: گالتە، قەشمەرى

خەناس: ئاست: كەرخ

خەۋور: ئاقەت. ھەمىشە بە نەلى و بۆ ولاغ بە كاردى. دەلىن: ولاغەكە بى
خەۋورە واتە بى ئاقەتە

خاتىر جەم: دلىيا، ئارخەيان

خانە گومان: پياۋى دلىپس بەرامبەر ژنەكەى، پىخمە

خەبار: مەترسى، دەرەك

خەل: كورتكراۋەى (خەلەك). خانى و حاجى ئەم وشەيان بەم شىۋەيە بە كار
ھىتاۋە. من پىم واىە ئەسلى وشەكە (خەل) ە نەك خەلەك . (ك) نىشانەى ناۋە لە
پەھلەۋى و لە زۆر وشەى كوردیدا ماۋەتەۋە ۋە كوو: سە- سەگ، رى، رەگ،
كەل- كەلەك، خەل- خەلەك، سەرشۆر- سەرشۆرك، دەستشۆر- دەستشۆرك،
مۆر- مۆرك، سۆر- سۆرك، تل- تەلەك، سەر- سەرك (سەركە پىۋاز، يان
سەركەستور)، دا- داك، باۋ- باۋك، ەتد

خەلا: گرانى، نەھاتى

خەملەنگە: خەشىمەت، خەشامەت، شەماتە، قەرەبالغى، ئاپۇرە

خېرپوونەۋە: گىردېوونەۋە، كۆپوونەۋە

خولق كىردن: قەرموۋ لىكىردن. خولقى كىرد چايەكى لەلا بىخواتەۋە. گۆران دەلى:
(بەلام تا خولقى نەكا چىشتەنگار ناپەتە ناۋ دى پېشىكى ھەتار)

خىزان: ھەژار، نەدار، زىقار، دەستكورت، نەبو.

خىنژى: بىجگە لە، ھىل لە، بىل لە، پىتە، لەو بەدەر

داك: دا، دى، دايك

دان: ئاق: نېۋەى رۆزگار. رۆژ دوو دانە: دانى سېنى: لە رۆژ ھەلاتەۋە تا نېۋەرۆ.
دانى ھىۋارى: لە دواى نېۋەرۆۋە تا رۆژناۋا.

دانەمەر: بەسالا چوو، پىر، كال

دانووسان: خۆ مەلاسدان. خۆى ئى دانووساند: واتە خۆى ئى لە پەنا گىرت بۆ
نەۋەى بزانى چ دەكاۋ كۆپۈە دەچى.

دايەگ: سىستەر، ماسىر، نەو ئافىرەتەى خىزمەتى نەخوشان دەكا.

دەپ: ئات، تەخت. تەختەقۇرى سوورگراۋە، يان تەختەدار

دەرەك: خەبار، مەترسى، خەتەر

دەھرى: زۆر توۋرە

ددان: دگان، دان

دژوون: پىس. بە تايىەتى بۆ لەشو جىلو بەرگ بە كار دى. دەلىن جىلكە كام
دژوونن، دەبى بىانشۆم. يان دەلىن: بەو زستانە، سى مانگە خۆم نەشوشتوۋە، زۆر
دژوونم. ناشۆىرم خۆم بشۆم. كە زستانان خۆم دەشۆم، توۋشى لەمىشە دەم.

دردۆنگ: رارا، دل له دل دان

دژگون: ههزار، دهستکورت

دگان: ددان، دان

دکنی: دژوون. پێس

دلشهوات: دلسووتین

دلجی: نهوهی دلیکی باشی ههبی. باقجی: نهوهی باوکیکی باش و پیاوی ههبی.
ههروهههیش: کارچی نهوهی کاری باش بکا.

دور: ناو، هوندور. دور چاو: ناو چاو. له دور ژووری: له ناو ژووری. له دور
قوریت نیم.

دووز: تهخت و پان

دووزبهی: دووسبهی. پاش دوو رۆژی تر

دمق مان: رامان و دامان، هیل بوونهوه، تون بوونهوه..

دیلماج: وهگتیر. بهتایهتی وهگتیری به زار.

راز: ۱- چبای رکو ماهی. ۲- نهتی.

رازان: خهوتن، نوستن.

رتاخ: کرتزه، پهتاته

راگتیران: پێس کردن، لهوتاندن، ئالوده کردن

رهبهلی: تووریهی.

رههوان: ولاغیت که به نهرمه غار برهوا.

ركه: ململانه

رنين: ليكر دنه وهى بهرى گهيوى بيستانو درهخت.

رۆندك: فرميسك، نەسرین، نەسر.

ريچۆل: ريچال، مرهبا

زاخ: غيرەت. بى زاخ: بى غيرەت، بى دەمار

زارەترەك: زراوچوو. (زار: واتە زراو. ترەك) رەگى ترەكینه كە دران و شەق بوونە. واتە ئەوەى زراوى تەقيو. ئەوەى زۆر برسى رەنگى زەرد دەبى. هۆى زەردبوونى رەنگى ئەوەى زراوى زىاد لە پتويست دەژیتە ناو خوین و لە دەمو چاو و پتستەى لەشى دەردەكەوى. ئەمەيش لە بیر نەكەين. وشەى (ترەكين) كە مانای تەقین و شەقبوونە بۆ زانى هەندى گياندارى وەكرو سەگ و تاژى و پشیلە بە كار دى. دەلین دیتلە سەگە كە ترەكيو.

زارۆك: مندال، بچووك، زارۆ

زانكۆ: بەلاى منەو و داپشتى وشەى زانكۆ لە (زان) رەگى (زانين) و (كۆ) كە خەركردنەوێه بە پى هېچ غوونەيەكى وشەسازى كوردى نەهاتوو. بى ناگايەك لە وشەسازى كوردى بە هەلە داپەتارەو زۆر بە داخەو هەلە كە رۆيشتوو و ئیستا هەموو كەس بى بیر كردنەو لە بنچينەى وشەكە، بە كارى دىنى. بە لاى منەو (زانگە) دروستەر. لەسەر شێوەى كێلگە. (رەگ+گە)

زەين دى: سەح كى، تەماشاكە. چاو دى، سەير كە

زرانى: ئەژنۆ، چۆك، يەرمە، رۆژلە

زفرين: هاتەو، گەرانەو

زی: ۱- یاخه. ده‌لټن: (زی خوی له‌به‌ر دادپړی). ۲- جوړه درکټکه.

زیال: که‌شتیگه‌ل، نوستول

زیڅار: هه‌ژار، ده‌ستکورت، نه‌دار، نه‌بوو، خیزان

ساخور: جیگه‌ی رووتانی ناو لټپ

سالوخ: خه‌به‌ر، نهم وشه‌یه له لاوکاندا زور به کار هاتووه.

سهردخانه: نه‌و ژووره به‌سته‌له‌که‌ی له نه‌خو‌شخانه جه‌نازه‌ی مردووانی تپدا هه‌لده‌گیری تا بو‌گه‌نی نه‌بی.

سهرشار: پر که له سهری پرژټه‌وه

سهرشورک: گهرماو، حمام

سفټه: نه‌و پارچه قوماشه تهن‌دروستیبه تهنک و نهرمو روونه‌یه که برین و شوپنی به ژانی له‌شی پی ده‌به‌سرټه‌وه.

سورپ‌گوم کران: دوورخرانه‌وه. زور جار بژ جوینیش به کار دی: (برو، هه‌ی سورپ‌گوم!)

سوزی: سبه‌ی، به‌یانی.

سوو: ۱- خه‌ف‌هت بژ خواردن. ده‌لټن: سووم لی بووه‌وه. یان به‌مانای سووق دی ده‌لټن: سویم بووه‌وه. ۲- گومان، خش ۳- ټینی که‌می سهرما. ده‌لټن: نه‌م‌پژ سووی سارده.

سپه‌لک: سی

شاردنه‌وه: ۱- له‌به‌ر چاو بزر کردن. ۲- ناشن: مردووه‌که‌یان شارده‌وه. واته ناشیان.

شارستان: خەلکی شار. ئەوێ لە شار دەژی. دەلێن فلان شارستانە. واتە
خەلکی شارە. هەرچەند (ستان) بۆ شوێنە. بەلام لێرەدا بۆ خەلکی شار بە کار
دێ. وشە (میرووستان) یشمان هەبە کە لە بنزاری سۆرانی بۆ میروو بە کار دێ.
نەک بۆ شوێنی میرووکان. بۆ شوێنی میرووکان (شارە میرووستان) بە کار دێ.

شاقەل: داوێنی کەواو ساقوو بەرگی شۆر

شاک: لێهاتوو، ژێ هاتی، هەلکەتوو

شانشین: بانێزە، بەلەکۆنە.

شایی: ١- سەماو هەلپەرکی، گۆرەند. ٢- کەیف پێهاتن. شایی پێ دێ: کەیفی پێ
دێ

شەقار: شاقار، هەنگاو، پێنگاڤ

شەماتە: قەرەبالغی، حەشیمەت، حەشامەت، جەماوەر. خانی دەفەر موی: (هەر بەر
دەرەکی شەماتەیدەک) (

شەنی: کرێت، بۆ مرۆڤ بە کار دێ.

شەمچە: کفتک، شخارته. شقانه

شەهت: کەم ئەندام، خاوەن پێوستی تاییەتی.

شەک: جل و بەرگ. بۆ کەلو پەل بە کار نایە چونکە دیووە بە هەلە بۆ کەلو پەل
بە کاریان هێناوە.

شۆ: سنوور. بێ شۆ: بێ پەڕ و سنوور

شیشکە: شیشەیدەکی ناسنی باریک و لۆوسە ناو لۆولەیی تەفەنگی پێ پاک
دەکرێتەو.

شین: دانیشخوان. خه لکی ناوایی.

شیناو: مدیله و شین، نامال شین.

عەلرین: توورەبوون

له پراح: وراق، ههراو، فراوان

فراخانه: چیشتهخانه، مدهق، ناندين. له ((فراخ) واته نامان، قاپ و قاچاغ و (خانه) پینکها تووه. بۆته (فراخ خانه) و بۆ سووکی بووه به (فراخانه). به لای منه وه نهم وشهیه زۆر ورد نییه. چونکه ئهرکی سه ره کی شوینه که هه لگرتن و پاراستنی قاپ و قاچاغ نییه. ئهرکی سه ره کی جینگاکه ناماده کردن و لێنانی خواردنه. بۆیه وشه ی (چیشتهخانه) له بارتره. (فراخان) بۆ نه و جینگه به کار بی باشه که قاپ و قاچاغی لی هه لده گیری.

فراوین، نیورۆ- نیوه رۆ

هینۆ: جۆره نه سپک، یان ئیسریکی وردیله یه بۆ سواری و بۆ باریش به کار دی. نه سپه که وه کوو نه وه وایه که قوزاقه کان بۆ سواری به کاری دین.

فُر: نیره.

قامک: تلک، تلی، نه نگوست، په نجه، کلک، تیل

قان: پارچه زهوی، یان ده غل، یان هه ر شتی تر.

قه ره بینا: جۆره تفانگیکی کۆنه. وه کوو حوسکه و ره شکو نه مانه.

قه ره نتوو: تارمایی، ساور، بتونک

قور قاپ: بیدهنگی

قولمات: ھىچ دەنگ. تەنيا بۆ نەلى بەكار دى. قولماتى نە كرد. واتە ھىچ قسەى نە كرد

قونتار: دامىن

قوونە شەپ: شەپى كەم كەمە.

كەرگى: مرىشك، مامر

كە شەنگ: زۆر شەكەت و ماندوو

كەن: كەلك وە كورو خەل: خەلك

كەلە جاپى: ورووژان

كەلەخ: كەلەش، لاشە، جەنازە، مەيت

كەنگى: كەى: كەينى

كەھال: ئەستەم، موستەھىل

كەينى: كەنگى، كەى

كېپون: يىدەنگ بوون

كېرپ: جۆرە قوماشىكە

كېرپن: زەوى چەقپن و بەردەلان و بى بەرھەم.

كەتك: شەمچە، شخارتە، شقاتە.

كلەكە چەم: ئەنگۈستە چاو، تلى چاڭ، زۆر تارىك، تارىك و نوتەك.

كن: نك، جەم، لا.

كووزە كردن: رۆيشتى كپ و يىدەنگ و بە ملشۆرى

کویتدهر: کوئ

کیار: بهتهننه، به ههیت و هووت

کیرلههاتی: به کهک هیج نههاتوو، بیکهک

گهرناس: نازاو رهشیدو چاو نهترس

گهوشهک: ، سهرلیشیواو، سهرگهردان

گلمت: کلز. وه کوو گلمته شه کر. گلمته خول

گویتک: ترۆک، تۆقهله

گوستیر: نهنگوستيله

لاچار: لاواز، لهړ

لاچهره: جینووک، لاجانگ

لاقردی: حه نهک، گالته

لاهووت: هدرشتی پهیرهندی به خواوه هه بی. خواناسی. بهرامهر ناسووت.

ناسووت: هدرشتی پهیرهندی به ناسهوه، واته به خه لکه وه هه بی..

له نشکهوه: له پر، له هیکهوه، له ناکار

لهم، له مه: زگ، سک، ورگ، تل، هوور، هوورگ

له میشه: ژانه زگ، سکیشه.

لهوما: بۆیه. له بهر نه وه.

لۆتکه: گهمیه کی پتهوو تیژره وه راوی کهشتی دوژمن ده نی و ههول ده دا نقومی

بکا.

لوقونته: چىشتخانەى بچووك فېرەنسىيە.

لىپ: پىل، شەپۇلە لىپ دان: شەپۇلدان لەبەر زۆر پىرى.

ماسە: مېز

ماهى: شاخى لووس و رك و بەرز

مەترەلۆز: رەشاشى گەورەو بە شىلكە.

مەريزە: بلىسە، ھالاوى ئاگر.

مرووز: سىما،، روو. مرووزى گرۇ کرد: رووى گرۇ کرد.

مەتكەب: ئامىرى كۈن کردنى شت

مەكتەب: قوتابىخانە (نەك قوتابخانە)، خوتىنگا (نەك خوتىندىنگا)

مفا: سوود، كەلك

ملىس: ئارام، ھىمن

مۆكلە: دۇ، مېمل

ناجۆر: ئاپتەك

ناقوور: غەوواسە. (لە گۆڭۋارى ھاوار بەكار ھاتوۋە).

نانگر: زەوى بە پىت و بەرەكەت كە دەغل باش يىتى.

نانۆكە: كىك، پىسكویت. كە مىندال بىروم، نە مىن و لە ھىچ مىندالنىك قەت

نەماندەزانى كىك، يان پىسكویت چىيە. ھەر دەمانگوت نانۆكە.

نەبەين: نىوان

نەویرۆك: ترسنۆك، قەلەزراو، قزچالە. لە فۆلكلۆرى یارى منداڵاندا ھاتووە:

(نەویر نەویرۆكى، ژنى برايمۆكى.)

نخري: نۆبەرە، یەكەم منداڵى خێزان.

نفیشك: كەرە، لەریكەرۆن

نك: كن، جەم، لا

نكاو: شتى كتو پر. بەرامبەر (تەواری) ى عەرەبى

نۆمس: نۆكار، تازەكار، ناشى.

نووزگە: مەكتەب. بە ھەلە (نووسینگە) بە كار دى. لە جیگاىەكى تر ئەمەم روون
كر دۆتەو.

نێژ: ئەورا، برسى

نېوداشت: شتى بە كار ھاتوو. كە شتى دەكړى لەوانەىە تازە بى و پىش تۆ كەس بە
كارى نەھىتایى. بۆيشى ھەبە كۆن بى و بە كار ھاتى. تۆ بە كۆنى بىكړى، واتە
پىش تۆ يەكى بەكارى ھىتایى و فرۆشتىيەو. ئەمە بە كوردى پىنى دەگوترى
(بىمداشت). بە داخەو ئەستا زۆر كەس وشەى (دەستى دوو) بە كار دىنى.
دەستى دوو لە ئینگلىزى وەرگىراو. (سەكىند ھەند). تا ئەم وشە كوردىيە رەسەنە
ھەبى، بۆچى وشەى بىانى وەرگىرین و وشەى رەسەنى خۆمان بچەنە لاو تارۆژى
دى لە بىران دەچىتەو واتە دەمرى. ئێو ھو خودا كى حەز لە مردنى رۆلەى
جگەرگۆشەى خۆى دەكا؟

ھاماج: ماوہى نىوان دوو جىگا. ھاماجى نىوان ھەوليرۆ بەحرەى رەنگىن دە
كىلۆمەترە.

ھەبزەنە: ھاكا، ھەر بەم زوانە.

ھەدار: سەبەر

ھەرۋەتۇ: ھەرۋەھا، ھەرۋەسا

ھەشتاۋ: پەلە، بە ھەشتاۋى، بە پەلە، بە تەنگاۋى

ھەس: ھەپە

ھەكە: ئەگەر

ھەپەشەۋ: (ھەپە+شەۋ) ھەپە: ھەپە واتە مانگ. ھەپەشەۋ: واتە مانگەشەۋ.

ئەۋ شەۋەى مانگ بە دەرەۋە بىۋ خۆى لە پەنا ئەدەپى.

ھەن كەردن: ۱- گونجان: دەرەن لە گەن فلان ھەنكەم: واتە لە گەنلە ناگولچىم.

۲- پەنكەردن، داگىر ساندن. دەرەن: ناگەرە ھەن كە

ھەلەژان: يەك بە لاتی راکشان.

ھەداۋ: نەزىك . پۇر گوند بە كاردى. ل ھەداۋ گوندى

ھەنگى: ھەپەنى، ئەۋ كاتە، ئەۋ ھەلە، ھەنگىنى، ھەنگىنەكە

ھەۋك: گەرۋو، ناق، ھەۋق

ھۆكەل: خەزمەتكار، نۆكەر، پەشخەزمەت.

ھوون: ھەنگ، ئۆرە، ئەنگۇر

ھەل لەۋە: پەنجەگە لەۋە، پەل لەۋە، خەنژى، لەۋە پەرازى، لەۋە بەدەر

ھەپەمان: ھەپەشا

ھەپەمانى: ھەر ھەپەدە كە، يەكسەر

ۋارخانە: شوقە.

۱- ۱۹۲۰- يىلى (۱۹۲۰) ئەم كىتاپخانىسى لى سىلېمانى، پايتەختى
رۇشنىرى كوردستان، چاپ كىردۈۋە:

۱- ئەنۋەر مائى، گوتارىك لى چىن لىبارەى كوردەۋە، سىلېمانى،
۱۹۲۰.

۲- دومىنىكۆلانزا، مۇسلى لىسەدەى ھەژدەدا، بىرەۋەرى، سىلېمانى،
۱۹۲۰.

۳- نىكۆلاسىۋى، گەشتى نىكۆلاسىۋى، بۇ بىروت و حلب و
كوردستان و مۇسلى و بەغدا سالى ۱۸۷۳، سىلېمانى ۱۹۲۰.

L,HOMME
QUI VOYAGEA SEUL
Par
Constantin Virgil Gheorghiu
Traduit du Francat en Kurde
Par
Aziz Gardi

٢٠١٩

الرجل الذى سافر وحيدا
كونستانتين فرجيل جيورجيو
ترجمه عزيز گهردى

٢٠١٩.

